

Dr. MÁGDICS
IGNÁC

Krisztus
világos-
sága

II.

Korda R.T. Kiadása. Budapest.

KRISZTUS VILÁGOSSÁGA

**SZENTBESZÉDEK VAGY OLVASMÁNYOK
AZ EGYHÁZI ÉV VASÁRNAPJAIRA ÉS ÜNNEPEIRE**

AZ EUCHARISZTIKUS SZENTÉV ALKALMÁBÓL

KÖZREBOCSÁTJA:

Dr. MAGDICS IGNÁC

II. KÖTET

KORDA R. T. KIADÁSA, BUDAPEST

Nihil obstat. Dr. Julius Czaplkcensor dioecesanus. Nr. 2045/1937. Imprimatur. Strigoni,
die 30. Junii 1937. Dr. Julius Machovich vicarius generalis.

Pünkösdvasárnap

A Szentlélek az Egyházban s a lelkekben

Az isteni Üdvözítő befejezte életművét s 40 napra feltámadása után az Olajfák hegyéről égbe szállott. Előzőleg azonban megbízta tanítványait, hogy a földkerekség szélső határáig hirdessék a népeknek az evangéliumot és tanúskodjanak szent életének, megváltó halálának, dicsőséges feltámadásának titkai mellett. Óriási teherként nehezedett ez a megbízás az egyszerű galileai halászbemberekre. De Jézus megnyugtatta őket és természetfölötti segítséget ígért. *„En elküldöm rátok — mondotta — Atyámnak ígéretét, a Szentlelket. Maradjatok a városban, míg nem felruháztattok erővel a magasságból.”* Az Úr szava a mai napon, pünkösd ünnepén teljesedett. A Szentlélek heves szélzúgás kíséretében, tüzes nyelvek alakjában alászállott a végvacsora termében a Boldogságos Szűz Máriával együtt imádkozó tanítványokra s csodálatos erejével egyszerre átváltoztatta lelküket. Szentekké, bölccsekké, rettenthetetlen hőökké tette őket, képesekké arra, hogy világszerte megalapíthassák Krisztus Anyaszentegyházát. Mint a szélvész, olyan sebességgel terjedt el működésük következtében mindenfelé az evangélium, gyulladt föl a lelkekben a szent tűz, amelyről az Úr mondotta: *Tűzet jöttem bocsátani a földre s mit akarok mást, mint hogy felgyulladjon?* S azóta, az első pünkösd óta, a Szentlélek állandóan működik az Egyházban Krisztus amaz ígérete szerint: *„En kérem az Atyát és más Vigasztalót ad nektek, hogy mindörökké veletek legyen, az Igazság Lelkét.* Nem is az apostolok és utódaik voltak az egyedüli kiváltságosak, akik a Szentlélek adományaiban részesültek, működik az, ha nem

is oly feltűnő és csodálatos módon, mindnyájunk lelkében. Erre int Szent Pál apostol: *Isten szeretete — úgymond — kiadott szívünkbe a Szentlélek által, ki nekünk adatott. S ismét: Nem tudjátok-e, hogy az Isten temploma vagytok s az Isten Lelke lakik bennetek?*

A Szentléleknek eme kettős működéséről, az Anyaszentegyházban s a lelkekben akarunk a mai ünnep tárgyának megfelelően elmélkedni. Szűz Mária, a Szentlélek legszébb temploma és legtisztább jegyese éreztesse velünk a mennyből hathatós közbenjárását.

I. *A Szentlélek által lett az Egyház a népek tanítója.* Mindjárt a mai ünnepen megkezdte tanítói működését, mikor a tömeghez, mely a csodás szélzúgásra a Sion-hegyi szentély körül csoportosult, Szent Péter szólani kezdett s azoknak, kik hívő lélekkel és bűnbánattal fogadták az ígét, feladta a keresztség szentségét. Később fölment a templomba egy bénához, aki tehetetlenül ült a kapu előtt és alamizsnát kért, ezeket mondta: *Ezüstöm, aranyom nincsen, de amim van, neked adom: a názáreti Jézus Krisztus nevében kelj fel és járj.* És kezét megfogva, talpraállította, meggyógyította, s az magasztalta Istent. Így haladt át Péter s vele mindegyik apostol az erkölcsi értelemben béna, magát a föld porában vonszoló emberiségen s törekedett a krisztusi tanítás és kegyelem erejével talpra állítani azokat, kik eddig mint lealacsonyító bűnök rabjai éltek s koldulták az alamizsnát: Istenért teremtet, éhes-szomjas lelkük számára a vigasztalást az átmenő teremtményektől. S amit ők tettek, azt tették utódaik. Isten Lelke folyton hevítette s felvilágosította őket, hogy hirdessék az egész világon Krisztus igazságát a lelkek üdvözítésére. Hogy a béna és szélütött lelkekbe folyton kiáltsák az ébresztő szózatot: *Eszmélj, ember, te nem a mulandókért, hanem a végtelen Jóért vagy alkotva, állj talpra, nézz a magasba, magasztald Istent és készülj Krisztus kegyelmeinek elfogadásával a Vele való örök egyesülésre. Keresd először Isten országát s az ő igazságát, a többiek majd hozzáadhatnak ehhez. —* Míg a püspökök elsősorban Krisztus nyájának reájuk bízott kisebb részével foglalkoztak, a pápák előtt folyton a krisztusi parancs teljesítése lebegett: *Tanítsatok minden népeket!* Az első századok pogányai a gonosz szellem ösztökélésére tűz-

zel-vassal üldözték az Egyházat, a pápáknak mint üldözött vadaknak kellett folyton menekülni a rejtékhelyekre, de a folytonos halálvesztélyben, a katakombák földalatti sír-üregében is az isteni meghagyás a világ megtérítésével foglalkoztatta őket. Kelemen pápa a katakombákból küldi Szent Dénest a mai Franciaországba, Eleutherius pápa Britanniába irányítja papjait. Később az előkelő és gazdag római nemes: Gergely fölcseréli selyem és drágakövekkel ékes ruháit az egyszerű szerzetesi öltönnnyel, s felgyullad benne a vágy menni távoli országokba hittérítőnek, mikor pedig ebben pápává választása megakadályozza, helyettesíti magát apostoli férfiak által, minő Szent Ágoston, az angolok megtérítője. II. Gergely pápa Szent Bonifácban szítja fel a hősi érzületet, mely az elvadult, egymást mérszárló német törzsek megtérítőjévé s az egységes és hatalmas Németország megalapítójává tette, míg végre önnön vérének bíborát hullatta az evangéliumos könyvre. Szent Miklós pápa Szent Cirillt és Metódót, a szlávok apostolait buzdítja, és Szent Adalbert, a magyarok apostola is Rómában töltekezett a Szentlélek ihletével, mellyel később mellét tárta a vad poroszok lándzsái elé, és vérét ontotta e szavakkal: Mi szebb és hősiebb, mint az édes életet odaadni a legédesebb Jézusért?! Alig érkezett meg Rómába híre valamely újonnan fölfedezett országnak vagy világrésznek, a pápák siettek odaküldeni a hittérítőket Isten dicsőségének s a lelkek javának munkálására. Amerika felfedezése után s az Indiába vezető új tengeri úton állandóan jártak a veszélyes tájakat a krisztusi szeretettől hevülő misszionáriusok. Las Casas 14-szer hajózta át az Óceánt, hogy segítséget vigyen a spanyol udvartól az elnyomott indiánoknak. Xavéri Szent Ferenc emberfölköti fáradságokat vállalt magára mint pápai követ, Indiában, Japánban s az ázsiai szigeteken élő pogányok megtérítésére. Mikor Japánban tekintélye a királyi udvarban megnövekedett, a boncok — így hívták a pogány papokat — megsemmisítő csapást akartak mérni reá. Összehívták az ország legnagyobb tudósait, hogy nyilvános vitában mérközzenek Szent Ferencsel. A király megszerette őt és aggodva figyelmeztette négy szemközt a veszélyes helyzetre. De a Szentén nyoma sem látszott a félelemnek. „En miat-

tam ne aggódj, nagy király, — mondotta — az a törvény, melyet én hirdetek, nem emberi tudomány, minőt a főiskolákon tanítanak és tanulnak, nem emberi elme kitalálása, hanem teljesen az égből eredő tanítás, melynek szerzője s tanítója maga Isten. Japán összes boncai s a világ összes tudósai nem tehetnek többet ellene, mint az éjtszaka árnyai a nap fényével szemben." A nyilvános vitát a király és előkelő közönség jelenlétében megtartották. A Szent fényes győzelmet aratott. — Mintahogy a szív lüktetése szétküldi a vért a test legtávolabb eső részecskéjéig, úgy lett a pápaság a népek szívverése, mely az evangélium világosságát mindenfelé elterjesztette. Emlékezzünk meg ez alkalommal arról is, hogy az Egyház tanító tevékenysége nem szorítkozott csupán a szorosan vett hitbeli tanításokra. A templomok mellett jótékony intézmények keletkeztek a szegények, betegek gondozására, utasok befogadására. A kolostorok voltak a kultúra őrhelyei, ahol a könyvtárakban a régi korok alkotásait őrizték, másolással sokszorosították. Az első iskolák, kezdve az alsófokúaktól a középiskolákon át az egyetemekig, egyházi vezetés alatt létesültek, legtöbbször egyházi vagyonból. Az első tanítóképzőket és mai értelemben vett népiskolákat de la Salle Szent János, francia kanonok létesítette, mert tudta, hogy az egyszerű és szegény népet a tudatlanság viszi sokszor a bűnbe és bajba. Kiterjesztették figyelmüket az Egyház vezetői a művészetek ápolására is. Amit az írás mond azoknak, akik olvasni tudnak, azt mondják a képek azoknak, akik nem tudnak olvasni — e szavakkal tiltotta el Nagy Szent Gergely pápa azok mozgalmát, kik a képeket pusztították. A képek, szobrok, a magasba törő épületek nemcsak a szemet gyönyörködtetik, hanem, ha igazán ihletett művészek alkotásai, szívünket is megragadják, áhítattal töltik el s a végtelen szépségnek, Istennek sejtelmét ébresztik fel bennünk. Ezért pártfogolták a pápák és buzgó egyháziak mindig a művészeteket. Elismerik ezt sok tekintetben elfogult protestáns tudósok és írók is. Így pl. Herder, a németek egyik büszkesége írja: „A pápák nélkül Európa a zsarnokok prédája, örökös viszályok színhelye, vagy éppen egy mongol sivatag lett volna." A nagy hírű Gregorovius pedig e szavakkal fejezi ki elismerését: „A történelem nem tud

elég fenséges címet találni, hogy csak megközelítően is jellemezni tudja a pápák világraszóló tevékenységét, nagy alkotó működését és elévülhetetlen dicsőségét. Hosszú soruk a kultúrtörténelem egén olyan fényes sorozatot mutat, melynek ragyogása az összes többi fejedelmekét és uralkodókét messze felülmúlja." Jó ezeket a följegyzéseket megszívlelni a mai időben, amikor nemcsak a vörös áramlat, hanem újpogány nemzetiségi túlzók is rágalmakat szórnak az Egyház ellen, mintha az az igazi műveltségnek és népjólétnek valaha is ellensége lett volna. — Természetesen a nyomaték és hangsúly az Egyház működésében nem a világi ismeretek közlésében volt, hanem az Úrtól megszabott hivatása szerint az isteni igazságok terjesztésében. A természetes tudást mindig eszköznek tekintette, hogy mélyebben vezesse be a lelkeket Isten ismeretébe és szeretetébe. Mindig az volt a felfogása, hogy a földi tudás és jólét hasznos lehet, de nem végső cél, a végső cél Isten dicsősége, az örök élet elnyerése. „*Az pedig az örök élet, hogy megismerjenek téged, egyedül igaz Istent, és akit küldöttél, Jézus Krisztust*” — mondotta az Üdvözítő. Továbbá azt is tudta az Egyház, hogy az egyoldalú értelmi kiművelés keveset használ az embereknek, ha lelkük egyúttal nem nemesedik, érzületük nem javul és nem tisztul meg. Mit használ, ha tudod, mi az egyenes vonal, de nem tudod, mi az egyenes jellem? — mondotta már Seneca. Azért igyekezett az isteni igazságok kifejtésével, nemes indítóokok hangsúlyozásával, minők a szent Isten- és felebaráti szeretet, végül a Szentlélek kegyelmeinek közlésével, melyek a kegyelemeszközökben patakszanak számunkra, a lelkeket megtisztítani bűneiktől, hibás vágyaiktól s Jézus Szíve szerint átalakítani. Amit Szent Remig püspök mondott Klodvig frank királynak a keresztelekor: Hajtsd meg fejedet büszke Szikamber és imádd, amit eddig égettél, és égesd el, amit imádtál, azt mondotta az Egyház minden léleknek, mely komolyan az ő vezetésére bízta magát: Alázd meg magadat, győzd le a dőlyföt és testi vágyakat, dönts le szívedben a bálványok oltárát s emelj szívedben oltárt Krisztusnak, ki a tiszta és boldog életnek egyetlen igazi eszményképe és létrehozója. S a Szentlélek erejével az Egyház el is érte céljait. Egymásután támadtak benne a világ bámulatára szentek,

szüzek, vértanúk, a Szentlélek élő, tiszta templomai, minden nemesért hevülő, önmagukat feláldozó egyéniségek, akikre bámulva néztek fel kortársaik s akiknek, ha ma olvassuk élettörténetét, lelkünk mélyéig elpirulunk és szégyenkezünk önnön lanyhaságunk és gyávaságunk miatt. — Az isteni Gondviselés nagy jótéteményének tekintsük mindig, hogy a katolikus egyház tagjai lehetünk. *Ragaszkodjunk hozzá hűséges szívvel, mint egyetlen biztos vezetőnk-höz Isten felé az életúton.* Aki a katolikus egyháztól elpártol, az elszakad a Szentlélektől is, az Igazság és Szeretet Lelkétől, mely az Egyházat állandóan élteti, vezeti és megszenteli. Aki nem vezeteti magát Isten Lelke s annak látható szerve, az Egyház által, annak nincs része Krisztusban. „*Akiben nincs meg Krisztus Lelke,* — mondja Szent Pál — *az nem az övé*”, nem üdvözülni. Sokan nagy áldozatot hoztak, hogy a katolikus egyház egységében éljenek és haljanak meg. — A 17. század elején egy protestáns főúr elindult Németországból, hogy beutazza Európa nagyobb városait. Az ifjú bárót, neve Eckersdorf volt, titkos bű emésztette, mert egy szegény grófkisasszony, kit nőül kért, visszautasította. A báró t. i. úgy szerette volna, ha a leány elhagyja katolikus hitét és protestáns lesz, amit az nem tett meg, hanem inkább a klarisszák rendjébe lépett. A báró tehát bejárta Svájcot, Franciaországot, onnan átment Angliába, s élte világát a maga módja szerint. 1615 március 10-én érkezett Glasgowba, Skócia egyik városába. A főtéren átmenve észrevette, hogy nagy szenzáció készül. Ott t. i. bitófa állott s arra készültek a protestánsok felakasztani egy fiatal, nemes tartású jézustársasági szerzetest, Ogilvie Jánost. A báró egy kedvező helyről feszült figyelemmel kísérte a kivégzés lefolyását. Az elítélt mellette haladt el, s a báró észrevette, hogy a kísérő protestáns lelkész mint törekszik felhasználni a végső pillanatokat, hogy az áldozatot hittagadásra bírja. Nyomatékosan intette, hogy csak tagadja meg a pápát és ismerje el Jakab királyt az Egyház fejének, rögtön szabad lesz, sőt szép álláshoz juthat, vagyonhoz stb. Az elítélt úgy látszott, mintha gondolatokba merülne. Dehiszen, mondotta, engem — így mondták — mint felségsértő lázadót ítélték halálra? — Szó sincs róla, én garantálom, ha megtagadja a katolikus hitet, szabad lesz, mondta

a protestáns kísérő. Kérem, mondta az áldozat, legyen szíves, ismételje ezt az ígéretét hangosan az egész nép előtt. Így történt. Akkor a szerzetes kiegyenesedett és hangos szóval kiáltott: Hallottátok mindnyájan, halálomnak egyedüli oka ragaszkodásom a katolikus hithez. Semmi más. Ezért pedig, ha száz életem volna, azt is szívesen feláldoznám. Rajta, vegyétek el tehát ezt az egy életet! Hitemet nem rabolhatja el tőlem soha senki. E pillanatban, mikor a hóhér hozzányúlt, a kezében levő olvasót a tömegbe dobta — emlékül, mondotta, ha vannak itt jelen katolikusok. — Az olvasó mellén találta az ifjú bárót, de csak egy percig tarthatta kezében, a közelállók elvették tőle. — A kegyetlen kivégzés után a báró lehorgasztott fejjel ment fogadójába, éjjel nem aludt. Nem ment ki fejéből az eset. Az a vallás — mondotta, melyért ilyen hősiességgel hálnak meg, csak megérdemli, hogy alaposan áttanulmányozza. Kezdett katolikus könyveket olvasni, imádkozott, gondolkozott s 4 év múlva letette a katolikus hitvallást.

A történet megható példája egyrészt a katolikus egyházhoz való ragaszkodásnak, másrészt világot vet arra is, *hogyan működik a Szentlélek a mi lelkünkben*. Nagy hasznunkra lehet, ha a mai ünnepen erre vonatkozólag is megjegyzünk néhány gondolatot.

II. Az Úr Jézus nemcsak apostolainak s az Egyháznak, hanem összes híveinek, nekünk is megígérte a Szentlélek kegyelmeit. (Ján. 7, 38.) S a Szentlélek az első pünkösöd óta szakadatlanul működik láthatatlan módon a lelkekben — nem ugyan csodaszerűen, mint az első időkben, amikor az Egyház isteni jellegét a világ előtt hangsúlyozni akarta, hanem segítve bennünket, hogy jó és erényes emberek legyünk s örökre boldogok Istenben.

A Szentírás mondja: *Isten az, aki bennünk a jónak úgy akarását, mint véghezvitelét eszközli. Magunktól jót, Istennek tetszőt mégcsak gondolni sem tudunk — a mi elégséges voltunk, képességünk a jóra, Istentől van.* Isten, a Szentlélek Isten eszközli azt, hogy a bűnös, világias ember egyszer csak elfordul attól, ami rossz és becstelen, örömet leli a jóban és meghódol Istennek. Kegyelmét a Szentlélek sokszor külső körülményekhez kapcsolja. Eckersdorf báróra egy vértanú halála volt elhatározó befolyással, Corto-

nai Szent Margitra bűntársának holtteste, Assisi Szent Ferencre egy súlyos betegség, Istenes Szent Jánosra egy szentbeszéd hallgatása, Szent Ignácra a szentek életének olvasása a betegágyon, Xavéri Szent Ferencre a lelki gyakorlatok, melyeket Szent Ignác vezetésével tartott — így külső körülmények — és belső felvilágosítások által érteti meg a Szentlélek a világias egyénnel, hol vannak az igazi értékek, hol fakadnak számára az élet forrásai, milyen veszélyes lelkiállapotban van, ha meg nem tér, mi vár rá az örökkévalóságban, milyen szigorú és igazságos az Úr ahhoz, aki eljätssza az életidőt és visszaél Isten irgalmával, mely bűnbánatra hív . . . A Szentlélek kegyelme nélkül a jó behatások hatástalanok maradnak. Némely bűnösnek olyan ellenszenves pl. az Isten ígéje, mint ebnek a harangszó, elkerüli, alig várja végét, közömbösen hallgatja vagy éppen gúnyt űz belőle. De mikor a kegyelem működik a lélekben, sokszor olyanok imáira, akiket csak Isten ismer — akkor egyszerre mindent más színben lát. Akkor aggodva érzi, milyen vak, könnyelmű és gonosz volt eddig, s a bűn égeti lelkét. Persze a kegyelmet vissza lehet utasítani, elfojtani, de aki felhasználja, szerencsés lesz.

Miután pedig a bűnös Istenhez tért, s a Szentlélek kegyelmével benne lakást vett, tovább is a Szentlélek behatása alatt kell állnia, csak így érti meg s cselekszi, ami jó, kötelező, Istennek tetsző és üdvösséges. — Az ember lelkéhez különféle hangok szólnak: önnön eszünk, a gonoszlélek, a test, a világ. Egyszerű, jámbor lelkeket a gonoszlélek még hamis látomásokkal és képzelődésekkel is tévútra vezet. Azért int Szent Pál: *Vizsgáljátok meg, hogy a lelkek, melyek hozzátok szólnak, Istentől valók-e?* Miről lehet megismerni a Szentlélek sugallatait?

A Szentlélek az igazság lelke. Ő arra ösztönöz, hogy legyőzve minden hiúságot és gyávaságot, mindig azt mondjuk és mutassuk tetteinkben, ami az igazságnak és meggyőződésünknek megfelel, hogy őszinték legyünk s utáljuk a hamisságot és kétszínűséget.

A Szentlélek a szeretet lelke. Arra ösztönöz, hogy másnak jót akarjunk, mindenkihez jóindulattal legyünk s ahol lehet, tegyünk jót a szegényekkel és segélyre szorulókkal. Aki a harag és gyűlölet befolyása alatt áll, aki

hideg és megvető az elesettekkel szemben, az nem a Szentlélek befolyása alatt cselekszik, azt más lélek fűti.

A Szentlélek az *igazságosság* lelke. Akit ő irányít, az lelke mélyéig becsületes, nem venne el mástól egy gombostűnyi értékűt, nem csal, nem tart magánál idegen jószágot, megadja mindenkinek a magáét, nem hizik mások zsírján.

A Szentlélek a *tisztaság* és önfegyelmezés lelke. Akiben a Szentlélek működik, undorral fordul el a kétértelmű tréfától, elfordul az illetlen képektől, határozottan visszautasítja a csábításokat és óvakodik botrányt adni másnak, ruházataiban és tekintetében csak úgy, mint lelki világában fegyelmezett. Megadja testének, ami szükséges, hogy egészséges és munkaképes legyen, egyébként azonban nem rabja annak, evésben, ivásban, alvásban tud mértéket tartani, magát megtagadni s a testet vasakarattal a lélek uralma alá hajtani.

A Szentlélek az *alázatosság*, a szerénység és engedékenység lelke. Jézusra — tudjuk — galamb alakjában szállott le, mikor Szent János a Jordán vizében megkeresztelte. Ahol állandó a civakodás, feltűnéshajhászás, cifrázkodás, ott Lucifer az irányító, nem a Szentlélek.

A Szentlélek a *türelem*, a vigasztalás és öröm Istene. Aki mindenért kifakad, zúgolódik vagy elcsügged, az még nem értette meg az élet célját és igazi értékét. Isten gyermekeinek útja: Jézus útja, Jézus útja pedig a keresztút. Akiket Isten lelke vezet, azok az Isten gyermekei, mondja a Szentírás.

A Szentlélek az igazi *életbölcse*ség lelke. Megérteti velünk, hogy csak egy igaz és maradandó jó van számunkra: Isten. Életünk csak általa nyer értéket, tartalmat, mindent meghaladó boldogságot. Azért kell vele egyesülésben élnünk s mindenben szent akarata által vezettetni magunkat. A másik, a gonoszlélek Istenről való megelégedésre, szórakozásokra, mulatozásokra ösztökél. Vianney Szent János hasonlata szerint úgy tesz, mint mikor egy gonosztevőt ellenségei nyájas arccal lefoglálnak, vele eltréfálkoznak, mígnem egyszerre csak megjelennek a csendőrök, akkor aztán ijedten szeretne menekülni, de már késő.

A Szentlélek *tűz* alakjában szállott alá a mai ünnepen.

A látható teremtmények közül egyedül a tűz az, amely szüntelenül fölfelé, a magasba törekszik. Így a közönséges emberek csak azt keresik, amit a föld nyújt, a mulandót, pénzt, élvezetet, dicsőséget, akiben pedig a Szentlélek világossága és heve működik, az azokat keresi, amik ott fönnek vannak, s mindent szemétnek tart, csakhogy Krisztust s az örök életet megnyerhesse.

Vajha ilyen értelemben mindnyájunkban mindig hatásabban működnek a Szentlélek! *Aki újra nem születik vízből és Szentlélekből, az nem mehet be Isten országába.* Jézusnak ez a mondása közvetlenül a keresztségre vonatkozik, de olyan értelemben is igaz, hogy *a Szentlélek vezetése mellett át kell lelkileg alakulnunk*, hogy megtaláljuk Istent és elérjük örök célunkat. Maga az Üdvözítő földi élete idején mindig a Szentlélek vezetése mellett cselekedett. Az Úr Lelke énrajtam — mondotta a názareti zsinagógában — elküldött engem örömhírt vinni a szegényeknek. A Szentlélek vezette őt a vezeklés helyére: „a pusztába vitették a Lélektől” — mondja a Szentírás. Örömeinek forrása a Szentlélek: „Azon órában örvendezék Jézus a Szentlélekben” — mondja a Szentírás szövege. A véres kereszthalálban is a Szentlélek tüze emésztí és erősíti: „Jézus a Szentlélek által önmagát hozta áldozatul, szepőlötelenül Istennek” — hirdeti Szent Pál. Kövessük a mi Urunk és Mesterünk példáját. Ügyeljünk a Szentlélek sugallataira, imádkozzunk gyakran hozzá, járuljunk többször áhitattal a szentségekhez, — minden méltó szentáldozásnál Krisztus szent testével együtt Lelkének áradását is vesszük — hallgassuk nagyobb figyelemmel az Isten ígétjét, ne szomorítsuk meg vagy oltssuk ki magunkban bűn által az Úr Lelkét. Így remélhetjük, hogy amikor eljárt fölöttünk az életidő és kialszik számunkra minden földi világosság és öröm, fényeskedni fog szűnet nélkül az örök világosság.

Szentháromság vasárnapja

A szent titok

Míg a három főünnepen inkább az egyes isteni személyek jótéteményeire emlékezünk, a mai napon az Egyház mintegy összefoglalja és betetőzi az egyházi év ünnepeit s a háromszemélyű egy Isten előtt fejezi ki leborulva az imádás és hála adóját. Isteni kinyilatkoztatásból tudjuk ugyanis, hogy még mielőtt a világ lett volna, Isten nem gyászos egyedülvalóságban élte életét, hanem a végtelenül gazdag és boldog isteni lényeg három személyben hullámozott, mint megannyi birtokosában: az Atyában, a Fiúban, ki az Atyától, mint örök jóságának képe születik, s a Szentlélekben, ki az Atya és Fiú egymás iránti szeretetének viharzerű kirobbanása, forró lehellete. Ez a szent titok eszközli, hogy a legfőbb Lény, ha nem teremti is világokat, önmagában végtelen boldogságot találjon s minden teremtetett lény számára a boldogság kiapadhatatlan forrása legyen. Erről a szent titokról, mely az egész keresztény vallás alapja, úgy, hogy ennek meggyőződéses hite és megvallása nélkül nincs üdvösség, akarunk a mai szent ünnepen elmélkedni s erősödni hitben, reménységben és szent szeretetben.

Istent nem nehéz a teremtetett világból fölismerni. Amint egy épület szemlélete, egy bonyolult gépezet vizsgálata önkénytelenül is felidézi bennünk az alkotó mester gondolatát, úgy vezet el a világ s a benne található rend, szépség és célszerűség az alkotó Istenhez. Okosan senki sem gondolhatja, hogy a világ gépezete, törvényei, melyek az élettelen és élő lények működését kormányozzák, a természeti képekre elöntött báj és szépség csupán vak véletlen

eredményei. *Az eget beszéli Isten dicsőségét és kezeinek alkotását hirdeti az égboltozat* — énekli a Zsoltáros. Még a hitelenség fanatikusai is a jobb belátás egy-egy rövid pillanatában nem egyszer vallomást tettek hitükről és tiszteletükről a Magasságbeli iránt. A vallásgúnyoló Voltaire-ről jegyezték fel, hogy egyszer aggkorában egy ifjú nemes társaságában jóval napkelte előtt elindult egy magas hegyre, hogy gyönyörködjek a napkeltében. A földre még szürkület borult, az út mentén fenyvesek sötétlettek, a völgyekben ködtenger hullámozott. Egyszerre csak a messzeségben a Júra-hegység bércei fölött rózsaszínű lett az ég, tüzes szalagok szegélyezték az erdős magaslatokat, aranyos fényzuhatag ömlött alá a völgyekbe: lassan, fenségesen, nyugalommal emelkedett a nap az égre s mindent betöltött világosságával. A hegycsúcsok fényárban úsztak, a ködfátyolok szétfoszlottak, fölébredt a természet, a harmatcseppek a füveken és virágokon mint drágakövek szikráztak, felhangzott a madarak éneke. Ekkor az az ember, aki egész életében annyi gúnyt és káromlást szórt Istenre s a vallásra, reszkető kézzel levette alapját, letérdelt s így fohászzkodott: „Hatalmas Isten, hiszek, hiszek. Lehetetlen tagadnom létedet.”

A világmindenség tehát nyomatékosan hirdeti Isten létét. De a Szentháromság titkáról hallgat, ennek nyomait nem árulja el. Ez azért van, mert a külvilágban minden Isten *mindenható akaratának* rendelkezése szerint létezik és történik. Isten akarata pedig, mint az isteni természet: *egy*. A világ az egy Isten mellett tesz tanúbizonyságot. A Szentháromság létét egyedül *az isteni kinyilatkoztatásból* ismerjük meg. Gondoljunk csak a csodás jelenségekre Krisztus nyilvános életének kezdetén, mikor alávetette magát nagy alázattal a János-féle keresztségi szertartásoknak: az Atya a megnyílt égből jelenti ki a Jordán vizében álló Jézust szeretett Fiának, a Szentlélek pedig galamb alakjában száll reá. Nyilvános működése idején az Úr ismételve szólott az Atyáról, önmagáról mint Isten egyszülött Fiáról s a Szentlélekről, az igazság lelkéről és vigasztalóról. Földi élete végén e szavakkal ad parancsot a keresztség szentségének kiszolgáltatására: *Kereszteljétek meg minden népet az Atya és Fiú és Szentlélek nevében.*

Megkülönbözteti egymástól az isteni személyeket Jézus a következő mondásban is: *A Vigasztaló pedig, a Szentlélek, kit az Atya az én nevemben küld, az majd megtanít titeket mindenre.* E mondásban nyilvánvalóan három önállóan létező és cselekvő személyiségről s nem csupán isteni tulajdonságokról van szó: az Atyáról, ki elküldi a Szentlelket, a Fiúról, ki annak elküldését szent életével és halálával kiérdemelte, s a Szentlélekről, aki eljött, hogy az Egyházat tanítsa, kormányozza és megszentelje. — Amint az isteni személyek különbözőségéről, éppoly határozottan tesz bizonyosságot az isteni kinyilatkoztatás Isten egységéről: a három személy egy Isten, mert *egy természete van, én és az Atya egy vagyunk*, hangsúlyozta Jézus.

Az imádandó Szentháromságról szóló eme tanítást részletezi az apostoli hitvallás s az összes többi hitvallások; ezt hirdette s védte az eretnekek félremagyarázásai ellen kezdet óta az Anyaszentegyház; ennek igazságáért mentek habozás nélkül a kínos halálba a szent vértanúk. Szent Ignác püspökről azt mondja a hagyomány, hogy mint kisgyermeket, őt állította Jézus tanítványai elé példaképül, mikor azt mondta: Ha nem változtok meg és nem lesztek mint ez a kisdéd, nem mentek be a mennyországba. Később antiochiai püspök s aggkorában a római amfiteátrumban vadállatok prédája lett. Vértanúságának történetét kísérei írták le, akik előadásukat ezekkel a szavakkal fejezik be: Pályáját befejezte Krisztus Jézusban, a mi Urunkban, aki által s akivel az Atyának dicsőség és hatalom a Szentlélekkel egyetemben mindörökké. — Szent Polykárp az apostoloknak tanítványa volt, az ő szájukból hallotta a kinyilatkoztatott tanítást. Végso fohásza a lángok között a máglyán ez volt: „Dicsőítelek Uram mindenben, áldalak és magasztallak téged örökkévaló szent Fiaddal, Jézus Krisztussal, akivel neked s a Szentléleknek dicsőség mindörökké.” — Cataniában Szent Euplius szerpapot 304-ben gyötörték agyon hite miatt. A pogány bíró így szólt a kínok közt vergődőhöz: „Szerencsétlen, imádd az isteneket! Tiszteld Marsot, Apollót, Aesculapot!” A vértanú ezt válaszolta: „Én az Atyát, a Fiút és a Szentlelket imádom. A Szentháromságot imádom. Kívüle nincs más

Isten." — Ezt a szent titkot hirdették mindig a hőslelkű katolikus hittérítők az idegen világrészekben. India apostoláról, Xavéri Szent Ferencről, akit Isten halottfeltámasztásokkal s egyéb csodákkal dicsőített meg, jegyezték fel, hogy hosszú vándorlásaiban a pogány országokban szinte szünet nélkül sóhajtott égre emelt szemekkel: „Ó, legszentebb Háromság!” Hogy a köznép ne értse, többnyire latinul fohászkodott: „O sanctissima Trinitas!” Oly gyakran hangzott istenszerető szívéből e fohász, hogy a mellette lévő bálványimádók is megtanulták s maguk is, ha valamin elcsodálkoztak vagy bajban voltak, pogány létükre így sóhajtottak abban a hiszemben, hogy ezek valami varázsszavak. Isten nem egyszer megmutatta, mennyire kedves előtte a mély tisztelet. Így egyszer a tengeren végveszélyben, mikor egy három nap óta dühöngő viharban már az egész hajószemélyzet kétségbeesve várta a halált, a Szent bizalommal imádkozott: „Nagy Isten, Atya, Fiú és Szentlélek, könyörülj rajtunk!” S a vihar azonnal elcsendesedett.

A Szentháromság az emberi elme számára mélységes és felfoghatatlan titok. Hogy Isten van, hogy örökkévaló, azt elménkkel is tudjuk bizonyítani. Hogy lesz végítélet, azt csak a kinyilatkoztatásból tudjuk, de miután Isten kijelentette, elménk minden nehézség nélkül fölismeri, hogy az emberiség történetének ilyen befejezése lehetséges és helyénvaló, belátja, miért tartja azt Isten, s hogy megtartja azt, mert hiszen mindenható. De a Szentháromság annyira meghaladja felfogásunkat, hogy miután az isteni kinyilatkoztatásból megismertük, belátni annak lehetőségét vagy szükségességét nem tudjuk. A legélesebb eszü hit tudós sem tudja gondolkodás útján bebizonyítani, hogy Istenben három személy lehet, vagy kell lennie. Mint Szent Hilár egyháztanító mondja: Az Egyház ismeri ezt; a zsinagóga nem hiszi, a filozófia nem érti. Miképen lehet az, hogy három isteni személy, de csak egy Isten van, hogy az isteni személyek mindegyike örökkévaló, mindenható s egymással egyenlő, de azért másvalaki az Atya, más a Fiú és más a Szentlélek; hogy az egy isteni értelem az Atyában teremkeny s a Fiút szüli, a Fiúban vagy Szentlélekben azon-

ban terméketlen s más isteni személy abból nem forrásozik; az egy isteni akarat az Atyában és Fiúban termékeny s a szeretet Lelkét leheli, a Szentlélekben azonban ugyanez az isteni akarat már lezárt s belőle új isteni személy nem sarjad, mindezt felfogni emberi elme képtelen. Itt egy feneketlen örvény szélén állunk, melynek homályát emberi szem át nem járja. Itt úgy kell tennünk, mint ahogy a Szentírás a kerubokat írja le, kik Isten trónja előtt állva, tekintetüket eltakarják szárnyaikkal s így hangoztatják szünet nélkül: *Szent, szent, szent a seregek Ura, Istene!* Így kell nekünk is bevallani, hogy Isten végtelenül meghaladja a mi felfogásunkat. — Szent Ágoston, a lángeszű egyháztanító sok könyvet írt Istenről és lelki dolgokról. Egyszer — így mondja a legenda — gondolatokba merülve sétált a tengerparton. Elméje hitünk legmélyebb titkával, a Szentháromsággal foglalkozott s nagy erőfeszítéssel iparkodott behatolni annak rejtélyeibe. De mennél inkább megfeszítette erőit, annál inkább érezte tehetetlenségét s egészen csüggeteg lett. Egyszer megállott és szomorúan nézett maga elé. Ekkor hогyan, hogyan nem, egy kisfiú ült előtte játszadozva a homokban. Aranyos, kedves gyermek volt. Kezével gödröt ásott a homokban, aztán egy kagylóval a tengerből vizet merített bele. Ágoston csodálkozva nézte, aztán megszólította: Ejnye, fiam, ilyen egyedül mit csinálsz itt? Bele akarom merni a tengert ebbe a gödröskébe — hangzott határozottan a felelet. — No, az lehetetlen — mondta Szent Ágoston. A gyermek arca akkor fényes lett, mint a nap. Komolyan nézett föl Ágostonra és így szólt: Amily kevésé tudom én a tengert belemerni e gödröskébe, éppoly kevésé érti meg emberi elme a Szentháromság titkát. — Ágoston meghatva térdelt le, a gyermek eltűnt, a parton a nagy egyháztudós imádkozott. — Kimérte Isten a — Tudás határait — S embertől elfödé — Fönséges titkait. — A megadás szelid nyomán — Kél a valódi tudomány, — mondja a költő.

Am, ha a Szentháromság titka meghaladja is felfogásunkat, az *semmiképen sem ellenkezik a józan ésszel*. El-lentmondást nem találunk benne. Nem azt mondja ugyanis az isteni kinyilatkoztatás, hogy Isten egy is, három is az

ő természetében, vagy egy is, három is személyében. Ez ellentmondás volna és elfogadhatatlan. Az isteni kijelentés azt állítja, hogy Isten egy az ő természetében és három személyében. Másvalami az, amit egynek mondunk, az isteni természet, és ismét más az, ami három, t. i. az isteni személyek. Gondoljunk hasonlatképen pl. a napsugárra. Ha üvegprizmán verődik át, színekre törik: piros, zöld, aransárga színre. Ezt világosan megkülönböztethetjük. S mégis a napsugár csak egy, benne van meg minden szín. Így Isten is csak egy, mert csak egy isteni természet vagy lényeg van. De ez az isteni természet olyan csodálatosan gazdag és termékeny, hogy benne három személy él. *Én az Atyában vagyok*, — mondotta Jézus — *s az Atya én-bennem*. Egy más hasonlat: Valahol meghalt az apa, birtoka a három gyermeké lett. Ezek nem akarták felosztani a birtokot, hanem közösen gazdálkodtak. Ami termett, ami jövedelmük volt, azt közösen élvezték. Egy volt a birtok, három a birtokos. Valahogy ilyenformán van a jó Istennél is. A birtok Istennek végtelenül gazdag, hatalmas és boldogító természete. Ezt az egy birtokot élvezi, ebben él a három isteni személy. Ha tehát hitetlenek e szent titkot feszegetve és elferdítve azt mondják, hogy a katolikusok szerint három egyenlő eggyel és egy hárommal, az ilyenek csak arról tesznek tanúságot, hogy tudatlanok a katolikus hit dolgaiban, vagy rosszakaratúak. Az ilyen gúnyolódók mindig az ördög befolyása alatt állanak, aki álokoskodásokkal iparkodik zavart keltetni, hogy gátolja az igaz Isten tiszteletét s romlásba vigye a lelkeket. — Egy kisleány Tirolban, mikor az iskolából hazafelé ment távoleső tanyájukra, találkozott valami turistával, aki beszédbe elegyedett vele. Honnan jössz? — kérdezte. Az iskolából — volt a felelet. Mit tanultatok? Ma a Szentháromságról tanultunk. Úgy, és mi az? — kérdezte kötekedve az útitárs. Hát nem tudja? — felelt a gyermek. Isten egy lényegében és három személyében, Atya, Fiú és Szentlélek. Hm, — mondta a másik — gondolkozz csak, hogyan lehet a három személy egy Isten? A leány ijedten nézett a beszélőre s egy kis gondolkodás után azt mondta: Te ördög! Azzal keresztet vetett magára és elszaladt. Ennek a hívő kisleánynak

határozottságával kell nekünk is elutasítani magunktól minden kísértő gondolatot vagy beszédet e szent titok ellen.

Ha nem is értjük a szent titkot, mindenesetre elégséges okunk van azt mint igazságot hittel elfogadni. Ez az ok pedig Jézus Krisztusnak s a Szentlélektől vezetett tanító Egyháznak tekintélye. Jézus így tanított, ő tudja, mit mond, az ő szavára hagyatkozhatunk, ő a legnagyobb jóakarónk s nem csal meg bennünket. Méltán hangsúlyozta Nikodémus előtt: *Bizony, bizony mondom neked, hogy amit tudunk, azt beszéljük*, (nem bizonytalan vélekedéseket) s *amit látunk, arról tanúskodunk*. Neki joga van ott is, akkor is hitet kívánni tőlünk, ha kijelentései meghaladják felfogásunkat, annál is inkább, mert tanítását rendkívüli jelek és csodák igazolták. Nem kívánja-e meg a szülő gyakran gyermekétől, hogy az győzze le önfejlését s fogadja el szülőjének felfogását, akkor is, ha azt még nem érti? Ha a tanítótól azt kívánná a kisgyermek, mikor az abc-t tanulja, hogy bizonyítsa be neki előbb, miszerint ez a jel: „a”, tényleg az „a” hangot jelöli, megakadna minden tanítás. A gyermeknek, ha művelődni akar, el kell fogadnia tanítójának felvilágosításait. A gőzmozdony berendezését vagy a repülőgép szerkezetét nem ismerjük, rendszerint a vonatvezető vagy pilóta személye is ismeretlen előttünk, mégis felülünk a vonatra, esetleg a repülőgépre, bizunk az emberek szakértelmében és lelkiismeretességében, hogy nem visznek a halálba. A beteg is vakon veszi be az orvos által nyújtott gyógyszert s nem sürgeti, hogy előbb magyarázzák meg neki annak összetételét. *Ha az emberek bizonyosságát elfogadjuk*, — mondja Szent János apostol — *az Isten bizonyossága nagyobb*. Emberek, még a legtudósabbak is tévedhetnek, még a legjobbak is megbotlanak és kárt okozhatnak, — az Úr Jézusnál ez ki van zárva, reá életben és halálban nyugodtan rábízhatjuk magunkat, benne nem fogunk csalódni. Nagy Sándorról, a világhódító macedón fejedelemről jegyezték föl, hogy mikor a Kalykadnos folyó jéghideg hullámai között halálos betegséget szerzett s az orvosok által nyújtott gyógyszerek mind hatástalanok maradtak, valaki titokban levelet küldött neki s intette, be ne vegye a gyógyszert, melyet háziorvosa,

Fülöp nyujt neki, mert ez meg akarja mérgezni. Éppen e levelet olvasta, mikor belépett orvosa az általa készített gyógyitalal. Az orvos a betegágyhoz lépett s nyugodtan, jóakaró tekintettel kínálta az orvosságot. Sándor ránézett s egy pillanat alatt látta, hogy ez nem egy orgyilkos arca, átvette az orvosságot s míg azt itta, balkezevel a levelet az orvosnak nyujtotta. Nem csalódott. Eleterősítő ital volt abban, nem mérég. — Mint ez az orvos, ugyanolyan nyugodtsággal és jóakarattal nyujtja nekünk az Anyaszentegyház s általa maga az Úr Jézus az isteni igazságok serlegét, fogadjuk el bizalommal, rendíthetetlen hittel, örök élet van benne számunkra, nem mint az ördög hitetlen csatlósai rémitgetnek: mérég és mételey.

Ha az anyagi világ s az élet tele van számunkra rejtélyekkel, nem csodálkozhatunk, ha Isten lénye is titokzatos számunkra. Istenről épp akkor gondolkozunk helyesen, ha őt felfoghatatlannak tartjuk. Az a tudós, akit egy gyermek is teljesen megért, nem nagy tudós. Az az Isten, akit mi teljesen megértünk, nem Isten, — mondja Szent Athanáz. Cicero jegyezte föl Hiero szirakuzai pogány fejedelemről, hogy a bölcs Simonidesnek feladta a kérdést: Mi az Isten? A bölcs felelet előtt egy napi gondolkodási időt kért. A nap eltelt s a bölcs válasz helyett még két napot kért, aztán négyet, aztán nyolcat. Végül azt mondá a türelmetlen uralkodónak: Mennél tovább gondolkozom e kérdésen, annál nehezebbnek látom a feleletet.

Végül azzal, hogy elmémet alávetem az isteni kijelentésnek, noha azt fel nem fogom, Isten iránt a legnagyobb tiszteletet és bizalmat tanúsítom s levonom magamra áldását és szeretetét. Mikor a Boldogságos Szűz Máriának Isten tudtul adta, hogy az Isten Fiának édesanyja lesz, de ugyanekkor sértetlen szűz is marad, Mária ezt megérteni nem volt képes. Mégis hitt, úgy gondolta, hogy Isten előtt semmi sem lehetetlen, Isten hatalma és bölcsesége egyaránt végtelen. S ez a hit volt forrása és kezdete minden áldásnak és kegyelemnek reá nézve is, az egész világra nézve is. *Aldott vagy te az asszonyok között, —* mondotta neki Szent Erzsébet — *boldog vagy te, ki hittél, mert be fog teljesedni, amiket mondott neked az Úr. —* Ugyancsak,

mikor a Szent Szűz ösétől, Abrahámtól azt kívánta az Úr, hogy egyetlen fiát áldozza fel Mória hegyén, az egyetlen fiút, akiről pedig előzőleg azt állította, hogy általa megsokasodnak Ábrahám ivadékai s benne megáldatik a föld minden nemzetsége, nyilvánvaló, hogy Ábrahám ezt a két dolgot: ivadékai fennmaradnak, Izsákot pedig áldozza fel, sehogy sem tudta összeegyeztetni. Mégis hitt Isten kijelentésének. S Isten a próbatét után azt mondta neki: *Mivel hittél, s ezt tenni kész voltál, megáldalak téged.* — Számunkra is minden áldás az imádandó Szentháromság hitéhez fűződik. Tudja ezt jól az Anyaszentegyház, azért minden szent cselekménynél és imádságainál állandóan megújítja és megvallja hitét a Szentháromságban. Ha kereszttel, ha bérnál, ha bűnöket bocsát, vagy az egyházi rendet feladja, mindezt a Szentháromság nevében teszi, hogy Szent Ágoston szerint ezzel is mutassa, miszerint a kereszténységben nincs megigazulás, nincs kegyelem, nincs üdvösség, hanem csak az imádandó Szentháromságban. Minden imáját a Szentháromság nevében kezdi a keresztvetéssel, s az összes zsoltárokat és himnuszokat a Szentháromság dicsőítésével végzi: *Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentlélek Istennek* — egy fohász, melyet az Egyház szolgálai legalább százszor elimádkoznak napjában. S amikor a haldoklók mellett imádkozik, hogy a végső, döntő pillanatokban Isten irgalmát levonja a haldoklóra, így fohászodik: Ha vétkezett is, de az Atyát, Fiút és Szentlelket nem tagadta meg, hanem hitte, buzgón kereste Istent s hűségesen imádta őt, aki mindent teremtett. Legyünk rajta mi is, hogy a haldoklók mellett végzett emez imádság egyszer majd nekünk is vigasztalásunkra szolgáljon. Őrizzük és valljuk meg hitünket az imádandó Szentháromságban. Ezért:

a) A Hiszekegyet mindig figyelemmel és bensőségesen imádkozzuk el. A Hiszekegy egyes ágazatai a Szentháromság titkát értelmezik. Ha egyedül vagyunk, mondjuk el néha Isten jelenlétében hangosan is. A hangosan kiejtett hívő szózat nagyon alkalmas arra, hogy erősítse vallásos meggyőződésünket, eloszlassa a lelkünkre nehezedő ön-

kénytelen kételyek vagy nehézségek ködét, széttépje a gonosz szellem hálóját, mellyel hatalmába akar keríteni.

b) Gondoljunk többször arra, hogy mi mindnyájan, kik a Szentháromság nevében meg vagyunk keresztezve, hitünk csalhatalatlan bizonyossága szerint, Istennel benső rokonsági viszonyban élünk s a Mindenhatóhoz olyan erős természetfölötti kötelekek fűznek, melyeket a halál sem téphet szét. A kegyelem állapotában élő keresztény a *mennyei Atyának gyermeke*. Ami az Úr Jézus természete szerint, azok vagyunk mi Isten leereszkedő jóságából, isteni gyermekek, az égi korona várományosai. Mélyértelműen mondja továbbá Szent Pál: *Ti mindnyájan, akik megkeresztelkedtetek Krisztusban, Krisztust öltöttétek magatokra*. A keresztény és Krisztus között természetfölötti hasonlóság van, melynél fogva a keresztény *Krisztusnak testvére*, vele a szentáldozásban eggyé lesz, összeforr. A keresztény második Krisztus, — mondja Szent Cyprián. A Szentlélek is, mint a lélek édes vendége és üdvösségünk záloga, különös módon egyesül a kereszténnyel. *Nem tudjátok-e*, — írja Szent Pál a korinthusiaknak — *hogy tagjaitok a Szentlélek temploma, ki bennetek vagyon?* Becsüljük meg Istennek hozzánk való jóságát, mellyel elő akar készíteni bennünket a vele való örök, dicsőséges és boldog egyesülésre. Mondjuk többször az áhítat perceiben: Mennyei Atyám, fogadom, hogy jó gyermeked leszek, engedelmes, háladatos, soha bizalmát el nem vesztő! — Jézusom, isteni Mesterem és Testvérem, ígérem, hogy mindig hűséges tanítványod és követőd leszek. — Szentlélek Isten, minden szentségnek és vigasztalásnak kútfeje, fogadom, hogy ernyedetlenül dolgozom azon, hogy mindig szebb és tisztább templomod legyek. — Az ilyen imák és jóföltételek a legszerényebb viszonyok közt élő keresztényt is oly kedvessé teszik Isten előtt, hogy mint csillag a sötét éjszakából, úgy világít ki élete a bűnös s a világban szereplő emberek tömkelegéből. Különösen az áhítattal végzett *szentáldozás* hozza közel hozzánk az imádandó Szentháromságot. Amikor Jézus az ostya színe alatt szívünkbe tér, nem jön egyedül. Ahol Jézus van, ott van az Atya is. „*En az Atyában s az Atya énbennem van*“, mondotta. S

ahol az Atya és Fiú van, ott jelen van a Szentlélek is. „*Hozzá jövünk és lakóhelyet szerzünk nála.*” Jézus közöl velünk valamit abból az odaadó gyermeki szeretetből, mellyel szereti az Atyát. Az Atya szent Fia miatt, kinek érdemei beborítanak, különös tetszéssel néz reánk. S a Szentlélek teljessé teszi egyesülésünket az Atyával és Fiúval, hogy megvalósuljon Jézus imája: *Könyörgők... hogy mindnyájan egyek legyenek, amint te, Atyám, én bennem és én tebenned, úgy ők is egyek legyenek bennünk.* Aldozás után a teljes Szentháromság, az angyalok és üdvözültek boldogsága szívünkben időzik. Amit Szent Tamás a megszentelő kegyelemről mond, fokozottan áll a szentáldozásról: Ez a kezdete az örök boldogságnak. „*Ó, ha tudnád az Isten ajándékát!*” Milyen égő vággyal sietnél e szent titok vételéhez!

c) Kezdjük meg és fejezzük be a napot a Szentháromság tiszteletére buzgó kereszttvetéssel: *az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében.* Az Atyának nevében, kinek teremő akarata létet adott nekem, ki önnön képmására alkotott s halhatatlan lélekkel áldott meg engem, kinek hajléka az örökkévalóságban az én igazi hazám és otthonom. A Fiúnak nevében, aki önnön szent vérével váltott meg engem — végtelen szeretetből. A Szentléleknek nevében, ki a bűn szennyét lemosta rólam, megszentelt és Isten gyermekévé tett. — Ajánljuk fel Istennek minden foglalkozásunkat és gondunkat. Hangoztassuk szóval és életünkkel a himnuszt: Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentlélek Istennek... Ilymódon lesz földi életünk érdemekben és lelki békességben gazdaggá.

d) Végül ne felejtjük el, hogy az év minden vasárnapja a Szentháromság Istennek van szentelve. Az Atyaisten t. i. e napon kezdte meg a teremő mővét a világosság alkotásával, a Fiúisten e napon fejezte be feltámadásával a megváltást, s a Szentlélek is e napon szállott alá pünkösdkor az Egyházra. Ha a vasárnapot Isten szándéka szerint lelkiismeretesen megszenteljük szentmísehallgatással, vallásos tárgyú elmélkedéssel, a köznapi munkáktól való tartózkodással és jócselekedetekkel, akkor állandóan új lelkieőrével és kegyelmekkel töltekezünk, lerázzuk ma-

gunkról az elernyesztő befolyásokat s az élet hétköznapijain is megmaradunk Isten közelében. Mivel pedig a halál az élet visszhangja, remélhetjük, hogy bármikor lép is meg bennünket, nem talál készületlenül. Nem váltja majd ki lelkünkben a rémület érzését, hanem a gyermeki odaadás és bizalom erényeit. A világháború idején egyik kórházban haldoklott egy sebesült francia katona. Imádságos könyvéből mondta az imádságokat, amíg a keze lehanyatlott s a könyv kiesett kezéből. Lélekezete mind lassúbbá vált, az arcra a halál vonásai rajzolódtak. A mellette álló német orvos hallja, amint a haldokló suttog: Présent. Barátságosan hajol le hozzá és kérdezi: Kíván valamit? A haldokló tagadólag int. Semmit, suttogják az elfehéredő ajkak, Isten hív: Présent! (Jelen!) — Irigylésreméltó halál!

Vajha mi is így szólhassunk a végső órában: Uram, készen vagyok! Az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében.

Pünkösöd utáni 2. vasárnap

Az Oltáriszentség

Mire gondolhatott az isteni Üdvözítő, mikor előadta a felolvasott példázatot? A vacsora, melyre földi életünk alkonyán vendégül lát bennünket Isten jósága: az *örök üdvösség*. Jézus, hogy helyes irányban haladhassunk, közli velünk az isteni igazságokat, s hogy illően jelenhessünk meg az égi vendégségen, lelkünkbe árasztja kegyelmeit, ha t. i. hozzá és Egyházához odaadással csatlakozunk. Sokan, sajnos, elfogultak voltak vele szemben. Az előkelőségek, akik először kaptak hírt a készülő vendégségről, a farizeusok, írástudók, a zsidóság papi vezetői, elhárították maguktól a meghívást, nekik a lelki értékeket kínáló, alázatos külsejű Messiás nem kellett. Ekkor a szegények, gyengék, bénák és vakok felé fordult az isteni irgalom. A galileai halászok, a lenézett vámosok, a Magdolnák s a testi-lelki bajokban vergődők készséggel fogadták a megváltás kegyelmeit. Mivel pedig a mennynek s az Egyháznak terme óriási nagy és sokan elférnek benne, a nagylelkű vendéglátó az országutakról s a sövények mellől, hol többnyire az élet számkivetettjei s a gyanús elemek tartózkodtak, hívta meg a fogékonyakat. S innen, a *pogányok* közül került ki a legtöbb vendég. Mohó vágyakozással hallgatták ezek az üdvösség ígéit, seregesen tódultak a keresztség föl vételéhez, törekedtek méltók lenni a Krisztus ígéreteire. — A példázat tehát, amint látjuk, *a zsidóság elvettetését s a pogányok meghívását jelenti*. — Ez az utolsó meghívás minékünk is szólott, kik pogány ősök ivadékai vagyunk. Legyünk hálások ezért, a Krisztushoz tartozás nagy kegyelmét majd akkor fogjuk igazán méltányolni, mikor kisiklik kezünkől minden szilárdnak hitt földi jó s be kell lépünk a rejtel-

mes örökkévalóságba. — A vacsora elnevezés a példázatban eszünkbe juttatja egyúttal a *végvacsorát* s azt a szentséget, melyet az Úr ez alkalommal szerzett. Erről éneklí az egyházi zsoltosma: *Ó szent vendégség, melyben Krisztust fogadjuk, lelkünk eltelik kegyelemmel s az égi dicsőség zálogát vesszük.* Ma, az Úrnap nyolcadában illőnek látszik, hogy hitünk eme nagy titkáról, a legméltóságosabb *Oltáriszentségről* elmélkedjünk.

I. Szent Pál apostol szerint nagy kitüntetés volt az ószövetségi nép részére az a csodás felhőoszlop, mely a pusztában vándorlókat az ígélet földje felé kísérte; éjjel tűzként világított, nappal pedig a hőséget árnyékával mérsékelte. E csodás felhő később a szövetség sátorában s a salamoni templomban a frigyszekrény fölött helyezkedett el. Mindez azonban csak előkép volt. Az újszövetségben Isten szeretete a végletekig ment, s az ostya felhője alatt már nem csupán jelenlétének jelképét hagyta, hanem Jézus Krisztus maga akart szent Szívével, istenségével velünk maradni az ostya színe alatt, s nemcsak egy helyen, hanem ezer és ezer helyen, ahol csak katolikus templom van, s velünk akart maradni az idők végezetéig. Hogy ez így van, hogy az isteni Üdvözítő titokzatos módon az ostya színe alatt köztünk jelen van, mint kísérőnk az életúton örök hazánk felé, mint lelkünk kenyere s nagy áldozatunk, erre tanít bennünket a Szentlélek Isten szócsöve, a katolikus Anyaszentegyház. Támaszkodik pedig ez a tanítás Krisztus Urunk világos szavaira a Szentírásban s a régi szentatyák bizonyására.

Az első ígéletet az Üdvözítő e nagy szentségről a csodás kenyérszaporítás után tette. A zsidókhöz, kik a pusztában élvezett csodálatos kenyérhez hasonlót kértek, így szólt ekkor: *Én vagyok az élő kenyér, ki a mennyből szállottam alá . . . A kenyér, amelyet én adandó vagyok, az én testem a világ életéért.* A zsidók erre vitakoztak egymás között: Hogyan adhatja ez nekünk testét eledelül? Jézus pedig rendületlen határozottsággal folytatta: *Bizony, bizony mondom nektek: Ha nem eszitek az Émberfia testét és nem isszátok az ő vérét, nem lesz élet bennetek . . . Mert az én testem bizony nyál étel s az én vérem bizony nyál ital.* — A hitetlen zsidók zúgolódtak és kikeltek e szerintük

érthetetlen és képtelen beszéd ellen, Jézus azonban inkább átengedte őket hitetlenségük szomorú következményeinek, de szavainak szószerinti értelmét nem változtatta meg.

Beteljesítette ezt az ígéretet az Üdvözítő — mint tudjuk — halála előtti este, a végvacsora alkalmával. Mikor gyűlölködő ellenségei azon tanácskoztak, hogyan töröljék el a föld színéről s nevére örök feledést borítsanak, az Isten Fia szerető szívének sugallatára módot talált, hogy emlékezete örökké tartson a földön és Napkelettől Napnyugatig nagy legyen neve a nemzetek közt. A húsvéti bárány vétele után kezébe vette a kenyeret, megáldotta, megszegte, átadta tanítványainak és mondotta: *Vegyétek és egyétek, ez az én testem.* Aztán vette a kelyhet a borral, megáldotta, odaadta tanítványainak és mondotta: *Igyatok ebből mindnyájan, ez az én vérem. Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.*

Isteni Mesterünk, hogyan értsük ezeket a szent komolysággal és ünnepélyesen mondott szavaidat? Te tudtad a végvacsorán, hogy szent tested holnap ilyenkor agyongyötörve és holtan fekszik a sírban, most tehát végső rendelkezéseidet tetted. Ilyenkor minden józan ember egyszerű és világos szavakat használ, mert tudja, hogy távozik a földről, nem igazíthatja többé helyre esetleg félreértett szavait. Bármennyit gondolkozom, nem találok módját, hogyan fejezhette volna ki Jézus világosabban, hogy önnön szent testét és vérét hagyja nekünk vissza emlékül és eddelül lelkünk megmentésére. Persze, ha egy közönséges ember szájából hangzanának ilyen szavak, idegenkedve és hitetlenül néznénk reá. De Jézus ajakáról nagyon is komolyan és betűszerint kell vennünk. Mert ki az, aki így szólott? Az, aki az ószövetségi jóvendölések teljesítésével, feltűnő csodákkal, halottfeltámasztásokkal és önnön feltámasztásával igazolta, hogy Istennek egyszülött Fia, ki a mi megmentésünkre emberi külsőt vett fel, de isteni hatalmából semmit el nem vesztett, ki a kánaai menyegzőn a vizet borrá változtatta, a pusztában az őt kenyeret megsziporította ezrek számára, aki dicsőült testével zárt ajtókon hatolt át, a Teremtő, kinek legyen szavára jött létre minden s aki szuverén úr az összes természeti törvények fölött. Ez a Jézus mondotta: „Vegyétek... ez az

én testem.” Ha tehát ő maga ezt mondta, ki merészelne ezen kételkedni s azt állítani, hogy nem az? — kérdi egy egyháztanító, Jer. Szent Cirill püspök. Előtte még a királyoknak s a föld hatalmasainak is — mint Izaiás jövendölte — kezüket szájukra kell tenni s elnémulni, nem pedig csürni-csavarni kijelentéseit. — Kérdezzük még egyszer, ki az, akj e szavakat mondta? Krisztus, az isteni Mester, mindnyájunknak Tanítója. Maga mondotta: *Ti azt mondjátok nekem: Úr és Mester, s helyesen mondjátok, az vagyok.* — A tanító feladata úgy beszélni, hogy hallgatói megértsék, s ha meg nem értették, figyelmeztetni, hogy nem jól értették. S ezt múlhatatlanul meg kell tennie akkor, ha fontos dologról van szó s ha e félreértésből helyrehozhatatlan kár származik. Ez volt a feladata Annak is, ki a Szentírás szerint azért jött a világra, hogy az ördögnek, a hazugság szellemének országát tönkre tegye s annak helyébe az igazság országát alapítsa meg. Jézus maga is, mint a szent evangéliumban olvassuk, ismételve megmagyarázta szavait, ha észrevette, hogy tanítványai félreértették. Ha tehát az Úr Jézus a végvacsorán előre látta, s ezt mint mindentudó egész biztosan előre látta, hogy apostolai őt félreértik, mert szószerint veszik szavait, s hogy a katolikus Egyház millió és millió tagja s éppen a legnemesebbek, az istenszeretettől hevülők, a vértanúk, az egyháztanítók, püspökök és pápák mind szószerint veszik szavait, pedig ő nem így akarta értetni, s ezek most az élő Isten helyett egy darab kenyeret fognak imádni, mint az afrikai fétisimádók, ha mindezek tudatában mégsem használt más szavakat s nem igazította helyre tévedésüket, akkor ő *maga vezette volna tévedésbe és bálványozásba Egyházát.* Akkor nem rontotta el az ördög országát, hanem diadalra segítette. Ilyesmit az Úr Jézusról feltételezni — istenkáromlás.

Megérteni véges elménkkel e szent titkot nem tudjuk, ez az isteni szeretet és hatalom csodája, de bizonyos fokig azért elménkkel is megközelíthetjük. A kenyér és bor lényege átváltozik Krisztus testévé és vérévé. Ez csoda. Ám az isteni hatalom egyéb átváltoztatások: is eszközöl, melyek mintegy útját egyengetik az eucharisztikus csodának. Mózes Isten erejével a holt veszőt élő kígyóvá változtatta, a Nilus vizét pedig vérré.

Az Üdvözítő szent testében egész élete folyamán csak úgy mint bennünk — az általa szerzett természeti törvények szerint — a kenyér, melyet magához vett, testté, a bor vérré változott; a lassú elváltozás helyett nem eszközölhetett-e a végvacsorán rögtöni átváltozást? A madár a tojás tartalmát élő testté és vérré változtatja át, noha kívülről semmi változás nem észlelhető. Nem képe ez annak az átváltozásnak, mely az oltáron megy végbe Ürfelmutatáskor? Csak arra kell gondolnunk, hogy ugyanaz az isteni erő, mely egy „*legyen*” szóval a semmiből hozta létre a világmindenséget, s azóta abban szakadatlanul működik, csodálatos változásokat létesítve — működik itt a nagy Szentség létrejövetelénél is, nem lesz nehéz örömmel elfogadnunk az igazi katolikus tanítást. Mikor O'Connelnek, a híres ír katolikus államférfiúnak egy protestáns prédikátor azzal az ellenvetéssel alkalmatlankodott: Hogyan lehet a kenyérben jelen az Úr Jézus? — ez röviden csak ennyit mondott: Intézte el ezt ő vele! Jézus így mondta, azért én így hiszem. B. Colombiere azt mondotta, hogy semmit sem csodálkozik azon, hogy Isten ezt a szent titkot létesíteni képes volt, hiszen Mindenható, hanem inkább azon, hogy *akarta* ezt megadni nekünk, hogy ennyire ragadta őt az ő szeretete! Méregessük csak kissé ennek a szeretetnek mélységét.

II. Krisztus Urunk szent testét és vérének lelkünk táplálására nyújtja a *szentáldozásban*. Nyilvánvalóan már az is nagy kegyelem lenne, ha az Oltáriszentségre csupán hívő lélekkel *nézhetnénk* s azt imádhathánánk. A rézkígyónak, melyet Mózes a pusztában az égő sebekkel borított izraeliták elé helyezett, már pusztá szemlélete is gyógyulást szerzett. „Menjünk a kedvességhez” mondták a názáretiek a gyermek Jézusról, hogy szemléletétől felviduljunk. (Így ír egyik apokrif evangélium.) Nagyobb kegyelem lenne, ha a szentostyát szabad lenne *érintenünk*. Az evangéliumi beteg nő Jézus ruhájának szegélyét érintette s rögtön érezte, hogy gyógyító erő áramlik reá, mely egészségessé teszi. Péter kislelkűen merül a szörnű mélységbe a galileai tengeren, Jézus feléje nyújtja szent kezét s az apostol biztonságban van, szilárdan halad a halálos mélységek fölött. Jairus leányában már megszűnt verni a szív, a testre a halál sápadtsága borult, Jézus érinti szent ke-

zével s az élet meleg árama visszatér, a halott felkel és jár. — Még ennél is nagyobb kegyelem lenne, ha az Úr Jézus mint *vendég* térne be lelkünk házába. Belépett Péter házába s a magas láz hevétől kimerült beteg, Péter napa, egyszerre megszabadult a halálos kórtól. Betért a bethániai hajlékba, hol szerető odaadás várta a testvérek, Lázár, Mária és Márta részéről, s mennyi világosságot, erőt, szent örömet osztott ki, milyen csodás feltámasztást létesített! Bement a vágyakozó lelkű Zakeus házába és üdvössége lett ama háznak. Mennyi kegyelemben részesülnénk mi is, ha Jézus csupán mint vendég jönne szívünkbe s bennünket élő tabernákulumává és áldozatókelyhévé tenne. — Az Üdvözítőnek mindez kevés volt. A lehető legbensőbb lelki egyesülésbe akart lépni velünk a szentáldozás által. Mint a táplálék, melyet magunkhoz veszünk, felszívódik önnön lényünkbe, úgy akart Jézus önnön lényével mintegy összeforrasztani bennünket, hogy így képesítsen életcélunk elérésére, ráségítsen arra, hogy meggyőzve romlott természetünket s az ördög cselvetéseit, krisztusi életet folytassunk, dicsőítsük Istent s megtaláljuk az örök életet. Mint aki folyékonnyá lett viaszhoz más viaszt önt, — mondja az egyháztanító — az egyiket egészen összevegyíti a másikkal, úgy az, aki az Úrnak szent testét és vérért magához veszi, az úgy egyesül vele, hogy Krisztus őbenne van és ő Krisztusban. Mondjuk is ilyenkor szent odaadással: Jézus, egészen a tied vagyok, mindenben szent tetszésedet akarom keresni, ne engedj soha elszakadni tőled.

Egyről azonban nem szabad megfeledkeznünk. Krisztusnak ez a szeretete, mellyel velünk belső lelki egyesülésbe lép, nem vonatkozik minden emberre különbség nélkül. Szent János a végvacsora leírását e szavakkal kezdi: Mivel szerette *övéit*, kik e világban voltak... *Övéit!* Kicsodák ezek? Akik a megszentelő kegyelem állapotában élnek s legalább halálos büntől tisztának tudják lelkiismeretüket. Ilyenekhez vonzódik az Úr Jézus, ezeken az isteni szépség visszfényét látja, ezekkel óhajt a legbensőbbben egyesülni s átformálni őket mindinkább önnön Szíve szerint. A szeretet csak hasonlók közt létesül. Mi is csak azt az ételt szeretjük, amely a mi ízlésünk szerint való; olyan szoborban, vagy festményben gyönyörködünk, mely nem sérti

esztétikai és erkölcsi érzékünket; csak olyan egyén szimpatikus előttünk, akiről azt mondhatjuk: ez az én típusom, megfelel az én eszményemnek. Az Úr Jézus is csak azokhoz a lelkekhez vonzódik, akikben a kegyelmi, ártatlan érzület folytán észreveszi az ő típusát, az isteni hasonlóságot, s ezeket szereti a maga isteni, felfoghatatlan módja szerint, annyira, hogy önnön szent testével és vérével táplálja őket az örök életre. — Szolgáljon ez a gondolat is hathatós ösztönzésül mindnyájunknak arra, hogy nagy gonddal őrizzük lelkiismeretünk tisztaságát, féljünk a halálos büntől, hogy így kedvessé és szeretetreméltóvá tegyük magunkat Az előtt, ki most lelki eledelünk, de nemsokára ítélőbíránk lesz.

A világháború zűrzavarában történt olasz földön a következő eset: 1915 novemberében elfoglalták a monarchia csapatai Torcegno községet. A község plébánosát s az elöljáróságot őrizetbe vették és elhurcolták. A káplán egyelőre elkerülte a letartóztatást s a megrémült lakosokkal együtt aggódva várta a következményeket. Meglepetésszerűen letartóztatták őt is, a nélkül, hogy ideje lett volna gondoskodni arról, hogy a templomban az Oltáriszentséget biztonságba helyezze s az esetleges megszenteltségtelenítéstől megóvja. Mivel félni lehetett, hogy a község az ágyuk tüzelésének lesz kitéve s a templom esetleg romba dől, a rendelkezésére álló utolsó pillanatokban a káplán egy megbízható hívőnek azt a rendkívüli intézkedést sugallta, hogy másnap reggel egyik kisgyermek ő helyette ossza ki a hívek között a szentségházban levő szentostyákat. Másnap, november 19-én a hívek összegyülekeztek reggel a veszélyeztetett templomban, közös imádságokat végeztek, fölindították a bánatot s egy 7 éves, ártatlan kisfiút hosszú fehér ruhába öltöztetve az oltárhoz küldtek. Ez aggódva, de anyagi áhítattal közeledett a tabernákulumhoz, egy imazsámolyon felmászott és térdelve vette ki az áldoztatókelyhet s a rácsnál szepegve kiosztotta a szentostyákat a megrendült, halálvesztélyben levő lakosoknak. A szent cselekmény emléke a kisfiú lelkében nem mosódott el. 17 év múlva, 1932-ben egy fiatal pap állott ugyanezen templom oltáránál, hogy bemutassa első szentmiséjét. A primícián zsúfolásig megtelt a templom hívők-

kel, sokak szeme nedves volt a könnyektől. Az újonnan felszentelt miséző pap t. i. nem volt más, mint az a kisiú, aki 17 év előtt kiosztotta a Szentséget a lesujtott lakosoknak. — Ez a kis történet is figyelmeztessen bennünket, hogy amikor a szentáldozáshoz járulunk, mindig meg legyen lelkünkben a hófehér menyegzős ruha: a megszentelő malaszt, így mutatjuk ki tiszteletünket a szentségi Jézus iránt, így áradnak lelkünkbe a megváltás kegyelmei, s bármely hivatásba helyezett is bennünket az isteni Gondviselés, tudunk Istennek szentelt, érdemszerző életet élni Szent Péter apostol utasítása szerint: *Ti választott nemzedék, királyi papság vagytok, hogy hirdessétek annak erejé- nyeit, aki a sötétségből hívott titeket az ő csodálatos vilá- gosságára.*

III. Üdvözítőnk az Oltáriszentséget elsősorban lelki ele- delül rendelte, de ugyanekkor *áldozatul is a szentmisében.* Ez az én testem, — mondotta — mely érettetek adatik (áldozatul); ez az én vérem, mely kiontatik a bűnök bocsá- natára. Ha áldozatról hallunk, melyet más értünk és miat- tunk vállalt magára, megilletődünk. A hősi halottak emléke előtt kalapot emelnek, koszorúkat helyeznek el, ünnepel- nek. Piros mécses hirdeti a helyet, ahol 1849-ben az első magyar miniszterelnök vére folyt. S amikor a költő végig- tekint a mohácsi csatásikon, így énekel: Hős vértől piro- sult gyásztér, sóhajtvá köszöntlek. — Egyik amerikai ha- jón, még messze a kikötőtől, tűz ütött ki. Vastag füst- gomolyok szálltak a mélyből, a hajó gyantát és kátrányt szállított. Az utasok közt kitört a pánik, rémülten sereg- lettek a kapitány körül. „Ha még másfél órát kitart a hajó s nem sülyed el, megmenekülünk” — mondotta ez, egy- úttal intett a kormányosnak, hogy a legrövidebb irányt válassza a part felé. A hajó utasai csakugyan megmene- kültek, de a kormányos haldokolva esett össze a parton. Teste egy égési seb volt, jobbkeze szénné égett csonk, bal- kezével tartotta erősen a kormányrudat s vitte révbe a sülyedő, hamvadó hajót. Az emberi szívben ugyan a hálá- datosság ritka palánta, de ez alkalommal mégis kivirult a megmenekült utasok szívében. A buffalói temetőben ma is ott van az öreg kormányos síremléke aranybetűs felirat- tal: John Maynard kormányosnak. A „Fecske” — ez volt

a hajó neve — megmentett utasai. — Jézus is nagy áldozatot hozott érettünk, mikor önkéntesen átengedte magát nagypénteken ellenségei gyűlöletének s vére kifolyt a keresztfán. Fölemelte a szennyből a drága gyöngyöt, az emberi lelket, megtisztította önnön drága vérével s örökre fénylővé tette. Mint az amerikai hajó, úgy az a nagy hajó, mely bennünket, halandó embereket szállít az élet tengerén át az örökkévalóság titokzatos partjai felé, süllyedőben volt. Az elkövetett sok-sok bűn miatt a kárhozat mélységében gomolygó sötét füstfelhők és lángok fenyegették végpusztulással. S ezen a hajón ott voltunk s vagyunk mindnyájan, én, te, s azok is, akik ebből a katasztrófális helyzetből nem értenek sokkal többet, mint az elmebajosok vagy önkivületben élők. Az Isten Fia pedig alászállott, hogy váltságul adja magát érettünk. Odaállott az élethajó kormányához s erős kézzel biztos révpartra vitte azt. Am közben siralmasan összeégett a kálvária keresztjén. *Ó, ti, akik átmentek az életúton, tekintsetek ide s nézzétek, van-e tájdalom, mely az enyémhez hasonló* — így szól hozzánk minden vérző sebe, elhamvadt szent teste a keresztről. Viszonzásul, hálaánk jeléül azt kéri, hogy *emlékezzünk reá* és becsüljük meg szeretetét. Áldozatának emlékjele nemcsak minden katolikus templom és márványkereszt, hanem elsősorban a szentmiseáldozat. *Ezt cselekedjétek* — mondotta — *az én emlékezetemre*. A szentmise — hitünk tanítása szerint — az újszövetség áldozata, melyben Jézus a pap kezei által megújítja a keresztáldozatot, feláldozza magát mennyei Atyjának s reánk alkalmazza nagypénteki véres halálának érdemeit. Szalézi Szent Ferenc mondotta: A szentmise minden lelkigyakorlatnak Napja, a keresztény vallás középpontja, az erényesség lelke, kimondhatatlan titok, mely az isteni szeretet mélységeit foglalja magában. Legyünk jelen azon minél gyakrabban a bűnbánat és hála érzelmeivel. Szent Hedvignek olyan nagy hite volt a szentmisehallgatás érdemszerző erejében, hogy délelőttönként 5—6 szentmisét hallgatott. Ugyanezt jegyezték fel Szent Margit skót királynéről s más szentekről. Szent Mórus Tamás, Anglia kancellárja, első ember az országban a király után, nemcsak jelen volt naponként a szentmisén, hanem szívesen ministrált is azon.

Világias főuraknak, kik e miatt kicsinylő megjegyzéseket tettek, azt mondta: Nagyobb kitüntetésnek tartom, ha Krisztusnak lehetek minisztere, minthogy egy földi királynak vagyok a minisztere. Utolsó világszerte a legnagyobb tekintélynek örvendő államférfia volt a magyarságnak Apponyi Albert gróf. Egyik amerikai körútján rendezett banketten megjelent Hayes newyorki érsek is. Az érsek felköszöntőjében elmondotta, hogy 12 év előtt mint egyszerű áldozópap a Szent Patrik-székesegyházban misézett. Ministránsa hirtelen rosszul lett, elhagyta az oltárt. Ekkor a hívők sorából kilépett egy ismeretlen úr, odatértelt a ministráns helyére és végig szolgálta a szentmisét. Ez az úr: Apponyi Albert volt. — Ez mindenesetre erős hitnek a jele. — Gondoljunk mi is élő hittel a szentmisén a Kálvária-hegyre s az apostol ama mondására: *Szereteti engem s önmagát adta érettem.* Így gyullad ki bennünk is mindinkább az istenszeretet tüze, s látva azt, hogy az ártatlan Jézus mily nehéz keresztet hordozott, mily szörnyű kínokat viselt el, csak hogy mi ne szenvedjünk egyszer haszontalanul a pokolban, mi is megtanulunk mindig türelmesebbek, önmegtagadóbbak, erőselekké lenni, merítve a szentmise kegyelemforrásaiból.

IV. Juttassuk végül eszünkbe az Oltáriszentség 3. célját is: Krisztus Urunk itt módot talált arra, hogy szoros értelemben megvalósítsa amaz ígéretét: *Nem hagylak titeket árván. Veletek vagytok a világ végezetéig.* A szeretetnek fáj a válás, a szeretet együttlét után törekszik. Mivel Jézus kezében végtelen hatalom volt, meg tudta valósítani e szent titkot, melyben állandóan közöttünk él ugyanaz az Üdvözítő, akit Betlehem, Názáret, Jeruzsálem lakói földi életidejének napjaiban láttak, hallgattak, csodáltak s akinek jóságában részesültek. Közöttünk van, hogy az élet nehézségei között erősítsen, vigasztaljon, példaképünk legyen, intsen Istennel való egyesülésre, hallgatagságra, alázatos-ságra, engedelmességre. Vajha, amint ő velünk, mi is kívánnánk vele lenni! Vajha gyakran felkeresnénk őt s a szentségház légköre olyan lenne előttünk, mint az otthon légköre, mint a szülői ház, az édes anyaszív! Senki nem tud olyan hatásosan vigasztalni, mint ő, az Úr Jézus, felülemelni bennünket az élet bajain s rávezetni arra, hogy sze-

rényen, feltűnés nélkül teljesítsük hivatásbeli kötelességeinket, Isten tetszését keresve mindenben, aki a mi Urunk, ítélőbíránk és jutalmunk. — Viselkedésünk e szent titokkal szemben ezideig talán nem volt mindig megfelelő. Fejezzük be elmélkedésünket engesztelő imádsággal.

Isteni Üdvözítőnk, ki az ostya színe alatt a szentség-házban velünk vagy, Te alkottál bennünket, Te váltottál meg bennünket szent véred kiontásával, a te kezeden van földi és örök sorsunk, a te színed előtt kell mindnyájunknak talán rövid időn belül megjelennünk ítéletre; hatalmad, jóságod ma is az, mint mikor a földön járva betegeket gyógyítottál, éhezőket tápláltál, szomorúakat vigasztaltál, bűnösöknek irgalmasan megbocsátottál s aki most megdicsőülve az égben fogadod drága édesanyádnak s az összes mennyei karoknak imáadását és szeretetét. Igen, Teremtőnk vagy és Urunk, üdvözítő Istenünk és mindenünk! Ha ezt fontolóra vesszük, milyen hódolattal kell leborulva imádnunk, milyen bizalommal és készséggel színed előtt megjelennünk! Ó Jézus, bocsásd meg tiszteletlenségünket és hanyagságunkat e részben! Mi nem gondoltuk meg, hogy te ki vagy, innen eredt eddigi lanyhaságunk és közömbösségünk, mellyel elkerültük szent hajlékodat, vagy szórazottan, unatkozva időztünk színed előtt templomodban. Bocsáss meg, Úr Jézus, korlátolt, érzékies teremtményeidnek! — Jézus, te vagy a mi nagy áldozatunk a szentmiseben, egyedül általad tudjuk imádni az Atyát lélekben és igazságban. Világosíts meg jobban, hogy megértjük Isten ajándékát s megbecsüljük az isteni irgalom feneketlen mélységét! Jézus, mi nem értettük eddig, micsoda a szentmise, bocsásd meg lanyhaságunkat! — Te lelki táplálékunk akartál lenni, a szentáldozásban magadhoz emelni, betölteni önnön lelkeddel, Szíved szerint elváltoztatni, előkészíteni a Veled való örök egyesülésre; kimerítetted, Uram, itt egész gazdagságodat és hatalmadat, többet adni már nem tudtál. Bocsásd meg eddigi lanyhaságunkat, éleszd föl bennünk a szent vágyakozás hevét, hogy nélküled üres legyen nekünk a világ. Ezután már gyakran akarunk térdelni szent asztalodnál és már most kérünk, add vissza látogatásunkat majd amaz órában, amikor leginkább erőt vesz rajtunk az elhagyatottság érzete, a halál

órájában, jöjj akkor lassan verő szívünkbe, erősíts meg a nagy útra, hogy Téged, akiben hittünk a földön, örvendő lássunk meg színről-szinre a mennyben, áldhassunk és szerethessünk mindörökké, Urunk Jézus!

Pünkösöd utáni 3. vasárnap

Jézus Szíve

Mint ahogy a kegyhelyekre, pl. Lurdba, leginkább a szenvedők zarándokolnak, úgy az Üdvözítőt is földi élete idején leginkább a bajba jutottak keresték fel: betegek, szegények, vakok és bénák, a gonosz szellem hatalma alatt görnyedők, vétkeik súlyát érző bűnösök, kik szerettek volna haláluk előtt Istennel kibékülni. A mai szent evangélium is ez utóbbiaknak, a bűnösöknek és vámosoknak egy csoportját állítja elénk, amint szorongva-reménykedve környezik az Urat s lesik ajkáról az üdvösség ígét. Jézus a halandó test fátyolán át az isteni képmást látta bennük, az aranypénzt, mely kiesett a mennyei Atya kincsesládájából és gurult lefelé az örök sötétség irányában. Nagy részvéttel igyekezett azért őket megállítani a romlás útján. Olyan feltűnő volt Jézus jósága a bűnösök iránt, hogy a farizeusok e miatt megszólták. Valljuk be, hogy némi látszata az igazságnak mellettük szólt. Nem ajánlatos t. i. közönségesen összeköttetésbe lépni rosszhírű, kétes jellemű egyénnel. A közmondás is úgy tudja, hogy madarat tolláról, embert barátjáról lehet megismerni. Aki szurkot érint, beszennyezi magát, s aki romlott egyénnel barátkozik, könnyen hasonló lesz hozzájuk. De itt, az Úr Jézusnál, ki maga volt az erény és szentség, nem forgott fenn ez a veszély. Mint ahogy a napsugár áthatol a trágyás szeméten a nélkül, hogy beszennyeződne, és tiszta virágokat, nemes kalászokat csal ki a fekete földből, úgy akarta az irgalmas Jézus komoly szavaival, példájával a bűnbánat, istenfélelem és szeretet nemes hajtásait létrehozni az elparlagiasodott lelkekben. — Mindnyájunkra nézve, akik többé-kevésbbé bűneink terhe alatt sóhajtok, vigasztaló Jé-

zusnak ez az irgalmassága, részvevő szeretete a bűnösök iránt. Ezt az érzületet állítja szemünk elé Jézus Szent Szívének képe, hozza közel lelkünkhöz *Jézus Szent Szívének tisztelete*. Ma, amikor e szent ünnepnek nyolcadában vagyunk, helyénvaló lesz, ha Jézus Szent Szívéről elmélkedünk.

Jézus Szent Szívét tiszteljük és imádjuk, mert *Istennek szíve*, annak szíve, aki bennünket teremtett, akinek testestől-lelkestől tulajdonai vagyunk, aki önnön drága vérével váltott meg bennünket a kárhozát megérdemlett gyötrelmeitől, aki halálunknak talán nagyon is közel eső pillanatában bíránk lesz és megszabja helyünket az örökkévalóságban. Mivel Jézus így több nekünk, mint bárki a világon, mivel teljesen az ő jóindulatára vagyunk utalva időben és örökkévalóságban, azért Ő az első és legfőbb számunkra, azért tiszteljük Őt s mindazt, ami vele összefügg, pl. szent keresztyét, szent sebeit, s főleg Szent Szívét. Ez a Szent Szív, melyet a Szentlélek Szűz Mária tiszta véréből alkotott, *Jézus szent emberségének legnemesebb szerve*, annak a szent emberségnek, melyet, mikor a földön járt, természetfölötti adományok és erők dicssugara folyt körül, melyből a szent evangélium szerint csodás gyógyító erő áramlott a szerencsétlenekre. Ez a Szent Szív volt áldozati *kelyhe a szent vérnek*, melynek megváltásunkat köszönjük. Ez volt a finomművű *hárfa*, mely az Üdvözítő magasztos gondolataira, örvendő vagy gyötrő érzéseire hangosan vert vagy összeszorult; a *tükör*, melyen vágyai és szorongásai, szeretete és erényei lerajzolódtak. Ez a Szent Szív tört meg a végtelen fájdalmak súlya alatt a keresztfán, nyílt meg a lándzsadöfés nyomán, dobbant meg újra ujjongó örömben a feltámadás reggelén, élvezi a megdicsőülés örömeit a mennyben s van jelen közöttünk kegyelmeit árasztva az Oltáriszentségben. Amint drága előttünk jó anyáknak szíve, úgy méginkább Jézus Szíve, kinek köszönünk minden jót a természetes élet rendjében, a kegyelmi életnek minden mulandónál értékesebb javait, s aki, ha mi is úgy akarjuk, kész velünk megosztani örök dicsőségének kimondhatatlan örömeit.

Jézus Szívének tisztelete az Anyaszentegyházban minden időben megvolt. *Nem tévedünk, ha Szűz Máriát tart-*

juk a Szent Szív első tisztelőjének és minden későbbiek példaképének. Senki nem értette meg annyira Jézus szándékait, mint ő, senki nem tudta jobban, mint ő, hogy Jézus Szívének első dobbanása a mérhetetlen szeretet szava volt Atyja iránt s benne és érette mindenegyves lélek iránt; tudta, hogy ahányszor csak dobbant e Szent Szív, mindig a tetterős, áldozatkész szeretet mozgatta, ez volt működésének, tanításának, csodáinak végső rúgója, ez vitte a keresztfára s tette az idők végezetéig fogollyá az Oltáriszentségben. Szűz Mária a maga részéről megértő, imádó háládatossággal viszonzta Jézusnak ezt a szeretetét, melynek első és legcsodásabb hatásai éppen Krisztus anyját árasztották el s tették őt a legszentebb és legdicsőségesebb teremtménnyé. Mikor Jézus Szívét nagypénteken Longinus lándzsával átszúrta, a fájdalmas Anyának odatapadt lelkét is átverte a lándzsahegy s a keresztlevétel után az ölébe helyezett holttesten megtörve szemlélte a szenvedések nyomait, imádta Istennek a megváltás művében megnyilatkozó végtelen jóságát, kért bocsánatot az emberek hálátlanságáért és vakságáért s ajánlotta fel önmagát a Szent Szívnek forró könnyek közt örökös áldozatul és tulajdonul.

A következő évszázadokban a Szent Szív tiszteletének nyomait inkább kivételesen találjuk meg egyes bensőséges lelkiéletet élő szenteknél. Általánossá ama kijelentések nyomán lett, melyekben Jézus *Alacoque Szent Margitot*, egy 1647 és 1690 között élt francia szerzetesnőt *részesített*. A jelenésekben, melyekben a szentségház előtt térdelő Szent részesült, az Üdvözítő ismételten felhívta, hogy iparkodjék megengesztelni Isten igazságosságát az emberek bűneiért, különösen pedig Jézus szenvedő Szívét. 1673 december 27-én — mint írja — az Oltáriszentség előtt térdelt s olyan erősen átérezte Isten jelenlétét, hogy nem tudott többé sem önmagáról, sem a helyről, ahol volt. Úgy érezte, mintha Jézus keblén pihenne, mint Szent János evangélista a végvacsorán, s az Úr feltárná előtte szeretetének csodáit és Szent Szívének titkait. Azt mondotta: „Isteni szívem olyan szenvedélyesen szereti az embereket, hogy szeretetének lángjait nem tudja tovább magába zárni, hanem közvetítésed által kiárasztja ajándékait, melyekkel

a kárhozat örvényéből kimentí öket. Téged, aki csupa méltatlanság és tudatlanság vagy, választottalak e nagy terv kivitelére, hogy így ez ájtatosság elterjedése egészen az én művem legyen. — Ezt a kijelentést később több hasonló követte. Láta a Szent Szívet, mintegy lángokból álló trónuson, rajta a szent sebet, töviskorona övezte, jelezve a szúrásokat, melyeket vétkeink okoznak neki; felül kereszt magaslott ki, mert megtestesülése pillanatától maga előtt látta és megízlelte a reá váró szenvedéseket. Igérte, hogy ahol Szent Szívének képét kifüggesztik és tisztelik, ott kiárasztja kegyelmeit és áldását. Azt is mondotta, hogy ez az ájtatosság szeretetének mintegy utolsó erőfeszítése, hogy a megváltásnak ezen utolsó századaiban még sokakat kiszabadítson a sátán hatalmából. — A legnevezetesebb kinyilatkoztatás 1675 Úrnap nyolcadába esett. Az Oltáriszentség előtt elragadtatásba esett Szent Margit, ekkor Jézus kitárta isteni Szívét és így szólt: Ime a Szív, mely az embereket annyira szerette, hogy nem kímélt semmit sem, hanem kimerítette és fölemésztette önmagát, csakhogy szeretetét irántunk kimutassa. Viszonzásul pedig mindezért a legnagyobb résztől csak hálátlanságot, tiszteletlenséget, szentségtörést, hideg közönyösséget és megvetést tapasztalok. Azért azt kívánom tőled, hogy az Úrnapja nyolcada utáni pénteket Szívem tiszteletére külön ünneppe avassák, melyen a hívek áldozzanak és Szívem ünnepélyes megkövetése által elégtételt szerezzenek minden méltatlanságért, melyet az Oltáriszentségben el kell szenvednem. És én megígérem neked, hogy Szívem kitágul és isteni szeretetének áldásait bőségesen árasztja mindazokra, kik neki ezt a tiszteletet megadják és azon vannak, hogy mások is ilyen módon tiszteljék.

Az Üdvözítőnek kijelentéseiből, melyeket Szent Margitnak tett, kitetszik, hogy akarja Szent Szíve ünnepének megülését s hogy e napon *az engesztelés szellemében áldozunk*; hogy áldásával kíséri ama lakásokat, melyekben Szent Szívének képét kifüggesztik és tisztelik. Általában kívánja, hogy legyenek a katolikusok közt sokan, akik gyakran megemlékeznek *a szeretetről, mely őt betölti* s melynek oly feltűnő bizonyítékait adta földi, szentségi és mennyei életében. Legyenek, akik e szeretetet gyakran fon-

tolóra veszik, elismerik, hálásan viszonzózzák — nemcsak egyes, a szentséges Szívhez végzett imádságokkal, hanem, ami lényeges, azzal, hogy mindenben szent tetszését keresik, tanításait, elveit magukévá teszik, parancsolatait megtartják, az egyházas élet felvirágzásának örülnek, és buzgólkodnak, hevülnek Isten dicsőségének elterjesztéséért. Teszik pedig mindezt annál inkább, mert fájdalommal látják, hogy az emberek nagy része milyen érzéketlen Jézus jóságával szemben, mennyi a tiszteletlenség, megvetés, szentségtörés az Oltáriszentséggel szemben. Ha Jézus mostani, megdicsőült állapotában e gonoszságok lelke békéjét többé nem is zavarhatják meg, földi élete idején mégis mindezeket részletesen előre látta, azok miatt keserűen bánkodott és panaszkodott: *Szomorú az én lelkem mindhalálíg*. Szeretetünk jeleit azért, mellyel a magunk s az emberek hűtlenségéért őt *megengesztelni* iparkodunk, ilyen érzülettel a hónap első-péntekein a *szentáldozáshoz járunk*, magunkat Szent Szívének *felajánljuk*, Jézus igen nagyra értékeli, s azokat, akik őt így tisztelik, mint igaz és hűséges lelkeket áldásával és kegyelmeivel halmozza el. A felajánlásokkal kifejezetten elismerjük, hogy Jézusban, aki mint Isten Teremtőnk, mint Megváltó pedig kiszabadított szent vérével és önfeláldozásával az ördög szolgaságából — a mi Urunkat és királyunkat látjuk, szent, jogos és boldogító *uralmának magunkat örömmel alárendeljük*, minden erőnkkel az övéi vagyunk s akarunk lenni, mindenben az ő szent tetszését és dicsőségét óhajtjuk keresni. Ilyen fölajánlásokat a Szent Szívhez a pápa őszentsége a hívek üdvére egyes ünnepélyes alkalmakra kötelezőleg is elrendelt, de magunk is gyakran végezhetünk szeretetünk jeléül ilyet, hogy szorosabbá és elszakíthatatlanná tegyük összeköttetésünket Jézussal és vigasztalást szerezzünk neki. Akik az Urat ilyen szellemben tisztelik, azokra vonatkozik az ígélet: *Szívem kitágul és isteni szeretetének áldásait bőségesen árasztja azokra, akik őt így tisztelik*.

Felmerülhetne valakiben a gondolat, hogy ez az egész ájtatosság nem csupán egy rajongó képzeletének alkotása-e? Honnan tudhatjuk, hogy Szent Margithoz tényleg az Üdvözítő szólott? — Ha helyes fogalmunk van Istenről, és hisszük, hogy Jézus az Oltáriszentségben éppúgy jelen

van, mint a mennyekben, hogy ő kormányozza a világot és Egyházát, ismer és szeret minden lelket, nem találunk abban semmi nehézséget, hogy egyes választottakkal közvetlenül érintkeznek, nekik akár személyes irányításukra, akár mások üdvére kijelentéseket tesz. Ha mi képesek vagyunk terveinket és eszméinket közölni bizalmasainkkal, miért ne tehetné ezt az Úr? A 13. században Boldog Juliannát használta eszközül az Úr ünnepének bevezetésére s az Oltáriszentség tiszteletének elmélyítésére, a 17. században pedig Chantal Szent Franciska rendjének egy igénytelen leányát, kinek semmi összeköttetése nem volt a világ nagyjával, bölcsseivel és hatalmásaival. Miért éppen őt? Hogy ilymódon is kimutassa, hogy a Szent Szív kultuszának elterjedése nem emberek, hanem Isten műve. Szent Margit lelki-világát s a jelenéseket több kortársa, szentéletű s a misztikus kegyelmekben járatos szerzetesek, így pl. Boldog Colombière jézustársasági atya gondosan megvizsgálták s azokat isteni eredetűeknek ismerték el. Persze nem hiányoztak az ellentmondó elemek sem, évtizedeken át heves harc folyt különösen a janzenisták s a hitetlenek részéről szóban és mérges gúnyiratokban a Szent Szív tisztelete ellen, valósággal megismétlődött kicsiben az első századok tomboló dühe és üldözése, de Jézus irgalmas szándéka végül mégis győzött és érvényesült. Az apostoli Szentszék több mint félszázadon át tartózkodó magatartást tanúsított, de végre is kijelentette, hogy a Szent Margitnak jutott kijelentésekben semmi sincs, ami a Krisztustól s az apostoloktól átadott hitigazságokkal ellentétben állana, s az egyszerű szerzetesnőnél határozottan észrevehető az élet-szentség jelei, amit Isten csodákkal is igazolt. Feltűnést keltett annakidején és sokakat gondolkodóba ejtett a következő eset. 1720-ban Marseille-ben kiütött a pestis. Rövid idő alatt 40,000 ember pusztult el a szörnyű betegségben, s több mint 200 pap halt el, akikre átragadt a betegség, mikor a haldoklók körül szolgálatukat teljesítették. A város kihaltnak látszott, pánik és kétségbeesés szállta meg a lelkeket. Ekkor a város püspöke Isten tiszteletreméltó szolgálojának, Remusat Magdolnának tanácsára azt ünnepélyesen felajánlotta Jézus szentséges Szívének. A pestis mintegy varázsütésre megszűnt s többé egyetlen áldozata

sem volt. Az Üdvözítő talán ilymódon akarta szemléltetni a lelki gyógyulásokat, amelyeket Szent Szívének tisztelete által az eretnesség és hitetlenség által megmértelyezett világban eszközöl. Jézus Szent Szívének tisztelete el is terjedt hamarosan, nemcsak az európai országokban, hanem az idegen világrészekben is. Szentmisét és zsoltoszmát először XIII. Kelemen pápa engedélyezett a legszentebb Szív tiszteletére 1755-ben, IX. Pius s a következő pápák az ünnep méltóságát emelték és kötelezőleg írták elő az egész Egyház számára. Ma elsőosztályú ünnep nyolcaddal, melyen az összes templomokban ünnepélyesen felajánlják magukat a hívek Jézus Szent Szívének. Bízunk rá nyugodtan magunkat az Anyaszentegyház vezetésére, amely fölött a Szentlélek, az igazság és szeretet lelke állandóan őröködik s a különböző korok szükségletei szerint az áhitatgyakorlatoknak újabb hajtásait fakasztja a régi törzsről — a hívek lelki üdvének biztosítására. Aki elhanyagolja a Jézus Szíve-tiszteletet, az úgy jár el, mint aki elkeseredett háború idején a leghatásosabb fegyvert lomtárban hagyja heverni, ezzel csak a háttérben leselkedő ellenség örömét növeli, s gyengíti a győzelem reménységét. A társadalom egésze mind sötétebb felhők tornyosulnak. Ha az összes jelek nem csalnak, az emberiség iszonyú kataklizma küszöbén áll, melyhez képest az elmúlt világháború borzalmai gyerekjátékok voltak. IX. Pius pápa mondotta: *Az Egyháznak és a polgári társadalomnak minden reménysége Jézus Szívében van, ő fogja meggyógyítani minden bajunkat*" — ha t. i. erre hűséges tiszteletünkkel méltók leszünk.

Az ígéretek, melyeket az Üdvözítő kegyeltjének, Szent Margitnak a Szent Szív tiszteletének üdvös hatásaira vonatkozólag tett, rendszerint 12 pontban szokták összefoglalni. A köteles tisztelet, mellyel Urunknak tartozunk, sürgeti, hogy ez ígéretek komolyan vegyük és szívünkbe vessük. Nem egy nagyhangú ember szavairól van t. i. szó, aki ma meglepően bőkezű az ígéretekben és fogadkozásokban, holnap pedig elfelejti, mit mondott, hanem Annak kijelentéseiről, aki hű és hatalmas ígéreteinek megtartásában. *Ég és föld elmúlnak, de az ő igéi el nem múlnak.*

Többször halljuk megszorult emberek részéről az élet-

ben: Csak egy kis tökélem volna, hogy kezdhetnék valamit! A töke, mellyel Isten előtt értékeset és maradandót kereshetünk: a malaszt, a segítő és megszentelő kegyelem. Ezt senki sem adhatja önmagának, ha mégoly eszes vagy energikus is, a malaszt Isten önkéntes, természeti erőinket messze meghaladó adománya. Nélküle semmit, ami Istennek tetsző és érdemszerző, nem cselekedhetünk. *Nálam nélkül semmit sem cselekedhettek* — mondja Krisztus Urunk az evangéliumban. Ezt a kegyelmet ígéri elsősorban és bőségesen Szent Szíve tisztelőinek. Ezt az ájtatosságot — mondotta Szent Margitnak — eszközül szánta, hogy a sá-tán országát lerontsa, hogy számtalan embernek visszaadja a kegyelmi életet s kiragadja az ördög karmaiból; hogy sok szegény hálátlan, hitetlen szívvel, melyek különben elvesznének, éreztesse irgalmasságát. A bűnösök — így ígérte — szívemben az irgalom forrására, tengerére találhatnak. A lanyha lelkek buzgóbbakká válnak. A buzgó lelkek még nagyobb tökéletességre emelkednek. Nem hiszem, — írja a Szent egyik levelében — hogy lenne még egy gyakorlat a lelkiéletben, mely rövid idő alatt a tökéletességnek oly magas fokára emelne, s mely annyira éreztetné velünk Jézus Krisztus szolgálatának egész édességét, mint a Szent Szív tisztelete. Ez a legbiztosabb, legkönnyebb és legkedvesebb út a tökéletességre.

Jelentős az Üdvözítőnek az az ígérete is, amely az állapotbeli köteleességek teljesítésére vonatkozik. Miféle kegyelmek ezek? Sokan, főleg az ifjúság köréből élnek a szüzesség állapotában, tanítónők, betegápolónővérek, irodai és háztartási alkalmazottak, papok, szerzetesek, szerzetesnők, misszionáriusok. Mindazokra, akik érvényes házasságon kívül élnek, a szüzi, tiszta életmód súlyos bűn terhe alatt kötelező. Mennyi kísértésnek van kitéve körülünk az egyedülálló, mennyi botrány, csábítás és rossz példa a világban, mennyi veszély önnön rosszraajló természetünk részéről! Csoda volt, hogy a babiloni ifjak a tüzes kemencében sértetlenül járkáltak és zengték Isten dicséretét, nem kisebb csoda, ha valaki a mai romlott világban az érzékiség lobogó lángjától meg nem perzselődik s hűséges marad Isten szolgálatában! Hol a segítség? *Megadom nekik mindazon kegyelmet, melyekre állapotuk sze-*

rint szükségük van, ígéri Jézus a Szent Szívet hűségesen tisztelőknél. A bensőséges szeretet Jézus iránt a látszólag lehetetlent is lehetővé teszi, a Szent Szívből erő, áldozatkészség, vértanúi szellem és minden érzéket meghaladó öröm árad azok lelkébe, kik vele gyakori és méltó szentáldozásban egybeforrnak. Így ígérte, s rajta nem múlik az ígéret teljesítése. — Sokan mások házasságban és családi körben élnek. A hitvestársaknak, tudjuk, ugyancsak megvannak a komoly kötelességeik: hűségben és szeretetben kell együtt élniök mindhalálíg, őrizkedniök kell a bűnös visszaélésektől a házaseletben, türelemmel kell elviselniök egymás gyengéit, gyermekeiket, mint Istentől rájuk bízott drága zálogokat — példájukkal és szavukkal vallásosan nevelniök. Mennyi nehézség adódik a házaseletben is, félreértések és aggodalmak, rosszindulatú besúgások, anyagi gondok, mennyi álmatlan éjtszaka, milyen nagy felelősség Isten ítélőszéke előtt! Igaz, hogy a házasság szentségének méltó felvételével is kegyelemközlés jár együtt, de a rendkívüli nehézségek miatt sokszor rendkívüli felvilágosító és erősítő kegyelmekre szorulunk. Megadom nekik mindazon kegyelmeket, melyekre állapotuk szerint szükségük van, ígéri Jézus Szent Szíve tisztelőinek. Megáldom vállalkozásukat. Megvigasztalom szenvedéseikben. Minden szükségükben segítségükre sietek. Egyesítem a megosztott családokat s megszerzem nekik a békét. Mindezek a mindenható, hű és végtelenül jó Jézusnak ígéretei azok számára, kik Szent Szívét odaadással tisztelik s beléje helyezik bizalmukat. A Jézus Szíve Hírnökök és folyóiratoknak úgyszólván minden számában vannak hálanyilatkozatok, melyek megerősítik ez ígéretek teljesedését. Sok családban, melyeknek békéjét állandóan zavarták a zúgolódások, kölcsönös kifakadások és keserű szemrehányások, üdvös változást eszközölt az a körülmény, hogy Jézus Szent Szívének képe vagy szobra előtt közösen végeztek felajánlást s azután ugyanott közösen végezte az egész család a szokásos imádságokat. A szelíd és alázatosszívű Jézus, aki eszményképünk s egyben erőforrásunk, új szellemet öntött a családtagokba és elviselhetővé tette a békülékeny, hallgató, türelmes, előzékeny érzület által azt, ami előbb már-már elviselhetetlennek látszott.

Természetes azonban, hogy nem szabad a Szent Szív-
ájtatosságban valami varázsszert látnunk, mely megszaba-
dít minden szenvedéstől. Isten örök végzése szerint a bűnbe-
esett ember csak a kereszttúton haladva érheti el az örök
üdvösséget. A zavartalan földi jólét a legtöbb embernél
lelki károkkal jár, elbizakodottá, kényessé, élvvágyóvá tesz,
szítja a rossz hajlamokat. Szent Vincének a szenvedés
hiánya Isten büntetésének tünt fel. Viseljük azért nehéz-
ségeinket erős lélekkel, s ha fáj is, éget is a kereszt, csó-
koljuk a kezét, mely azt reánk küldi. Jézus mindent tud,
mindenható, sorsunkat ő intézi s jobban intézi, mint mi
magunk, kik csak a jelent nézzük, s a jövőbe s az örökké-
valóságba nem látunk. Mondjuk a nehéz órákban: Uram,
ha lehetséges, müljék el tőlem ez a keserű pohár, de tegyük
hozzá teljes bizalommal: mégis nem mint én, szegény, gyáva,
rosszra hajló ember akarom, hanem amint Te, Te, aki szent,
bölcs és jó vagy s boldoggá akarsz tenni nem egy pár
tovatúnó esztendőre, hanem egy örökkévalóságra.

Az isteni Üdvözítő a földi élet befejezésére vonatko-
zólag is tett ígéretet Szent Szíve tisztelőinek: *Biztos mene-
dékük leszek* — mondotta — *életükben, de főleg haláluk*
óráján. „Azok, akik a Szent Szívnek szentelték magukat,
— írja Szent Margit — nem kárhoznak el, különösen ha
magukat neki teljesen átadják, s őt erőikhez képest törek-
senek tisztelni, szeretni, dicsőíteni, elveit magukévá tenni.
Ez a Szív mintegy erődítmény és biztos oltalomhely a
szegény bűnösök számára, hogy az isteni igazságosság ha-
ragjától megmeneküljenek. Ő, — így ír — milyen édes a
halál, ha állandóan meg volt bennünk a kegyelet Annak
Szíve iránt, aki ítélőbíránk lesz.” Azoknak, akik a hónap
első péntekén kilencszer egymásután a szentáldozáshoz
járulnak a Szent Szív tiszteletére, megígérte Jézus a *végso
állhatatosság kegyelmét*, s hogy nem hálnak meg szent-
ségek nélkül, a halálos bűn állapotában; az ilyeneknek a
Szent Szív biztos menedékük lesz a végső óra kísértései
között. Ez az ú. n. *nagy ígéret*, mely az isteni irgalomnak
mintegy csúcspontját jelzi. Az Úr ezzel természetesen nem
a könnyelműeket akarta elbizakodottakká tenni, hanem el-
osztatni a hűséges tisztelők aggodalmait és szertelen halál-
félelmét.

Ilymódon a Szent Szív tisztelete egyesek és népek számára Jézusnak mintegy végső erőfeszítése a megmen-
tésre, új és hathatós kegyelem- és erőforrás azoknak, akik
elveszni nem akarnak. A népek egén mindig vészterhesebb
felhők gomolyognak, az ördög csatlósai mindig erőszakosabb
és ravaszabb terveket szőnek a világ felforgatására, komoly
történettudósok az európai civilizáció bekövetkező bukásai
jövendőlik; az Egyház e nehéz időkben esengve tekint Jézus
Szent Szívére, abba helyezi minden bizalmát, tudja, hogy
előtte a sötétség hatalmainak reszketve kell a porba omol-
niok. Pápai körlevelek hangsúlyozzák, hogy ami volt a
kereszténység első századaiban a kereszt jele és Nagy
Konstantin labaruma, melyről égi fény hirdette: Ebben
győzz, az a mi időnknek a szentséges Szív. Értsük meg az
idők jeleit, ragadjuk meg Jézus mentő kezét, melyet felénk
nyujt; amily tehetetlenek vagyunk magunkban, olyan ver-
hetetlenek leszünk vele és általa. Jézus soha el nem hagyja
Szent Szíve tisztelőit, velük van az élet és halál minden
nehézségei között, átkíséri őket az örökkévalóságba s a
mennyei dicsőség és boldogság megkülönböztetett fokoza-
tát adja nekik.

Pünkösöd utáni 4. vasárnap

Dicsőséges olvasó és Oltáriszentség

Az apostolok előbb Jézus nélkül fáradoztak a galileai tengeren, de minden iparkodásuk mellett is hálójuk üresen került ki a vízből. Nappal azután *Jézus szavára és kíséretében vetették ki hálójukat*, s noha ilyenkor természetesen kevés kilátással kecsegtet a halászat, az eredmény csodálatosan nagy volt. Hálói is a szakadásig megteltek a zsákmánnyal, s ami fontosabb, szívük olyan mély tisztetlennel, hittel és ragaszkodással telt meg az Üdvözítő isteni személye iránt, hogy elhagyva mindenüket, elszakítva az édes kötelékeket, melyek szeretteikhez fűzték, Jézus tanítványai lettek. Ráléptek az apostoli élet rögzös, de dicsőséges útjára. Ez a nap tehát fordulópont volt életükben, az isteni kegyelemtől felvilágosítva mindent szemétnak tekintettek, csak hogy Krisztust megnyerhessék.

A mi földi életünk is bizonyos értelemben *hajózás a tengeren*. Lisieuxi Szent Teréz életében olvassuk, hogy kisleány korában gyakran ismételte egy atyjától hallott költemény szavait: Az élet csak hajód, nem otthonod. Így mondja a Szentírásban is a Bölcsesség könyve: Az emberi élet mint a hajó, mely áthalad a hullámozó vizen, s miután átment, nem látni nyomát a habokban. Szétfoszlik eredmény nélkül az élet, elnyeli a feledés, hacsak nincs velünk Jézus az élethajóban, aki fáradozásunkat termékennyé és gyümölcsözővé teszi az örökkévalóságra. *Mikor lesz velünk Jézus az élethajóban?* Ha a katolikus Anyaszentegyházhoz ragaszkodva, mint Isten gyermekei annak tanítása szerint élünk. Így egyek vagyunk Krisztussal elménkben, mert

magunkévá tesszük elveit és felfogását, egyek akaratunkban, mert parancsai szerint élünk. A szentségeket használva pedig a kegyelem által titokzatos, de tényleges közösség létesül köztünk és Krisztus között. Vele mint fejjel egy testet alkotunk, szorosan hozzá tartozunk, valamikép, Szent Ágoston szava szerint, Krisztussá leszünk. Különösen a szentáldozásnak gyakori és méltó vétele által lesz Krisztus a miénk s mi az övé. *Aki eszi az én testemet és issza az én véremet, az énbennem marad és én őbenne*, biztosít bennünket az Üdvözítő. Krisztussal egyesülten aztán a helyes irányban és biztos oltalom alatt halad hajónk az élet tengerén, szerencsétlenség nem érhet bennünket sem életben, sem halálban, mert minden javára szolgál azoknak, akik Istent szeretik.

Hogy az eucharisztikus Jézus tiszteletére felbuzduljunk, jelen alkalommal visszaemlékezünk még egyszer a lefolyt ünnepnapokra, a dicsőséges olvasó titkai kapcsán egyúttal keressük ezeknek összefüggését a legméltóságo-sabb Oltáriszentséggel.

1. Az első titokban: *ki halottaiból feltámadott*, a húsvéti jelenetek elevenednek meg előttünk. Urunk ellenségei nagypénteken este a kielégített bosszúvágy érzésével tértek nyugovóra. Győzelmük teljesnek látszott. Az Üdvözítővel alaposan elbántak, elvették nemcsak testi életét, hanem becsületét is, a két gonosztevő közt a kereszti bitófáján agyongyötört szerencsétlennnek nem lehetett többé befolyása a népre. Ebben bizonyosak voltak. Vagy tán mégsem? Nem történik-e valami csalfaság? Öröket állítottak a sir mellé, lepecsételték azt. Senki emberfia a sírhoz nem férközhett. Húsvét reggelén aztán lélekszakadva jöttek a katonák, zürzavaros beszédükből egyet kétségtelenül meg lehetett állapítani: Jézus nincs többé a sírban. *Nincs bölcsesség, nincs okosság, nincs tanács az Úr ellen*. Teljesült Krisztus kijelentése: *Senki sem veszi el tőlem életemet, hanem magamtól adom oda; hatalmam van odaadni azt, s hatalmam van újra fölvenni azt*. Vasárnap hajnalán Jézus megdicsőült lelke egyesült a sziklasírban pihenő, romlatlan, szent testtel s egy pillanat alatt élővé és dicsőségessé tette azt. Egymásután következnek a húsvéti jelenések: szent Anyjának, Magdolnának, Péternek, az emmauszi tanítványoknak,

az egybegyűlt apostoloknak, Jeruzsálemben és Galileában, egyszer több mint ötszázan látják. A jelenések 40 napon át tartanak, Krisztus kibontja a kereszt zászlaját, mely ma is diadalmasan lobog öt világrészben s mely ellen hiába acsarkodik minden fortély és erőszak, Krisztuson és Egyházán a pokol kapui erőt nem vesznek soha. Christus vincit, Christus regnat et imperat.

Hogyan győzött a mi Urunk? *Halálával.* Halálával hajtotta végre a megváltás művét s ment be dicsőségébe. *Nem kellett-e Krisztusnak szenvednie és így bemennie dicsőségébe?* — mondotta az emmauszi tanítványoknak. A bűnbeesés óta a mi számunkra sincs más út az igaz életre és megdicsőülésre, mint a halál. T. i. meg kell halnunk magunknak és a világnak, el kell fordulnunk önnön rendetlen vágyainktól s a bennünket lebilincselni törekvő teremtményektől, hogy Istennek éljünk. *Ti, mondja Szent Pál az első keresztényeknek, meghaltatok, s a ti életek el van rejtve Krisztussal az Istenben, majd ha Krisztus megjelenik, ti is megjelentek vele dicsőségben.* S ismét: *Akik Krisztuséi, azok testüket keresztre feszítették annak vágyaival és kívánságaival.* Ehhez a lelki halálhoz, mely voltaképen az igazi, lelki békét és örök üdvösséget szerző élet, ad bő kegyelmeket a *szentáldozás*. A gyakori, buzgó szentáldozás szítja bennünk a szent szeretetet. Magunkat állandóan megtagadni terhes dolog, de ha szeretetből tesszük Jézus iránt s abban a tudatban, hogy e rövid földi élet után ezerszeresen kárpótolva leszünk ezért, akkor szívesen hozzuk meg az áldozatot. Sőt már most is, a földi élet idején, a szentségi Jézushoz kapcsolódó lelkek sokkal mélyebb és igazabb örömöket ízlelnek meg az önmegtagadás útján, mint a világ gyermekei, akik rendetlen vágyaikat követik. *Nem lesz nyugalomuk éjjel-nappal azoknak, kik a vadállatot és az ő képét imádták,* mondja Szent János. Tested és érzékiséged ez a vadállat, ha meg nem töröd, soha nem lesz nyugalmad. — Szent Julianna (Falconieri) halálán volt. Egyetlen vágya volt még: hogy a szentáldozást magához vehesse. Sajnos, súlyos gyomorbaja miatt kérése nem teljesülhetett. Imádságba merült s egyszerre öröm villant át arcán. Arra kérte gyóntatóját, helyezné legalább egy kis időre a szentostyát szíve fölé. A gyóntató

elhozta a templomból a cibóriumot, tiszta gyolcsot terített a Szentnek keblére s rátette az Úr testét. A szentostya pedig egy pillanat alatt, mintha lángok emésztették volna fel, eltűnt. Isten szolgálójának szeméből a mennyország öröme tükröződött s abban a percben meghalt. Mikor később társai a testet a temetésre előkészítették, szíve fölött világosan látták, mintha pecsétnyomóval illették volna, a szentostya képét a felfeszített Jézus alakjával. — Valami hasonlót eszközöl velünk is a gyakran és buzgón végzett szentáldozás, átalakít bennünket a megfeszített Jézus képmásaivá, segít áldozatos, Istennek tetsző életre, hogy majd részünk legyen Krisztus dicsőségében és húsvéti örömeiben.

2. Negyvenedik napon feltámadása után Üdvözítőnk szent Anyjával és tanítványaival együtt kiment az Olajfák hegyére, megható szavakkal elbúcsúzott tőlük, kiterjesztve szent kezét *megáldotta* őket és dicsőségesen fölment a mennybe. A szentolvasót imádkozva, a 2. titoknál Urunk földi életének ez a végső jelenete áll előttünk. — Milyen mély tisztelettel és örömmel fogadták a tanítványok a megdicsőült Jézus áldását. Érezték, mennyire rászorulnak arra a rájuk váró óriási nehézségek között. Fogadjuk mi is hasonló érülettel, *térdrehullva az Oltáriszentséggel adott áldást*. A megdicsőült Jézus Szívéből ilyenkor a kegyelmek sugárözöne hull lelkünkre, hogy erősítse hitünket, felszítsa szeretetünket, megtisztítsa lelkünket a fogyatkozásoktól, erősítsen a reánk váró kísértések és testi-lelki veszélyek között. A szent evangélium több helyen tesz említést az Üdvözítő áldásáról. Megáldotta — tudjuk — különös melegséggel a kisdedeket. Jól cselekszünk, ha a szentségi áldás pillanatában olykor ezzel a gondolattal borulunk le, hogy Jézus öntse belénk azt az egyszerű, őszinte, tiszta gyermeki érületet, melyről azt mondotta, *ha nem lesztek, mint a kisdedek, nem mentek be a mennyek országába*. Ugyancsak említi Urunk áldását a Szentírás a mennybemenetel alkalmával. Ez az áldás szent örömet, vágyat a mennyország után s apostoli buzgóságot adott a szívekbe. Kérjük ezt az áldást is olykor, különösen a csüggedés óráiban, az elvilágiasodás veszélyében s ha fáradtaknak érezzük magunkat a hivatásbeli munkák teljesítésére. Még egy végtelenül fontos áldásról szól az evangélium, arról, melyet a

jóknak fog adni a megdicsőült Krisztus az ítélet nagy napján: *Jöjjetek, Atyám áldottai!* Kérjük többször ezt az áldást is olykor, ha a Szentséggel áldást adnak s vele a végső állhatatosság kegyelmét, mert ez a legszükségesebb, e nélkül minden hiábavaló, s ezt csak Jézus jóságától remélhetjük.

Jézus a mennybe ment, hogy elfoglalja a maga dicsőségét s hogy ott nekünk is helyet készítsen. Krisztussal a megváltott emberi természet, mi magunk valamiképp már beléptünk a mennyországba, gondoljunk azért bizalommal arra, hogy rövid idő leforgása után mi is Isten kegyelméből a béke és zavartalan örömök helyén leszünk, üdvözülünk, ha t. i. Krisztus hitében és szeretetében költözünk el a földről. Hogy ezt a drága reménységet bennünk, tépelődő, kislelkűsége hajló emberekben erősítse s vágyakozásunkat Isten színe látása és birtoklása után fokozza, rendelte Jézus az Oltáriszentséget s a szentáldozást. Ha a szentségház előtt térdelünk, mintegy a mennyország előcsarnokában vagyunk, mert ahol a megdicsőült Krisztus van, ott van a mennyország. A szentáldozásban pedig a legbensőbb egyesülésbe lépünk azzal, akitől az angyalok és szentek boldogságukat veszik a mennyben. Nem derül-e a mi lelkünkre is ilyenkor az égi napnak egy eltévedt sugara? A szentségi Jézus magával hozza érdemeit, hogy azokkal elfődjé Atyja elől a mi fogyatékoságunkat. Közli velünk erejét és hatalmát, hogy uralkodni tudjunk a vétkes hajlamokon s legyőzzük a gonoszt. Érezteti jóságát velünk s elűzi lelkünkéről a szomorúság felhőit. Ha nagyon leverték vagyunk, ha koporsóban fekszik valaki, akit nagyon szerettünk s akitől elválnunk fáj, ha bűneink rémképei üldöznek, menjünk bizalommal a szentáldozáshoz. Itt közel tudjuk magunkat Jézushoz, aki ma is úgy érez, mint amikor azt mondotta: *Jöjjetek hozzám, akik fáradtak vagytok s nagy terhet hordoztok, én felüdítlek benneteket.* Zakeus zaklatottnak érezte életét, milyen boldog lett egyszerre, mikor Jézust házába fogadta! A két emmauszi tanítvány szomorúan, lehorgasztott fővel haladt az úton. A kenyértörés után olyan szent öröm ujjongott lelkükben, hogy nem törődve hosszú úttal, éjtszakával, visszasiettek Jeruzsálembe, hogy megosszák a többiekkel örömeiket. Tamásnak egészen megmerevedett a

lelke nagypénteken a fájdalomtól, de mikor kezét Jézus oldalához érinthette, felolvadt a jégkéreg s meghatva fohászzkodott: *En Uram és én Istenem!* Nekünk nagyobb kegyelem jut osztályrészül a szentáldozásban, nem csupán érinteni szabad Urunk szent testét, hanem magunkhoz venni. Nem fogja-e velünk is éreztetni jóságát? Tiszta lelkeknek ez néha túláradó módon jutott osztályrészül. 1333 május 12-én halt meg Boldog Imelda, az elsőáldozók védőszentje. Atyja, Lambertini Egon gróf, az ártatlan, Istenhez vonzódo gyermek, a család örömét, korán a Bologna melletti domonkosrendi szerzetesnőkhöz adta nevelésbe. A leánya annyira beleélte magát a szerzetesi életbe, hogy atyja engedélyével felvételt kért. Mint gyermek sokat imádkozott áhitattal a szentségház előtt. De mivel nem érte el még a 14. évet, akkori szokás szerint nem engedték a szentáldozáshoz. Valahányszor a szentmisén jelen volt, áldozatul hozta magát az isteni Baránnal s szívében mindig hevesebb lett a vágy, hogy Jézussal a szentáldozásban egyesülhessen. Hogyan lehet, kérdezte a szerzetesnőktől, Jézust magához fogadni s rögtön meg nem halni az örömtől? Áldozócsüdtörtökön a szerzetesnők egymásután térdeltek az oltár elé és áldoztak. Imelda fájo szívvel térdelt a padban, esengve fohászzkodott az Urhoz, hogy sóvárgó éhsége a szentáldozás után kielégüljön. Ekkor csodálatos dolog történt. A kehelyből, mellyel a pap áldoztatott, egy szentostya a magasba emelkedett, s fény-sugaraktól övezve lebegett a szent gyermek feje fölé s ott megállt. Imelda magán kívül volt az örömtől. A pap az oltárnál egyszerre megértette a helyzetet, odalépett az ostyatányérral s mikor a szentostya arra leereszkedett, megáldoztatta a gyermeket. Ez egészen elmerült az öröm, hálaadás, imádás és boldog szeretet érzelmeiben. Hosszú ideig csodálkozva vették körül a szerzetesnők, végül az egyik megérintette, hogy térjen magához. De a leánya szeme nem nyílt fel többé, szíve nem dobogott, *megszűnt élni* a szentáldozás utáni percekben a Jézussal való egyesülés örömeiben, hogy örökre imádja és folytassa hálaadását a mennyben.

3. Urunk mennybemenetele után a tanítványok Szűz Máriával együtt visszavonultak az utolsó vacsora termébe

és *állandó imádság* között várták az ígért Szentlélek eljövetelét. Pünkösd ünnepén aztán mintegy heves szél zúgásában lángnyelvek szállottak az imádkozókra s beteltek mindnyájan az isteni kegyelmek bőségével. Az üdvönyt munkáló isteni szeretet eme megnyilatkozására emlékszünk, amikor a dicsőséges olvasó 3. titkát fontolgatjuk: *Aki nekünk a Szentlelket elküldötte*. Nagy ajándékokat hozott a Szentlélek az apostoloknak: bölcsökké és szentekké tette őket, felruházta az evangélium elterjesztéséhez szükséges erővel, áldozatkészséggel és rendkívüli adományokkal. Nem is távozott el azóta Krisztus Egyházától, az idők és népek változó igényei között állandóan tanítja, megszenteli és kormányozza azt. Láthatóan a pápa szól hozzánk, láthatatlanul a Szentlélek, aki mint Krisztus ígérte, örökké az Egyházzal marad. De eljött és eljön hozzánk is, Krisztus Egyházának tagjaihoz, felvilágosít, erősít, megszentel és örök célunk elérésére képesít. Először a keresztségben lett a miénk, amikor újjászülettünk vízből és Szentlélekből. Aztán a szentségek vételénél erősítette bennünk a kegyelmi életet s amikor imádkoztunk. Az *imádkozás* különös módon segít arra, hogy a rossz erőt ne vegyen rajtunk s mi a Szentlélek élő templomai maradjunk. A szentségek használatát is mindig imádságaink kísérik. Isten kétségkívül irgalmas és Jézus érdemeiért kész megadni a kegyelmeket, hogy hozzá eljussunk, de nem erőszakolja ezeket reánk, közreműködést sürget, *kérjetelek, keressetek, zörgessetek* — mondotta az isteni Mester. Még a szentáldozás is az imádkozó lelkeknek segít csak, a többiek úgy áldoznak, mint aki kemény burokba zárt gyógyszert vesz magához s azt feloldani nem képes. A gyógyszer nem jut a szervezetbe.

Imádkoznunk mindenütt lehet és kell, otthon, a szabad természetben, de fokozottabb áhitattal a végvacsora termében tudunk imádkozni, vagyis mikor *közel* érezzük magunkat a *szentségi Jézushoz*. Az örökmécs lobogása itt eszünkbe juttatja Jézusnak a végletekig menő jóságát és szeretetét. Jelenlétének valóságaért Isten szava éppoly határozottan kezeskedik, mint azért, hogy egyszer a Szentföldön járt. Akkor, földi élete idején, elrejtette istenségét, hogy végrehajthassa a megváltás művét. Megalázta magát

s éppen ezért az Atya felmagasztalta, hogy nevére minden térd meghajoljon. Az Oltáriszentségben üdvünk biztosítására még mélyebben megalázza magát s elrejtí szent emberségét is, hogy kísérőnk s lelki eledelünk legyen az életúton. Jóságaért a mennyei Atya példája szerint még inkább fel kell magasztalnunk, még nagyobb tisztelettel, odaadással viseltetnünk iránta. Tiszteletünk egyik jele, ha *gyakran megjelenünk előtte*, imádjuk, megköszönjük meg nem érdemelt jóságát, mellyel a halálba volt kész menni értünk, megkövetjük a hálátlanokért, akik leereszkedését fitymálják, közeledéseért szentségtörésekkel fizetnek, és sírig tartó hűségünkről biztosítjuk. Milyen lélekbemarkoló gondolat, Annak közvetlen közelében térdelni, aki a végvacsorán azt mondta: *Vágyva-vágytam ezt a húsvétot megenni veletek, mielőtt szenvedek*; aki tanítványaira pünkösdkor a Szentlélek tüzesőjét árasztotta. Aki meghalt a kereszten értem s azt ígérte: *Ha majd felemeltetem a földről, mindeneket magamhoz vonzok*. Aki a samariai nőnek azt mondta: *„Ha tudnád az Isten ajándékát s hogy kivel beszélsz ... Nem óhajtanád-e, hogy több legyen benned a világosság, öröm, erő, béke? Mindez nálam található meg, s csak nálam. Az élet vizei itt forrásoznak, a szomszagos lelkek vágyait csak én tudom kioltani úgy, hogy örökre kielégüljenek.”* *„Én vagyok az út, igazság és élet.”* *„Senki sem jöhet az Atyához, hanem csak én általam.”* *„Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők. Nálam nélkül semmit sem tehettek, de velem örök értékű gyümölcsöket hoztok.”* Jézus van itt köztünk, aki a poklosokat megtisztította, a vakokat látókká tette, viharokat lecsendesített, a jobb latort a pokol széléről a paradicsomba emelte. Jézus, a mi Istenünk, Üdvözítőnk, Testvérünk, önzetlen jó Barátunk, minden érdemével, hatalmával, irgalmasságával. Itt is erő áramlik belőle betegségeink gyógyítására, mint földi élete idején. Nem kell-e sietnünk hozzá, örömmel időzni oltára közelében, ha t. i. hitünk egészen ki nem száradt? — Cupertinói Szent József ferencrendi szerzetes a misztika körébe vágó kegyelmeket kapott Istentől. Így elragadtatásai alkalmával többször a föld felett lebegett. Mikor egy protestáns fejedelem ennek szemtanúja volt s a Szenttel szót válthatott, visszatért a katolikus Egyházba. Egyszer útközben társai-

val egy elhagyottnak látszó templom mellett ment el. Van-e itt Oltáriszentség? — kérdezte őket. Nem lehet tudni, volt a válasz. Menjünk be, mondta a Szent. Beléptek a templomba, semmi sem jelezte a Szentség jelenlétét, sem lámpa, sem örökmécses. Egyszerre csak páter József ujjongva felkiált, s láthatatlan kezeiktől hordozva átrepül a templomon a szentségház felé, gyengéden átkarolja azt s több percen át tiszteletteljes imádással lebeg az oltárnál. Később társai is meggyőződtek róla, hogy tényleg ott volt a legméltóságosabb Oltáriszentség. — Legyen drága mi előttünk is a szentségi Jézus közelsége, itt mi is megtanulunk a földiek fölé emelkedni s keresni az örökkévalókat.

4. A dicsőséges olvasó két utolsó titka annak megdicsőülésére emlékeztet, kiről Dante így énekelt: A Szent Szűz arcán tükröződik vissza a legtisztábban Krisztus. „*Aki téged, Szent Szűz, a mennybe fölvelt.*” Ez a felvétel Szűz Mária lelkére vonatkozólag rögtön halála pillanatában történt. Milyen volt Mária halála? A halál az élet visszhangja. Mária élete Isten szeretetében telt el, Istent kereste ifjúkorában, felszította szeretetét a közvetlen érintkezés Jézussal, ami nála a szentáldozást pótolta, mérhetetlen nagy lett e szeretet a kereszttel, sóvárgó vágy kapcsolódott hozzá, mikor szent Fiát a mennybe menni látta. Csak a tekintet Isten akaratára, ki őt egyideig még a fejlődő Egyház támasza és példaképe gyanánt a földön kívánta hagyni, tette elviselhetővé számára a száműzetést. Mikor ez az akadály megszűnt, a testi erők az istenszeretet hevétől emésztve megtörttek. Hihető, hogy mint Lisieuxi Szent Terézről olvassuk, Szűz Mária is a szeretet egy égő fohászával lehelte ki lelkét. Jézus pedig rögtön elárasztotta azt a menny örömeivel. Szűz Mária halála nyugodt és fájdalom nélküli volt, ő a keresztfá tövében ízlelte meg a haldoklás minden keserűségét. Végző óráján lelke az Úr Jézus s a szent angyalok kíséretében az öröm elragadtatásával szállott fel a mennybe.

Ilyen könnyű a mi halálunk nem lesz. Nekünk nagyobb a tartozásunk a bűnös természettel szemben, azért súlyosabban is kell vezekelnünk. Mégis enyhíthetjük bizonyos fokig a halál borzalmaait, ha készülünk rá. Aki kiveri lelkéből a halálra való gondolatot, annak borzalmas halála

lesz. *Tegyünk jót, amíg időnk van*, a jótettek megnyugvást szereznek a végső órán. Tiszteljük napról-napra őrző-angyalunkat, Szent Józsefet, a Szűzanyát, ők mellettünk lesznek halálküzdelmünkben. Ne ragaszkodjunk túlzottan a földiekhez, inkább mondjuk az Apostollal: *Naponként meghalok*. Haljunk meg oly értelemben, hogy vágyainkat, szeretetünket mindinkább Istenre irányítjuk s mindent jelentéktelennek tartunk az egy szükségeshez viszonyítva. Haljunk meg oly értelemben is, hogy naponként kifejezzük készségünket elfogadni a halált Isten kezéből akkor és oly módon, amint azt szent Felsége reánk küldi. A kis párizsi gróf, Fontgalland Guido, kinek boldoggáavatására most gyűjtik az adatokat, első szentáldozásánál kijelentést kapott, hogy korán fog meghalni. Erős lélekkel fogadta a közlést. Istennel szemben — mondotta — csak „igen” lehet a feleletünk. Aldozunk gyakran és jól. Minden jó szentáldozás lazítja a kötelékeket, melyek a földhöz fűznek, csökkenti halálfélelmünket s erősíti vágyakozásunkat a menny után. Ilyenkor bizalommal mondjuk a Zsoltárossal: *Mim van az égben, s kívüled mit akarok a földön? Ha testem és szívem elfogyatkozik is, szívem Istené és osztályrészem az Isten mindörökké*. De különösen nem szabad elfelednünk halálveszélyben, hogy a szent útravalót magunkhoz vegyünk. Aranyszájú Szent János szerint az angyalok tisztelettel várják a testéből távozó lelket, ha az előzőleg a szentáldozásban részesült, hogy Urukra való tekintettel mint testőrök kísérjék Isten trónja elé. Sőt az ilyen lélek, aki tisztelettel hódolt Urunk szentségi jelenlétének, magának Jézusnak társaságában távozik a földről s bizalommal várhatja ítéletét, hisz végső lehelletéig hitt, bízott benne s szerette mindenekfölött. *Boldogok, kik az Urban halnak meg*, mondja a Szentírás s nagy kitüntetésként említi, hogy Mózes az Úr csókjával halt meg. Mi pedig Jézussal szívünkben akarunk elköltözni a földről.

5. „*Aki téged, Szent Szűz, a mennyben megkoronázott.*” Szűz Máriára nem vonatkozott a büntető parancs: Porból vagy és porrá leszel. Ő ugyanis ment volt úgy az eredeti, mint minden személyes büntől, azért a halál, mely a bűn büntetése, nem érvényesíthette rajta mindent elpusztító hatalmát. Szűz Mária volt az első szentségháza az örök

Igének, egy szentségház, melyet megaranyozott léte kezdetén az isteni kegyelem, díszessé tett az erények koszorúja, az érintetlen tisztaság lilioma, az alázat ibolyája, az áldozatkészség vérvörös rózsája, mely előtt sose aludt ki az örökmécs: a szent istenszeretet. Az Úr nem engedte, hogy ez a páratlanul értékes szentségház porrá legyen, azért előzetesen megadta neki a feltámadás dicsőségét, melyet a választottak csak a végítélet napján nyernek el. A mennyben szent Fiának közelében áll trónja s a menny összes lakói hódolnak neki, mint az ég és föld királynőjének. Az Atya fejére helyezte a hatalom koronáját, ő a könyörgő mindenhatóság; a Fiú lelkébe sugározta bölcsességét, hogy ismerje bajainkat s a módot segíteni azokon; a Szentlélek pedig felékesítette a szeretet koronájával, hogy kíváncsion bennünket célhoz segíteni. A Szentírás említi, hogy Tóbiás anyja fia távollétében naponként felment egy közeli dombra s a távolba kémlelt, jön-e hazafelé a veszélyes útról gyermeke? Így gondolhatjuk, hogy a menny magaslatairól figyelemmel kísér bennünket a Szent Szűz, helyes irányban haladunk-e Isten felé? Milyen megnyugtató számára, ha a szentségház közelében lát bennünket! Tudja, hogy itt elérhetetlenek vagyunk a gonosz számára. Itt az Isten angyalai örködnék fölöttünk, itt együtt dobog szívünkkel Mária szíve. 1772 január 28-án egy Nápoly melletti faluban, San Pietro Patermoban szentségtörő rablás történt. (Az esetet a nápolyi érseki archivumban őrzött okmány tanúsítja.) A tabernákulumot feltörték s a szentostyákat elrabolták. A tettest hiába kereste a rendőrség. Végre egy hónap múlva nyomra találtak, de egészen saját-szerű módon. Egy öszvérhajcsár, aki naponként késő este tért vissza a városba, egyik szántóföldön fának támaszkodva látott többször egy tiszteletreméltó nőt. Egyszer megszólította, mit keres itt? Ezt a feleletet kapta: Azért állok itt, hogy fiamat őrizzem. — Másnap ázni kezdtek ott s megtalálták a szentostyákat. — Egy példa annak igazolására, hogy Mária szíve a mennyben is közel van az eucharisztikus Jézushoz. Közel lesz mihozzánk is életben és halálban, ha a szentségi Úr Jézus hű tisztelői leszünk. Velünk imádja és engeszteli a Legszentebbet, hogy velünk örvendhessen a mennyben dicsőségének.

Pünkösöd utáni 5. vasárnap

A szentmiseáldozat

Az ószövetségi egyház székhelyén, a jeruzsálemi templomban állandóan mutattak be áldozatokat. Akik ezeket bemutatták, vallásosságuknak akartak ezzel kifejezést adni s hogy hódolnak Istennek, mint Teremtőjüknek és legfőbb Uruknek. Megtörtént egyes alkalmakkor, pl. nagy ünnepek idején, hogy hosszú sorban állottak egymás mögött áldozati állataikkal és adományaikkal a hívők, várva, míg az arra rendelt pap az oltárnál elvégzi az áldozat bemutatásánál előírt szertartásokat. Ezalatt volt idejük magukba mélyedni, megbánni bűneiket, hogy Isten előtt kegyelmet találjanak. Gondoltak-e a bűnökre, melyeket a felebaráti szeretet ellen elkövettek? Sokan kevésbe vették ezeket. Ha igazságtalanul jártak is el felebarátjukkal szemben, úgy vélték, az áldozat majd mindent kiegyenlít. Jézus azért szükségesnek találta hangsúlyozni: *Ha ajándékokat az oltárra viszed, és ott eszedbe jut, hogy atyádtíának van ellened valamije, hagyd ott ajándékokat az oltár előtt és eredj előbb megbékülni és akkor ajánld fel ajándékokat.* Előbbrevaló tehát a szeretet kötelékének helyreállítása, mint az áldozat. Miért? Nem komoly annak istentisztelő szándéka, aki szándékosan ragaszkodik valami súlyos bűnhöz, aminő pl. a gyűlölet mások iránt. Tetszenék-e egy földi királynak, ha valaki hódolata jeléül ajándékot nyújtana át neki, de a királynak tudomása volna arról, hogy az előbb bántalmazta a király fiát, vagy megvetéssel tépte szét a király arcképét? Felebarátunk Isten képmása és gyermeke, aki szeretet nélkül áll áldozatával Isten színe elé, az hazudik, tétvével állít valamit, amit viselkedése

meghazudtol. Külsőleg Urának vallja Istent, szívében pedig mellőzi parancsait.

Nekünk, keresztényeknek is megvan az *áldozatunk*, a *szentmiseáldozat*. Vasárnap és hétköznapon közel jövünk az oltárhoz, melyen ezt a legfölségesebb áldozatot bemutatják. Tegyük ezt bűnbánó lélekkel. Ne ápoljunk szívünkben ellenséges indulatot más iránt, de ne ragaszkodjunk egyéb bűnökhöz sem. Máskülönb Isten azt mondaná: Ez az ember csak a szájával tisztel engem, a szíve távol van tőlem, azért nem is részesül áldásomban. Szent Koletáról olvassuk, hogy olyan határtalan tisztelet volt benne a szentmise iránt, hogy többször előzőleg szentgyónást végzett csak azért, hogy egészen tiszta lélekkel lehessen jelen azon. Hogy nagyrabecsülésünk a szentmise iránt növekedjék, kíséreljük meg, amennyire gyarló elménk e szent titkot megközelítheti, megérteni, mi a szentmise és mi végett mutatjuk azt be Istennek?

1. Áldozatról a Szentírás először Kain és Ábel történetével kapcsolatosan szól. Kain gabonát, Ábel bárányt áldozott. Így tanulták ezt kétséggkívül szüleiktől, Ádámtól és Évától, ezek pedig Istentől, aki az áldozatok által akarta ébren tartani az emberekben a Teremtőtől való függés érzetét, a háladatosságot iránta, mint akitől származik minden jó, a bűnbánatot s a vallásosságot. Az áldozatok intettek állandóan az elkövetkező nagy, eget és földet kibékítő áldozatra is, melyet a Megváltónak kellett bemutatnia. Az ószövetségi áldozatok ugyanis, mint Szent Pál tanítja, magukban véve „erőtlen és szegényes elemek” voltak, melyek nem szerezhettek bűnbocsánatot, értékük abban állott, hogy *előképei* voltak az újszövetségi áldozatnak. Ilyen értelemben nevezi a Szentírás az Úr Jézust áldozati Báránynak, mely a világ kezdete óta megöletett. Az igazi, Istennek tetsző és világmegváltó áldozatot, mint tudjuk, az Üdvözítő nagypénteken mutatta be a keresztfán. Ez volt a legfölségesebb istentiszteleti ténykedés, mióta a világ áll, ebből forrásozik minden ember számára a bűnbocsánat, az annyira fontos és szükséges isteni kegyelem s az örök üdvösség. Az, aki itt a Kálvárián az áldozatot bemutatta, nem gyarló ember, hanem isteni személy volt, neki minden imája, sóhaja és szenvedése végtelenül becses és értékes,

őt tette azért Isten már a megtestesülés pillanatában az emberiség örök főpapjává. Az áldozat, melyet felajánlott, a világmindenség legtisztább virága: önnön szent teste, vére, élete. Meghozta pedig ezt az áldozatot helyetünk és érettünk: *Isten reá helyezte mindnyájunk gonosságát* — mondja a Szentírás. Végül teljesen szabadon történt ennek az áldozatnak bemutatása, Krisztus az általa választott időpontban önként engedte át magát hóhérainak, szeretetből Atyja iránt és irántunk, hogy megalázásával és gyötrelmeivel eleget tegyen Isten igazságosságának és kibékítsen bennünket Atyjával. „*Krisztus szeretett minket s odaadta magát érettünk áldozatul, jóillatú áldozatul Istennek*” — mondja Szent Pál.

1571-ben Rómában egyszerre volt börtönben két azonos nevű ember. Egyik ártatlan volt, a másik gonosztevő. A bíróság a gonosztevő fölött kimondta a halálos ítéletet. A megjelölt napon a hóhér a bírói parancssal odalépett a börtönajtó elé és bekialtotta az áldozat nevét. Am az elítélt rettegve húzódott meg a háttérben, sejtve a reá váró szörnyű sorsot. Az ugyanoly nevű ártatlan pedig igaza tudatában előre sietett abban a meggyőződésben, hogy ütött szabadulása órája. Am a hóhér meggyőződve, hogy az áll előtte, kinek neve a hivatalos jegyzékben van, nem fogadott el semmi mentegetődzést és így megtörtént, hogy az ártatlan halállal lakolt a bűnösért, a halálra érdemes bűnöst pedig mint ártatlant, szabadon engedték. Ami itt történt, az végzetes tévedés volt, ami pedig a Kálvárián történt, az egy csodálatos és végtelen szeretet tudatos műve volt, melyért nem lehetünk soha eléggé hálásak. Az ártatlan feláldozta magát, hogy a bűnös ember megszabaduljon.

2. Krisztus Urunk nem akarta azt, hogy nagypénteki, a világot megmentő áldozata a mult homályában eltűnjék és feledésbe merüljön. Meg akarta azt újítani s annak érdekeit a lelkekre alkalmazni a világ végéig. Az utolsó vacsorán azért részt adott papi méltóságából apostolainak és Egyházának és elrendelte, hogy ezek a kenyér és bor színe alatt szent testét és vérét áldozatul mutassák be és megújítsák a szent kereształdozatot. *Ezt cselekedjétek* — mondta ekkor — *az én emlékezetemre*. Ilymódon teljesedett

a Megváltóra vonatkozó öszövecségi jövendölés: *Te pap vagy mindörökké Melkizedek rendje szerint*. Melkizedek tudvalevőleg kenyeret és bort hozott áldozatul annakidején és megáldotta Abrahámot.

A végvacsora óta Urunk rendelete szerint az apostolok s ezek felszentelt és meghatalmazott utódai állandóan ünnepelték a szent titkokat, bemutatták Istennek a szentmiseáldozatot. Teszik ezt ma is. Mi történik az oltáron ez alkalommal? Krisztus papja először búzalisztból készült kovásztalan kenyeret, ostyát és bort ajánl fel Istennek. Ez a *felajánlás*. Mikor elérkezik az *átváltozás* pillanata, az oltár fölé hajolva halkán elmondja az ostya és bor fölött Krisztus ígét: *Ez az én testem, ez az én vérem*. Urunk rendelete és isteni hatalma folytán e szavakra a kenyér és bor átváltozik Krisztus szent testévé és vérévé. Hogyan történik ez az átváltozás, véges elménk számára titok, misztérium, de valóságáért kezeskedik Istennek csálhatatlan szava és mindenható ereje. Aki e szavakat mondta, azonos azzal, ki a világmindenség kezdetén mondta: Legyen világosság — és lön világosság. Krisztus szavait a skeptikusok és tévtanítók csürik, csavarják, tagadják vagy félremagyarázzák — ám azok egészen egyszerűek és világosak s nem tűnnek más értelmezést, mint amelyet a katolikus egyház ad nekik. A szűk látókörű emberi bölcselkedés fölött eljár az idő, az *Úr ígéje pedig megmarad mindörökké*, mondja Szent Péter. — Átváltozás után az Ostya színe alatt a szavak erejénél fogva Krisztus teste, a kehelyben pedig Krisztus vére van jelen. Krisztus teste ily módon elválasztva áll szemünk előtt szent véréből. Ez a titokszerű elkülönülés emlékeztet arra, hogy itt Krisztus keresztáldozata újul meg, amikor is Krisztus szent testéből valósággal vált külön szent vére s bekövetkezett halála. A szentmise ilyen módon lényegesen összefügg Krisztus Urunk keresztáldozatával, mint ezt a trienti szent zsinat tévmentes tanítása is hangsúlyozza: *Ugyanaz a Krisztus, aki egykor véresen áldozta fel magát a keresztfán, van jelen oltárunkon s áldozza fel magát vérontás nélkül. Ugyanaz az áldozatot bemutató főpap, ugyanaz az áldozati tárgy, csak az áldozás módja különböző, ott véres, itt vérontás nélküli az áldozat*.

Befejezi a szentmisét az *áldozás*. A pap s a hívek a szent oستا vételével egyesülnek a szent áldozattal és tisztelettel veszik lelkükbe a megszentelő erőt, mely az átváltozás alkalmával az oltár áldozatát átjárta.

Amint soha égben vagy földön olyan nagyértékű jótett, mely a nagypénteki áldozatnak Istent dicsőítő és embert üdvözítő erejét csak távolról is megközelítené, nem történt, úgy nem végezhet senki Istennek tetszőbb s a lelkek megmentésére hatásosabb jócselekedetet, mint ha a szentmisét buzgón felajánlja a Mindenhatónak s lélek szerint egyesül az oltáron önmagát feláldozó Krisztussal. Nem végezhető oly szent és isteni mű, mint a szentmiseáldozat, mondja a trienti szent zsinat. Érthető, miért iparkodtak a komoly vallásos lelkek nagy kockázatok mellett is jelen lenni a szentmisén. — Az orosz katolikusoknak a cári önkény idején alig lehetett vallásukat gyakorolniok. Ez időben történt Moszkvában, mint Segur gróf, prelátus beszéli, hogy egyik orosz grófnő katolizált. Megtérése után naponként járt szentmisére s a legtöbbször szentáldozáshoz is. Moszkvában ez időben kevés volt a katolikus, azért feltűnő volt a katolikus templom előtt a grófnő fogata. Ez t. i. a nagy távolság miatt az akkori főúri családok szokása szerint négylovas hintón ment mindennap a templomba. Egyik napon ismeretlen úr közeledett a grófnőhöz és így szólt: „Grófnő, naponként kocsizik a francia Szent Lajos-templomhoz, engedje, hogy figyelmeztessem, eljárása kínos feltűnést keltett s ha a kormányzó úr erről értesülne, nagyon nyugtalanzkodnék.” „Tisztelt uram, felelt a grófnő, ne avatkozzék kérem, az én ügyeimbe. Tudom, hogy mit tesz, évek óta cselekszem így és folytatni fogom ezután is.” — Másnap egy rendőrtisztviselő állított be a grófnőhöz egyenruhában és így szólt: „Grófnő, a kormányzó úr nevében jövök. Tegnap ön bizalmas értesítést kapott, ma hivatalos intést hozok. Excellenciája kéreti, hogy viselkedésében nagyobb óvatosságot tanúsítson, mert ha továbbra is nyilvánosan katolikusnak mutatja magát, kénytelen lesz a császár öfelségének jelentést tenni.” Miklós cár ez időben nagyon erőszakos és kíméletlen volt a katolikusokkal szemben. A grófnő lassan és megfontoltan így válaszolt: „Mondja meg a kormányzó úrnak, ne vegye a fáradságot

a levélíráásra, majd írok én magam, és pedig mindjárt ma.” Azzal elbocsátotta a rendőrt, maga pedig leült íróasztalához s a következőket írta a cárnak. „Sire! A kormányzó azzal fenyeget, feljelent felségednek, mert katolikus vagyok és feltűnést keltek azzal, hogy naponként kocsin megyek szentmisére, ami szokásom azóta, mióta elhagytam a tévelyt s visszatértem az igaz Egyház kebelébe. Ezt fogom tenni ezután is, mert ezt helyesnek és jónak tartom. Felséged tetszése szerint azért, mert katolikus vagyok s annak mutatom magamat, becsukathat, jószágaimat elkobozhatja, engem Szibériába küldhet, ez nekem mind közömbös. De arra sohase lesz felséged képes, hogy megakadályozzon abban, hogy kövessem lelkiismeretem szavát, hitemben megingatni nem fog soha, sem arra bírni, hogy Isten szolgálatához hűtlen legyek. Sire, legyen elővigyázó! Néhány év még s Ön is, mint minden ember, meg fog halni s azután meg fog ítéltetni, s ha az Ön legfőbb bírása Önt, úgy amint most van, az ő Egyházán kívül találja, a szent, katolikus, egyedül igaz római Egyházon kívül találja, akkor Önt kárhazatra fogja taszítani s minden jelenlegi hatalma nem menti meg Önt a pokoltól. Gondolkodjék ezen felséged komolyan, mert a saját lelke üdvéről van szó.” — A levelet megkapta a cár s a grófnőt többé senki sem nyugtalanította.

3. Krisztus Urunk a szentmise által adja meg Atyjának az őt megillető tiszteletet s alkalmazza reánk napról-napra kereszthalálának érdemeit. A szentmise a legtökéletesebb *dicsőítő, hálaadó, engesztelő és kérő áldozat*.

a) Minden jótett és áldozat, melyet az ember hoz Istenért, dicsőségére válik Istennek és örök hasznára az embernek. A helyes értékelés szerint mégis nem az ember haszna az első, hanem Isten dicsősége. A szentmise által is elsősorban nem a magunk hasznát, hanem *Isten dicsőítését és imádsát kell keresnünk*. Az ember teremtvé van, hogy Urát és Istenét dicsőítse és imádjá. Ez az Istentől elének tűzött életcél. Ez a jó angyalok tevékenysége is teremtésük első pillanatától kezdve. Amikor a templomba lépünk, hogy jelen legyünk a szentmisén, erre gondoljunk elsősorban: *Most dicsőíteni akarom Istent az ő „nagy voltának sokasága szerint”*. Mit jelent dicsőíteni Istent? Örömmel elismerni végtelen hatalmát, bölcsességét, szentségét. Imádni

pedig annyit jelent, mint hódolattal alávetni magunkat Istennek, mint legfőbb Urunknak. Az a dicséret és imádás, melyet mi ajánlunk fel, gyarló, véges, kisdedek és csecsemők szájából eredő dicséret. Csak egyetlen lény van Ádám ivadékai között, aki Isten tökéletességeit igazán ismeri, aki Istent hozzá méltó módon tudja és akarja dicsőíteni és imádni. Ez az Isten Fia, Jézus Krisztus, az ő szent emberi természetében. Jézus Szíve csordultig tele van Atyja iránt a legmélyebb hódolat, odaadás érzelmeivel, tud neki hozzá méltó dicséretet felajánlani. Ezzel az Istent tisztelő érzülettel élte át földi életét a jászoltól a keresztig, ezzel az érzülettel alázta meg magát oltárainkon az ostya poráig. Teszi ezt a szentmisében elsősorban a maga nevében, aztán azok nevében is, akik azon ájtatosan résztvesznek. Az Ur Jézus odaadja nekünk a szentmisében önmagát, az ő érzületét, hogy Isten iránti kötelességeinket megfelelően teljesíteni képesek legyünk. Az imádás, melyet itt velünk s a mi nevünkben Isten szent fölségének ad, nagyobb értékű, mint ha az egész föld összes értékeivel mint égő áldozat a csillagokig lobogó lángokkal hamvadna el Isten dicsőségére. Minden, ami a világon van, a fűszáltól az arkangyalokig — csupán Krisztus áldozatához kapcsolódva dicsőíti az Alkotót méltó módon. Szent Brigitta egyszer szentmise alatt elragadtatásba esett. Úrfelmutatáskor úgy tűnt fel neki, mintha látná a napot, holdat és csillagokat az égboltozattal az oltár körül mozogni. Ugyanekkor szívében mintha a szférák édes zenéjét hallotta volna. Aztán látta, amint az égből alászállanak az angyali karok s az oltár körül csoportosulva földig meghajolnak. Az ördögök pedig reszketve és dühöngve menekültek a pokol felé. Mikor ismét fölemelte szemét, a szentek oly nagy sokaságát látta az oltár körül, hogy amerre csak ellátott, föl, le, jobbra, balra — mindenütt a szenteket látta, amint az Isten Báránya felé fordulva dicsőítő éneket zengtek. De mindez — úgy mond — csak árnyék volt ahhoz az imádáshoz és magasztaláshoz képest, melyet az Isten Báránya ajánlott fel az Atyának s melyhez az összes jelenlevők csatlakoztak. — Tegyük mi is magunkévá, valahányszor a szentmisén vagyunk, Jézus Szívének érzelmeit s hódoljunk mélységes tisztelettel a Szentháromság egy Istennek.

b) Egy másik kötelezettségünkről sem szabad megfeledkezni Istennel szemben. Panaszokat sokat hallunk az élet bajai fölött, könyörgő fohászokkal is sokan fordulnak Istenhez napról-napra. A jótéteményeket azonban, melyekkel Isten állandóan eláraszt, nehezen vesszük észre. Vagy ha észrevesszük, magától értetődőnek tartjuk s szinte keveseljük. Vakok, önzők és kevélyek vagyunk. A Szentírás azért gyakran int, hogy *legyünk háládatosak*. Ha látsz egy vakot, gondolj hálával arra, hogy neked — minden érdemed nélkül — Isten ép szemeket adott. Ha elmész egy kórház, elmegyógyintézet, szegényház mellett, gondolj hálával arra, hogy neked, minden érdemteleniséged mellett, Isten ép testet, ép elmét, tűrhető anyagi helyzetet adott és légy hálás. Ha hallasz a pogányok millióiról, akik ostoba babonákban, erkölcstelenül élnek és tönkre mennek, légy hálás az igaz, katolikus hit kegyelméért, hogy a keresztség és bűnbánat szentségében bocsánatot és isteni életet nyersz. Hogy Krisztus világossága hint derűt életutadra, hogy a szentáldozásban az örök üdvösség és dicsőséges feltámadás zálogát veszed. Légy hálás. Mivel tanúsíthatod háládat? Légy jelen gyakran és tisztelettel a szentmisén. Az Úr Jézusról gyakran jegyzi fel a szent evangélium, hogy hálát adott Atyjának. A végvacsorán is a szentmisét „*hálát adva*“ „*eucharisztézas*“, mint az eredeti görög szöveg mondja, rendelte. Ezért is nevezik a szent titkot Eucharisziának, hálaadásnak. A szentmisében a mi tulajdonunk lesz Jézus hálaadó érzülete. Ajánljuk fel őt Istennek, így többet adunk neki, mint ha az eget és földet neki adnánk. — Aztán pedig vigyázzunk, hogy ne éljünk vissza Isten adományaival az ő megbántására.

c) A szentmise továbbá különösen alkalmas arra, hogy erősítse bizalmunkat, mikor lever bennünket a visszaemlékezés bűneinkre. Mennyi bünt követtünk el életünkben — tudatlanságból — könnyelműségből — gonoszságból! Bűneink száma is, súlya is a mindentudó, legszentebb Isten előtt talán nagyobb, mint ahogy magunkkal elhiteni szeretnénk. S ha meggyóntunk is bűneinket, végeztünk-e azokért komoly vezeklést? *A már megbocsátott bűnök miatt se légy aggodalom nélkül* — int a Szentírás. Amikor efféle sötét aggodalmak lesujtanak bennünket, jusson eszünkbe,

hogy a szentmise engesztelő áldozat is a bűnökért. A trienti zsinat tanítása szerint ezen szentáldozat felajánlása megengeszteli Istent, hogy kegyelmet adjon és bűnbánó érzületet s elengedje gonoszságainkat s akár roppant nagy bűnöket is. A szentmise a kereształdozat összes engesztelő erejét magában foglalja. Amikor Urunk a végvacsorán először ünnepli a szent titkokat, így szól: *Ez az újszövetség vére, mely sokakért kiontatik a bűnök bocsánatára.* Jézus szent vére Szent Pál szerint a keresztről hangosabban kiáltott az égre bocsánatért, mint egykor Ábel vére büntetésért. Ugyanezt teszi az oltáron is. Közvetlenül szerzi-e meg a bűnbocsánatot a szentmise? Nem, ez a bűnbánat szentségében, illetve a keresztségben s a tökéletes bánat által történik. A szentmise hatásos és bő kegyelmeket szerez a bűnösnek, hogy felismerje veszélyes állapotát, elforduljon a bűntől, kíváncsion Istenhez visszatérni s használja a szentségeket. Esetleg ösztönzést kap, hogy a tökéletes bánat felindításával rögtön visszajusson Isten barátságába. A szentmisében ugyanaz történik, mint a Kálvárián. Még ég és föld között függött haldokolva az áldozat, máris látszott, miként hinti a szívekbe a bánat és magábaszállás érzelmeit s ezek útján a lelki tisztulást és bocsánatot. A pogány százados látva a történeteket, hangosan magasztalta Istent és megvallotta: *Ez valóban Isten Fia volt.* És az egész sereg, mely együtt volt a kereszt alatt, *mellét verve* tért vissza. Leghatásosabban mutatkozott az áldozat ereje a *jobb latoron*, aki mint gyilkos került a keresztre, s az áldozat lefolyása alatt a tökéletes bánat által megigazult, szentté lett, méltó, hogy rögtön birtokába vehesse a paradicsom örömeit. — De azok számára is, akik már Isten kegyelmében élnek, engesztelő áldozat a szentmise olyan értelemben, hogy megszerzi a mindennapi gyarlóságok és bűnök elengedését s törleszti a rovásunkon levő ideigtartó büntetéseket. Ha szemünk lenne, mellyel meglátnánk a reánk várakozó büntetéseket, akár földi bajok, betegségek és csapások alakjában, akár a tisztítótűz szomorú gyötrelmeiben, nem kevésbé töltene el aggodalom, mint mikor a nyári időben útközben a szabadban észrevesszük, hogy az ég elsötétül, hideg szél sívít és köröskörül sötét felhők gomolyognak a láthatáron. A szentmise felajánlásával a már szenvedő lel-

keknek is a *tisztítóhelyen* vigaszt és szabadulást szerezhettünk. — Némely keresztény nem is gondol a szentmise engesztelő értékére. Hogy testi bajoktól, földi csapásoktól szabaduljon, kínos műtéteknek, bizonytalan kimenetelű kúráknak veti alá magát. Hogy lelki sebeit orvosolja s a bűnei miatt reá váró szenvedésektől vagy korai haláltól óvja magát, túl terhesnek látszik neki a templomba járás s a szentmisehallgatás. Ilyen viselkedés vakságra és végzetes önámításra mutat. A legszentebb Isten elől sem élve, sem halva el nem menekül senki. Jelenjünk meg gyakran a szentmisén és fohászkodjunk bűnbánó érzülettel: Istenem, légy irgalmas nekem, szegény bűnösnek! Tekints Jézus szent vérére, mely egykor a keresztfán ömlött érettem, most pedig a kehelyben van jelen, s engedd el sok vétke-met, súlyos tartozásomat s adj vigaszt, világosságot és erőt, hogy a jóban mindvégig kitartó legyek!

d) A szentmise végül az Egyház tanítása szerint: *kérő áldozat* is. A trienti szent zsinat hangsúlyozza, hogy a szentmise által mindent megnyerhetünk, amire szükségünk van a kegyelem és üdvözülés rendjében. Amit egy szentmisénél nem tudunk megkapni Istentől, azt más alkalommal nehezen fogjuk elnyerni, mondja Liguori Szent Alfonz. Az élet sokféle megpróbáltatásai között megnyugtató a hívő keresztényre s fenntartja lelki erejét az a meggyőződés, hogy Jézus naponként közel van hozzá az oltáron s kész magáévá tenni nehézségeit és közbenjárni érte. *A mi Urunk* — mondja Szent Pál — *mindig él, hogy közbenjárjon érettünk.* Teszi ezt emberi természete szerint, Atyja elé tárva szent sebeit, életének és kínos halálának összes érdemeit. Biztos, hogy az Atya nem zárkozhatik el kérése elől. *Atyám,* — mondotta Jézus Lázár sirjánál — *én tudom, hogy te mindig meghallgatsz engem.* — Milyen dolgokat kérjünk Istentől? Elsősorban azt, amit a litánia szavai így fejeznek ki: Hogy minket a te szolgálatodban megerősíteni és megtartani méltóztassál. Hogy Isten óvjon meg a halálos bűntől és adja meg az állhatatosság kegyelmét. Hogy erősítse bennünk a hitet, reményt és szeretetet. Így esdekelve Urunk intése szerint járunk el, aki azt mondotta: *Keressétek először az Isten országát s az ő igazságát, a többiek majd hozzáadtnak nektek.* Azután ajánljuk

Istennek földi gondjainkat is, hogy ne hiányozzanak a lét-fenntartásra szükségesek, s a betegségek és bajok szerfölött le ne sujtsanak. Amikor fenyegető bajok eltávoztatásáért könyörgünk, vegyük példaképpül a Getszemáni kertben imádkozó Jézust: *Atyám, — így könyörgött — ha lehetséges, míveljél el tőlem e pohár, mégis nem amint én akarom, hanem amint te.* Így imádkozott mély tisztelettel, állhatatosan, bizalommal. Elhatott-e az Isten trónja elé e kérés? Az egészen bizonyos. Hiszen angyal szállott alá a megnyílt égből, hogy erősítse. A kehely azért nem múlt el az Üdvözítőtől. Ha t. i. a nagypéntek elmaradt volna életéből, akkor elmaradt volna a húsvét dicsősége is, a mennybemenetel öröme s a világítélet fölséges ünnepe, amikor majd az összes üdvözültek imádják a szent vért, mely érettünk az Olajfák hegyén, a Golgotán s az oltáron ömlött s melynek köszönik üdvözülésüket. A kehely tehát nem múlt el Urunktól, de az imádság erőt szerzett összeforrt Isten akaratával, sok millió lélek üdvére s az Atyának és önmagának örök dicsőségére. Így Isten gyakran a szentmisénél végzett imánkat is nem a mi vágyaink szerint hallgatja meg, de mindig a mi igazi javunkra. A rézgaras helyett, amelyért könnyek közt fohászkodunk, aranyat ad, amelyről persze csak később vesszük észre, hogy tiszta arany. — Ezek a hitből vett mérlegelések éljenek bennünk, mikor a szentmisén megjelenünk. Gondoljunk bizalommal arra, hogy Jézus pár perc múlva az oltáron lesz, mint áldozat a mi üdvösségünkért, hogy közbenjárjon érettünk. Egyesítsük fohászainkat az övével. Kérjük, óvjon meg a rossztól és segítsen arra, hogy végső óránk nyugodt és szent legyen. Ajánljuk neki földi sorsunkat is: amint tudod és akarod, Uram, könyörülj rajtam. Ajánljuk neki azokat, akik gondjainkra vannak bízva, továbbá a bűnösöket, haldoklókat, a hitetleneket, a népek vezetőit és kormányzóit, kiknek vállain súlyos felelősség nyugszik, s mind, akik szenvednek. Jézus Szíve dús gazdag mindazok iránt, akik hozzá folyamodnak.

4. Befejezésül még valami fontosat vessünk szívünkbe! A szentmisét elsősorban az Úr Jézus mutatja be az ő helyettese, az áldozópap által mennyei Atyjának. De Urunk s az Egyház hön óhajtja, hogy a *hívek is cselekvőleg ve-*

gyenek részt e fölséges áldozatban. Amikor tehát a szentmisén jelen vagyunk, ne csupán mint szemlélők álljuk körül az oltárt, ne is csupán imádságokat mondva vagy énekelve. Arra gondoljunk ilyenkor, hogy mi Krisztussal egyesülve *áldozatot akarunk bemutatni* Istennek. Áldozat bemutatása a legfölségebb és legértékesebb istentiszteleti ténykedés, több mint imádkozás vagy valami szent szertartás. A szentmise *a híveknek áldozata is.* A miséző pap többes számban mondja az előírt miseimákat. Felajánlás után így szól: *Orate fratres,* imádkozzatok testvérek, hogy az én áldozatom s *a tiétek* elfogadásra találjon Isten előtt. Ürfelmutatás előtt is kiterjesztett kezekkel az adományok fölött mondja: Szolgáidnak, egyszersmind *egész családotoknak* ezt az áldozatát fogadd el, Urunk!

S ha egészen átolvad lelkünk az önmagát az oltáron feláldozó Krisztus szándékába, akkor Vele együtt *magunkat is áldozatul hozzuk Istennek,* hogy rendelkezék velünk szent tetszése szerint, mi teljesen az övéi vagyunk, hódolattal vállaljuk rendelkezéseit is, mikor keresztet helyez vállunkra. — Ilyen érzület mellett nyerjük a legbőségesebben a szentmise gyümölcseit s valósítjuk meg az apostol intését: Ugyanazt az érzést ápoljátok magatokban, mely Krisztus Jézusban is megvan.

Pünkösöd utáni 6. vasárnap

A szentáldozás

Kétízben művelte az édes Üdvözítő a kenyérszaporítás csodáját, hogy nyomatékosan igazolja, neki van hatalma az Oltáriszentségben csodálatos kenyérrel táplálni lelkünket. Az őskeresztény katakombákban 120-szor fordul elő a csodálatos kenyérszaporítás ábrázolása, mert a régi keresztények is a mai evangélium elbeszélésében nem csupán Jézus csodatevő hatalmát látták, hanem az Eucharisztia előképét. Ugyanígy vélekedtek a régi egyháztanítók és szentírásmagyarázók is. Az elhagyott, idegen helyen mindenféle bajokkal és betegségekkel küszködő tömeg, mely az Üdvözítő közelségét keresi és áldozatkészen kitart mellette, szerintük maga a kereszténység, mely a földi élet siralomvölgyében egyetlen igazi oltalmát Krisztusban szemléli. Ő a jó pásztor, ki a tabernákulumban közöttünk időzik s nyáját mennyei kenyérrel táplálja. Ti is — mondja Szent Ágoston — a 4000-hez tartoztok, akik a négyszeres evangélium alatt éltek. A szentostya az a csodálatos kenyér, melyről Aquinói Szent Tamás himnusza zengi: Veszi egy és ezer veszi — De annyit egy, mennyit ezer — És mégsem kevesedik. — E nélkül a lelkieletet fenntartó és erősítő táplálék nélkül mi is útközben ellankadnánk, mert vajmi messze van a mi otthonunk és igazi hazánk, a mennyország s csak komoly erőfeszítéssel érhető el. Am bizalmunk nehéz helyzetekben sem lankad, ha a szentségi Jézus közelében élünk, kiben ma is annyi a segítő készség, mint amikor azt mondotta: *Szánom a sereget.* Vajha bennünk is hasonló buzgóság és vágyakozás lenne a szentségi Jézus után, mint azokban, akik a pusztában három napon át, vé-

gúl már étlen és szomjan kitartottak mellette, nem törődve a testi kimerüléssel, csakhog y Jézus vigasztalásaival töltekezessenek.

Buzgóságunk erősítésére és örök üdvünk biztosítására elmélkedjünk a jelen alkalommal a *szentáldozás céljáról, hatásáról, gyümölcstö ző vételéről.*

Mi végett rendelte Krisztus Urunk a szentáldozást? Hogy szeretetének sugallatára bensöség es egyesülésbe lépjen velünk, mintegy összeforrjon lényünkkel, újra megtestesüljön bennünk. Semmi sem egyesül szorosabban velünk, mint a táplálék, melyet magunkhoz veszünk s mely átme gy önnön testünkbe és vérünkbe. Mivel Jézus *tápláléknak*, a kenyérnek és bornak színét választotta e Szentség megalkotásánál, azért e külső jellel adja értésünkre, hogy e Szentség vételénél Ő, a legtöbb Jó, minden jónak forrása, a legszorosabb egyesülésbe óhajt lépni velünk. Ezt a szándékát különben nemcsak jellel, hanem szóval is világosan kifejezte: *Aki eszi az én testemet, — mondotta — és issza az én vére met, az én bennem marad és én őbenne.*

Az egyesülés azonban az ostya színe alatt rejtözö Üdvözítözvel még nem jelenti a szentáldozás kegyelemhatását. Külső, fizikai egyesülés létre jön a méltatlanul áldozónál is. A külső egyesülés jelzi a hatást, melyet az Úr lelkünk mélyén létrehoz, ha e Szentséget buzgón és méltón magunkhoz vesszük. Ez a hatás pedig elsősorban a *megszentelő kegyelem növekedése.* Már a keresztség szentsége is közel hozott bennünket Krisztushoz, ezért mondja Szent Pál: *Ti mindnyájan, akik Krisztusra megkeresztelkedtetek, Krisztust öltöttétek magatokra;* még inkább a szentáldozás. Mint a kenyér erősíti a legyengült szervezetet, fokozza az életerőt, újra munkaképessé, ellenállóvá tesz, ugyanilyen hatásokat hoz létre bennünk a szentáldozás. Erősíti a megszentelő kegyelmet, a Krisztusban rejlő isteni életből ad részt, hogy mint Isten gyermekei Krisztus szíve szerinti életet tudjunk élni, munkálkodni s eljutni az élet kísértései között az Istennel való örök egyesülésre. „*Amint engem küldött az élő Atya és én élek az Atya által, úgy, aki eszik engem, az is él én általam*” — mondotta e Szentségről Jézus. A közönséges táplálékot, melyet magunkhoz veszünk, a felsőbbrendű emberi szervezet ragadja meg s teszi

hasonlóvá magához. Az isteni kenyér pedig, melyet az áldozásnál veszünk, felsőbbrendű, mint az emberi természet, azért az érvényesíti üdvös átalakító befolyását gyarló énünkre. Én a nagyok étke vagyok, — mondta az Úr Szent Ágostonnak — növekedjél és táplálkozzál velem, de nem te fogsz engem magadra átalakítani, hanem te fogsz énbelém átváltozni. — A tűznek is az a tulajdonsága, hogy amit belevetnek, azt megragadja, magába olvasztja, áthevíti. Ezt teszi Urunk a szentáldozásnál lelki értelemben, mert a Szentírás szerint *a mi Istenünk emésztő tűz*. — Nem szükséges, hogy e hatásokat érezzük, végrehajtja azokat a Szentség a maga erejénél fogva ott, ahol az ember részéről akadály nincs. A közönséges táplálék is érzéki észrevétel nélkül alakul át testünkkel, vérünkkel. — A többi szentség szintén adja vagy fokozza bennünk a kegyelmi életet, de az Oltáriszentség különös módon erősíti azt, mert itt a kegyelmek forrása, Jézus személyesen tér be hozzánk s teljesül amaz ígérete: *Én azért jöttem, hogy életük legyen és minél több legyen*.

Valami igen nagy dolog a megszentelő kegyelem az emberi lélekben, égi világosságot, hervadhatatlan szépséget, örök életet jelent számára. Növekedni a kegyelemben annyit tesz, mint Isten előtt kedvesebbnek lenni, jobb, szentebb, tisztább lenni, a mennyben többet ismerni meg Isten csodálatba ejtő tökéletességéből, mélyebb betekintést nyerni végtelen szépségébe, melyet elragadtatva szemlélnek az angyalok, nagyobb részt kapni örömeiből, boldogabb, gazdagabb, dicsőségesebb lenni az egész örökkévalóságon át. Ha valaki itt a földön alkalmat találna arra, hogy vagyonát gyarapítsa, kincsekre, hatalomra, örömökre tegyen szert, milyen mohón ragadná azt meg. Mint venne semmibe minden erre vonatkozó fáradságot! S mégis mindezeket elveszi egy-kettőre a halál, mely elől nincs menekvés. Tán hallottuk, mit tett Szaladin, a mérhetetlen kincsek, dicsőség és hatalom birtokában levő keleti fejedelem halálos ágyán. Magához intette zászlótartóját s ezt mondta neki: Te a csatákban előttem vitted a hadilobogót, most hordozd körül a városban halotti zászlómat. A vitéz egyideig tanácsalanul nézett urára, mire az pár perc alatt megmagyarázta, mit akar. Nemsokára Damaszkusz utcáin lovagolt a zászlós,

egy lándzsanyélre kötött halotti lepelt lengetve. Nézzétek, — kiáltotta ismételve — Napkelet királya meghal, s ez a lepel mindaz, amit magával visz Isten ítélőszéke elé. — Így jár az, aki a világnak él, és lelkével nem törődik. Szomorú volna, ha mi sem vihetnénk egyebet Isten ítélőszéke elé. Am a szentáldozás olyan értékek, lelki szépség és nagyság birtokába helyez, melyeken a halálnak nincs hatalma. Batthyány László herceg, aki 1931-ben halt meg, tömérdek jót tett életében. Mint szemorvos és messze földön híres operatőr, a vakok százainak adta vissza szemévilágát. Nem kevesen térdre borulva köszönték meg jószágát. „Nem én segítettem, Isten” — mondotta a hálálkodónak. Kőpcsenyi kórháza tele volt betegekkel, kiket díjazás nélkül gyógyított. A herceg 1905-től kezdve mindennapos áldozó volt. Mikor valamelyik betege eltávozott a kórházból, emlékül Jézus Szíve-képet kapott, melynek hátlapjára ez volt írva: Azért jöttél hozzánk, hogy tested gyógyulást találjon, ez megtörtént. Ne feledkezzél meg halhatatlan lelkedről sem, mely oly hecses, hogy Krisztus meghalt érte a keresztfán. Az élet rövid, te rövidesen Isten ítélőszéke előtt állsz majd, aki bennünket így tanít: Mít használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, ha lelkének kárát vallja? Gyűjtsetek magatoknak kincset az égben, ahol azt se a rozsda, se a moly meg nem emészti. Siess és járulj a szentségekhez, mert sírodban csak jótetteid fognak boldogítani. — Jó lenne, ha a hercegnek e tanácsát mi is mindnyájan követnénk!

A szentáldozással a megszentelő kegyelem növekedésén kívül *sok segítő kegyelem is együtt jár*. E segítő kegyelmek felszítják bennünk a szent szeretet hevét, amint Krisztus Urunk mondotta: *Tűzet jöttem bocsátani a földre s mit akarok mást, mint hogy égjen?* E szeretet ösztönöz arra, hogy akaratunkat, egész valónkat s minden tehetségünket szentáldozáskor mintegy Jézus lába elé helyezzük, neki átadjuk s bensőnkben az ő Szíve szerint elváltozzunk. Hítünk kapcsán meghódol Jézus előtt *értelmünk*, magunkévá tesszük Jézus felfogását és elveit, szeretetünk ösztönzésére *osztjuk érzelmeit*, hiszen a szeretetről mondotta valaki: a szeretet két lélek és egy gondolat, két szív és egy dobbanás. A szent istenszeretet erősödésével aztán az ér-

zékies, *bűnös hajlamok gyengülnek* bennünk, világias ízlésünk elváltozik, érzületünk nemesedik, ami előbb vonzott, csábított, a veszélyes örömek silánynak, ocsmánynak tünnek fel előttünk, egyetlen vágyunk lesz erény, igaz vallássóság által *Urunknak tetszeni*, a keskeny úton járni, mely az életre vezet. Így valósul meg Nagy Szent Leó pápa mondanása: A Krisztus testében és vérében való részesedés nem céloz kevesebbet, mint hogy átalakuljunk abba, amit magunkhoz veszünk. Segít erre a szentáldozás a rejtett *örömk és mély béke által is*, melyet a szívekbe önt. Mint a mannáról, a szentostyáról is imádkozza az Egyház: Mennyből eredő kenyeret adsz nekünk, amely minden gyönyörűséget magában foglal. Ez az öröm olykor túlrad az érzékekbe is. Ó, édes Megváltóm, — mondotta Szent Berchmans — mi van a szentáldozáson kívül a földön, ami nekem örömet és meglegedést adhatna? Ez a mennyei kenyér, hirdette már Szent Cyprián, mint a manna minden edességet magában foglal, vigasszal tölti el s kielégíti annak vágyait, ki azt méltón veszi magához. De ha nem is volna érzékelhető ez az öröm, *szellemileg* megvan az áldozóban, mert tudja, hogy Jézus jött hozzá, a menny és föld alkotója, őt bírva gazdagabb, mint ha az egész mindenséget nyerte volna ajándékul; tudja, hogy ahány angyal és üdvözült van az égben, mind Jézus Szívéből meríti boldogságát, milyen mérhetetlen boldogság birtokában van ő maga? S ezt a boldogságot, mely fölött a halálnak nincs hatalma, velünk is kész megosztani, ennek zálogát és előízét adja a szentáldozásnál. Maga az erre való emlékezés is fölemel, mint a himnusz mondja: *Jézus, a rád emlékezés — Legédesebb örvendezés. De bírni téged meghalad minden gyönyört az ég alatt.* Nem is kell túlzottan vágyakoznunk amaz érzékelhető örömk után, melyekkel Jézus bizalmasait már itt a földön elárasztja, nem ezek a szentáldozás legértékesebb kegyelmei. Értékesebb a felbuzdulás erényes életre, kötelességteljesítésre, a vágy Krisztushoz mindig hasonlóbba lenni alázatosságban, szelídségben, tisztaságban, türelemben, az elhatározás magunkat mindenben alárendelni Isten szent akaratának, bizalommal egyesülni az isteni Gondviselés végzéseivel. Előbb a kenyér, aztán a méz — szokta volt mondani ilyen értelemben Loyola

lai Szent Ignác. Imádságaink értéke nem abban áll, hogy azok alatt édes érzelmekbe merüljünk, magasröptű gondolatokat hajhásszunk, hanem hogy az imádságból nagyobb türelemmel, mélyebb alázattal, Isten akaratának odaadóbb elfogadásával keljünk fel. Ugyanez áll az szentáldozásról is. Nem az áldozik a legjobban, aki e szent cselekménynél édes érzelmektől olvadoz, hanem az, aki általa erősödik szenvedélyeinek leküzdésére, lelkiismeretesebb lesz kötelességeinek teljesítésében, tudja panasz nélkül megtagadni magát és hordozni keresztjét. Ilyen módon alakít át a gyakori szentáldozás Krisztus élő képmásává, tesz bennünket, mint Eudes Szent János mondotta, egy darab Krisztussá, hogy elmondhassuk az apostollal: *Élén, de már nem én, hanem a Krisztus él én bennem*. A keresztény — mondották a régiek — másik Krisztus. Aranyszájú Szent János egy ízben így szól: Azelőtt zsidók voltunk vagy pogányok, rabszolgák, most a kereszténységben a szent titkok által mik lettünk? Angyalok? Több! Krisztussá lettünk, mindegyikünk Krisztus képmását hordozza. A szentek közül egyeseknél valahogy *külsőleg* is visszatükröződött ez a krisztusi hasonlóság. Pl. Szent Chantal írta elhunyt lelkivezetőjéről, Szalézi Szent Ferencről: Nem tudom, hogyan fejezzem ki magamat, de a mi boldogult lelkiatyánk úgy tűnt fel nekünk, mintha a mi Üdvözítőnknek, az Isten Fiának élő képmása lett volna. Nem egyedül én gondolom ezt, hanem egész sereg ember mondta nekem, hogy ha a Szentet látják, mintha magát Jézust látnák a földön. — Ugyancsak Labre Szent Benedekről, kinek egész élete vezeklés s a szentségi Jézus tisztelete volt, jegyezték fel, hogy arca Krisztus-arcra formálódott át, *quel Gesu*, — valami jézusi van megjelenésében, mondták róla a rómaiak. P. Ginhac francia jezsuita 1895-ben halt meg. Természete szerint érdes modora volt, szigorú arcvonásai, de állandó önmegtagadással iparkodott a szelíd és alázatos Jézus vonásait magában kifejezésre juttatni. Ez a szentáldozás által, melyet a rendkívüli összeszedettséggel és tisztelettel végzett szentmiséken vett magához, annyira sikerült neki, hogy élő szentnek nevezték. Egyszer egy munkás jött a sekrestyébe s kérte a testvért, hogy P. Ginhacnál szeretne gyónni. De a páter nevét nem tudta,

azért azt mondta: Tudja, annál a páternél szeretnék győnni, aki úgy hasonlít az Úr Jézus Krisztusra. — Ilyen külső visszatükrözése az Úrnak természetesen kivétel, de a belső átlényegülés az Úrba olyan gyümölcse a szentáldozásnak, amely ha meg nem valósul kisebb-nagyobb mértékben, az nem az Úr Jézuson múlik. A szentáldozás mindenki részére hatásos kegyelmeket tartalmaz, hogy Krisztus legyen számára a központ és cél, a vigasztalás és erő, életének öröme és szépsége. A gyakorlatban arra kell ügyelnünk, hogy a kegyelmek érvényesülése elől az akadályokat elhárítsuk. Mifélek ezek az akadályok? A szentáldozás étel, ételt csak *élők* vesznek magukhoz, így a szentáldozáshoz is csak azoknak szabad járulni, akiknek lelkében megvan Isten megszentelő kegyelme. Halálos bűn állapotában végzett szentáldozás szentségtörés, nem szerez kegyelmet, hanem lelki eldurvulást, megátalkodást a rosszban, kárhazatot. Ilyen lelkiállapotban tehát előzőleg mindig töredelmes szentgyónást kell végezni. Egy másik feltétele a gyümölcsöző szentáldozásnak: a *jószándék*. Ez X. Pius pápa meghatározása szerint abban áll, hogy az Úr asztalához nem szokásszerűleg járulunk, vagy hiúságból s más emberi megfontolásból, hanem mert Isten akarja, mert óhajtunk vele szeretetben egyesülni s ezzel az isteni gyógyszerrel minden fogyatkozásunkat és hibánkat leküzdeni. Aki továbbá szeretetből Krisztus iránt törekszik szívében mennél tisztább és ékeesebb lakást készíteni az isteni Vendégnek, s azzal a hódolattal fogadni, mely őt, mindenek Urát szegény teremtménye részéről megilleti, az *bővebben* veszi a szentség kegyelmét. Ezért szorgalmazza X. Pius pápa rendelkezése, hogy a szentáldozást *gondos előkészület* előzze meg és *méltó hálaadás* kövesse. A Jézus áldását szomjazó lelkek nem csupán közvetlen a szentáldozás előtt, hanem *már előzőleg*, napközben is készülnek azzal, hogy magukat és munkáikat a szentségi Jézusnak ajánlják s iparkodnak mindenben kedvét keresni. A szentostyában a mi Urunk előbb áldozat, aztán étel, nekünk is, mielőtt megízleljük ez isteni táplálékot, *áldozatul* kell hozni magunkat Istennek, ráhagyatkozni végzéseire nehéz helyzetekben is, lemondani önkaratunkról s mindig azt keresni: mit akar az Isten, Jézus iránti szeretetből leküzdeni magunk-

ban az érzékenységet, idegenkedést másokkal szemben, a hiúságot és érzékiséget, ily módon fogjuk megízlelni fokozottabban az angyali kenyér édességét. A nyers, nedves, csomós fahasáb nem akar lángra lobbanni, ha tűzbe teszik, a jól előkészített száraz, gyantás fa egyszerre lobogó lánggal ég.

Közvetlenül a szentáldozás előtt és után előkészületi, illetve hálaadó imádságokat végzünk. Imádkozhatunk egy jó imádságos könyvből, s ami még kedvesebb az Üdvöztőnek — önnön szívünk fohászaival. Szentáldozás *előtt* többnyire az imádságos könyvet vesszük kezünkbe, elmondunk egyet-kettőt az előkészítő imák közül, aztán behajtjuk a könyvet s megpróbálunk ezekhez hasonló gondolatokat és érzelmeket önnön szívünk sugallatára is Jézus elé tární. Szentáldozás *után* inkább a megfordított sorrendet követjük, előbb a magunk közvetlen érzelmeinek adunk egyszerű szavakkal kifejezést a szívünkben lakó isteni Üdvöztő előtt, aztán szóbeli imádságot is végezhetünk. Nem szabad elfelednünk a szentáldozás előtt a *hit* erényét felindítani. Testi szemünk csak piciny ostyát lát, hitünk világosságánál a végtelenül nagy Istent szemléljük, aki most hozzánk jönni készül. Hitünk tesz bizonyossá arról, hogy az igénytelen külső szín Azt fedi el, kinek végtelen szépsége elragadtatásba ejti az angyalokat s ki a mennyország Napja; hogy az élettelen ostya felhője mögött van az örök élet, minden élet forrása; s ez a gyenge, könnyű szín az erős Istent rejtí magában, aki fenntartja és kormányozza az égi testek millióit. Erre kell gondolnunk a szentáldozás előtt, s hogy nem egy képet, szimbolumot kapunk, hanem ugyanaz a Jézus jön titokzatos módon szívünkbe, akit a pásztorok imádtak a jászolban, akinek hódoltak a napkeleti bölcsek, aki körüljárt, hirdetve az örök élet ígét, csodákat csodákra halmozva s aki végül szeretetének lángjaiban elhamvadt a keresztfán. Azért jött le t. i. az égből, hogy Megváltónk legyen s ugyanilyen irgalommal jön most szívembe, hogy megossza velem kegyelmeinek és örök dicsőségének kincseit. Mivel Te magad biztosítasz, Uram: „*Ez az én testem*“, és „*az én testem bizonynyal étel és az én vérem bizonynyal ital!*“ — azért hiszem, hogy jelen vagy az ostya színe alatt. Erről bizonyosabb vagyok, mint ha sze-

memmel látnálak vagy kezemmel érintenélek, mert érzékeim csalhatnak, de Te nem csalhatsz, nem is tévedhetsz. Te vagy a mindenható szeretet, aki többet tudsz megvalósítani, mint én felfogni.

A hitből következik a *tisztelet és imádás*. Aki az ostya színe alatt hozzánk jön, Isten Fia, az Atyának fényessége, az örök dicsőség királya, Urunk és ítélőbíránk, akihez a mennyben állandóan hangzik a hódolat szava: Szent, szent, szent a seregek Ura Istene. Mikor Hunyadi János halálos ágyán áldozott, nem tartotta méltónak magát arra, hogy a szentséget hozzák hajlékába, hanem tisztelete jeléül magát vitette haldokolva a templomba s miután mély áhitattal megáldozott, az imádkozó papok karjai közt lehelte ki lelkét. — Tiszteletünk azonban ne legyen csupán az alattvaló hideg tisztelete Ura iránt, kinek kezében tudja sorsát, hanem az a ragaszkodó tisztelet, mellyel a beteg várja tudós, jóakaró orvosa jöttét, a szegény melegszívű jötevőjét, vagy az az érzés, mellyel a tékozló fiú közeledett az atyai hajlékhoz, honnan minden jót remélt. Ez a tisztelet-tudás *külső magatartásunkban* is észrevehető legyen, megfelelő kéztartásban, szemünk fékezésében, térdelésben, illendő ruházatban. Szent Teréz beszéli, hogy hosszú időn át a szentáldozásnál érzéketlen volt és száraz, mint egy faszobor, de külső magatartásában törekedett éppoly tisztelettudó lenni, mint egy térdelő szobor a templomban. Úgy érezte, hogy Jézus előtt ez olyan kedves és érdemszerző volt, mintha csak az angyalok áhítatával áldozott volna.

Kedvessé tesz bennünket még Isten színe előtt, ha néhány fohással *bánatot* indítunk bűneink fölött s *alázatosságra* törekszünk. Jézus földi élete idején mindig jó volt azokhoz, kik beismerték s fájlalták bűneiket, gondoljunk csak Magdolnára, a vámosra, a jobb latorra. Ma is így érez. Egész földi élete továbbá az alázatosság gyakorlása volt: szegény anyától, istállóban születik, a bűnösök közé áll s megkeresztelteti magát, a tömeg elől, mely dicsőíti, elrejtőzik, mikor gyalázattal illetik, hallgat, tanítványainak megmossa lábait. Tőlünk is alázatos érzületet sürget: *Tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű*. Mondjuk azért a szentáldozás előtt Ábrahámmal: *Szólok az én*

Uramhoz, noha csak por és hamu vagyok. A századossal: Uram, nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj. Tudatlan, rosszrahajló, könnyelmű teremtmény vagyok, olyanféle, mint a bélpoklos, akit sebek fődnek tetőtől-talpig. Elismerem előtted semmiségemet, hálátlanságomat. — Így megalázódva remélhetjük, hogy Jézus kegyelmébe fogad. *A töredelmes és alázatos szívet az Úr nem veti meg,* mondja a Zsoltáros. A lakomán, melyet az egyiptomi József testvéreinek adott, Benjamin volt a legkisebb s neki jutott a legjobb rész. *Isten a kevélyeknek ellenáll, az alázatosaknak pedig kegyelmet ad,* mondja a Szentírás.

Ugyancsak közel hoz bennünket Urunk szívéhez *a bizalom.* Mondjuk: Uram, te földi vándorlásod idején mindig jóságos voltál a szegényekhez, betegekhez, bűnösökhöz. Úgy-e nem taszítasz el most engem sem magadtól? Te rendelted a szentáldozást, aki azt mondtad: *Nem szükséges az orvos az egészségeseknek, hanem a betegeknek,* íme, előtted egy beteg, mutasd meg rajta hatalmadat és jóságodat. Jézus szentséges Szíve, bizom benned. — A bizalomhoz kapcsolódik a szent *vágyakozás.* Milyen esengve néz a lázas beteg az ajtó felé, mikor orvosát várja! Milyen reszkető vággyal nyúl a kiéhezett a táplálék után, melyet jóságos kéz nyújt neki, a szomszártságtól kínzott az üde forrásvíz után! Mint siet szerettei karjába a távolból hazaérő gyermek. Vajjon az Úr Jézus után, aki a mi Istenünk, orvosunk, lelkünk eledele, a kegyelmek forrása — nem kell-e szintén vágyakoznunk? Galgani Gemmáról, az olasz leányról beszéli életrajza, hogy kilencéves korában mehetett először szentáldozáshoz, s előzőleg azt mondta: Meghalok, ha nem engednek már szentáldozáshoz. A gyakori szentáldozások által csak növekedett lelki éhsége, úgyhogy már este, szentáldozás előtt észrevehető volt rajta valami emésztő sóvárgás, s ez óráról-órára növekedett s egész éjtszakán át édes gyötrelmet okozott neki, úgyhogy ennek következtében elájult. Végre gyóntatója megtiltotta neki, hogy éjtszaka a szentáldozásra gondoljon, nehogy egészsége kárt szenvedjen. Mennnyire megsegényenítik közömbösségünket a szentekről tett efféle följegyzések! — A vágyakozáshoz kapcsolódik végül a szent *szeretet.* A szeretet az égő lámpa, mellyel lelkünk isteni jegyese elé sietnünk kell.

Gondoljunk Jézus szeretettől izzó szívére, mit tett és szenvedett értünk a jászoltól a keresztfáig, milyen kínok közt halt meg, hogy mi élhessünk, mint örökös szeretetével fölöttünk az Oltáriszentségben! Ó Uram, egészen megzavarodom, ha látom, mennyire szeretsz. Ennyi áldozat — hogy el ne vesszek! S most szeretetből lelkem tápláléka akarsz lenni! Hogyan háláljak meg ennyi jóságot? Tedd, Uram, hogy egészen a tied legyek, a te szent tetszésedet keressem mindig, neked élek, neked halok.

Szentáldozás után tisztelettel, lesütött szemmel, csendesen térünk vissza helyünkre az oltártól. Letérdelünk. Nem nézünk se jobbra, se balra, csak befelé, oda, ahol Jézus trónol, szívére. Amit az angyal mondott Szűz Máriának, az áll most rólunk is: *Az Úr van teveled!* A világ Ura, a mennyország öröme, Jézus időzik szívedben, szemléld őt szent csodálkozással, érezd át közelségének vigasztaló erejét. A világ gyermekei búslakodva járnak az életúton, keresik az „elvesztett paradicsomot”. Te a szentáldozás után a „megtalált paradicsomot” hordozod magadban, őrizd féltékenyen. *Imádd Jézust, mondj neki hálát, ajánld fel magad neki, kérjed áldását.* Hálaadó imák vannak az imádságos könyvben, de talán jobb, ha valaki önnön szívéből mond az Úrhoz egyszerű fohászokat. Nem nehéz ez. Furcsa volna, ha a gyermek atyjával nem tudna másként társalogni, csak könyvből olvasva. Jézus nem vár mesterkélt, szárnyaló mondásokat, csak egyszerű, gyermeki, tiszteletteljes fohászokat. Semmi szellemességet, csak jóakaratot. Dadogásunk kedvesebb neki, mint a felolvasott szónoklatunk, sőt megérti hallgatásunkat is. Egészen a Szívéhez szól pedig az olyan ima, aminőt Boldog Perboyre szokott végezni: Esdve kérlek Uram, tégy most velem is oly csodát, aminőt a kenyérrel tettél; mondd rólam, méltatlan szolgádról: Ez az én testem. Változtass át, hogy hozzád egészen hasonló legyek. Add, hogy kezem Jézus keze, szemem Jézus szeme, nyelvem Jézus nyelve legyen. Értelmem, emlékezetem, akaratom Jézus értelme, emlékezete, akarata legyen. Semmisíts meg bennem mindent, ami nem tőled van, hogy így egészen általad, érted és benned éljek és elmondhassam az Apostollal: Élek én, de már nem én, Krisztus él én-bennem.

Pünkösöd utáni 7. vasárnap

Az isteni erények

Hogy Istennek, kinek kezében van földi és örök sorsunk, szent tetszését megnyerjük, jócselekedeteket kell végeznünk és erényeket gyakorolnunk. *Nem mindaz, aki mondja nekem: Uram, Uram! megy be a mennyek országába, hanem aki Atyám akaratát cselekszi...* Isten nem szép szavakat vár tőlünk, hanem jótetteket s amiből a jótettek sarjadnak: erényt. Egy földi atya sem elégszik meg azzal, hogy gyermekei csupán a bántalmaktól és durva engedetlenségektől tartózkodjanak, üres szavakkal áltassák, hanem megkívánja, hogy egész viselkedésük iránta tisztelettudó legyen, kijelentéseiben ne kételkedjenek, hozzá bizalommal és szeretettel ragaszkodjanak, rendelkezéseit teljesítsék. Ugyanígy kell viselkednünk mennyei Atyánkkal szemben, ha fel akarunk vétetni örök házába. — Az erények, melyek a jócselekedetek végzésére hajlamossá tesznek, többfélék. Legkiválóbbak s az Istennel való egyesülésre leginkább előkészítenek bennünket az ú. n. *isteni erények*. Ezeket ajánlja a korinthusi híveknek, akik túlbecsülték a csodás adományokat, Szent Pál apostol: *Most, — úgy mond — földi életünk idején, megmarad bennünk* (mint legfőbb erény) *a hit, remény és szeretet, ez a három*. Ezeknek nem szabad hiányozni egy keresztény lelkéből sem, ha Isten előtt kedves akar lenni. Ezeket kell gyakran fölindítanunk, bennük erősödnünk és megőrzésükre állandóan nagy gondot fordítanunk.

Elmélkedjünk most az isteni erényekről.

A hit *elménknek hódolata* egy magasabb tekintély előtt, alázat, jóakarat, tisztelettudás folyománya. A hit föltételezi annak elismerését, hogy más többet tud, mint

mi, hogy mi becsüljük őt és megbízunk szavában. A gyermek hisz szülőjének, a beteg orvosának, a tanuló mesterének, a szolga urának, a barát barátjának. A hitetlenség visszautasítása a tekintélynek, másnak lekicsinylése, jogtalan és sértő akkor, ha önhittségből vagy elfogultságból ered.

Hiszünk *embereknek*. Hogy kicsoda atyánk, anyánk, vérrokonunk, arról nincs közvetlen tudásunk, hisszük. A bíró annyira hisz a tanúknak, hogy vallomásuk alapján halálos ítéletet is kimond a vádlottra. Hiten alapszik a legtöbb tudomány; ha a tanuló nem hisz tanítójának, még az abc-t sem tanulja meg és örökké tudatlan marad. Oktalan beszéd az, hogy én csak azt hiszem, amit látok; az egyéni és társadalmi élet föltételezi a hitet és azon épül. A legtöbbet, amiről bizonyos az ember, a hit által ismeri meg — mondotta már a pogány Seneca.

Ha embereknek hiszünk, *még inkább kell hinnünk Istennek*, ha szól hozzánk és kijelentéseket tesz. Tévedni emberi dolog, elménk véges, érzékeink csalékonyak. Isten azonban kijelentéseiben ment minden tévedéstől, a legszentebb nem csalhat, a mindentudó nem csalatkozik.

Adott-e Isten nekünk kijelentéseket? Igen. Végtelen jóságában és bölcsességében úgy akarta, hogy necsak gyarló eszünkkel, kimerítő okoskodásokkal, a teremtett világból ismerjük meg őt, hanem közvetlen összeköttetésbe lépett az emberrel, kinyilatkoztatásokat tett arról, hogy mi Ő nekünk, milyen az ember viszonya a teremthöz, mi végcélja, hogyan érheti azt el. Ilyen kijelentéseket adott Isten az embernek már életútja kezdetén, később Mózes, az ószövetségi látnokok, a legtökéletesebben pedig szent Fia, az Úr Jézus által. Ilymódon akart vezetni az életúton és megkönnyíteni örök célunk elérését.

S honnan tudhatjuk, hogy az, amit a szent könyvek s az Egyház élénk ad, tényleg Istentől ered? A választott egyének, akik által Isten kijelentette magát és terveit, isteni küldetésüket életszentségükkel, csodákkal és jövedelmekkel igazolták. Tette ezt elsősorban a mi szent hitünk szerzője, az Úr Jézus.

Dehát mindez régen történt, majdnem 2000 éve. *Bizonyosak lehetünk-e arról, hogy mindez így történt?* Telje-

sen bizonyosak. Vallástani szakmunkák, ú. n. apológiák részletekbe menően kimutatják, hogy a szent könyvek történelmileg hitelesek, hogy pl. a szent evangéliumok csakugyan azoktól származnak, kiknek nevét viselik, hogy a szerzők tudhatták azt, amit leírtak, hisz szem- és fültanúi voltak az eseményeknek; akarták is az igazat leírni, mert működésükért földi előnyökben ugyan nem részesültek, csak sok-sok fáradság, üldözés és vértanúi halál várt rájuk. Hiszek az olyan tanúnak, aki megfojtatja magát azért, amit állít — mondja Pascal. De sokaknak közülünk nincs módjában elmerülni hitvédelmi munkák tanulmányozásába. Honnan vehetik észre egyszerű, magasabb iskolát nem végzett egyének is, hogy a mi szent vallásunk csakugyan Istentől ered? Olvassa el figyelemmel valamelyik szentnek életrajzát, pl. Vianney Szent Jánosét, vagy Kis Szent Terézét, vagy bármely más szentét. Aki ilyen tartalmas, jó életrajzot figyelemmel elolvas, ha elfogulatlan, meghatottan vallja be, hogy itt az isteni igazság és kegyelem működött szinte kézzelfoghatóan. Mivel pedig az illetőt a katolikus Egyház légköre tette ilyen hősi érzületűvé, azért itt van az igazság. Sőt e téren bizonyos fokig önnön tapasztalatára is hivatkozhatik az ember, arra t. i., hogy mindenki olyan mértékben lesz jobb, kedvesebb, lelke mélyén nyugodt, mennél inkább engedi, hogy viselkedését és szándékait az evangélium elvei irányítsák. Viszont mennél inkább elvonja magát egyén, család, társadalom a krisztusi elvek befolyása alól, annál feltűnőbb lesz a békétlenség, a bűn, nyomor és züllés. Ebből, hogy a hit a nemes, boldog élet szükséges föltétele, következik annak igazsága, mert csak az igazban és jóban van tartós építő, áldást szerző erő, a hazugság és bűn mérges gyökeréből csak ideig-óráig kábító, de végül is romlást szerző, mérges gyümölcsök származnak.

Mindazonáltal mindeme érvekre, melyek hitünk igazságát feltűntetik, tudnunk kell, hogy magukban véve nem képesek benűnk a hitet létrehozni. Ehhez *jóakarát és isteni kegyelem kell*. Az önhitt elmék elől, a rendetlen vágyak rabjaitól Isten elzárkózik. Egy vallásos diplomata szokta volt mondani: Ha valaki előttem hitetlenségével dicsekszik, mindig arra kell gondolnom, hogy ez vagy a 6. vagy

a 7. parancsolat elleni bűnök rabja. Jézus pedig egyszer az evangélium hirdetéséről visszatérő tanítványok előtt így imádkozott: *Aldalak téged Atyám, mennynek és földnek Ura! hogy elrejtetted ezeket a bölcsek és okosak elől és kijelentetted a kisdedeknek. Úgy van Atyám! mert így tetszett neked.*

Kérjük Istentől többször a hit kegyelmét. Uram, erősíts engem a hitben. Hit nélkül lehetetlen Isten előtt kedvesnek lenni. Aki nem hisz, az elkárhozik, — mondotta Jézus. Mivel a hit erénye ennyire szükséges, s mivel Isten az alázatosak imája elől soha el nem zárkózik, azért kell gyakran imádkozni a hit kegyelméért.

Gyakorolnunk is kell a hitet. Az erények mind a gyakorlat által növekednek. Indítsuk fel azt többször magunkban. Istenem, hiszek tebenned, mert örökké igazmondó vagy. Mondjuk el olykor lassan, figyelemmel a Hiszek-egyet. Gondoljunk többször elmélkedve a nagy valóságokra, melyek az érzéki világ mögött rejtőznek s melyekről hitünk tesz bizonyossá. Ha reggel fölébredünk, ne csak a testi szemeket nyissuk meg, hanem a hit szemével is szemléljünk. És élénk tárul majd e durva, anyagi világ mögött a láthatatlan világ, melynek a földi világ csak árnyéka, amelyben Isten él, ahol Jézus uralkodik, kezében tartva a világkormányzás gyeplőit, ahol a Szent Szűz trónja van, ki senkit meg nem vet, senkit el nem hagy, ha bizalommal kéri pártfogását. Élénk tárul a mennyei haza, a megdicsőültek lakóhelye, ahova Jézus előrement, hogy nekünk is helyet készítsen; a homályos hely, melyen a szenvedő lelkek tisztulnak s ahonnan segélykérő fohászok szállnak felénk; a sötétség és kétségbeesés helye, amelybe az élet hajótöröttjei merültek el. Ha a templomba belépünk, testi szemünk a megszokott képeket, szobrokat, oltárt veszi észre, de ha a hit szemével nézünk, akkor Isten közelében látjuk magunkat, a szentségházból Jézus tekint reánk részvétellel s kínálja nekünk szentséges Szívének kincseit. A szentmise azok számára, akiknek csak testi szemük van, érthetetlen szertartások összege, hittel szemlélve a legfőbbéssébb istentisztelet, a Golgota áldozatának vérontás nélküli megújítása. A szentáldozás a testi ember számára kevesebbet jelent, mint a legegyszerűbb étkezés, a hívó szá-

mára pedig szent vendégség, melyben a megdicsőült Krisztussal lép a legbensőbb lelki egyesülésbe, az örök üdvösség záloga. Micsoda nekem 10,000 font sterling egyetlen szentáldozáshoz képest? — mondotta Newman, az angol konvertita. Napi életünk tele van kicsinyes, megszokott foglalatossággal. De más világításban áll előttünk minden, ha Isten jelenlétére gondolunk, mindent iránta való szeretetből teszünk vagy tűrünk, s arra eszmélünk, hogy hivatásbeli kötelességeinket teljesítve Isten akaratát tesszük, ennél fontosabb, nagyobb, maradandóbb pedig a világon nincs. Az emberek, akikkel érintkezünk, talán nem igen rokonszenvesek, de Jézus azt mondta, lássuk felebarátunkban Isten gyermekét, legyünk hozzá jók Ő miatta, Ő majd megfizet mindenért, Szívének boldogító szeretetével. A kísértések, melyek zaklatnak, kellemetlenek, de alkalmak Isten iránti hűségünk kimutatására, és leküzdve drágakövek lesznek égi koronánkban. Szenvedés idején a világias ember elcsügged, letörik, vagy dühöng, a hívő pedig a Keresztrefeszítettre gondol s azt mondja vele: *A kelyhet, melyet az én Atyám nyujt nekem, ne igyam-e meg? S a Mindenható ereje fenntartja és megerősíti őt. Végül ha este pihenésre nyugszik le, az isteni Gondviselés karjai közt bizalommal szívében szenderül el.*

Ilyenformán a hit Szent Péter apostol szerint *világító szövétnek, égő faklya homályos helyen*, melyet állandóan magunk előtt kell tartanunk, hogy biztos lépésekkel haladjassunk célunk felé s megbotolva el ne essünk; a hit *vándorbot*, melyet állandóan kezünkben tartunk, hogy Isten hegyének magaslataira feljussunk; a hit *védőpajzs* Szent Pál szerint, mellyel az ellenséges támadásokat elhárítjuk magunktól; végül gyökere a hit minden szentségnek és előkészületnek Isten boldogító színe látására. Mikor a 14 éves Szent Piroskát, kinek január 18-án van az ünnepe, a templomban a poroszlók elfogták s a praetor elé hurcolták, örömmel és habozás nélkül tett vallomást: Igen, én Jézus imáadására voltam ott az imahelyen, mert Jézus az én Istenem! A bíró csodálkozva nézett rá, ismerte a családot, Piroska atyja háromszor viselte a város-prefektus megtisztelő hivatalát. Gyermekem, — mondta jóakarólag — olyan előkelő embernek gyermeke, mint amilyen a te atyád,

nem lehet keresztény. A szent leány pedig átszellemült arccal így felelt: Nem az atyám előkelősége, hanem Krisztus hite adja meg nekem az örök életet. S hitéért elviselte a kínpad gyötrelmeit s a halált, hogy megtalálja az örök életet.

Ez élő hit volt, melyet erőssé tett a reménység *Krisztusban s a szent szeretet*. A mi hitünkhöz is kapcsolódnia kell a reménységnek és a szeretetnek, hogy eljussunk Isten s az örök élet birtokába. Szalézi Szent Ferenc kedves hasonlata szerint a hit a felhő- és tűzoszlop, mely az élet pusztaságában az utat mutatja az ígért földje felé; a remény a manna, mely édes ízzel táplál és fenntart a vándorlás nehézségei között; a szeretet pedig, mint az aranydísszel és kerubokkal ékes frigyszekrény, bekísér mennyei hazánkba, ahol többé sem a hit vezető oszlopára, sem a reménység mannájára nem lesz szükségünk. Földi életünk idején tehát a hiten kívül a reménységet is állandóan meg kell őrizni lelkünkben. A remény lehet ösztön-szerű érzés bennünk, a szerencsétlen pl. az utolsó szalmaszálba is görcsösen kapaszkodik, de lehet tudatos, megfontolt érzület is, erény, melyet megvédünk minden csüggeteg és kislelkű kísértéssel szemben, s folyton ápolunk, erősítünk imákkal, gyakorlással, elmélkedéssel.

A remény megnyilatkozik mint *vágyakozás Isten után*. Sajnos, ez a legtöbbször vajmi gyenge bennünk! Olyanok vagyunk, mint a kiskorú gyermekek, akik elmaradoznak az úton, egy-egy piros bogyó, színes pillangó után futkosnak s csak elkésve, szennyes kezekkel jutnak célhoz. Gondoljunk élő hittel többször arra, milyen fölséges és boldogító az életcél, melyre teremtve vagyunk: Isten színelátása és szeretete! Milyen örömteli lesz a megérkezés az atyai hajlékba, megdicsőült testvéreink társaságába! Mikor Wisemann, a híres angol bíboros halálos ágyán feküdt, orvosai egyik napon kijelentették, hogy most már az összes emberi eszközöket kimerítették. Nemsokára belépett a kórház főnőknője s a beteg csendesesen mondá: „Hallotta, mit mondtak az orvosok?” „Nem, válaszolt ez, de gondolom, atyám.” „Azt mondták, folytatta a bíboros, hogy hazamegyek. Nem szép dolog-e ez?” „Önnek igen, de nem nekünk.” „Tudja, mi a honvágy, mondta a bíboros, megyek

az Atyához. Úgy érzem magamat, mint a gyermek, ha hazamehet atyjához.” — Ezek a szent reménység szavai voltak. Ha bennünk nincs is meg oly nagy fokban a vágy, mint a szentekben, Isten kegyelmével annyira erős mégis lehet, hogy a képzelet rémképeit elűzzük, rettegés nélkül vegyünk búcsút a világtól, s hogy készséggel tegyünk meg mindent és tűrjünk el mindent, amit Isten rendelt örök üdvösségünk biztosítására. Keresztes Szent János mondotta: Ha valaki Isten szépségének csak a legkisebb sugarát láthatná, nemcsak arra volna kész, hogy a halált elszenvedje azért, hogy e látványt örökre élvezze, de kész volna ezerszer elszenvedni a vértanúságot, csakhogy egy pillanatra újra meglássa ezt a szépséget.

A remény megnyilatkozása továbbá a törhetetlen *bizalom Istenben*. Bizunk Istenben, hogy megbocsátja bűnünket, hogy kegyelmével velünk lesz mindvégig, hogy földi ügyeinkben s bajainkban sem hagy el és végül mindent jóra fordít. Mert Ő Atya és nem kényúr, hatalmas és hű ígéreteinek teljesítésében. Dosztojevszkijnek, az orosz regényírónak végső szavai a halálos ágyon gyermekeihez ezek voltak: Gyermekeim, legyetek föltétlen bizalommal Isten iránt, sose kételkedjetek abban, hogy megbocsát. Én nagyon szeretlek benneteket, de az én szeretetem semmi Isten szeretetéhez képest minden ember iránt, kiket alkotott. S ha megtörténnék veletek, hogy életetek folyamán gonosztettet követtek el, akkor se essetek kétségbe Istennel szemben. Hiszen gyermekei vagytok. Alázkodjatok meg előtte, kérjétek bocsánatát, s Ő úgy örül bánatotoknak, mint a tékozló fiúnak atyja örült fia hazatérésének. — Ezek egy igaz keresztényhez illő szavak, vessük azokat mélyen lelkünkbe. Xavéri Szent Ferenc végső imádsága is ez volt: *Tebenned bízam, Uram, meg nem szégyenülök mindörökké.*

A *legfőbb erény* végül, melyet Isten tőlünk kíván, a *szeretet*. Caligula római császárról mondják, hogy hallva azt, mennyire gyűlöli őt a tömeg, így szólt: Bánom is én, ha gyűlölnék, csak féljenek tőlem. — Istennek nem elég, hogy féljünk tőle, azt akarja és sürgeti, hogy szeressük. *Aki nem szeret, az a halálban marad,* — mondja Szent János, az Úr Jézus pedig nyomatékosan hangsúlyozza, hogy a *főparancsolat* ez: *Szeresd Istent teljes szívedből,*

teljes lelkebből és minden erődből. Sürgeti ezt, noha Ő önmagának tökéletesen elég, nem szorul senkire, hogy boldog legyen; sürgeti, noha az égi szellemek és üdvözültek milliói a szeretet elragadtatásával környezik trónját a mennyben. Sürgeti pedig azért, mert ez végtelen szentségének követelménye, s mert tudja, hogy mi szeretet nélkül nem élhetünk, s ha őt nem szeretjük mindenfölkött, akkor a teremtményeknek s a bűnös vágyaknak szolgásgába süllyedünk s elveszünk.

Lehet a szeretetet parancsolni? Ha csak érzelem volna, akkor nem. De ha erkölcsi tett, Istennek s az ő szent akaratának minden elé helyezése, Isten szent tetszésének keresése tetteinkben, akkor igen. Ez t. i. Isten kegyelmével mindig hatalmunkban van.

Szeressük Istent, mondja Szent János, *mert Ő előbb szeretett minket.* Szeretetből alkotott, fogadott gyermekeinek, tartja készen számunkra önnön isteni örömeit. Szeressük Jézust, aki életét áldozta értünk, bűnösökért, mégpedig olyan szörnyű testi és lelki kínok közt, s olyan készséges odaadással és szelídséggel, hogy azt neki meghálálni soha képesek nem vagyunk. S ha nem tett volna semmit értünk, akkor is örülnünk kellene, hogy szabad Őt szeretnünk, aki mint ember a legtisztább, legbölcsebb, legjóságosabb lény, aki valaha a földön járt, mint Isten pedig maga a minden emberi szót és felfogást meghaladó szeretet és szépség, akit imádságos hódolattal szemlélnek a mennyben az angyalok és választottak. Isten a mi végcélunk, minden világosság forrása, aki után ösztönszerűen szomjazik lelkünk, minden jónak, szépnek örömet árasztó megvalósulása, életünk egyetlen igazi Napja és *mindenünk.* Mikor Szent Ferenc Krisztus szeretetétől vonzatra mindent elhagyott, hogy életével és szavával — mint mondta — a nagy Király hírnöke legyen, többen csatlakoztak hozzá. Az első egyike volt Quintavalle Bernát, jómódú kereskedő Assisiben. Ez, mielőtt az elhatározó lépést megtette volna, közelebről akarta megfigyelni Ferencet. Azért ismételt meghívta házába s ott tartotta éjszakai szálláson. Egyszer saját hálószobájában vetett ágyat vendégének. A szobában egész éjjel mécses égett. Ferenc, hogy elrejtse a szent szeretetet, mely betöltötte Isten iránt, közömbösen tartott

az ágy felé s hamar lefeküdt. A házigazda is követte példáját s mély lélekzete mutatta nemsokára, hogy álomba merült, így hitte legalább Ferenc, aki ébren volt. Ekkor óvatosan felkelt, s kezeit és szemét az égre emelve imádkozni kezdett. Társa, aki szintén ébren volt s az alvást csak színlelte, figyelte Ferencet, amint mély áhitattal fohászkodott: Istenem és mindenem! És egész reggelig égő áhitattal és lángoló szeretettel imádkozott s ajkáról folyton csak ezek a szavak hangzottak: Istenem és mindenem! S a szeméből folytak a könnyek. Virradatkor Quintavalle Bernát elhatározása is szilárd volt, vagyónát felcserélte Krisztus szegénységével.

Mit tegyünk, hogy a mi szívünkben is kigyulladjon egy szikrája annak a szeretetnek, mely a szerafikus szentben heves lánggal égett? *Kérjük ezt* többször; Isten a buzgó imádság elől nem zárkózik el, hiszen maga mondta: *Tűzet jöttem bocsátani a földre és mit akarok mást, mint hogy égjen?! Használjuk gyakran a röpimát: Ó Jézusom édes Szíve, add, hogy téged mindig jobban szeresselek!* — Továbbá tegyünk többször vonatkoztatásokat Istenre, ha valami szépet, vonzót látunk, ami megragad: mennyivel szebb és szeretetreméltóbb Isten! Isten egyedül elég — mondta Szent Teréz. Ami nem Isten, az semmi és semminek kell tartanod — mondja Kempis Tamás. Indítsuk fel többször a szeretet: Istenem, mindenekfölött szeretlek téged, mert végtelenül jó és szeretetreméltó vagy. Meg kell jegyeznünk, hogy semmi sem akadályozza inkább a szent szeretet kifejlődését a lélekben, mint az érzékies vágyak és vonzalmak felülkerekedése, melyek terhesnek, örömtelennek tüntetik fel az Istenhez való közeledést, viszont az önmehtagadó, tiszta szívben zavartalanul működik az isteni kegyelem, s kigyullad a szent tűz. Iparkodnunk kell továbbá elmélkedésekkel, olvasmányokkal jobban behatolni Jézus életének és szenvedésének titkaiba, ezekben gyújtó szikrák rejlenek a fogékony lelkek számára. Az Oltáriszentség is Jézus szeretetének legnagyobb adománya, benne lüktet az a forró szeretet, mellyel értünk a halálba ment. *Kívánva-kívántam e húsvétot megenni veletek, mielőtt szenvedek,* mondta, mikor e Szentséget adta, azért e

nagy Szentség által ömlött a Perpetuák, Ágnesek, Tarziciusokba az az izzó szeretet, mely őket felemésztette.

Egyébként tudnunk kell, hogy az istenszeretet lényege nem lángoló érzés és fohászok, hanem *a föltétlen engedelmesség Isten szent akaratával szemben*, akkor is, ha áldozatot kíván tőlünk, vagy szenvedést küld reánk; a készség minden cselekedetünkben és munkánkban Isten szent tetszését keresni, a jó szándék gyakori fölkeltése: Istenem, ezt irántad való szeretetből teszem, viselem el. Szent Vince mondja: Ha tudni akarod, mennyi benned a szeretet Isten iránt, figyeld meg, hogyan tudsz szenvedni, megaláztatásokat elviselni. Ha ebben kiválsz, akkor nagy a szereteted, ha tele vagy vágygal tűrni, szenvedni, megaláztatni, ezek biztos jelei az égi tűznek a szívben, a többi mind csak füst.

Indítsuk fel többször az isteni erényeket. A hit a gyökere a lelkiéletnek, remény nélkül nincs kitartás a jóban, s aki nem szereti Istent, az nem él. Buzgó keresztények naponkint tudatosan, bensőségesen indítják fel ezeket, s ha ez szorosan véve nem is kötelesség, nem szabad elmulasztanunk, hogy hitbeli kísértések esetén a hitet, csüggetegség idején a reményt, szenvedésben a zúgolódó, háborgó érzésekkel szemben az istenszeretet erényét felindítsuk. Semmiképpen nem szabad ezekről megfélemedkezni, amikor betegség vesz le lábunkról és közeledni érezzük az élet végét. Ezek az erények védelmeznek bennünket a gonosz szellem súlyos támadásaival szemben és készítének elő az Istennel való boldog egyesülésre. Aki aztán eljutott Istenhez, annál megszűnik a hit, mint ahogy a vándor félreteszi kezéből a méceszt, mellyel az éjtszakában világított, mikor ragyogóan megvilágított otthonába ér; megszűnik a remény is, mert már bírjuk azt, ami után vágyakoztunk. A szeretet azonban örök. Ilyen értelemben mondja az Apostol: *Most még (földi életünk idején) megmarad a hit, a remény, a szeretet, ez a három; de ezek között a legnagyobb a szeretet.* Legnagyobb, mert sose szűnik meg, sőt csak a mennyben gyullad ki igazán és tesz örökre boldoggá bennünket.

Pünkösöd utáni 8. vasárnap

Jócselekedetek

Aki figyelmesen hallgatta a felolvasott példabeszédet, eltűnődve kérdezheti, vajjon mire akart a mi Urunk ezzel tanítani bennünket? Bizonyosan nem arra, hogy hamisságban és igazságtalanságban utánozzuk az evangéliumi sáfárt. Az Üdvözítő maga a megtestesült szentség és igazság, akitől távol áll minden hamisság és kétszínűség. *Álnokság az ő szájában nem találtatott*, — mondja róla Szent Péter. Hasonló érzületet kíván mitőlünk is. Egyetlen szempontból szolgálhat példaképül az evangéliumi sáfár: az okosság tekintetében, mellyel önnön jövőjét biztosítani törekedett, mikor észrevette, hogy lába alatt megingott a talaj. A keresztény is legyen tudatában állandóan annak, hogy ma vagy holnap, s amikor legkevésbé számít rá, a halál kiforgatja őt megszokott kényelméből, földi életviszonyaiból, használja fel azért vagyonát s Isten minden adományát előrelátóan, nehogy üres kezekkel lépjen be az örökkévalóságba. Szerezzetek magatoknak barátokat az esetleg kapzsi módon összehalmozott vagyonból, mondja Jézus, hogy amikor elmúltok, befogadjanak titeket az örök hátlékokba. Ugyanerre intett hegyi beszédében is: *Gyűjtsetek magatoknak kincseket az égben, hol a rozsda és moly azokat meg nem emészti s a tolvajok ki nem ássák és el nem lopják*. A mi igazi kincseink, maradandó értékeink a földi élet idején gyakorolt *jócselekedetek*. Tegyetek jót, mennél több jót földi életetek idején, mondja a lelkünk üdvösségeért buzgólkodó Jézus, annál nyugodtabbak lesztek majd, amikor meg kell jelennetek Isten ítélőszéke előtt. Urunk intelmeinek megfelelően vegyük fontolóra most a katolikus tanítást a jócselekedetekről.

1. Földi életünkben az az általános szabály, hogy aki sikereket akar elérni, annak dolgoznia kell. Aki nem dolgozik, annak rendszerint felkopik az álla. Mennyit verítkezünk mind a ketten, halljuk nem egy családban, míg ezt a kis házat vagy földet megszereztük magunknak! Egy tanítónő a Balaton partján épített magának kis nyári lakot. Homlokzatára egy rövidke szót írt, ezt: Megkoplaltalak. Az értelmiségi pályákon is, ha sokakat a protekció segít is előre, a tartós és áldásos működés előfeltétele mégiscsak a szakképzettség, mely sok-sok munka eredménye. Ez könnyen tanul, halljuk néha, nagy esze van. Edison pedig, a lángeszű feltaláló azt mondta egyszer, hogy a lángész két rész tehetségből és 98 rész munkából áll. Ha mármost a földi vagyon, hírnév s egyéb előnyök megszerzése fáradság, nélkülözés, veritékes munka útján történik, csodálkozhatunk-e azon, hogy az örök üdvösséget is munkával, jócselekedetekkel kell kiérdemelnünk? Sehol a Szentírás nem említi a mennyország örömeit olyan formában, hogy azok mint érett gyümölcs maguktól hullanak az ember ölébe. A szőlőmunkásokról szóló példabeszéd szerint, akik az életnap alkonyatáig *kitartóan dolgoztak a nagy családtya szőlőjében*, megkapják a megérdemelt bért, az örök üdvösség dénárját. Mikor Szent Pál munkás élete végén az örökkévalóságra gondol, így sóhajt fel: *Jó harcot harcoltam, készen vár már reám az igazság koszorúja*. A menny jutalma tehát győzelmi koszorú, melyet sok küzdelem, nehéz harc előz meg. S mit vesz tekintetbe a végítéletnél az isteni Bíró, mikor megállapítja örök sorsunkat? Nem a származást, vagyoni helyzetet, a sport terén elért rekordokat, művészi alkotásokat stb., hanem egyedül az érte végzett jócselekedeteket. *Jöjjetek* — úgy mond — *Atyám áldottai, bírjátok a világ alkotásától nektek készített országot, mert éhes voltam és ennem adtatok, szomjas és innom adtatok, mezítelen és felruháztatok, beteg és meglátogattatok*. Viszont, ha kérlelhetetlen szigorral taszítja el magától az élet hajótöröttjeit, ezt azért teszi, mert mint terméketlen gyümölcsfák állottak Atyjának kertjében. *Távozzatok az örök tűzre... mert éhes voltam és enni nem adtatok, szegénységemben föl nem*

ruházatok, betegségemben velem nem törődtek. Nem szerettétek sem Istent, sem felebarátokat.

Ez tehát az első gondolat, melyet állandóan őrizzünk elménkben: Krisztus ítélőszéke előtt jócselekedetekkel kell megjelennünk, hogy kedvező fogadtatásban részesüljünk.

2. Dehát — kérdezhetné valaki — nem kapjuk-e az üdvösséget Krisztus érdemeiért? Nem tanítja-e világosan a Szentírás, hogy amint az első Adámtól örököljük a bűnt és romlást, úgy a második Adámtól, Krisztustól a kegyelmet és örök életet? Valóban így áll a dolog. Az általunk végzett jótettek nem is önmagukban érdemszerzők, hanem csupán akkor, ha a megszentelő kegyelem állapotában végezzük azokat. Ilyenkor Krisztussal életközösségben vagyunk, titokzatos módon testének vagyunk tagjai, vele, ki az Atyának végtelenül szeretett Fia, valahogy összeolvadunk, s általa nyernek jótetteink Isten szemében magasabb, természetfölötti értéket. Ilyen értelemben mondotta: *Maradjatok énbennem, és én tibennetek. Miként a szőlővessző nem tud gyümölcsöt hozni önmagától, ha nem marad a szőlőtőn, úgy ti sem, ha énbennem nem maradtok. Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők. Aki énbennem marad és én őbenne, az bő termést hoz, mert nálam nélkül semmit sem tehettek.* — Az igazi keresztény azért a legnagyobb gonddal ügyel arra, hogy lelke a halálos bűntől tiszta s a kegyelem állapotában legyen. Mint a halál közelségét érző nagybeteg siet igénybe venni az orvos segítségét, úgy a súlyos bűnbe esett keresztény, ha helyén van az esze és szíve, siet szabadulni veszélyes lelkiállapotából a tökéletes bánat felindítása és töredelmes szentgyónás végzése által. Tudja, hogy amíg bűnben van, a kárhozat mélységei fölött lebeg s a drága életidőt haszontalanul tékozzolja. A bűn állapotában végzett jócselekedetek nem haszontalanok ugyan, aki ilyenkor sem szűnik meg imádkozni, alamizsnát adni a szegényeknek stb., az hamarabb remélheti Istentől a megtérés kegyelmét, sőt egyes ideiglenes jótéteményeket is, de a mennyországra ezek a jótettek elveszett értékek. Mint a villanykörte hiába foglal helyet az aranyozott csillárban, ha megszakadt összeköttetése a villamos centrálával, nem világít; mint a szélütött ember nem tudja többé tagjait használni, nem munkaképes, úgy a keresztény

sem, ha csak egy halálos bűn is elszakította Istentől. *Ha valaki énbennem nem marad, — mondja Jézus — kivetik azt, mint a szőlővesszőt, és elszárad; és összeszedik és tűzre vetik és elég.*

Ezer és ezer idegen van jelen Salzburg városában az ünnepi játékokon, melyeket évente a nyár folyamán ott tartanak. Egyike a leghatásosabb daraboknak Hugo Hofmannsthal „Jedermann”-ja, melyet azóta nálunk is többször előadtak. „Jedermann” — magyarul talán úgy mondhatnánk, hogy „Bárki” — a darab hőse. Jómódú ember, aki nem törődve sem Istennel, sem emberrel, éli a világát, amíg egyszer csak dúsan terített asztalnál, vígan poharazó cimborák közepette borzasztó hangot hall, melytől megdermed szíve gyökeréig, *hivja a halál*: „Bááár . . . kiii”. Rémülten felfigyel s újra meg újra hallja a halál hívó szózatát, melyet nem lehet hallatlanba venni: „Bááár . . . kiii.” Több oldalról, majd innen, majd onnan hangzik feléje a kérlelhetetlen hívás, Isten elküldte a halált és Bárki tudatára jön annak, hogy meg kell jelennie az Úr ítélőszéke előtt. Rémült arccal kér haladékot. Ilyen állapotban csak nem mondhat búcsút az életnek! Hogyan lépjen üres kezekkel Isten ítélőszéke elé? Csak rövid, néhány napi haladékot, könyörög a halálnak. Esdeklésére a halál kegyelemből egy órás halasztást enged. „Keress magadnak barátokat, akik készek veled Isten ítélőszéke elé lépni s ott megvédelmezni” — mondja neki távozóban. Bárki most aggódva néz körül és keresi azokat, akik készek vele Isten ítélőszéke elé menni. Cimboráira néz és összetett kezekkel kéri segítségüket. „Mit, — mondják ezek — csak az kellene!” — s rémülten szétszóródnak. Kéri legközelebbi rokonait, kedvesét, kivel bűnös módon együtt élt — borzadva utasítja vissza mindenki. Keserű csalódással a pénzes ládát veszi hóna alá, melybe kincseit rejtette: „No, téged legalább magammal viszlek” — mondja reszketve. De a mammon ördöge kajánul ránevet: „Csak nem képzeled, hogy én veled megyek”, s elkapja tőle a pénzt. Az óra elmúlik, már csak néhány tovasiető perc van hátra. Akkor Bárki töredelemmel letérdel és elvégzi gyónását. . . . S íme, néhány vészna, erőtlen alak lép elő, a gyenge és vékonyka jócsekedetek, melyeket elvétele, főleg az ártatlan ifjúkorban

gyakorolt. Ezek ajánlkoznak, hogy elkísérik őt az igazságos Isten színe elé. A darabnak vége van, a publikum gondolatokba merülve elszéled. Egyesek világosan, mások homályosan érzik lelkiismeretükben az Apostol szavát: *Isten megfizet kinek-kinek a cselekedetei szerint, örök élettel azoknak, akik jót cselekedtek, gyötrellemmel és szorongatással azoknak, akik gonoszat.* — Ha nem nyugszunk addig, míg a kegyelem állapota állandóvá nem lesz bennünk, akkor nem sápadt és néma árnyékai a jónak kísérnek bennünket Isten ítélőszéke elé, hanem teljesértékű jócselekedetek, melyek a bennünk élő Krisztusból, az isteni szőlőtőből vették érdemszerző erejüket s minden esdeklésnél hatásosabban szólnak majd érdekünkben. Hogy a kegyelem állapotában állandóan megmaradjunk, hathatósan segít a gyakori és mindennapi szentáldozás. Influenza-járvány idején orvosi tanácsra sokan egészséges állapotban is bevesznek bizonyos fehér port, chinint. Ez a szervezet állandóan fertőtleníti s óv a lázas kóroktól. Az erkölcsi ragály ellen, mely a világban mindig fenyeget, a leghatásosabb óv- és gyógyszer a fehér szentostyának gyakori és méltó vétele. Mint Illés, mi is „ezen étel erejével járunk az Isten hegyéig, Hórebig”.

3. Jócselekedet nagyon sokféle van. Valamennyit magunkra vállalni szinte lehetetlen. Kérdés azért, milyen sorrendben végezzük azokat s melyek a legelső és legfontosabbak? *Ha az életre be akarsz menni*, mondotta Jézus, *tartsd meg a parancsolatokat.* A legelső jótettek tehát, melyek mindenkire elsősorban kötelezők, azok lesznek, melyek a 10 parancsolat — s az Anyaszentegyház parancsolatainak körébe tartoznak. Ezek gyakorlására kell ügyelnie állandóan mindenkinek, szegénynek és gazdagnak, műveltnek és műveletlennek, papnak és világban élőnek, egészségesnek és betegnek, ha kedves akar lenni Isten előtt. *Nem mindenki, aki mondja nekem: Uram, Uram! megyen be mennyek országába, hanem aki Atyám akaratát cselekszi*, hangsúlyozza Jézus. Tehát nem szép szavak, hanem Isten parancsolatainak — lelkiismeretes megtartása vezet a mennybe. Vessünk egy pillantást ezekre a parancsolt jótettekre!

Uradat Istenedet imádjad! Imádkoznunk kell, az

imádság a lélek lélekzetvétele, a kulcs az isteni kegyelmek kincstárához. Semmi jót nem lehet attól várni, aki nem imádkozik. Isten, mint teremtőnk és végcélunk, legfőbb Urunk. Kijelentéseit *hittel* kell fogadnunk, ígéreteiben rendületlenül kell *bíznunk*, utána, mint legfőbb jó után vágyakoznunk s *szent tetszését* mindenek elé kell helyeznünk. Ha így érzünk vele szemben, akkor tiszteljük őt lélekben és igazságban s leszünk méltók felvétetni országába. Isten szent és bölcs végzése előtt továbbá meg kell hajolnunk, akkor is, ha sujt és fenyít s ha nem értjük azokat. *Az Úr adta, az Úr elvette, amint az Úrnak tetszett, úgy történt, legyen áldott az Úr neve* — az igaz Jób eme szavai legyenek szánkban és szívünkben a megpróbáltatás óráiban. Ha kegyetlenül fáj is a kereszt, mely ránk nehezedik, csókoljuk a kezét, mely azt reánk küldi. Üdvünkre teszi. Örizzük meg a szent egykedvűséget kisebb nehézségeknél, így gyűjtünk erőt a legnehezebb órákra. Imádjuk Isten végzését, amikor a halál közeledtét érezzük. A legérdemesebb jócselekedet ilyenkor kifejezni megadásunkat Isten végzésébe. Bosco Szent Jánosnak gyóntatója volt az 1929-ben boldoggá avatott Cafasso József. Ennek a szent papnak tömérdek lelkigyermek volt, de különösen szorgoskodott a halálra ítélték körül. Élete folyamán összesen 68-at kísért ki a vesztőhelyre s készített elő a halálra. Olyan élénk bánatot és megnyugvást tudott oltani ezekbe a világtól lenézett és utolsóknak tartott szerencsétlenekbe — Isten akaratával szemben, hogy mikor a kivégzés helyéről visszatért, többször mondotta: Hála Isten, ismét több van egy lélekkel a mennyországban, aki érettünk könyörög. Persze, hogy sokat vétkeztek, de meg vagyok győződve, hogy Isten bűnbánatukat és megnyugvásukat szent akaratán igen nagyra értékeli, úgyhogy mint a jobb lator, tisztítóhely nélkül jutnak rögtön a mennyországba. B. Caffassótól ered az a nagyértékű ima, amelyet ha egyszer is a szentáldozás után szívből elimádkozunk, X. Pius pápa rendelkezése szerint a halál órájában teljes búcsúban részesülünk. Így hangzik: Uram, Istenem! Teljes megnyugvással és készséggel fogadom már most kezedből a halálnak bármely nemét, mely neked tetszeni fog, az összes vele járó aggodalmakkal, fájdalomokkal és büntetésekkel. — Egyéb jócselekedede-

tek: Isten szent nevét tisztelettel kiejteni s bizalommal hívni segítségül. Nem túrni, hogy környezetünkben bárki káromkodjék, átkozódjék, bűnös módon esküdözzék. Ilyesmi egész családokat tehet szerencsétlenné. — Megszentelni lelkiismeretesen az Úr napját szentmishallgatással, figyelmes részvétellel a szentbeszéden. — Életbevágó az ifjúságra nézve, hogy a szülőkben Isten helyetteseit lássa és tisztelje. — Az 5. parancsolat szellemében kerülni kell a haragot és gyűlölködést s mindazt, ami a magunk vagy mások testi vagy lelkiéletét veszélyeztethetné. — Minden pénznél és külső ékességnél nagyobb értéknek tartsa kiki a szívtisztaságot! *Minden, ami becsültetik, nem hasonlítható az önmegtartózkodó lélekhez*, mondja a Szentlélek a Szentírásban. Becsületességet, tiszta kezet kíván továbbá Isten a keresztényektől, a bírvágy megfékezését. *Ne ejtsétek tévedésbe önmagatokat, tolvajok, fősvények, rablók nem fogják bírni Isten országát*, hirdeti Szent Pál apostol. Minden alamiznaosztásnál fontosabb és előbbrevaló visszaadni tulajdonosának az idegen jószágot. — Ugyancsak erős lélekkel ragaszkodik az igazi keresztény az igazsághoz, nem tagadja meg meggyőződését, megveti a hazugságot. Legmozgékonyabb szervét, a nyelvet is állandóan féken tartja, hogy az indulat hevében el ne rabolja mások becsületét rágalmakkal vagy megszólásokkal. *Ha valaki szavában nem hibáz, az tökéletes*, mondja a Szentírás.

Milyen gyöngyfüzére a jócselekedeteknek fénylik előttünk, hacsak futólag is áttekintünk a 10 parancsolaton! Ezek gyakorlására kell elsősorban gondolnunk. Senki sem lehet jó keresztény, csak aki szíve gyökeréig becsületes és megtartja Isten parancsolatait, mégha kineveti és becsmérli is ezért a romlott világ. Sajnos, a törtétes az anyagiak után sokakat tesz lelkiismeretlenné. Az életküzdelemben nem szabad sokat aggályoskodni, mert különben felkopik az ember álla — mondják. Szemesnek áll a világ. A hiba az ilyen számításokban ott van, hogy csak ezt a gyorsan eltűnő életet látják, Istennel s a közelgő örökkévalósággal szemben vakok. Élnünk is kell, az igaz, de meg is kell halnunk s tetteinkről a szent és mindenható Istennek beszámolnunk. Mit használ minden vagyon és pénz, ha elveszted Istent és lelkedet? Egyik bankárról jegyezték fel,

hogy súlyos betegségében, mikor még öntudatnál volt, ágyához hozatta az összes értékpapírokat, melyek birtokában voltak. Egyideig figyelemmel mustrálta azokat, aztán összemarkolva felsóhajtott: Ó, halál, mind neked adom, csak életemet hagyd meg! A halál pedig elvette tőle mind a kettőt. *Igy jár, — mondja Jézus — aki kincset gyűjt önmagának és nem gazdag az Istenben.* Nincs keserűbb érzés, mondta valaki, mint a halált látni maga előtt, maga mögött pedig egy eltékozolt életet.

4. Egy más csoportja a fontos és értékes jöcselekedeteknek vár mindenkire *önnön hivatása körében.* Isten és saját hajlamaink különböző életkörülményekbe s hivatásokba helyeznek el. Egyesek mint családtyúk és anyák, mások mint gyermekek vagy felnőttek, előjárók vagy alárendeltek és alkalmazottak élnek s végzik napról-napra munkáikat otthon, műhelyekben, a szabadban vagy hivatásokban és rendelőkben. A hivatásbeli munkák végzése sok erénygyakorlásra ad alkalmat: önmegtagadásra, türelemre, alázatosságra, szeretetre. Ha dolgainkat Isten szent akaratára való tekintettel, kitől hivatásunk s annak kötelmei végső elemzésben származnak, végezzük, és pedig lelkiismeretesen és jószándékkal végezzük, akkor napról-napra szinte észrevétlenül kincseket gyűjtünk magunknak a mennyországra. Sajnos, sokak napi munkájából hiányzik a lélek, a pillantás a magasba, a szív fölemelése Istenhez, akitől s akiért testi-lelki erőinket kaptuk. Csupán megszokásból, földi érdekből, a bér vagy nyereség reményében, kelletlenül és felületesen végzik azokat. Kárt szenvednek az ilyenek önnön lelki üdvük szempontjából, megkárosítanak gyakran másokat is. Milyen pótolhatatlan kár háramlik pl. a gyermekekre, ha a szülők a gyermekek nevelésére vonatkozó kötelességeiket nem veszik komolyan! Milyen áldás az Isten szíve szerint élő, lelkiismeretes szülő! A szent-életű arsi plébános mondotta: Egy gyermeknek sohase volna szabad könnyek nélkül gondolnia édesanyjára, — a hálás szeretet könnyeire gondolt bizonyára, nem a keserűség könnyeire. — *Indítsuk fel többször a jószándékot munkáink előtt, különösen a nap kezdetén.* „Istenem, ennek a napnak minden gondját és munkáját, egyesítve Jézusnak érdemeivel, felajánlom a te dicsőségedre — Máriának, az

én égi Anyámnak és Úrnőmnek kezei által." Ha nehezünkre esik napközben valami munka, vagy valami Istentől megkívánt feladat teljesítése, álljunk egy pillanatra Isten színe elé és mondjuk: Jézusom, irántad való szeretetből teszem ezt, légy segítségemre! Ilyen érzület mellett munkáink végzése könnyebb is, érdemszerzőbb is lesz s a tovasiető életidő minden percét értékesítjük az örökkévalóságra. Ne annyira azt nézd, mit tesz valaki — mondja Szent Agoston, hanem hova irányul tekintete, mikor azt teszi...

Mennyi baj, gond, nehézség, fáradság kísér bennünket az életúton! Ne hagyjuk mindezt elértéktelenedni! Ha majd egyszer Isten ítélőszéke előtt kell megjelennünk, talán felsóhajtunk: Uram, Istenem, én bizony egész életem folyamán a földön csak küszködtem, vesződtem, egyik csapás a másik után ért, alázattal kérlek, add most meg érte a jutalmat! Az isteni Bíró pedig azt kérdezi majd: Vajjon mindezt az én kezemből fogadtad-e megadással, vajjon az én kedvemért hordoztad keresztedet, az én szent tetszésemet akartad-e kiérdemelni munkáiddal, vajjon a betegségekben, megaláztatásokban eszközt láttál-e, hogy törleszd tartozásodat büneidért vagy engesztelésül ajánld fel azokat a gonosz emberek káromlásaiért s megkönnyítsd kissé Megváltódnak nehéz keresztjét? Sokan meglepődnek majd az efféle kérdésre és zavarodottan felelik: Nem, Uram, én ilyesmire nem gondoltam. Én nem tekintettem fölfelé, csak a földre. Dolgoztam, gyötrődtem, mert kellett, mert ezeket el nem kerülhettem. S akkor megértik az örökkévalóság világánál, hogy aki nem Istenért tűrt, dolgozott, az Istentől nem is várhat jutalmat. Az ember se ad fizetést annak a munkásnak, aki nem neki, hanem másnak, vagy pedig időtöltésből dolgozott. Milyen leverő lesz a késő bánat! Esméljünk, amíg időnk van. Indítsuk fel többször a jószándékot: Mindent Isten dicsőségére! Ez nem jelent munkatöbbletet, hanem megkönnyíti azt, örökökétküvé teszi, istenszolgálatná avatja. *Akár esztek, akár isztok, vagy bármit cselekedtek, mindent Isten dicsőségére cselekedjetek* — int Szent Pál apostol.

Egy szerzetes testvér súlyos beteg volt és készült a halálra. Agya mellett állott a prior és kérdezte, van-e még valami kívánsága? Igen, atyám, felelt ez, hívasd társaimat

ide a halálos ágyamhoz, szeretnék nekik valamit mondani. Mikor mind együtt voltak, a prior újra kérdezte: Kivánsz még valamit? Atyám, ha úgy tetszik, szeretném a mester-ségem szerszámaikat. Elhozták ezeket. Ő volt a zárda szabója. Ekkor a varrótűt viaszsárga kezébe vette s mindnyájuknak felmutatta. Testvérek, nem félek a haláltól. Ez a picike szerszám lesz számomra a mennyország kulcsa. Mindíg azon iparkodtam, hogy valahányszor vele egy öltést tettem, Jézus iránt való szeretetből tegyem. Mindíg így fohászko-dtam: Jézus nevében! Mivel mindíg Jézusért dolgoztam, most erősen bízom, hogy megadja jutalmamat. — Kövessük e példát, nem fogjuk megbánni.

5. Hiányos lenne elmélkedésünk a jócselekedetéről, ha nem gondolnánk azoknak még egy igen-igen jelentős csoportjára: az irgalmassági cselekedetekre. Amikor az isteni Üdvözítő a mai vasárnapi szent evangéliumban figyel-meztet: *Szereztek magatoknak barátokat a hamis mam-monból, hogy mikor elmúltok, befogadjanak titeket az örök hajlékba*, — a szegényekre, betegekre és szerencsétlenekre gondol, akiket barátainkká és pártfogóinkká tehetünk Isten ítélőszéke előtt az irgalmassági cselekedetek gyakorlásával. Földi élete idején a mi Urunknak rendes látogatói és kísé-rői a szegények, betegek s a szerencsétlenek voltak. *Körül-járt köztük* — mondja a szent evangélium — *jót cseleked-vén*. Gyógyította a betegeket, tiszta kezével érintette a pok-losokat, megszabadította az ördögtől megszállottakat, visz-szavezette Istenhez a bűnösöket, megáldotta a kisdedeket. Ünnepelesen hangsúlyozta azt is, hogy az ítéletnél sor-sunkra döntő hatása lesz annak, gyakoroltuk-e az irgal-masság cselekedeteit, vagy nem törődünk ezekkel. Hogy még hatásosabban sarkalljon az irgalmas érzületre, kijelen-tette, hogy önnön isteni Személye iránti hálás szeretetnek tekinti azt, ha valaki jó a szegényekhez: *Bizony mondom nektek, amit egynek tesztek a legkisebbek közül, azt nekem teszitek*. Milyen hathatós indítók ezek a jótékony-ság gyakorlására. Ezek a gondolatok ihlették a felebaráti sze-retet hőseit. Pammachius keresztény római szenátor lemon-dott rangjáról és feleségével, Paulinával felépítették Róma mellett a világ első kórházát és személyesen szolgálták ki a betegeket. Szent Radegundis a VI. században thüringiai

hercegnő létere a szegényeket saját asztalánál látta vendégül, a betegeket maga mosta, gondozta, kötözgette, táplálta s mikor a szegényeket felruházta, mint mondotta — Krisztus tagjait földte be. Szent Margit skót királyné palotájába a szegényeknek szabad bejárásuk volt, a részvevő uralkodónő pénzt, ruhát, ágyakat, gyakran önnön ékszereit és ruháját osztotta ki nekik, étkezésnél kiszolgálta, lábait mosta alázattal. Mennyi jót tett a szegényekkel egy Szent Erzsébet, egy Páli Szent Vince, akinek kezén legalább 120 millióra tehető összeg ment keresztül a szegények és szerencsétlenek számára. De ki volna képes mind felsorolni és méltányolni a katolikus karitászhőseinek tevékenységét, akik régebben s ma is, mint pl. az irgalmas nővérek vagy szerzetesek ezrei teljesen önzetlenül s odaadással szorgoskodnak a betegek, árvák, szegények és elhagyottak körül! Van-e mibennünk is valami ebből az irgalmas érzületből? Győzzük meg természetünk idegenkedését a gyakran elhanyagolt külsejű szerencsétlenekkel szemben, gondoljunk élő hittel a mi Urunkra és Biránkra, Krisztusra és érte, miatta legyünk jó szívvel irántuk! Szent Cyprián püspök és egyháztanító mondja: Senki sem számíthat Isten irgalmára, aki maga irgalmasságot nem gyakorolt. Nem hallgathatja meg annak imáit az Úr, aki nem hallja a szegények rimázkodását. Őrzöd a pénzedet, de mennél jobban őrzöd, annál kevésbé őriz meg tégedet. Adj Krisztusnak is részt földi vagyonodból, hogy majd Krisztus is részt adjon neked mennyei örökségéből. — Kevés idő még, s bármint szorongatjuk, kiesik kezünkől minden földi vagyon, testünket sietve földelik el egy szűk, sötét üregbe, bűnös lelkünk pedig megtörve, tele aggályokkal lép be az örökkévalóságba. Milyen lesz ott sorsunk? Jézus előre megmondta: *Amilyen mértékkel ti mértetek, olyannal fognak tineaitek is visszamérni, és: Boldogok az irgalmasok, ők majd irgalmasságot nyernek.*

Pünkösöd utáni 9. vasárnap

Isten közelében

Vajha megismerted volna, amik békességedre szolgálnak! Ezt sóhajtotta az isteni Üdvözítő, mikor megpillantotta az Olajfák hegyéről Jeruzsálem városát, melyben már titkos készülétek folytak megöletésére. Mi szolgált volna békességére a városnak? Nyilvánvalóan az, ha Jézust elfogadja az Istentől küldött Megváltónak. Az odaadó csatlakozás az igazság és kegyelem forrásához, Krisztushoz, megszerzi a léleknek Isten békéjét, mely Szent Pál szerint *meghalad minden értelmet*, vagyis nagyobb, mint minden más emberi megfontolással megszerezhető meglegegedettség. Jeruzsálemen kárbavesztett Jézus mentő szándéka, nem ismerte meg látogatásának idejét, tönkre ment.

Az életidő fölöttünk is elsiet. Ma még felénk hangzik Krisztus intése, kérése: Ismerd fel, min alapszik lelked békéje és szerezd meg azt magadnak! Hogyan szerezhetjük meg? *Senki sem jöhet az Atyához*, — mondotta Krisztus — *hanem csak én általam*. Törekedjünk egyesülésben élni Krisztussal és vele, általa Istennel, s majd eljön szívünkbe Isten országa, mely a Szentírás szerint béke és öröm a Szentlélekben. — Egy fegyházi lelkész beszélgett egyik övéitől kitagadott fegyencsel, ki előző életében hosszú éveken át Istennel nem törődve élt. „Hogy érzi magát?” — kérdezte a lelkész. „Jobban, mint künn a világban” — volt a felelet. „Valószínűleg sokat kellett nélkülöznie odakünn” — mondta a lelkész. „Nélkülözni? Enni és innivalóm mindig volt elég, a vig cimborák sem hiányoztak...” „Miért boldogabb mégis a börtönben, mint odakünn?” S akkor nyugodtan és komolyan ezeket mondotta a rab s meglátszott rajta, hogy szavai szívéből jönnek: „Fő-

tisztelendő uram, most van időm gondolkozni. Tudja, mi az Isten? Isten a békesség. Mennél távolabb él valaki az Istentől, annál távolabb van a békétől. Pedig a lelkünk békéje az egyetlen igazi jó a földön. Lássa, hiszen úgyis tudja, itt most becsületesen rendbe hoztam a lelkiismeretemet és kibékültem Istennel. Megtaláltam Istent s vele lelkem nyugalomát és boldogságát.” — Igen, a lélek csak Isten közelségében lehet igazán nyugodt és megelégedett. *Keressétek az Urat és megerősödtök, keressétek az ő színeét mindenkor* — int a Zsoltáros. Hogyan valósíthatjuk meg ezt az intést, hogyan élhetjük át napjainkat Isten közelségében, erről akarunk most néhány gondolatot fontolóra venni.

Ha elérjük az Alkotótól kijelölt életcélunkat s bejutunk a mennybe, az egész örökkévalóságot azzal töltjük, hogy Istent szemléljük, elragadtatással merülünk el az isteni tökéletességek soha teljesen ki nem meríthető mélységeiben s töltekezünk Isten szeretetének örömeivel. Jelen rövidke életünk az előkészület ideje az örökkévalóságra. Tekintetünket azért már itt lehetőleg Isten felé kell irányítanunk, közelében élnünk, dolgoznunk, pihennünk, magunkat mindenben szent akarata által vezetettünk, hogy az itt megkezdett életmunkát aztán boldogan folytathassuk az örökkévalóságban. Isten szemlélete az örökkévalóságban jutalom azért, mert jelen életünkben, amikor csak tükör által és homályban szemléltük hitünk világánál a Végtelent, iparkodtunk napjainkat az Ő színe előtt leélni. Ilyen életmóddal a keresztyény utánozza Isten angyalait, akik, ha felsőbb megbízásból a földön szorgoskodnak is a rájuk bízott lelkek körül, mégis, mint Jézus mondja, *mindig látják Atyám arcát, ki a mennyekben van*. Az istenszerető keresztyények is végzik hivatásbeli teendőiket, dolgoznak, pihennek, társalognak, táplálkoznak, de közben Istent sem tévesztik szem elől, kinek színe előtt állanak. Ilyen értelemben mondta Ráfael arkangyal is Tóbiásnak: *Látszottam ugyan veletek enni és inni, de én láthatatlan étellel és olyan itallal élek, melyet az emberek nem láthatnak*. Az angyaloknak ez az emberi szemmel nem látható tápláléka az a tiszta gyönyör, mely Istenből áramlik beléjük, akit állandóan szemlélnék.

Ha Istenre gondolunk, nem szabad őt a nagy messzeségben, valahol a felhők felett képzelnünk. *Isten nincs messze egyikünkől sem*, — hirdette Szent Pál az athéni Areopaguson — *mert őbenne élünk, mozgunk és vagyunk*. Isten, a mi teremtőnk és legfőbb Urunk, a kinyilatkoztatás csalhatatlan bizonyossága szerint mindenütt jelen van. Bárhol időzünk, a templomban vagy a szabadban, lakásunkban vagy sétahelyen, mindenütt teljes igazsággal ismételhetjük Jákob pátriárka mondását: *Valóban az Úr van ezen a helyen!* Mindenütt közel van: 1. tudásával, mert bárhol van a teremtmény s bármit tesz, Isten látja; 2. hatalmával, mert minden teremtmény létét, erőit, fennmaradását minden pillanatban Istentől nyeri; 3. lényegével, mert nemcsak mindentudásával hat el a csillagoktól a porban kúszó féregig s minden teremtményig, nemcsak fenntartja ezeket mindenható erejével, hanem lényege szerint jelen van azokban úgy, mint lelkünk a testben. Szent Jeromos mondása szerint Isten egészen szem, mert minden lát; egészen kéz, mert mindent létesít; egészen láb, mert mindenütt ott van. *Nem töltöm-e be az eget és a földet?* — kérdezi Isten a Prófétánál. Isten úgy betölti a világmindenséget, mint a levegő a szobát. Isten elől elrejtőzni nem lehet. Nincs mód arra, hogy előle élve vagy halva elmenekülhessünk. *Ha fölmegeyek az égbe*, — mondja a Zsoltáros, *Te ott vagy; ha leszállok a pokolba, jelen vagy. Ha szárnyaimul veszem a hajnalt és a tenger végső határain lakom: oda is a te kezéd visz engem és jobbod tart engem*.

Elképzelni Istennek ilyen jelenlétét nem tudjuk, mint egyéb isteni tulajdonságok, úgy a mindenütt jelenvalóság is elménk számára titokszerű. Szent Agoston hasonlata szerint a világmindenség úgy úszik és fürdik Isten jelenlétében, mint egy szivacsdarab a tenger mérhetetlen vizében. Mint minden hasonlat, ez is több tekintetben fogyatékos. A tenger vizének más-más részei vannak az egyes helyeken, Isten azonban nem áll részekből, ő teljes lényege szerint van minden helyen, mint ahogy a mi lelkünk is teljesen van az agyban, szemünkben, szívünkben s a test minden kis porcikájában. A szivacs a tengerben feneket érhet, parthoz üthető, mert az óceánnak is van határa,

Isten lényege azonban oly csodálatosan tökéletes, hogy nemcsak mindenütt jelenvaló, de egyúttal határtalan, mérhetetlen, végtelen. Képzelné nem is kell ezt a nagy tény, Isten jelenlétét, ezt az isteni kijelentések alapján *hinnünk kell* s alázattal beismerni, hogy a végtelenül tökéletes isteni lényeg messze felülhaladja a mi együgyű felfogásunkat. Ha egy teljesen besötétített szobában atyai barátunk mellett időzünk, nem sokat tépelődünk ruházatán, külsején, hanem élvezzük közelségét, szeretetét, társalgunk vele, biztosítjuk hűségünkről, ugyanígy hiú és fölösleges fáradozás azon töprengeni, milyen módon van jelen Isten, elég azt tudni, hogy hitünk csillogó bizonyossága szerint közel vagyunk hozzá, jelenléte titkos módon körülölel bennünket, nincs mód arra, hogy szeme elől elrejtőzhessünk. Most még sötétség borul ismeretünkre, most mint vakoskodók vezetettjük magunkat a hit által, ha majd felvirrad számunkra az örökkévalóság napja, látni fogjuk Öt, amint van.

Nem elég azonban csupán elméletileg hinni ezt az igazságot, hanem le kell vonni belőle a gyakorlati következményeket is. Ha Isten, a mi Urunk és Atyánk, a végtelen Jóság és Szeretet mindenütt közel van hozzánk, illő és üdvös, hogy gyakran gondoljunk reá *az imádás, a szeretet és hálás odaadás érzelmeivel*. Ha bemegyünk egy házba, mielőtt ott letelepszünk, üdvözljük a ház urát, kinek engedelmeivel ott időzhetünk; ha betérünk a templomba, illőnek találjuk először is térdet hajtani a szentség-ház előtt, melyben a mi Urunk és Üdvözítőnk rejtőzik. Milyen rajongással vesznek körül egy földi államfőt tisztelői s a hízelgők, ha közöttük megjelenik, leányok virágcsokrot nyújtanak át neki, harsognak az ünneplő kiáltások, vajjon a Mindenhatóval szemben, aki előtt a föld hatalmasai csak gyenge férgek: némák és közömbösek maradhatunk-e? Mint szégyenkeznek az, aki a királyi palotába lépve a szolgák előtt mélyen meghajolna, a felséges úr személyét pedig, mert rajta nincs csillogó libéria, semmibe se venné, ha t. i. később észreveszi tévedését. Ilyen faragatlannak látszik az ég lakói előtt az, akinek szeme csak a természetet s a teremtetett lényeket nézi csodálattal, Arra pedig, akitől ered minden, ami igazán szép, nagy és vonzó,

Istenre, a mindenség királyára nem gondol, róla nem vesz tudomást.

Sok haszonnal jár lelki életünkre nézve a gyakori megemlékezés a jelenlevő Istenről. Az ember rendszerint resteli a rosszat más előtt tenni. Hacsak valaki el nem dobott magától minden szeméremérzetet s erkölcsi érzéke a szokásos bűnözés folytán egészen el nem tompult, más szeme előtt őrizkedik attól, ami vétkes és aljas. Néha egy kis zőrej elég arra, hogy aki rosszat készült tenni, szándékától eltérítse. Bármily heves harag ébredjen valakinek szívében, amíg fellebbvalója előtt áll, mérsékeli magát. I. Napoleon fiáról, ki már a bölcsőben a római király címet kapta, jegyezték fel, hogy makacs, önfejű gyermek volt. Egy napon megtagadott valamit tőle nevelőnöje, mire a fiú földhöz vágódott, lábaival dörömbölt és ordított. A grófi nevelőnő az ablakhoz sietett és becsukta. A fiú abbahagyta a jajveszékelést és ámulva kérdezte, miért tette ezt? Óvatosságból — felelte az. Vagy azt hiszi, a franciák elfogadnak uralkodójuknak ilyen gyenge jellemű egyént, ha meghallják az ön indulatos kitöréseit? A fiú egyszerre csendes lett és alázatosan kérdezte: Ugyebár, nem hallották meg? Jaj, de sajnálnám! Sose leszek ilyen többé. — Ha gyarló emberek jelenléte, sőt maga az aggodalom: talán meglát valaki, elég arra, hogy fékezzük a bűnös indulatokat, mennyivel hatásosabb a hívő léleknél a megemlékezés a legfőbb Úr jelenlétééről! Isten lát, figyel engem, hallja beszédemet, ismeri gondolataimat, vágyaimat, legtitkosabb tetteimet a legjóságosabb Atya, akinek percről-percre élvezem jótéteményeit, a legfőbb bíró, akinek ítélőszéke elől s mindenható hatalma elől se élve, se halva el nem menekülhetek, aki bármely órában váratlanul felelősségre vonhat s örök kárhozatra taszíthat — milyen hathatós gondolatok ezek a vallásos egyénnél, hogy tisztán megőrizze lelkiismeretét! *Hogyan cselekedhetnék ilyen gonoszságot s vétkezhetnék Isten ellen?* — mondotta az egyiptomi József a nehéz kísértés pillanataiban. Az Istenről való megemlékezés kizár minden gonoszságot — mondja Szent Jeromos.

S amint a bűn elleni küzdelemre, úgy *az erény gyakorlására* is hathatósan buzdít a gondolat: Isten lát engem. A tanuló, az alkalmazott kétszeres buzgósággal végzi teen-

dőit, ha tudja, hogy főnökének szeme reá irányul. Savoyai Jenőről, a híres törökverő hősről jegyezték fel, hogy jelenlétével valósággal hipnotizálta katonáit, úgyhogy még a halálba is lelkesedve rohantak abban a meggyőződésben, hogy vezérük szeme előtt győzniök kell és győzni fognak. Még sokkal nagyobb joggal bízhatunk a végső győzelemben, ha Isten színe előtt harcoljuk meg küzdelmeinket, viseljük keresztjeinket, végezzük munkáinkat. Isten jelenlétében járni s az erény magas fokára eljutni szinte ugyanegy dolog. Azért a Szentírás is, ha egyes kiváló egyének jellemességét, szentségét akarja feltüntetni, ezt mondja róluk: *Isten színe előtt jártak*. Az ószövetségi szentek ajkain szinte szokásszerű a mondás: *Isten, kinek a színe előtt állok*...

Nagy bizalom s lelki öröm forrása is lehet számunkra az időzés Isten közelében. Egy szent remetének arcán állandóan vidámság tükröződött. Mikor ennek okát kérdezték, így felelt: Isten velem van, Isten az enyém s benne megtaláltam mindent, s őt el nem veheti tőlem senki, nem elég ok ez az örömré? Isten a végtelen jószág, benne megvan minden, ami jó és boldogító. Amíg a kegyelem állapotában vagyunk és szeretjük őt, addig velünk van, mint mindenható védelmezőnk, erősítőnk és örök jutalmunk. *Aki a szeretetben marad, az az Istenben marad és Isten Öbenne*, — mondja a Szentírás. Mindez felülemeli az istenszerető lelket az élet bajain s nehéz helyzetekben is rendíthetetlen bizalommal tölti el. Ha Isten velünk, a mindenható, a végtelenül bölcs és jó, ki ellenünk? Ki árthat nekünk? Senki és semmi. Istennel a halál is nyereség, mert örökkétartó örömek birtokába helyez. Szent Kerény (Quirinus) vértanú a pogány bírónak, Maximusnak ama megjegyzésére, hogy adjon a császárnak isteni tiszteletet, mert annak törvényei a bűnöst mindenütt utoléri, így felelt: Az Úr, akit mi tisztelünk, maga mindig velünk van s mindenütt segítségünkre lehet. Amikor elfogtak, velem volt, s most is velem van és erősít s a szavakat adja ajkaimra. Isten, akinek szolgálók, a mennyben van, s a földön, s a tengerben. Ő mindenütt van, mindennél feljebbvaló, mert mindent körülzár. Minden általa lett s minden általa marad fenn. — Erős hitének jutalmául Isten csodálatosan segítette a Szentet.

Midőn nehéz követ kötöttek nyakára s a folyóba süllyesztették, a kő, mintha fagerenda lett volna, fenntartotta a víz színén s csak mikor esengve imádkozott a vértanúság nagy kegyelméért, merült el és lelte halálát a hullámokban.

Hogyan élhetünk Isten közelségének tiszta és békeséget szerző légkörében?

a) Használjunk gyakran *röpimákat*. Amikor felébredünk vagy lenyugszunk, első és utolsó gondolatunk Isten legyen, fejezzük ki imádásunkat és szeretetünket. Bármit cselekszünk, szívünknek mindig imádkoznia kell és szeretnie — volt Szent Chantal kedvenc mondása. Hány ember él Isten nélkül, nem törődve vele, káromolva őt. Adjuk meg a hitetlenek és bűnösök helyett is neki a szeretet és hála adóját! Kísértéseknél, ébredő rossz hajlamoknál vigyázzunk, hogy meg ne szédüljünk! „Istenem, ügyelj segítségemre, Uram, siess védelmemre! Istenem, színed előtt csak nem cselekszem olyat, amit egy tisztességes ember előtt nem mernék tenni.” Lafayette az amerikai szabadságharcban egy ideig fogoly volt. Óre a cella ajtaján levő kis ablakon minduntalan betekintett hozzá. Este, reggel, az éjszaka óráiban, valahányszor az ajtóra nézett, egy szemet látott, mely őt figyelte. Bizony, — mondotta később — nagyon befolyásolt az őr tekintete. Ha nem néz folyton reám, sokat másképp tettem volna. — Isten szeme folyton reánk van szögezve s figyel bennünket, ne felejsük ezt soha. — Ha jóban, örömben van részünk, köszönjük meg Istennek, aki mindent javunkra rendez és intéz. Ő nemcsak adományait juttatja nekünk, hanem maga akar lenni a mi szerfölött nagy jutalmunk, amint azt Abrahámnak ígérte. Ha valami nagyon szépet látunk s az szinte megbabonáz, legyünk óvatosak, a szép arc mögött talán ott rejtőzik a kígyó, mely halálra akarja sebezni lelkünket. Mondjuk: Istenem, milyen szép vagy te, minden földi szépség csak vékonyka sugár a napból, mely te vagy, segíts, hogy a herwatag szépség, mely a férgek eledele lesz, meg ne fosszon az örök szépség szemléletétől. A keresztyén olyan ember, aki tud várni és türelmet parancsolni a mohó ösztönöknek. Nem tesz úgy, mint az az esztelen vándor, aki nem tudta szomjúságában megvárni az útja végén reá váró üde, bőséges, tiszta forrásvizet, hanem az útmélyedésekben itt-ott

felcsillanó pocsoltyák vizéhez szaladt s mohón szürcsölte a fertőző italt, mellyel halálos betegséget szerzett. — Ha bajok, megaláztatások érnek, mondjuk megadással: Istenem, legyen meg a te szent akaratom! Hiszem, hogy gondviselésed örökösödik felettem, s hogy a via crucis via lucis, te mindent javamra intézesz. *Ha a halál árnyékában járok is, nem fél szívem, mert te velem vagy*, ha mindent elvesztek is, Istent nem veheti el tőlem senki, s amíg Isten az enyém, addig enyém a mennyország.

b) Munkáinknál, foglalatosságainknál *indítsuk fel a jószándékot!* Végezzük dolgainkat Isten színe előtt, lelkiismeretesen! Istenem, ezt érted teszem, ezt a természetnek talán nehezebbre eső feladatot érted teljesítem, szeretetből irántad. Mindent teérted, Jézus szentséges Szível Istenem, minden örömöm és boldogságom, hogy teljesítsem szent akarodat. Csak a te szent tetszésedet kiérdemeljem, egyébbel nem törődöm. Ilyesféle fohászokkal ráújtjuk munkánkra az értékjelző pecsétet. Arany vagy ezüst tárgyakon mindig ott találjuk a hitelesítő fémjelzést, e nélkül mint értéktelent félretesszük. A kegyelem állapotában élő keresztény a jószándék felindításával üti teljesítményeire a pecsétet, mely azt kinccsé, örökértékűvé teszi. Emberek nem méltányolják gyakran fáradozásainkat. Lehangeltségünkben hajlandók vagyunk azt gondolni: nem érdemes. Ha Istenért dolgozunk, sose dolgozunk hiába. S ha valami nagyon nehezemre esik, de mégis erőt veszek magamon s megteszem, mert kötelességem, Istenért, drága gyöngyöket fűzők égi koronámba. Liziói Szent Teréz mondotta: Azt hiszem, csak az az értékes és sikeres, amit idegenkedve és önmegtagadással teszek.

c) Jelentősebb elhatározások előtt, vagy ha esetleg nagyon vágyakozunk valami után, tartsunk egy kis szünetet, emeljük szívünket Istenhez és *kérjük a Szentlélek világosságát*. Mennyi késői bánatnak forrása sok elhirtelenkedett cselekvés, elhibázott választás, odavetett felelet! Hányan zúgolódnak, hogy oly nehéz körülmények között élnek s hogy Istenhez hiába imádkoznak, nem könnyíti meg sorsukat. S nem gondolnak arra, hogy a keresztet, mely alatt görnyednek, maguk ácsolták maguknak, mert annak idején, mikor pl. házasságot kötöttek, vagy pályát válasz-

tottak, nem jutott eszükbe imádkozni és kérdezni: Istene, mit akarsz, hogy cselekedjem? Csak a szenvedély, csalóka képzelődés és világias számítások befolyása alatt határoztak s most Istent vádolják, a helyett, hogy mellüket verve mondanák: Én vétkem! Istene, adj erőt, hogy a keresztet, melyet magam választottam, türelemmel s a bűnbánat szellemében hordozhassam!

d) Ne kezdjünk el egy napot se imádság nélkül. Végezzünk buzgó *reggeli imádságot*. Ha a mozdonyt a pályaudvaron induláskor a helyes vágányra állítják be, egyenes irányban fut célja felé akár egész napon át a hozzákapcsolódó szerelvénnel. Allítsuk mi is mindjárt reggel a helyes vágányra életünk rázós kocsiját azzal, hogy a nap kezdetén Teremtő Istene és Urunk színe elé állunk vagy térdelünk s *mint tisztelettudó szolgálói* és gyermekei felajánljuk neki egész napra erőinket. Életünk, testi-lelki erőink az ő adománya, sorsunk az ő kezében van, addig élünk és úgy, amint ő akarja, ha megelégette könnyelműségünket egy intésére jön értünk a halál s visz magával, bármint tiltakozunk is ellene. — Imádkozunk reggel *hálaadatosságból*. Felébredszen reggel friss erővel, a fáradt test kipihente magát, újra munkaképes vagy. Olyan magától értetődő ez? Amíg te nyugodtan aludtál, sok beteg nyöszörgött és sírt és nem jött szemére álom a láztól és fájdalomtól. És sokezer betegnek ezen az éjtszakán viaszszárgára változott az arca, hosszú haláltusa után utolsót hörgött, s lelke az örök Bíró elé szállott. Te fölkelisz reggel egészségesen, frissen az üdítő álom után, gondold meg: kell ennek így lenni, nem fordulhatna a te sorsod is egészen másként? S te arra se érdemesíted azt, akitől minden jó adomány származik, az Uristent, hogy néhány hálaadó szót rebejj hozzá? Stolz A. beszél egy Jung Stilling nevű híres német szemorvosról. Egy alkalommal egy öreg zsidó jött hozzá, kinek hályog volt a szemén s nem látott. A szemész orvos műtétet hajtott rajta végre s az elsötétült szembe behatoltak a világosság sugarai. Az öregember remegni kezdett az örömtől s fiatal társának, ki az orvoshoz vezette, így szólt: Atyáim Istene, én látok, Joel, én látok. Térdelj le rögtön és csókold meg a doktor úrnak a lábát, csókold meg a lábát. És Joel letérdelt s mielőtt az orvos

megakadályozhatta volna, megcsókolta lábait. — Vajjon nem vagyunk-e méginkább lekötelve az égi orvosnak, hogy minden reggel felnyitja lecsukott szemünket, elúzi az éjszaka vakká tevő sötétségét s reánk árasztja napjának világosságát, hogy lássuk csodás világát s ne kelljen szomorú sötétségben tapogatódnunk? Ne legyünk hálátlanok vele szemben, viselkedjünk úgy, mint a világosság gyermekeihez illik!

Sürgeti a reggeli imát az okos *előrelátás* is. Ha Isten színe elé állunk s megadjuk neki a köteles hódolat adóját, akkor levonjuk magunkra áldását. Nem szorulunk-e reá? Komoly hivatásbeli munkákat kell végeznünk, eredményesebb, könnyebb a munka, ha kíséri iparkodásunkat a Szentlélek világosító és erősítő kegyelme. Elkerülhetetlenek napközben a kisebb-nagyobb kellemetlenségek. Erdemszerzőben viseljük ezeket, ha magunkat előre Istennek ajánlottuk s szívünkől a magasba szállt a fohász: Legyen meg a te akaratom! Kísértések közelednek hozzánk, talán szokatlanul heves kísértések, s lehet, hogy attól, hogyan viselkedünk bizonyos helyzetben, hosszú időre függ sorsunk kialakulása. Nem érezzük önnön gyengeségünket? Nem szorulunk felsőbb segílyre? S ha netán gátló körülmények miatt bajos otthon imádkoznunk, s elfoglaltságunk engedi, jelenjünk meg reggelenként a templomban, ahol Istent a legszentebb áldozat bemutatásával a legtökéletesebben tiszteljük, áldását a legbiztosabban megnyerjük. A „New-York Times” című lap egyik 1934-i száma részletesen számolt be egy egyszerű cselédleány haláláról. Mellany Margit — ez volt a leány neve — 47 éven át volt szobaleány a Grand Hotelben s ez idő alatt egyetlen napon sem mulasztotta el a szentmisét. Még halála napján is erőlködött, hogy elmehessen a 7 órás szentmisére. Történelmet írtak — mondja a lap — ez idő alatt, nagy események, fontos személyiségek váltakoztak, de a leány mindezzel nem törődött, végezte munkáját, eljárt 47 éven át mindennap a szentmisére és jót tett, akivel csak tehetett. Milyen szép nekrológ!

Ha alázattal térdelünk mi is Isten színe elé a nap kezdetén, gazdagok leszünk, kincseknek jutunk birtokába. Hogyan értsük ezt? A jó reggeli imádságban benne van a jószándék: Istenem, mindent a te dicsőségedre! Ilymódon,

ha mint Isten gyermeke élsz, minden, bármily igénytelen munkád, áldozataid, jótetteid, érdemszerzők lesznek a mennyországra. „Igazán, ez az én égi koronám?” — kérdezte egyszer pár perccel halála előtt egy irgalmas nővér, s boldog ámulattal nézett maga elé. „*Boldogok, kik az Úrban halnak el, az ő cselekedeteik követik őket*” — mondja a Szentírás. Követni fognak téged is, ha nem feledkezel meg Istenről és közelében töltöd el földi életed elszűtő napjait.

Imádkozunk tehát minden reggel s amennyire hivatásbeli kötelességeink engedik, napközben is. Otthon s az Isten-házában. Egyedül és közösen. A szülők minden földi vagyonnál és iskoláztatásnál értékesebb örökséget adnak át gyermekeiknek, ha közel tudták őket hozni Istenhez és életszükségletükké tudták tenni az imádságot. Imádkozunk necsak szájjal, hanem szívvel. Szent Luitgardismondotta: Ha imádkozni kezdünk, Ábrahámot, a szent pátriárkát utánozzuk. Mikor ez fiát, Izsákot készült feláldozni Mória hegyén, szamarát, a szolgahadat s mindazt, ami nem volt szükséges az áldozathoz, lenn hagyta a hegy lábánál. Majd ha az imádsást elvégeztük, — mondotta — visszatérünk hozzátok. Ilyen legyen a mi érzületünk is a templomban és Isten közelében. S majd felénk is hangzik a biztató ígéret: Megáldalak téged és ivadékodat... S mindinkább erőre kap bennünk az Isten országa, a lélek megingathatatlan békéje a Szentlélekben. És ismételni fogjuk életben és halálban a Zsoltáros szavait: *Nekem pedig jó az Istenhez ragaszkodnom, az Úristenbe helyezni minden reménységemet.*

Pünkösöd utáni 10. vasárnap

Van Isten

A farizeus s a vámos fölmentek a templomba imádkozni. Kétségtől helyesen tették. Ha Krisztus Urunk a farizeust megrója, ezt nem azért teszi, mert az nem tett jót, hanem, mert a jót nem jól tette, nem megfelelő érzülettel. Imádkoztak Istenhez templomukban a zsidók, imádkoztak a földkerekségen szétszórt pogányok is. Nemcsak a művelt görögök vagy rómaiak, hanem az elvadult természetű népek is. Még a hottentották vagy zulu-kafferek is tudnak Istenről, ki az embert alkotta, s az Ausztráliában lakó polinézek csakúgy emelnek szentélyeket, mint a maláji szigetek lakói. Kína, Tibet, Japán földjén egymást érik a pagodák, s a tudós régészek, kik az Eufrát és Tigris környékén ássák a rég letűnt szumír, asszír és babilon emlékeket, óriási templomok romjaira találnak és cseréptáblákra, melyeken imádságok olvashatók. Ma is igaz a régi görög író, Plutarchos mondása: Találhatsz községeket falak nélkül, az írás ismerete nélkül, királyság, házak, színház, pénz nélkül, de olyan népet, melynek ne lenne szentélye, mely ne imádkoznék, még senki sem talált s nem is fog találni. Minden elfogulatlan ember előtt világos, hogy ő s a szeme előtt élő, mozgó s elhaló lények nincsenek maguktól, hanem egy fensőbb Lénytől, akit tisztelnünk kell. — Egyik amerikai klinikára beállított egy atya gyermekével s kérte a híres ideggyógyász tanárt, vizsgálná meg gyermekét, aki korához képest gyenge felfogású. A tanár előbb azt kérdezte, hogy ismeri-e a gyermek a pénz értékét. Nem, felelt az apa. A 2. kérdése a tanárnak ez volt: Imádkozik-e a fia? Hogyan imádkoznék, felelt az apa, hiszen nem tud beszélni. Úgy értem, — mondta a tanár —

hogya önök imádkoznak vagy a templomban vannak, látszik-e a fiún a tiszteletnek valamelyes jele? Összeteszi-e kezét, felfelé tekint-e, komoly-e? Nem vettem észre, mondja az apa. Távozásuk után a tanár ezt mondta a 300 orvostanhallgatónak: Ez a gyermek hülye, nincs a rendes szellemi képességek birtokában. Minden normálisan gondolkodó gyermek ilyen korban ismeri valamiképen a pénz értékét, ugyancsak éppoly természetesnek találja azt, hogy imádkozni és Istent tisztelni kell, mint azt, hogy enni kell. Ha valakiben ez a szellemi és erkölcsi tehetség hiányzik, az kézzelfoghatóan hülye. — A tudós professzornak ez a megállapítása teljesen egyezik a Szentírással, mely az istentagadókat eszteleneknek nevezi.

Manapság sajnos, a közerkölcsök úgy megromlottak, hogy nem kevesen vannak a felnőttek között is, akik nem hisznek komolyan Istenben s nem imádkoznak. A véreskező bolsevikiek és elvtársaik fanatikusan küzdenek Isten ellen, tagadják létét s rombolják templomait, mint azt Orosz- vagy Spanyolországban láthatjuk. Hogy gonosz fecsegők a mi vallásos meggyőződésünket is meg ne ingassák, tartunk most kissé részletesebb elmélkedést arról, *hogyan jutunk el Isten ismeretére?*

Isten — mint Szent Pál apostol tanít — *hozzáférhetetlen világosságban lakik, kit senki ember nem látott, de nem is láthat.* Létezését, tulajdonságait csak úgy ismerhetjük meg, ha kilép rejtőzöttségéből és *kijelenti magát* nekünk. Megtette ezt? Igen, éspedig kétféle módon: *természetes úton* a külső, látható világban s *belső, lelki világunkban; természetfölötti módon* pedig, mikor egyes küldöttei által, minők voltak a próféták, Mózes, vagy egyszülött Fia Jézus Krisztus lelkünk üdvére vonatkozó különböző kijelentéseket tett nekünk. Isten küldötteinek hitelesítése a természet erejét meghaladó eseményekkel, csodákkal történt.

1. Isten megnyilatkozik számunkra a látható világban. Hogyan? Ha a viharos téli éjtszaka után, melyen havazott, reggel házunk előtt a friss hóban lábnyomokat látunk, tudjuk, hogy valaki ment arra. Ha egy őszi napon gyümölcsfáinkat megszedve találjuk, tudjuk, hogy itt tolvaj járt. Ha sétánkról visszatérve, íróasztalunkon egy virágcsokrot találunk, tudjuk, hogy egy baráti kéz akart meglepni. Sen-

kit nem láttunk, de hogy valaki volt ott, abban bizonyosak vagyunk a visszamaradt nyomokból, eredményekből. Így Isten is nyomaiból, műveiből ismerjük meg. Istennek műve a világmindenség. Aki ezt gondolkozva szemléli, fákat, madarakat, embereket stb., látja, hogy a létezők hosszú sorában mindegyik mástól ered, növények, állatok, emberek mint láncszemek kapcsolódnak az elhaló elődökhöz. Ugyanígy a szervesen világban. Hogy egyszer meleg van, máskor hideg, fúj a szél, felhők gomolyognak, zúg a zápor, nyár van vagy tél, mind bizonyos megelőző okok folyománya. Lehet-e tehát azt mondani, hogy minden, ami létezik, mástól van? Ez elhamarkodott ítélet volna s nem felelne meg az igazságnak. Ha hosszú lánc függ előttem szédítő magasságból, úgyhogy a felső végét nem is látom, mondhatom azt, hogy az alsó láncszem a fölötte levőn függ, ez ismét az előzőn s így fölfelé száz és száz láncszemen át, de legfelül mégiscsak kell egy vaskapocsnak lennie a láncokon kívül, mely azt tartja, a levegőben nem függhet. — Ha a vasúti sineken rohanó hosszú vonatot nézem, tudom, hogy annak utolsó kocsiját az előző húzza, melyhez kapcsolták, a 2-at a 3., a 10-et a 11. stb. De ha 100 vagon lenne is egymáshoz kapcsolva, tudom, hogy egyik se tudna a másikon lendíteni, ha nem lenne a kocsik előtt egy gőzmozdony, melynek ereje az első kocsit és utána valamennyit mozgásba hozza. — Ha egy hídon állva szemlélem a folyó áramló vizét és tűnődöm, honnan ez a sok víz, és más úgy magyarázná, honnan? Hát onnan felülről, egyik vízcsepp a másikat, egyik hullám a másikat taszítja előre a tenger felé — a magyarázat alig elégítene ki, tudom, a folyó a maga *forrásából* kapja vizét, s ha forrás nincs, akkor nincs folyó, s ha a forrást közvetlenül soha életemben nem lát-nám is, létezésében mégis biztos lennék. Így a világot alkotó lények és történések sorozatában is ott kell lennie az első s már nem mástól, hanem önmagától, szükségképp létező oknak, mert ha ilyen nincs, akkor a világfejlődés folyamata magától soha meg nem kezdődik. S mivel a világon vannak élő, értelmes, gondolkodó lények, az okozatban pedig nem lehet több tökéletesség, mint a létesítő okban, azért az, akitől minden ered, maga is nem valami vak természeti erő, hanem élő, értelmes, végtelenül bölcs

és hatalmas lény, akit Istennek és Urunknak nevezünk. Erre tanít bennünket a Szentírás is, mely e szavakkal kezdődik: *Kezdetben teremtette Isten a mennyet és a földet.*

Egyszer egy leány-középiskolában a vallástani vizsgálaton voltam jelen. A hittanár az egyik növendéknek ezt a tételt adta felelésre: Bizonyítsa be az előttünk levő tanszéknek létezéséből, hogy van Isten. A leány fejtegetésének menete körülbelül ez volt. A tanszéket egy fának szétfűrészelt deszkáiból készítették. A fa az erdőben nőtt egy másik fa magvából. Ez ismét egy előzőből, s így haladhatunk előre az első fáig, illetve az első magig. Föltétlenül bizonyos, hogy kellett egy elsőnek léteznie, mert ha nincs első, akkor nincs 2., 3., 10., 100. sem s nincs itt ez a tanszék sem, pedig ez a szemünk előtt van. Kérdés, honnan van az első mag? Csak két eset lehetséges: vagy önmagától, vagy egy kívülre eső létesítőtől. Keletkezhetett-e önmagától? Nem. Akkor léteznie kellett volna, hogy alkothasson és nem léteznie, hogy létrejöhessen. Ez ellentmondás. Tehát kívülről kellett kapnia a létezést. A külső létesítő ok vagy az élettelen anyag volt, vagy valami felsőbb erő. Élettelen anyagból élő mag vagy csíra soha létre nem jöhet. Ezt a híres francia tudós, Pasteur kísérletileg bebizonyította. Egyéb természettudósok is egybehangzóan tanítják, hogy valamikor nagyon régen földünk izzó állapotban volt, s rajta semmi élő nem létezhetett. Az első életképes mag vagy csíra létrejövedele tehát felsőbb közbelépésre mutat, s annak, aki ezt alkotta, magának is élőnek kellett lennie, mert senki sem adhatja másnak, amivel maga nem bír. S mivel a magnak s a belőle sarjadó fának csodálatos berendezése és élettörvényei vannak, melyek szerint fejlődik, növekszik és szaporodik, annak, aki megalkotta, bölcs és értelmes, szóval szellemi lénynek kellett lennie, s végtelenül hatalmasnak is, mer létet adott annak, ami nem volt. Ez az Isten, kinek áldassék szent neve. — Így a vizsgázó leány. Azt hiszem mindnyájan helyeslően fogadjuk el érvelését.

Hitetlenek néha arra hivatkoznak, hogy a természettudósok szerint az élőlények megjelenése a földön fokozatos fejlődéssel történt, az alsóbbrendűekből fejlődtek természetes kiválogatódás útján a magasabbrendűek, s va-

lamelyik majom egy szép napon lesétált a fáról és emberré lett. A pesti szemészeti klinikán egy megvakuláshoz közel álló szabólegényt azzal vigasztalt a tanársegéd: Csak bízzék a jó Istenben! Mire ez így felelt: Arra nekem nincs szükségem, mert én „Darwin” vagyok. (Igy! nem Darwin követője, vagy darwinista, hanem ő „Darwin”.) Mintha a fejlődési elmélet fölöslegessé tenné a mindenk Alkotóját! Darwin életrajzírója (De Vaugny) a következő nyilatkozatát közli: „Én soha nem voltam istentagadó, én soha nem tagadtam Isten létét. Azt hiszem, hogy a fejlődéstan nagyon jól megfér az Istenben való hittel. Lehetetlen megérteni, hogy ez a nagy és csodálatraméltó világmindenség a mi öntudatos énünkkel, hogyan keletkezett volna Isten nélkül.” Ez Darwin nyilatkozata. — Egy Kínában működő misszionárius levelében ezeket írta: Allomáshelyéről hajón más városba utazott. A hajófülkében összekerült egy ateista kínai lapszerkesztővel. Ez társalogni kezdett vele s a többi között kérdezte, mennyi a jövedelme? „Nem a jövedelemért jöttem ide” — felelte a hittérítő. „De odahaza talán sokkal kényelmesebben élhetne?” „Nem a kényelmet keresem, — felelte a pap — hanem a lelkek üdvét, azzal, hogy az igaz hitre tanítom és Istenhez vezetem őket.” A pogány elbiggyesztette száját. „Isten — mondotta — nincs, amint a bálványok is semmiségek.” — „Úgy, hát akkor ki adott létet az embernek s a világnak? Honnan az első ember?” — „A majomtól, ez ismét az alsóbb szervezetekből.” A misszionárius kivesz zsebéből egy kisebb pénzdarabot, és kérdezi: „Vajjon fizethetek-e ebből 2, 5, vagy 8 fillért?” „Természetesen” — felel az. „De pl. egy ezüst piaszttert vagy dollárt?” „Azt már nem.” — „Miért nem?” A pogány hallgatott. „Tessék megadni a feleletet” — nógatja a misszionárius. — „Hát azért, mert a piasztter vagy dollár jóval több, mint az a rézpénz.” „Ez csak egy példa, folytatta a hittérítő, azt az általános igazságot világítja meg, hogy akinek többje van, az adhat belőle kevesebbet, de akinek kevesebbje van, az nem adhat belőle többet, legföllebb ha valaki kívülről segíti, egy gazdagabb, hatalmasabb. Azért okosan nem állítható, hogy az ember majomból lett, hacsak valaki kívülről nem adott segítséget. Ha pedig adott, akkor van egy felsőbb lény: Isten.” — „Hát hol

van?" — „Mindenütt jelen van." — „Ügy, látta már?" — kérdi a kínai. „Nem, Isten végtelenül tökéletes szellem, őt testi szemmel nem lehet látni." — „Én csak azt hiszem, amit látok, — feleli a pogány. — „Hisz maga többet is", fejezi be a vitát a misszionárius." Látta már Amerikát, látta az én atyámat — önnön szívét vagy hátát, vagy azt a híres majmot, melyből az ember származott? Mégis hisz benne." — A pogány nem szólt többet, ellenvetést tenni nem tudott vagy nem akart, az igazságot azonban nem kutatta tovább. A megtéréshez isteni kegyelem s az érzület elváltozása szükséges. Az elbizakodottakra a szentírási mondás áll: *A világosság a sötétségben világít, de a sötétség nem fogta fel.*

2. Egy másik nyom, melyet vizsgálva Istenhez jutunk, a bámulatos *rendnek és célszerűségnek vizsgálata, mely a világban észlelhető.* Ha egy gépezetet, pl. automobilt, repülőgépet, órát látunk, minden különösebb fejtörés nélkül tudjuk, hogy ezt tanult, szakmájukban jártas munkások alkották, s furcsán néznénk arra, aki el akarná hitetni velünk, hogy az magától, véletlenül összeverődött alkatrészekből keletkezett. S ha a lerakott vasúti sineken célja felé robogó vonatot látunk, s valaki azt állítaná, hogy ez az egész alkalmatosság csak vas, fa, szén s egyéb felhasznált részek sajátos tulajdonságai révén — magától jött létre és fut az utazás célja felé, mérnök, aki tervezte, gyári munkás, aki készítette, masiniszta, aki vezeti, oda dehogy is szükséges, — aki ezt komolyan állítaná, azt minden további nélkül sürgősen elmeógyógyintézeti kezelésre utasítanánk. Ahol rend van, ott rendező értelemnek is kell lennie, ahol törvények vannak, ott törvényhozó is van, ahol öntudatlan elemek célratörekvése észlelhető, ott a háttérben tervező, alkotó, irányító elme is van. Mivel eszes lény a világban az emberen kívül nincsen s az ember csodálatos organizmusával maga is a természet egy része, azért a világban észlelhető rend és célszerűség csak egy világ felett álló, végtelenül bölcs és hatalmas Lény műve lehet — Istené. Ő az, aki — mint a Szentírás mondja — a világban *mindent súly, szám és mérték szerint rendezett el.*

Gondoljunk pl. az égitestekre. Ha tiszta éjjelen a magasba nézünk, sok-sok csillagot látunk. Az óriási távolság

miatt kicsinyeknek látszanak, de a tudósok számítása szerint a legtöbbnek nagyságát el sem tudjuk képzelni. A nap pl. akkora, hogy belőle 1.260,000 földgömböt lehetne készíteni. Egyes állócsillagok pedig sok ezerszer nagyobbak a napnál. A csillagok számát vagy 500 millióra teszik. Úgy látszik, mintha egy helyben állnának, pedig szédítő gyorsasággal mozognak megszabott pályáikon. Ez a földgolyó, amelyen az emberek mint parányi hangyák sűrögnek-forgognak, elsősorban a saját tengelye körül forog, ezért váltakozik nappal és éjjel, jut alkalom az éjtszakai nyugalásra. Ha a föld egyik oldala állandóan a Nap felé fordulna, kiégne rajta minden s éhenhalnánk. A földnek a nap körüli keringése pedig a tavasz, nyár, ősz, tél váltakozását teszi lehetővé. A taszító erő, mely a földet előre viszi pályáján s a nap vonzóereje egyensúlyban vannak, ha nem így volna, vagy a napba zuhannánk, vagy a fagyos világűrbe sodródnánk. Az egyensúlyozás pedig pont a megfelelő távolságban történt, közelebb vagy távolabb a naptól egyaránt veszélyt jelentene. Nem kell-e ennek az elrendezésnek valami felsőbb okának lennie? Amint a „terra” bolygó, úgy a többiek is évezredek óta néma hódolattal az Alkotó iránt repülnek megszabott pályáikon. A tudósok évezredekre előre vagy visszafelé meg tudják állapítani, hogy ez vagy az a bolygó az égboltozat melyik helyén található. Leverrier francia csillagász íróasztalán számította ki, hogy van még egy eddig nem ismert bolygó s ez ekkor és ekkor az égboltozat ezen helyén lesz látható. Tényleg, Galle berlini csillagász, kinek akkor jobb távcső állott rendelkezésére a párizsiakénál, megtalálta azt és Neptunnak nevezték el. Amint naprendszerünkben, úgy az egész mérhetetlenül nagy világűrben is a csillagvilágok meghatározott irányban, egymást egyensúlyozva haladnak utaikon. Newton, akinek tudománya, mint sírfelirata mondja, meghaladta az emberi mértéket, azt mondta: Az ég Mechanikusa (t. i. az Alkotó) nagyon is járatos volt a mechanikában és geometriában. — A tudósok, kik Napoleont egyiptomi útjára kísérték, egy szép este a hajon mindenáron azt akarták bizonyítani, hogy nincs Isten. Napoleon egyideig türelemmel hallgatta fecsegésüket, aztán a csillagokra mutatva, így szólt: Beszélhetnek az urak, amit akarnak, de ki csinálta mindeze-

ket? — Newton Isten nevének említésére mindig megemelte kalapját.

Vessünk egy tekintetet még a földön, a szemünk előtt végbemenő bámulatos jelenségekre. Az élőlények szervezetének kiépítésénél pl. előre megállapított célratörekvés észlelhető. Ha, mondjuk, egy kosár madártojást szemlélünk, látszatra alig különböznek egymástól s azok belső tartalmában, a fehérjében és sárgájában nincs az a tudós vegyész, aki valami különbséget találna. S mégis a tojás tartalma bizonyos fokú melegben elváltozik, belőle finom művű szervezet létesül, a fehérje mozdulatlan molekuláiból izmok, csontrészek, szárny, láb, csőr, fej — szóval egy könnyű madártest alakul ki. És sajátságos, milyen különbség van a tollak színében, csőr és karmok stb. alakulásában. Egy ragadozó madárnak kicsinye éles karmokkal, erős csőrrel, messzelátó szemekkel ellátva alakul, az úszómadár tojásából kilépő kicsiny félelem nélkül szalad a vízbe. Soha nem kel ki verébtőjásból pl. egy pacsirta, vagy tyűktőjásból pl. egy sas. A pontosan megállapított terv szerint ennek a tojásnak anyagából fecske, a másikéből galamb vagy sólyom lesz, Tévedés, fölcserélés ki van zárva. S ugyanily előre megállapított terv szerint történik más élőlények szervezetének kialakulása is. Mint mikor egy új városrészben épületek emelkednek s látjuk a munkások százait talicskával hordani az anyagot, egymásra rakni a téglákat, vakolókanállal emelni a falakat, nyílást hagyni ajtónak, ablaknak, összeilleszteni a gerendákat, hogy a tetőt tartsák, itt emeletes palotát, ott erkélyes vagy tornyos villát, mindent a szerint, amint a háttérben álló építőmester megtervezte s parancsait osztja — úgy történik bármely élő szervezet fölépítésénél. A parányi részecskék, melyekből a sejtek, szövetek, testrészek készülnek fensőbb parancsszóra, vakon sietnek a maguk helyére, összefognak s kialakulnak a fej, a törzs, kezek, lábak, szív, erek, idegek, az egész test. A millió és millió öntudatlan részecskéből egy élő szervezet lesz, az állati vagy emberi test. És ez nem egyszer történik, hanem sok-sok milliószor, valahányszor egy új élőlény létre jön. Sőt a tudósok szerint az emberi test alkotórészei 7 év alatt teljesen fölcserélődnek s az új építőanyagok, melyeket a táplálkozással magunkba ve-

szünk, mind pontosan az elkopott régiek helyére rendezkednek el. Nem csodálatos hatalma és bölcsesége ez az Alkotónak? A parányi részek, melyekből két emberi kar alakul ki, vakon és öntudatlanul végzik építő munkájukat, a két kar sem tud egymásról semmit, de tud a Teremtő, ő rendezte el így, hogy a két kar egymás segítségére legyen. Ugyanígy a két szem, két fül, két láb. S a testnek minden egyes része, ha nem is tud a másikról, mégis a másiknak s az egész testnek javát szolgálja, úgy, hogy ha pl. valaki a lábamra lép, a fájdalom az idegeken át rögtön az agyba sugárzik, a gége hangot ad, a kéz ellenintézkedéseket tesz. Mennyit lehetne erről még mondani! Tudósok köteteket írtak a test célirányos berendezéséről. Már Galénus, az ókori orvos, ki az emberi testről könyvet írt, felsóhajt: Leírva az emberi testet, úgy érzem, hogy himnuszt énekelek Annak dicsőségére, aki azt alkotta. Bellarmin, a szentéletű bíboros azt mondja: Ha létrára van szükséged, hogy a Teremtőhöz feljuss, nem kell messze keresned, vedd csak önmagadat! Különös, mondja egy angol (Lubbock) az emberi testről, hogy ez az ezerhúrú hárfa összhangban oly soká megmarad!

Egyes rövidlátók azt mondják, hogy mindezt a *természet* hozza létre, a természet rendezte be így! Mi az a természet? Nemde a létező és élő dolgok összessége? Ha azt állítja valaki, hogy a természettől vannak a dolgok és lények, ez éppen annyi, mintha azt mondaná, hogy maguktól vannak. Az óra magától van, nem kell órás. Lehet ilyet józanul állítani? Azt csak tudom, hogy nem vagyok magamtól, hiszen nem is tudtam magamról életem kezdetén, s ugyanezt kell mondani mindenkinek és mindennek. Úgy a magam szervezete, mint a világ berendezése egy végtelenül bölcs és hatalmas Alkotóra mutat vissza, s ha ezt meglátni némelyek nem akarják, annak csak az az oka, hogy az öntudatlan természetnek felelősséggel nem tartozunk tetteinkért, az élő Istennek azonban igen. *Az emberek — mondja a Szentírás — inkább szerették a sötétséget, mint a világosságot, mert az ő cselekedeteik rosszak valának.*

3. Kantnak, a német bölcsésznek tisztelői ezt a sírfeliratot adták: Der gestirnte Himmel über mir — Das moralische Gesetz in mir. Amint a fölöttünk tündöklő csillagos

ég, úgy vezet el Istenhez a bennünk élő erkölcsi törvény és a *lelkiismeret*. Minden ember, aki eszével él, tudatára jön annak, hogy cselekedeteiben kötte van bizonyos törvényekhez, melyek sürgetve követelik az alávetést. (Ez az ú. n. imperativus categoricus, amint Kant nevezte.) Érti lelke mélyén, hogy csak az a jó és végeredményben hasznos és boldogító reá nézve, ami az erkölcsi törvénnyel egyezik, ami ezzel ellentétes, az rossz, kárhozatos s előbb-utóbb bajt hoz rá. Bármiféle nemzethez tartozzék is valaki, tudja, hogy a szülők bántalmazása, az adott szó megszegése, a hálátlanság, lopás, gyilkosság stb. bűnös, aljas dolog, büntetést érdemel, s ezek ellenkezője a kötelező és dicséretes. Indiában a hittérítő egy írni-olvasni nem tudó páriával beszélgetett. A páter fölvetette a kérdést: Bűn-e az, ha valaki ellopja a pénzedet? — Hogyne, bűn — felelt a pária. — Hátha valaki mást eltesz láb alól? — Az is, természetes — volt a felelet. — Lám, akkor hát ti is ismeritek az Isten parancsolatait, ki tanított meg ezekre? — Isten — mondta a pogány. — Igen, de hát Isten még sose beszélt veled. — A pogány gondolkodott egyideig, aztán azt mondta: Hm, itt benn, itt benn — és a keblére mutatott. Tényleg, a lelkiismeret, mely élénk adja Isten törvényét, attól ered, aki az emberi természetet alkotta, Istentől. Ezzel akar vezetni bennünket örök célunk felé. Nem az emberi természet ennek szerzője, az emberi természet rosszra hajlik, a lelkiismeret szavát sokszor terhesnek, kegyetlennek tartja, rá is vesz nem egyszer bennünket arra, hogy elfojtsuk, mellőzzük, meghamisítsuk lelkiismeretünket, de ez előbb-utóbb felébred és jogát követeli. Mennél nemesebb, finomabb ember valaki, annál érzékenyebb a lelkiismerete. A lelkiismeret az isteninek, a szentnek átvillanása lelkünkben. Érezteti velünk folyton, hogy van egy szent és igazságos Lény, aki a jót megjutalmazza s a rosszat megbünteti, aki mindent tud, aki elől senki el nem futhat, akinek, ha előbb nem, halálunkkor a kezébe esünk, s aki királynak, koldusnak megfizet érdem szerint. Ez a Lény az Isten.

Az ismeret, melyet a természetes gondolkodás útján szerzünk Istentről, noha több szempontból fogyatékos, mégis bizonyos. Szent Pál *menthetetleneknek* nevezi az ítéletnél

a pogányokat is, ha Istennek, kinek ereje és bölcsesége a teremtetett világban élénk tárul, nem adják meg a köteles tiszteletet.

Isten jósága, hogy annál kétségtelenebbé tegye számunkra ezt az alapigazságot s hogy alkalmat adjon a hit erényének érdemszerző gyakorlatára, *külön is kijelentette létezését az embereknek. Uradat Istenedet imádjad, és csak neki szolgálj* — hangzott a Sinai hegyen s az Üdvözítő ajakáról. Isten létét azért nemcsak felismerjük elménkkel, hanem a kinyilatkoztatás nyomán hisszük is. *Az Istenhez járulónak hinnie kell, hogy ő van s az őt keresőknek megjutalmazója* — mondja Szent Pál. Az ész szava sercegő gyufaszál, a hit szava napfény; az ész szava sejtelmes suttogás, a hit szava harsonaszó; az ész szava gyermekírás palatáblán, a hit szava sziklába vésett örök emlékeztető. *„Ég és föld elmúlnak, de az én igéim el nem múlnak.”*

Ez tehát az igazság, melyet eszünk és szívünk csak úgy, mint szent hitünk élénk tár: Az érzékeink alá eső anyagi világon túl s a fölött él és uralkodik az isteni Főlség, aki mindeneket teremtetett és fönntart. Az ő jótéteményeit élvezzük napról-napra, tőle indul ki az emberi élet s mint a folyók a tengerbe ömlenek, úgy halad mindnyájunk életútja ellenállhatatlanul az isteni Lét mélységes óceánja felé. Ő az alfa és omega a nagy mindenségben, legyen az a mi lelkivilágunkban is. Adjuk meg neki a köteles tiszteletet, imádkozzunk hozzá, szenteljük meg ünnepeit, tartsuk meg parancsolatait. *Féld az Istent és tartsd meg parancsolatait, mert ez az egész ember* — mondja a Szentírás. Így költözik lelkünkbe a béke, lesz erőnk elviselni az élet megpróbáltatásait, homlokunkon életben és halálban mindig ott lesz a szent reménység dicsfénye. Isten nem csal meg. Isten hű, hatalmas és jó. Nemcsak nyomait mutatta meg nekünk a természetben, nemcsak tanítását és kegyelmét közli velünk a katolikus Anyaszentegyházban, hanem önnön isteni személyében van velünk a legméltóságosabb Öltáriszentségben. *Nincs is más ily nagy nemzet,* — mondhatjuk Mózes szavaival — *melyhez oly közel járulnának az istenek, mint a mi Istenünk jelen van minden könyörgésünknel.* Élünk vele szent egyesülésben, akkor nincs okunk félni a mulandóságtól, sem a sötétség

szellemeitől. Jézus, most csak arcod fátylát láthatom, —
Kérlek, Uram, add meg, mire szomjazom. — Boldogan
láthassam egykor színedet, — És dicsőségemben dicsér-
hesselek.

Pünkösöd utáni II. vasárnap

A templom

Az isteni Üdvözítő egyetlen akarati elhatározással meggyógyíthatta volna az eléje vezetett süketnémát. De nem tett így. Előbb jelek, ceremóniák által akarta a szerencsétlennel megértetni, mi fog vele most történni, vágyat akart kelteni benne a gyógyulás után, egyszersmind a hit útjára vezetni. Elkülönítette a tölegtől, hogy tudatára hozza, most vele akar különösen foglalkozni, ő az, akivel jót tesz. Ujjait fülébe bocsátotta, így jelezte, hogy onnan eltávolítja azt, ami a hangok behatolását eddig akadályozta. Megnedvesített ujjával érintette a nyelvét, hogy értésére hozza, miszerint a kiszáradt, beszédre képtelen szerv ezután már hajlékony lesz és hangokat formál. Sőt, hajtva nézett az égre az Úr, szemével felhívta a szerencsétlent, fohászkodjék ő is gyógyulásért. Végül hangosan szólt az akkor használatos arámi nyelven: *Effeta, nyilj, oldódj meg!* Ezt a felhívást már a beteg is boldogan hallotta, ezután már hibátlanul szólott és hallott, imádta Istent, ki földre küldte megmentésünkre szent Fiát.

Amint az örök Bölcsesség, Jézus, úgy az ő Egyháza, a katolikus egyház is használ szent jeleket és ceremóniákat, hogy ezekkel az istentisztelet végzését s a szentségek kiszolgáltatását ünnepélyesebbé s a hívekre tanulságossá tegye. Ilyenek: a gyakori fő- és térdhajtás a tisztelet és imádás kifejezésére, a kitárt kezekkel végzett imádkozás, az oltárnak, mely Krisztust jelképezi, többszöri megcsókolása, a tömjénezés, mellverés stb. Mindeme szertartások ősi hagyományokon alapulnak s jelentésüket nem nehéz kitalálni. Az idők folyamán belevonta az Egyház a szertartások körébe az éneket, orgonát és zenét — mindezt az

ünnepi hangulat és áhítat fokozására. Ugyancsak gondoskodott arról is, hogy a Krisztus által rendelt végtelen fölségű áldozatot *méltó helyeken* mutassák be. Alig lépett elő az Egyház a katakombákból s jutott lélekzethez a háromszázados véres üldözés után, megkezdte a templomok építését. Nagy Konstantin császár fényes bazilikákat emelt, követték őt a többi keresztény császárok és fejedelmek, pápák és püspökök. Mikor Jusztinián felépítette a páratlan Hagia Sophiát Konstantinápolyban, meghatottan sóhajtott: Salamon, felülmúltalak! Egymásután nőttek ki a földből a gyönyörű román- és gótstílú dómok és katedrálisok a városokban s az egyszerűbb templomok a falvakban. Szent István s egyéb árpádházi királyaink és főuraink hazánkban is értékes szentegyházakat építettek, sajnos, a török-tatár pusztítások idején ezek legnagyobbbrészt tönkre mentek. Újabban a tatároknál, kiket népünk kegyetlenségük miatt kutyafejűeknek nevezett, még vadabb vörös kommunisták és anarchisták pusztítják a katolikus templomokat, ahol hatalomra jutnak. Borzalmas részleteket közöltek erre vonatkozóan a lapok az újabb spanyol belháborúk idején. Engesztelésül a sok szentségtörésért, melyet az ördögi gyűlölethől fűtött gonosztevők az Úr hajlékai ellen elkövettek s önnön lelkiéletünk mélyítésére, elméledjünk a templomok jelentőségéről a vallásos életben.

A templom a kereszténynek *szülőháza*. A másik hajlékban, melyben a világra jött, mint Ádám bűnös ivadéka, sok szenvedés s a halál várományosa kezdte meg az életet. Az igazi, boldog és örökkétartó élet elvét itt a keresztkútnál oltották belénk. *Ha valaki újra nem születik vízből és Szentlélekből, nem mehet be az Isten országába*, — mondotta Krisztus Urunk. Ez az elkerülhetetlenül szükséges újjászületés a keresztség szentségében megy végbe. Itt öltözünk Szent Pál szerint Jézus Krisztusba, amennyiben reánk alkalmazzák Krisztus érdemeit, megkapjuk a megszentelő kegyelem hófehér menyegzős ruháját, Isten gyermekei, a mennyország örökösei leszünk. Boldog, aki a keresztség kegyelmét mindvégig hűségesen megőrzi. Az ilyen elmondhatja halálos ágyán a haldokló Szent Alajosnak örömtől repeső szavait: Megyek a halál országából az élők földjére! — A keresztség jelentőségét mutatják a kiszol-

gáltatásánál használatos ősrégi szertartások, melyek részben a mai szent evangéliumra vezethetők vissza. A pap szentelt hamuval érinti a megkeresztelendő fülét és mondja: *Effeta, nyilj meg, hallgasd, tedd magadévá Istennek égből eredő tanítását.* Erről mondta az Úr: *Aki hisz és megkeresztelkedik, az üdvözülni fog, aki nem hisz, elkárhozik.* Szentelt sóval is érintik a megkeresztelendő nyelvét, ami a keresztény bölcseséget jelképezi. Ez a bölcsesség mint a Szentlélek ajándéka száll szívünkbe, hogy necsak a földi és érzéki dolgok iránt legyen fogékonysága, hanem Isten iránt, aki az örök és változhatatlan jó, akihez való ragaszkodás ad rövid földi életünknek tartalmat, értéket, jogot a hervadhatatlan égi koronához. — Egyik francia városban gyűjtést rendeztek templomépítésre. Egy nagyon szegény asszony elvitte a plébánoshoz erre a szent célra összes megtakarított pénzecskéjét. A plébános sehogy sem akarta elfogadni. Rászorul erre maga is, lelkem! — mondotta neki — tudom, hogy milyen szegény! — Mit, — mondotta az hívő lelkének fellobbanásával — én szegény? Már hogy lennék szegény, mikor meg vagyok keresztelve s így reám vár a mennyország egész öröksége?!

A templom továbbá *az élet iskolája*. Egyéb iskoláktól, melyeket gyermek- és ifjúkorunkban látogattunk, búcsút veszünk, Jézus Krisztus iskoláját, melynek tanterme a templom, szorgalmasan kell látogatnunk, amíg járnunk tudunk. Egyéb iskolákban azt tanítják, ami elősegíti az érvényesülést a földi életben, itt, az Isten házában az evangéliumot adják elénk, hitre, erényre, lelki békére, az örök élet elnyerésére akarnak nevelni. Látogassuk szorgalmasan ezt az iskolát! Értsük meg, hogy az Isten igéjének hallgatása nem tetszésünkre bízott dolog. Az Üdvözítő, amint tudjuk, *paranccsal* kötelezte az egyházi előjárókat, hogy hirdessék az Isten igéjét. *Elmenvén az egész világra, tanítsatok minden nemzetet, hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek.* Ez a megbízás az igehirdetés kötelezettségét róta az egyházi előjárókra. *Jaj nekem,* — mondja az Apostol — *ha az evangéliumot nem hirdetem!* Felelőssége tudatában sürgeti tanítványát, Timotheus püspököt is: *Hirdesd az igét, légy rajta alkalmasan és alkalmatlanul, ints, kérj, dorgálj!* Már ha Krisztus Urunk a papokra a prédikálást mint

fontos kötelességet rótt, nyilvánvalóan akarja azt is, hogy a hívek hallgassák a szentbeszégeket. Ezért mondotta: *Aki Istentől van, Isten igéjét hallgatja. Ti — mondotta a gonosz indulatú hitetleneknek, azért nem hallgatjátok, mert nem vagytok az Istentől.* Bennetek nem a Szentlélek, hanem a gonosz szellem lakik. A szentbeszéd hallgatása a rendes út és mód arra, hogy hívökké legyünk, erőnk legyen a kísértésekkel szemben, örömet találjunk az isteni dolgokban s teljes komolysággal törekedjünk az örökkétartó javak után. Ha manapság sok keresztény van, aki szellemesen tud társalogni ujsághírekről, regényírókról, pletykákról s ért talán mesterségéhez és szakmájához is, de az örök üdvösség dolgaiban éppoly tudatlan, mint egy hottentotta, ez onnét van, mert soha vagy csak felületesen hallgatnak szentbeszégeket. S ha egyesek hajótörést szenvednek hitükben, szenvedélyeik áldozatává lesznek, bűntények, fegyház, öngyilkosság felé sodródnak, ez ismét csak onnan, mert nem hallgatják, megvetik a Krisztus evangéliumát. — Egyik fegyházban a lelkész az evangéliumot magyarázta a raboknak a vallástani órán. A vasárnapi részlet kifejtése kapcsán megjegyezte, hogy mindenkinek csak ajánlani lehet a Szentírás s az evangéliumok behatóbb tanulmányozását. Sok világosság, lelki vigasz és béke fűződik ezek elmélkedő elolvasásához. Bárcsak mindenkinek céljában az asztalra volna helyezhető egy példánya a szent evangéliumnak. Akkor fölkelt az egyik fegyenc s az ablakrácsra mutatva azt mondta: Nem volna okosabb, ha az állam a helyett, hogy vasrácsokra, láncokra annyi pénzt kiad, inkább az evangéliumos könyvet venné meg nekünk? A többiek mosolyogtak, a lelkész csak annyit mondott: Szól valamit! — *Boldogok,* — mondja az Úr — *akik az Isten igéjét hallgatják és megtartják!*

Az Isten háza az *imádság háza.* — Urunk és Istenünk mindenütt jelen van, azért mindenütt szólhatunk hozzá, kérhetjük áldását. De nem mindenütt van jelen egyforma módon. Másként van jelen a nagy természetben, másként volt jelen az ószövetségi szentély felhőszlopában, másként van jelen a katolikus templomokban, ahol az Úr Jézus nemcsak mint Isten, hanem *mint ember is,* nem jelképileg, hanem *valósággal,* élve és megdicsőülve, minden ha-

talmával és szeretetével jelen van. Ő maga rendelkezett így a végvacsorán, maga hatalmazta fel apostolait és papjait a szentmiseáldozat állandó bemutatására, úgyhogy tehát a katolikus templom a szó szoros értelmében *Istennek háza*. Erről állanak igazán Jákob pátriárka szavai: *Milyen félelmetes ez a hely; ez az Isten háza és a menny kapuja!* Félelmetes is, mert tiszteletet sürget, tisztelettudó viselkedést, csendet, komolyságot. De kedves hely is, mert a szelíd és alázatos Jézus közelségébe hoz bennünket, akiről az ének azt mondja: Jézus, a rád emlékezés legédesebb örvendezés. Azért méltán vehetjük ajkunkra a zsoltár szavait: *Mily kellemesek a te hajlékaid, seregeknek Ura! Sóvárogva vágyakozik lelkem az Úr udvaraiba.* — Jézusról azt a csodálatos tényrt örökítették meg a szent evangéliumok, hogy mikor láthatóan tartózkodott a földön, szent személyéből titkos erő áramlott azokra, akik hittel közeltek hozzá. Ennek a titokzatos erőnek hullámlását, ezt az éltető atmoszférát, mely szent felhőként veszi körül a szentségházat, az Egyház ma is érzi. Istenszerető lelkék tapasztalják, hogy az eucharisztikus Jézus közelsége, amikor az angyalok láthatatlan csoportjához csatlakozva imádva veszik körül a tabernákulumot, rájuk valami megnyugtató, erősítő, áhítatot és tiszteletet keltő behatással van s hogy zaklatott szívükbe édes nyugalmat és biztonságot önt. Hogy ez nem csupán jámbor képzelődés, hanem valóság, mutatja az a körülmény, hogy olykor olyan jóakaratú egyének is érezték, kik az Oltáriszentségről nem tudtak. Erre nézve két esetet mond el a híres angol bíboros, Wiseman. Egy methodista prédikátor, kit a bíboros személyesen ismert, a szószékről beszélt el mint megtérésének főokát, hogy valahányszor katolikus templomba tért be, valami tiszteletet sürgető érzés vett rajta erőt, elmélyedésre, letérdelésre érezte magát készítve, míg a saját templomában ilyesmit sose tapasztalt. Mi az oka ennek, eleinte nem tudta, csak később ismerte meg az Eucharisztiaira vonatkozó katolikus tanítást. Akkor egyszerre világos lett előtte, honnan származnak a lelkében hullámló érzések és katolikussá lett. — A másik esetet egy protestáns német bárónőről beszélt a bíboros, kit nagy szellemi képességei és sok jótettei miatt általánosan tiszteltek. A

bárónő egyszer Rómában betévedt egy katolikus templomba, melyben éppen szentségimádást tartottak. A templom zsúfolásig volt telve hívekkel, mély áhítattal nézett mindenki az oltárra, nagy csend volt. A báróné nem tudta elképzelni, mi köthette le ennyire az emberek figyelmét, az oltáron csak égő gyertyákat látott, Jézus jelenléte az Oltáriszentségben ismeretlen volt előtte. Ijedten fohászzkodott magában: Úristen, ezek csak nem imádják a gyertyákat? Am egyszerre bizonyos meghatottság vett erőt rajta. Letérdelt s imádásra kulcsolta kezeit, imádkozni, maga se tudta, mit? Az áhítatban eltelt percek emléke olyan erős volt lelkében, hogy ismételve betért ebbe a templomba s mély megilletődéssel tudott imádkozni. Egy év mult el, amíg fölismerte az igazságot s mikor katolikussá lett, forró könnyek között siratta meg azt az esztendőt, melyben, mint mondotta, ellenállott az isteni kegyelemnek és eltékozolta az életidőt. — A szentségház számunkra is kegyhely, kegyelmek forrása. Akik gyakorta térdelnek a szentségház előtt, rendszerint nagyobb bizalommal, bensőségebben tudnak Isten jelenlétebe helyezkedni, imádságuk hathatósabb lesz, sok felvilágosító, vigasztaló, erősítő kegyelemben részesülnek, Isten félelme és szeretete mindjobban lefoglalja őket, kicsinylésük a világ léha szórakozásai iránt, útalatuk a bűn iránt fokozódik, örömeiket a magasztos, isteni dolgokban lelik, segítséget és áldást találnak minden bajuk és gondjuk között.

A templom még *Bethezda* — *irgalom háza* számunkra. Jeruzsálemben volt a szent evangélium szerint a *Bethezda* nevű kegyhely, egy tó, mellette öt csarnok a betegek számára. A vizet bizonyos alkalmakkor hullámvázba hozta Isten angyala, s aki először bocsátkozott bele, bármilyen természetű s bármily súlyos betegségből meggyógyult. Ha ilyen csodafürdő léteznék manapság a testi betegségek ellen, milyen tolakodás és népvándorlás volna körülötte. Am a test halála ellen Ádám bűnös ivadéka számára Isten igazságos ítélete szerint nincs orvosság. Lelki bajaink számára, mivel ezeknek az örökkévalóságra a legszomorúbb következményei lennének, Jézus önnön szent véréből készített ilyen csodafürdőt. S a hely, melyben a töredelmes bánat — őszinte bűnbevallás által hullámvázba jött eleve-

nító vizek buzognak: *a gyóntatószék*. A szent arsi plébánosnak templomában sok csodás gyógyulás történt, de ezekkel keveset törődött. „A test valami csekély dolog” — ismételte, a lelkek megtérése Istenhez, a kibékülés Istennel, az a fontos! — Hála legyen az Üdvözítő jóságos Szívének, ki bűnbocsátó hatalmat adott Egyházának húsvéti ajándécul. Húsvétvasárnap este volt, — mint tudjuk — amikor a megdicsőült Krisztus apostolaira lehelve mondotta: *Vegyétek a Szentlelket. Akiknek megbocsátjátok bűneiket, megbocsáttatnak nekik; és akiknek megtartjátok, meg vannak tartva*. Nagy teher az ember lelkén a súlyos bűn. Nyugtalanító és keserű a hívő lélekre a gondolat: a mindenható Isten, kinek kezében van a földi és örök sorsom, most haraggal tekint reám. Hiába hajhássza valaki a szórakozásokat, a lelkiismeret szavát nem lehet egészen elfojtani. Sok idegesség, levertség, életuntság, még öngyilkosság is — a rossz lelkiismeret folyománya. Senki sem szegényebb, mint a bűnös — mondja Aranyszájú Szent János. S aránylag milyen könnyen szabadulhatunk bűneink terhétől. Nem kell, mint Jézusnak, megostoroztatnunk, keresztre feszíttetnünk, egy kis komoly magábaszállás, aláztos bűnbevallás — s megvalósul rajtunk a Szentírás szava: *Ha bűneitek lennének, mint a skarlát, fehérek lesznek, mint a hó, s ha pirosak lennének, mint a bíbor, hasonlók lesznek a fehér gyapjúhoz*. — Ismeri a gonoszlélek e szentség nagy hatását, azért akadályozza mindenféle ravasz fogásokkal, kételyekkel a szentséghez való járulást. — Egy leány a húsvéti gyónás elvégzését folyton halogatta. Egyik jólelkű társnője hívta, buzdította, de ő mindig talált kifogást. Végre elérkezett a húsvéti gyónás utolsó napja. Előző este a leány komolyan elhatározta, hogy másnap reggel okvetlen eleget tesz keresztény kötelességének. Mikor reggel a templomba akart indulni, egyszerre nagy gyengeséget érzett, rosszulletet, lázas volt. Roppant erőfeszítésre volt szüksége, hogy mégis útnak indult a templom felé. Útközben ismételve úgy érezte, hogy összeesik. Akaratának legnagyobb energiájával tudott csak eljutni a templomba. Ott odavonszolta magát a gyóntatószékhez s elvégezte gyónását. Amikor a feloldozást megkapta és föl-kelt a gyóntatószékből — mintha kicserélték volna, láza

elmúlt, friss erőt érzett tagjaiban, könnyű lélekkel volt jelen az istentiszteleten, s szinte maga sem ismert magára, mikor vidáman hazafelé lépdelt. — Sokszor nem is sejtjük, a gonoszlélek részéről milyen támadásoknak vagyunk kitéve lelkünk megmentését illetőleg!

A katolikus templom továbbá *áldozati hely*. A *szentmise*, melyet a templomban Istennek bemutatnak, mint tudjuk, nem csupán ájtatossági gyakorlat, mint pl. a litánia vagy a szentolvasó elimádkozása, hanem a *legfőbb istentiszteleti cselekmény, áldozat*, éspedig éppoly végtelen értékű, mint a nagypénteki keresztdózat. Ilyen pedig magának az Isten Fiának rendelése folytán, ki a kenyér és bor fölött a hatásos szavakat mondta: *Vegyétek és egyétek, mert ez az én testem, mely érettetek adatik* (áldozatul). *Igyatok ebből mindnyájan, mert ez az én vérem, mely érettetek és sokakért kiontatik*. E mindenható igék eredménye volt az első átváltozás s az első szentmiseáldozat. Halandó ember e szent ténykedés végzésére nem mert volna vállalkozni, ha rögtön ezután nem hangzanak az isteni szavak: *Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre!* E szavak alapították meg az egyházi rendet s tették örök életűvé az oltárainkon bemutatott áldozatot. A végvacsora óta, melyen e rendelkezés történt, ezer és ezer templomban szünet nélkül folyik a földkerekségen a legszentebb áldozat bemutatása s folyni fog az ördög és csatlósainak minden erőszakoskodása ellenére a világ végezetéig. A római üldözések elől az első három században a keresztények kénytelenek voltak levonulni a katakombák földalatti üregeibe, de a szentmise ünneplése ott sem szűnt meg. A népvándorlás idején újra kezdődtek a vérengzések, zárdák, templomok felgyújtása, lerombolása. Sokan azt hitték, itt a világ vége! A római birodalom tényleg megdőlt, de Krisztus Egyháza új erőre kapott, a szentostya dicsfénytől övezve lebegett az idők viharos tengere fölött, s a barbár népek ivadékai a keresztiségben megtisztulva csakhamar ott térdeltek alázattal az oltár körül. A 16. századbeli hit-szakadás is fanatikus gyűlölettel támadt a legszentebb áldozat ellen, sok régi katolikus templom ment át akkor csellel vagy erőszakkal az újhitűek kezébe, az Üdvözítőnek távoznia kellett a tabernákulumból s az oltárokról. Am a

szentmisét nem semmisíthették meg. Az Egyház hű gyermekei annál nagyobb odaadással sereglettek a szent titkok köré, hogy engesztelést nyujtsanak Jézusnak a gonoszok káromlásaiért. Mennyit szenvedett a katolikus Írország az angol protestánsok hite miatt! Vagyonvesztés, száműzetés, börtön és verpad volt a hű katolikusok osztályrésze századokon át. De itt is megvalósult a büszke pálmafára alkalmaztatni szokott mondás: *Sub pondere crescit*. Az írek ragaszkodása hitükhöz, Egyházukhoz csak annál szilárdabb lett. Montalembert gróf, a híres francia államférfiú írja emlékeiben, hogy felejthetetlen lesz előtte az a nap, amikor Írországbán először volt jelen a szentmisén egy falusi kápolnában. Útja — úgymond — egy hegyoldal mellett vezetett el, melyet fenyő- és tölgyfák borítottak. Amint kiszállott kocsijából és fölfelé haladt, észrevette, hogy az egyik fenyő tövében egy férfi térdel. Tovább haladva mindig több térdelő alakot látott, fenn pedig a dombtetőn sűrű tömegben térdelt mindenki egy durva kővekből épült, szalmatetős kápolna körül. Az eső esett, a földön nedves sár, de a férfiak százai hajadonfővel, imádkozva térdeltek a sárban. Belépett a kápolnába, a szentmise megkezdődött, a kápolnában nem volt pad, nem voltak képek, még csak ki se volt kövezve, de zsúfolásig tele volt ájtatoskodókkal. S én, az idegen, — mondja magáról a gróf — meghatva térdeltem le s boldognak éreztem magamat, hogy olyan valláshoz tartozhatom, amely meg nem hal soha. — A mi vallásunk nem hal meg soha, mert annak szerzője és fenntartója a mindenható Isten. Mi meghalunk mindnyájan, amint meghalnak azok, akik üldözik Krisztus Egyházát. Mindnyájan belépünk csakhamar az örökkévalóságba, ahol sorsunk a szerint alakul ki, hogyan becsültük meg szent vallásunkat s annak lelkét és szívverését: a szentmisét. Gondoljunk erre, amikor fülünkbe cseng a szentmisére hívó harangszó.

Gondoljunk végül arra, hogy a templom a keresztény számára itt a földön mintegy az *atyai ház*. Itt van megterítve számunkra a családi asztal, melyhez egyforma bizalommal közelíthet kicsiny és nagy, gazdag és szegény. És milyen fölséges táplálékot ad elénk itt a mi Istenünk és Atyánk. Nem csekélyebbet, mint az ő szent Fiának tes-

tét és vérét. *En vagyok az élő kenyér, —* mondotta ő maga — *ki a mennyből szállottam alá. Az én testem bizonynal étel s az én vérem bizonynal ital.* Természetesen azoknak étele, kik Isten gyermekei, kik a megszentelő kegyelem állapotában élnek. Azok számára, kik súlyos bűn állapotában vesznek, gyilkos mérég. *Vizsgálja meg magát az ember —* int azért az Apostol — *s úgy egyék ebből a kenyérből.* Lelkiismeretesség tehát szükséges, aggályosság azonban hiba lenne. Jézus a szentáldozást nem az angyalok, hanem gyarló emberek számára rendelte. Akit lelkiismerete nem vádol súlyos bűnről és szándéka jó, nyugodtan járulhat az Úr asztalához. Járulhat — és járuljon is, így tesz eleget az isteni Üdvözítő óhajának és szerzi meg magának a segítségét és erőt a Krisztus Szíve szerinti lelkiélet folytatására. *Ha nem eszitek az Emberfia testét és nem isszátok az ő vérét, nem lesz élet tibennetek —* int az Úr Jézus. A bűnveszély a világban oly nagy, a kísértések, csábítások oly gyakoriak és hevesek, az emberi szív a szokásos vétkezés folytán oly hajlamos a vétkezésre, a környezet fertőző befolyása annyira fenyegető, hogy gyakori szentáldozás nélkül egyszerűen lehetetlen megőrizni a szívtisztaságot és Isten kegyelmét. Csak ha gyakran összeforr lelkünk a szentáldozásban Azzal, ki maga a tisztaság, szentség, jóság, szeretet, égi világosság, az Úr Jézussal — tudunk halandó testben angyali életet élni s előkészülni az Isten-nel való örök egyesülésre.

Milyen nagy a katolikus templom jelentősége a vallásos életben! Ebben látja a keresztény szülőházát, mely a kereszttség által Isten örök életének tette részesévé. Itt van számára az élet iskolája, melyben folyton hangzik feléje Isten ígéje. Ez az imádság háza, melyről az Úr mondja: *Szemem tárva lesz és fülem felfigyel annak imádságára, aki ezen a helyen imádkozik.* Itt van a Bethezda, az irgalom háza, melyben a tékozló fiú visszatálal Atyja kebelére. Ez a legszentebb áldozati hely, atyai ház, melyben állandóan terített asztal vár reánk az Oltáriszentség csodálatos titka által. Mondjunk forró hálát Istennek, hogy módunkban van gyakran és könnyen megjelenni az Isten házában. Nevezheti-e magát katolikusnak az, akit ritkán, vagy egyáltalán nem látni e szent helyen? Alig. Aki a templomot

elkerüli, az megveti a Krisztus által rendelt istentiszteletet, lekicsinyli a Krisztus szent vérének érdemeit velünk közlő szentségeket, annak számára Krisztus nem út, igazság és élet. Az ilyen Krisztus nélkül él, Isten nélkül hal meg és Isten nélkül marad nyomorult egyedülvalóságában az örökkévalóságban is. Krisztus elvárja tőlünk, hogy valomást tegyünk mellette. Szent Ágoston beszél egy Victorinus nevű pogányról, ki a keresztényüldözések idején belátta a kereszténység igazságát, de vonakodott nyíltan melléje állani. Légy meggyőződve, — mondta Szent Simplician vértanúnak, én is hozzátok tartozom, én is mint keresztény halok meg. Ez pedig így felelt: Nem hiszem én ezt, míg nem látlak a templomban. Hogy-hogy? — felelt a pogány, hát a templomfalak tesznek valakit keresztény-nyé? Azt nem, — volt a válasz — de *megmutatják*, kicsoda keresztény, ki vall bátran szint Krisztus mellett s ki mellőzi őt kényelemszeretetből vagy gyávaságból. Krisztus azt mondta: *Aki megvall engem az emberek előtt, azt majd én is megvallom Atyám előtt. Aki megtagad, azt én is megtagadom a döntő órában, az ítéletnél.* Victorinus megkeresztelkedett s buzgón járt el az istentiszteletre. Köves-sük példáját!

Pünkösöd utáni 12. vasárnap

A tökéletes bánat

A zsidó törvénytudó, ki a mai szent evangéliumban az Üdvözítő elé lép, tagadhatatlanul komoly kérdést vetett fel. Nem azt kérdezte, hogyan szerezhetne vagyont, címet és rangot, merre teremnek számára a földi örömök rózsái — ilyen önző lelkületet eláruló kérdéssel szégyelt volna a Legszentebb elé állani. Föltehetjük, hogy mohó bírvágy-nak, emésztő szenvedélyeknek nem volt rabja, ismerte a salamoni mondást: Hiúságok hiúsága, minden mulandó idelenn s nem adja meg a lélek igazi békéjét. Kérdése azért így hangzott: *Mester, mit cselekedjem, hogy az örök életet elnyerhessem?* Kérdése mintha folytatása lenne az Úr ama mondásának: *Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, lelkének pedig kárát vallja?* Kérdését nem hiába tette föl. Jézus rávezette őt a helyes életfelfo-gásra, megerősítette ama meggyőződésében, melyet még Mózes könyvéből merített, hogy t. i. örök célunk elérésére az első és legfontosabb: *Istent szeretni egész lélekkel.* Is-ten szent tetszését keresni minden tettünkben és munkánk-ban. *Ezt cselekedjed és élni fogsz,* mondta Jézus. — Az élet gondjai és szórakozásai közepette az örök életre vonat-kozó kérdések nem találhatnak mindig megértésre nálunk. Az Apostol amaz intése: *Minden, amit tesztek, szeretetben történjék,* kevés kereszténynél talál alkalmazást. De talán voltunk már betegek, súlyos gyötrelmek nehezettek reánk s dermedt szívünket lefogta az aggasztó sejtélem: most, úgy látszik, már nem tud segíteni rajtam emberi tudomány, hacsak az Urísten meg nem könyörül az egyszer még raj-tam. S valahogy úgy éreztük, hogy még nagyon készül-et-

lenek vagyunk belépni Isten országába. Fohászkodtunk is Jézushoz és szent ígéreteket tettünk. Zsigmond magyar király és római császár egy alkalommal azt a kérdést intézte Theodorich kölni érsekhez: Hogyan lehet az ember boldog? Az érsek azt felelte, hogy ebben az életben azt nem lehet elérni. És milyen utat válasszak, kérdezte a császár, hogy az örök boldogságot elérjem? Mindíg az egyenes utat — volt a felelet. Hogy értsem ezt? — kérdezte a nagy úr. A szókimondó püspök pedig így válaszolt: Úgy kell mindig élni, amint Zsigmond császár megígéri, valahányszor a köszvény vagy egyéb szenvedések gyötrik. — Eljünk mi is úgy most, amint majd végső óráinkban kívánni fogjuk, akkor hamar megtaláljuk az egyenes utat, mely az örök boldogságba vezet, amely út nem más, mint a mi Urunk Jézus Krisztus szeretete.

Hogyan nyilvánul meg a szeretet Isten iránt? Többféle módon, de elsősorban úgy, hogy Isten szent akaratával mindig föltétlenül egyetértünk, hogy *megtartjuk parancsolatait* s félünk azok megszegésétől, a bűntől. *Aki parancsolataimat ismeri és azokat megtartja, az szeret engem* mondja az isteni Üdvözítő. Ha ilyen szemmel nézünk vissza önnön életünkre s abban sötét pontokat, kisebb-nagyobb bűnöket veszünk észre, akkor a szeretet, mellyel a végtelenül jó és szeretetreméltó Istenhez ragaszkodunk, azt sürgeti, hogy ezektől a bűnöktől fájdalommal és útalattal elforduljunk, azokat szívből megbánjuk. *Az a bánat, melyet ilyen indító okból: Isten iránt való tökéletes szeretetből indítunk fel, a tökéletes bánat.* Valahányszor a tökéletes bánatot felindítjuk, mindig gyakoroljuk a szent istenszeretetet, melyet a mai szent evangélium lelkünkre köt. Tegyük ezt meg gyakran. A tökéletes bánatnak roppant jelentősége van lelkünk megmentésére vonatkozólag. Ezer és ezer lélek napról-napra csak a tökéletes bánatnak köszöni, ha bejut a mennyországba. Egy nagy teológus, Franzelin, kit a pápa bíborossá nevezett ki, mondotta: Ha mint igehirdető bejárhatnám az országokat, semmiről sem prédikálnék többször, mint a tökéletes bánatról. Tényleg, ez életbevágó pont, a tökéletes bánat fogalmával, felindításá-

val minden katolikus kereszténynek, aki törődik lelke üdvösségével, tisztában kell lennie.

A tökéletes bánat a *szeretet bánata*, az a bánat, mely Jézus iránt való szeretetből származik. A kevésbbé tökéletes bánat a *félelem bánata*, mikor a bűnös elfordul a bűntől, mert aggódva gondol a szent és igazságos Isten büntetésére, mely elől se életben, se halálban el nem menekülhet. A kevésbbé tökéletes bánat is értékes és jó bánat, aki ilyen-nel veszi fel a bűnbánat szentségét vagy az utolsó kenetet, bűnbocsánatot nyer. A tökéletes bánat azonban értékesebb, hatása gyorsabb és mélyrehatóbb; az előbbi ezüst, az utóbbi arany. A kevésbbé tökéletes bánatnál így fohászlok: Istenem, szívből fájlalom, hogy vétkeztem, mert kihívtam magamra büntetésedet itt s a másvilágon. A tökéletes bánatnál így imádkozom: Ó Jézusom, bocsáss meg, szívből fájlalom, hogy megbántottalak bűneimmel, nem a büntetések miatt, melyekre rászolgáltam, hanem szeretetből irántad, ki végtelenül jó vagy. Olykor összekötjük a kétféle bánatot és így imádkozunk: Istenem, egész szívemből bánom minden bűnömet, mert ezen a világon s a másvilágon igazságos büntetésedet érdemeltem. De méginkább azért bánom bűnömet, mert téged, az én végtelenül jó és szeretetreméltó Istenemet, akit most mindenekfölött szeretek, megbántottalak. A szavak egyébként nem lényegesek. Senki sincs kötve bizonyos meghatározott imaformulához, melyben a tökéletes bánat nyer kifejezést, noha ennek az az előnye, hogy veszély idején, ha már megszoktuk, könnyebben vehetjük alkalmazásba. Egyébként minden keresztény, bármily helyzetben és nehézségek között legyen is, fel tudja indítani Isten kegyelmével a tökéletes bánatot. Ha csak így fohászlok is lelke mélyéből: Jézusom, Istenem, mindenfölött szeretlek téged, sajnálom, hogy megbántottalak, már felindította a tökéletes bánatot. Vagy akár e két szóban is (megfelelő érzülettel kiejtve): Ó Jézusom, irgalom! — benne lehet a tökéletes bánat. — Nem kell tehát a tökéletes bánat felindításához sok idő. A szentolvasó vagy keresztúti ájtatosság végzése huzamosabb időt kíván, a szentgyónáshoz is hosszabb időn át készülünk, a tökéletes bánatot percek alatt felindíthatjuk. Az sem szükséges a tökéletes bánat-

hoz, hogy szívünkben *átérezzük*, hogy sírjunk bűneink felett. A bánat az akaratban van, nem testi, hanem lelki fájdalom, idegenkedés és útálat a bűnnel szemben. Érzéseket, könnyeket nem tudunk magunkra erőszakolni, azért Isten ezeket nem is kívánja, mint a bűnbocsánat feltételét. — Egyik tiroli községben misszió volt. A szentbeszédre eljárt egyik szomszéd községbeli asszony is. A megrázó örök igazságok olyan mélyen hatoltak lelkébe, hogy a gyónás napjának reggelén vezeklésül mezítláb indult útnak s egy sziklás hegyhátan át több órai gyaloglás után érkezett meg a misszió helyére. Az éles kövektől lába útközben csupa seb és vér lett, s a gyóntatószékhez menve véres nyomokat hagyott maga után. A misszionárius észrevette ezeket s részvéttel mondta neki: De hisz ez borzasztóan fájhat önnek! Az asszony pedig szomorúan így szólt: Ez nem fáj — itt fáj, s a szívére mutatott. — Ez mindenesetre bensőséges bánat volt, valószínűleg tökéletes is, ha t. i. az asszony Isten iránt való szeretetből bánta bűneit. — Bánatunknak ugyan mindenekfölöttinek kell lennie, mert Istent a bűn által elveszíteni minden földi bajnál nagyobb szerencsétlenség, de azért nem szükséges, hogy lesújtóbb, gyötrőbb érzések legyenek bennünk, mint halálesetek vagy egyéb földi bajok idején. Ezek természetsszerűleg jobban megragadják kedélyünket és képzeletünket. Amíg hívők vagyunk s a bűnt a legnagyobb rossznak tartjuk, addig bánatunk is a bűn felett akaratunkban nagyobb, ha nem sírunk is, mint az a bánat, melyet földi veszteségek fölött érzünk, amikor vörösre sírjuk szemünket. — Végül még az a körülmény se akadályozza a tökéletes bánat felindítását, hogy valaki attól fél, miszerint a jövőben újra visszaesik a bűnbe. A jövő nincs hatalmunkban, nem függ tőlünk, esetleg meg se érjük. A jelen a mienk. S mivel szabad akaratunk van, semmi sem akadályozhat abban, hogy most el ne forduljunk a bűntől s komoly elhatározást ne tegyünk annak kerülésére.

A tökéletes bánatot látjuk tükröződni az evangéliumi vámos arcán, ki az Üdvözítő példabeszéde szerint a farizeussal együtt ment fel a templomba imádkozni. A vámos alázattal meghúzódott a templom egyik szögletében, szemét se merte az égbe emelni. Isten jóságára gondolt, ki a

mi legnagyobb jótévőnk, jóságos Atyánk, örök szeretet — s aztán önnön lelkébe nézett s látta ott a sötét foltokat, hálátlanságát, merészségét a mindenütt jelenlevő, szent Istennel szemben, s égő szégyenérzet fogta el s útálat bünei fölött. Istenem, — mondotta — légy irgalmas nekem, szegény bűnösnek! — A tökéletes bánatot látjuk Péter arcán és könnyeiben a nagypéntekre virradó éjjelen. Ismételve megtagadta Jézust, ő, akit előbb kegyelmeivel és kiűntetéseivel elhalmozott. Ekkor kivezették Jézust a tanácsteremből és Péterre tekintett. Ő, ez a tekintet! Péter szemébe könnyek szöktek. Nem tudott többé a többiek közt maradni, kiment az udvarból és keservesen sírni kezdett — mondja a Szentírás. Miért? Úgy érezte, gyalázatosan viselkedett az Isten Fiával szemben, aki most őérette s mindnyájunk üdvéért a halálba megy. Milyen jóság, milyen végtelen szeretet, gondolta, s én . . . Irgalmazz, Jézus! — És tökéletes bánat volt Magdolna szívében, mikor Jézus lábaihoz borulva könnyeivel áztatta azokat. Tökéletes bánata volt nem azért, mert könnyei folytak, hanem, mert elsősorban nem a büntetésekre gondolt, melyeket bűnös életmódjával megérdemelt, hanem Isten jóságára, melyet eddig megvetett. Szeretetből bánta bűneit. *Megbocsáttatott az ő sok bűne, mert nagyon szeretett* — mondta róla az Üdvözítő.

Lehet, hogy valaki aggódva kérdezi: Fel tudom-e indítani én is a tökéletes bánatot? Nem túl nehéz-e, vagy éppen lehetetlen ez ilyen gyarló kereszténynek? Tényleg voltak egyes lelkitanítók, akik azt vélték, hogy a tökéletes bánat felindítása nagy életszentséget tételez fel. Hogy ez a fel fogás alig felel meg Isten gondolatainak, az abból is következik, mert a Szentírás világosan tanítja, hogy Isten akarja minden ember üdvözülését. Márpedig millió és millió ember számára a tökéletes bánat az egyetlen lehetséges esz köze az üdvözülésnek. Azért annak fölkeltése nem lehet olyan nehéz, hogy még az egyszerű, műveletlen ember is és mindenki, aki halálos bűnt képes volt elkövetni, fel ne tudná indítani — Isten segítő kegyelmével, mely a jóakaratúaknak sohasem hiányzik. Másképp nem állana a mon dás, hogy Isten akarja minden ember üdvözülését. Így az az utas, ki a mai evangéliumi példázat szerint latrok ke-

zébe esett útközben s ezek őt összeszurkálták, ha a halál közeledtére valami súlyos bűnt vett észre önnön lelkén, csak a tökéletes bánat fölkeltésével remélhetette, hogy elkerüli a kárhozatot. S vele az a sok millió ember, akik Krisztus előtt éltek, ha életükben csak egy halálos bűnt követtek is el, másképen nem üdvözülhettek, mint a tökéletes bánat által. S az a sok-sok millió ember, aki manapság is saját hibáján kívül nem tagja a katolikus anyaszentegyháznak, csakis úgy remélheti bűnei bocsánatát, ha Isten iránt való szeretetből megbánja bűneit. S a sokezer ember, ki a betegség gyors lefolyása miatt vagy valamely előre nem látott baleset következtében előbb meghal, mielőtt még katolikus pap érhetett volna hozzá, ha üdvözülnek, csak a tökéletes bánat által üdvözülnek. Amit tehát ennyi és ennyi millió ember képes megtenni, azt Isten kegyelmével bárki mi közülünk is megteheti, ha komolyan akarja. Felindíthatja mindennap, minden este, mielőtt lehajtaná fejét álomra, melyről a régiek azt mondták, hogy a halál testvére. S hogy ezt tényleg megtegyük, arra ösztönözzön bennünket az a sok lelki előny, mellyel a tökéletes bánat felindítása jár. Melyek ezek az előnyök? Isten mintegy három kulcsot adott kezünkbe, mellyel megnyithatjuk magunknak a mennyországot. Az egyiket vaskulcsnak nevezhetnénk, ez a bűnbánat szentsége, amelyhez hacsak kevésbbé tökéletes bánattal járulunk is, tiszta lelkiismeretre tehetünk szert. Az ezüstkulcs minden súlyos beteg számára az utolsó kenet szentsége. Ha ezt csak kevésbbé tökéletes bánattal veszi is fel a beteg, megnyeri minden bűnnek bocsánatát. A bánatot a szentgyónásnál mindig a szentség fölvétele előtt kell felindítani. Ugyanez a szabály az utolsó kenetnél is, kivéve, ha valaki váratlanul elvesztette volna eszméletét s öntudatlan állapotban kapta volna fel a kenet szentségét. Ilyen esetben, ha a beteg, mielőtt öntudatlan állapotba jutott, felindította a kevésbbé tökéletes bánatot, a szentség feladásakor bűnbocsánatot kap, ha nincs is magánál. Ha pedig előzőleg nem indított bánatot, de az utolsó kenet felvétele után magához tér és bánatot indít, ekkor részesül a szentség hatásában. Az aranykulcs, mely megnyitja számunkra a mennyországot a tökéletes bánat. Ha t. i. ezt felindítjuk, rögtön

megkapjuk bűneink bocsánatát és Isten kegyelmébe jutunk. A gyónás kötelezettsége a még meg nem gyónt halálos bűnökre nézve ugyan fennmarad, mert a bűnbánat szentsége Krisztus rendelése folytán a rendes eszköze a bűnbocsátnak, s aki ezt használni nem akarná, az fontos dologban ellenszegülne Isten akaratának, azért nála sem istenszeretetről, sem tökéletes bánatról nem lehetne szó. De aki a tökéletes bánat felindításánál akár kifejezetten, akár hallgatólagosan kész a következő szentgyónásánál, ha erre alkalma lesz, vádolni magát a még meg nem gyónt halálos bűnéről, az rögtön, a gyónáson kívül megkapja bűnei elengedését. Ha később ilyen esetben gyónni megyünk, engedelmességet gyakorlunk Krisztus rendelkezése s az Egyház feloldó hatalmával szemben s a megszentelő kegyelem növekedését nyerjük. A tökéletes bánat aranykulcs, mert a nappal és éjtszaka bármely órájában igénybe vehető; igénybe vehető olyankor is, mikor nincs módunk és lehetőségünk többé a szentségeket fölvenni, katolikus pap nem jöhet hozzánk többé; aranykulcs, mert amint arannyal könnyű megnyerni az emberek szívét, úgy a tökéletes bánattal mindig megnyerjük Jézus Szívének szeretetét.

Gyakran hallunk súlyos balesetekről, melyek egyeseket értek, vagy hirtelen bekövetkezett halálesetekről. Napról-napra írnak ilyenekről a lapok. Ezt a vasúton éri szerencsétlenség, amaszt gépkocsik defektjénél vagy összeütközésénél; egyik agyvérzés — másik szívszélhűdés folytán esik össze, másíknál egyéb lappangó bajok vesznek komoly fordulatot. Az előrenéző keresztény, ha ilyen esetekről hall, nem hitegeti magát a naív okoskodással, hogy ilyesmi csak mással eshetik meg, vele nem; nem is tér gondolkodás nélkül napirendre a megrendítő hírek hallatára, hanem azt mondja: Ami ezzel történt, az velem is megtörténhetik. S mi következik ebből? Bele kell nyugodni a változhatatlanba — mondja a flegmatikus. Ha lehetne belenyugodni! Ha bele tudna nyugodni az, akit a halál meglepetésszerűen a halálos bűn állapotában talált, hogy az igazságos Isten a kárhozatra taszította, hogy soha többé egy parányi örömben nem lesz része, hogy az ő sorsa a teljes elhagyatottság, a kétségbeesés, a marcangoló önvád, a keserű sírás, a győtrő lángok s az örök sötétség. Bele lehet ebbe nyugodni?

Soha. Az egyetlen észszerű következtetés, melyet levonhatunk, az: Úgy kell élnem, hogy mindig készen álljak a halálra s felelni tudjak Isten ítélőszéke előtt. *Legyetek készen, mert amely órában nem vélitek, eljön az Emberfia* — mondja az Úr. S ismét: *Mint a tolvaj, úgy lep meg beneteket, mikor rá sem gondoltok, a halál.* Mikor állunk készen? Ha lelkünk tiszta a halálos bűntől s állandóan a kegyelem és istenszeretet állapotában élünk. Lehetséges ez? Nem vagyunk-e mindnyájan gyarló, bűnös emberek? Nem olyan nehéz ezt elérnünk, csak *indítsuk fel gyakran, különösen este lefekvés előtt a tökéletes bánatot.* Illymódon gyakorlatra teszünk szert annak felindításában és halálveszély idején is eszünkbe jut, nemcsak az orvosra s a testi élet megmentésére gondolunk, hanem lelkünk megmentésére is. Ha ezenfelül általában vallásos életet élünk, megszenteljük a vasárnapot, szentbeszédet hallgatunk, imádkozunk s a szentségi Jézust tiszteljük, akkor feltehető, hogy a hit, remény és szeretet erényei elevenen lüktetnek bennünk s a tökéletes bánat felindítása nem okoz különös nehézséget. Persze, ha valaki imádság, templom és Isten nélkül él, annak valláserkölcsei világa olyan lesz, mint a berozsdásodott óraszerkezet, melyet szükség idején olajozással is alig, vagy sehogy se lehet működésbe hozni. Így sok bűnös is, bármint álljon rendelkezésére a végórában az isteni kegyelem, megdermed a halál szemléletére, nem jut egyetlen jó gondolathoz, állati közömbösséggel néz maga elé, a helyett, hogy lelke megmentésére fordítaná az utolsó percekét. — Ferenc Ferdinánd volt trónörökösről jegyezték fel a magánéletéhez közelállók, hogy mindig térdelőn állva végzett reggeli és esti imádságot. Halála előtt egy időben a gyönyörű miramerei kastélyban tartózkodott s a főhercegi család ott végezte el húsvéti gyónását. Este a társalgásnál a gyóntatóatya ezeket mondta: Fenség, egy rövid, de nagyon megfelelő esti imádságot találtam, mely 3 pontból áll. A főherceg érdeklődve hallgatott. Első pont: Felindítani szívből a tökéletes bánatot aznap s egész életünkben elkövetett bűneink felett. Második pont: Isten színe előtt kijelenteni, hogy szívből megbocsátunk mindenkinek, aki megbántott. Harmadik pont: Kifejezni megnyugvásunkat Isten minden végzésében velünk és körülöt-

tünk, elfogadni Isten kezéből a halált is minden fájdalmával és aggodalmával, elmondva X. Pius pápa ismert búcsúfohását. A trónörökös neje elővette kis jegyzőkönyvét és kérte, hogy ismételné ezt még egyszer s mindent följegyzett. Nemsokára bekövetkezett a szerajevói tragédia, mely a világháború megkezdésére szolgált alkalmul. Szerencsések voltak a főhercegek, ha ezt az egyszerű esti imádságot naponként elvégezték. Az orgyilkosok golyója, mely életüket kioltotta, elvehette tőlük a földi, de nem az égi heradhatatlan koronát.

Tegyük mi is szokásunkká esténként a tökéletes bánat felindítását. Lehet, hogy este, mikor befejezzük a napot, a kegyelem állapotában vagyunk, nem követtünk el napközben halálos bűnt. Milyen haszonnal jár ilyenkor a tökéletes bánat felindítása? Isten szeretete irántunk fokozódik, a kegyelem lelkünkben növekedik. Egyetlen foka a növekedésnek a kegyelemben nagyobb jó, — a hit világánál mérlegelve — mint ha bármily magas rangot vagy címet kaptunk volna. A tökéletes bánat felindításával továbbá sok bocsánatos bűntől megtisztul lelkünk, s ezzel szépsége nagyobb lesz. Mennél szebb lelkünk, annál sugárzóbb lesz égi koronánk, annál gyönyörűbb és szebb lesz testünk is a feltámadás napján. A tökéletes bánat továbbá megszabadít sok ideiglenes büntetéstől, sok csapást, mely különben a földön érne, ilymódon távol tarthatunk magunktól s megóvjuk magunkat a tisztító tűz hosszabb és fájdalmasabb kínjaitól. Végre ilymódon erősödünk a kísértések elleni küzdelemben. Napról-napra alá vagyunk vetve könnyebb-nehezebb kísértéseknek. Egyszer a gonoszlélek támad álnokul ellenünk, másszor rossz példákat látunk magunk körül, könnyelmű elveket hangoztatnak fülünkbe, kísért a világ s lefelé húz a test. S e küzdelemben meg kell állnunk helyünket, mert nem múló földi előnyök forognak kockán, hanem egy örökkévalóság. Egyik hathatós eszköz, melyből erőt meríthetünk: a tökéletes bánat felindítása.

Még jelentősebb a tökéletes bánat felindítása arra nézve, aki napközben elég szerencsétlen volt halálos bűnt elkövetni. Aki ilyen szomorú esetben nem felejt el este szívből, komolyan felindítani a tökéletes bánatot, az újra

viSSZanyeri abban a percben Isten kegyelmét és szeretetét, Isten gyermeke lesz, lelke újra szép lesz, lelkiismerete tiszta, az elvesztett érdemeit visszakapja, ismét képes lesz érdemszerző jócselekedetek végzésére, s ha ezen az éjtszakán hirtelen meglepné a halál, a szentségek felvétele nélkül is a mennyországba jut. Milyen nagyszerű hatások ezek! Tényleg így van? Igen, ez a katolikus Egyháznak biztos és csalhatatlan tanítása a Szentírás alapján. Hozzá nem is kell a tökéletes bánatnak olyan magas foka, mint aminő megvolt a vétkező Dávidban, a bűnbánó Magdolnában, vagy Péter apostolban, ki bukása után szakadatlanul siratta vétkét, úgyhogy a könnyek kétoldalt kiegészíték arcát és vörös barázdát vájtak azon. „A tökéletes bánatnak legkisebb foka is elég arra, hogy egy pillanat alatt minden bűnt eltöröljön” — mondja Aquinói Szent Tamás. Éspedig nem csupán életveszélyben következik be ez a hatás, hanem valahányszor azt felindítja valaki magában. „Minden, aki szeret, az az Istentől született” — mondja Szent János evangélista. Aki a tökéletes bánatot felindítja, az szeret, tehát Istentől született, Isten gyermekévé lett. „Aki engem szeret, azt Atyám is szeretni fogja, én is szeretem őt” — mondja Jézus. Aki tehát szereti az isteni Üdvözítőt, s ezt teszi az, aki tökéletes bánatot indít, az maga is Isten szeretetének tárgya lesz s nem kell félnie a kárhozattól. Nem nagyszerű és vigasztaló gondolat ez? Nem kell-e hathatósan ösztönöznie e megfontolásnak a tökéletes bánat gyakori felindítására? Fontold meg, lefekszel halálos bűnnel s meglep hirtelen egy rosszullét, elveszted eszméletedet és meghalsz. Hány ilyen eset történik! Ha így halsz meg, lelked lesüllyed a kárhozat borzalmas örvényeibe, elveszted a mennyországot s vele mindent. Aki elveszti a mennyországot, a mögött ott áll egy elvesztett, haszontalanul eltékozolt földi élet, az örökre elvesztette minden jólelkű teremtmény barátságát, az elvesztette a lelkiismeret békéjét, mint a féreg rágja őt a kárhozatban folyton a lelkiismeret furdalása, az elvesztette a szabadulás minden reményét, az elvesztette Istent, a legfőbb jót, mind ezt menthetetlenül, örökre. Valóban, elvesztett mindent! A világháború idején egyik városnak a vasuti állomáshoz vezető útján járt állandóan egy szótalan asszony. Meg-

megállt, nézte a földet, aztán letérdelt és mély fohások között csókolta a föld porát. Csendes őrült volt, ki a csatában elesett férjének lábnyomait kereste az utolsó úton, melyen tőle eltávozott. Gyenge kép, mely élénk állítja az elkárhozott kínját, aki örökre elvesztette Istent s most már hiába keresi a jó pásztornak, Jézusnak lábnyomait, aki egykor oly közel volt hozzá, s akihez nem talál el többé soha. — Őrült vakmerőség tudatosan megmaradni a halálos bűn állapotában, amikor bármely óráútás az utolsó lehet számunkra.

Azért ha lelkiismeretünk vádol, hogy akár gondolattal vagy kívánsággal, akár szóval vagy cselekedettel nagy bűnt követtünk el, mihamarabb szálljunk magunkba, alázzuk meg magunkat Isten színe előtt s indítsuk fel a tökéletes bánatot. Mindenesetre tegyük ezt meg este lefekvés előtt. Nem lehet ott elég bizonyosság, ahol veszélyben forog egy örökkévalóság. — Így remélhetjük azt is, hogy majd halálos ágyunkon is fel tudjuk és fel fogjuk kelteni a tökéletes bánatot. Lehet, hogy az utolsó betegség, mely halálunkat megelőzi, oly körülmények között lep meg, hogy nem lesz alkalmunk felvenni a végső szentségeket; lehet, hogy elveszünk a szentségeket, de azután jutnak még bűnök eszünkbe, melyeket kínos helyzetünkben nem, vagy nem helyesen vallottunk meg; lehet, hogy jól vettük fel a végső szentségeket, de a halál bekövetkezte előtt napok, esetleg hetek jöttek közbe, s mi valamiképp nyugtalanok leszünk, nem estünk-e nagy bűnbe hit, remény, vagy egyéb erények ellen; papot most már nem akarunk újra hivatni s tanács-talanul nézünk a jövőbe. Mindeme körülmények között végső mentőeszközünk a tökéletes bánat. Ezt Isten kegyelmével pár perc alatt felindíthatjuk és nyugodtak lehetünk. — Igen, előfordulhat, hogy egy kedves hozzátartozónk kerül hirtelen a halálos ágyra s a pap még messze van. Imádkozzuk elő neki a tökéletes bánatot. Ilymódon megmenthetjük lelkét s majd örömmel fog egyszer élénk sietni a mennyországban. Mivel pedig a halál órája mindnyájunkra nézve, akik most itt jelen vagyunk, bizonytalan, s nincs kizárva, hogy némelyeket közülünk készületlenül lepne meg a döntő óra, befejezésül most mindnyájan szívből indítsuk fel a tökéletes bánatot.

Istenem és Atyám, beismerem, hogy vétkeztem ellened s már nem vagyok méltó, hogy gyermekednek neveztessem. Fájlalom, hogy megbántottalak s kihívtam magamra igazságos büntetésedet. Szeretlek Istenem, mint legjobb Atyámat és legnagyobb jótevőmet, s mert te a legfőbb és szeretetre legméltóbb jószág vagy s egyedül e szeretetből kifolyólag is fájlalom, hogy vétkeztem. Utálattal fordulok el ezért a bűntől s ígérem, hogy többé nem vétkezem. Könyörülj rajtam Isten, nagy irgalmad miatt, s könyörületed nagy volta szerint töröld el gonoszságomat. — Jézusom, ki a szentségházban jelen vagy, te magadat a jó Pásztornak nevezted, aki utána jár az elveszett bárányoknak. Utána jártál szent véred kiontásáig a keresztfán. Bocsásd meg könnyelműségemet. Fájlalom, hogy vétkeztem. Jézusom, Istenem, mindenekfölött szeretlek, irgalmazz most és halálom óráján.

Pünkösd utáni 13. vasárnap

A vallás

Tíz beteget gyógyított meg, mint a mai szent evangélium beszéli, az isteni Üdvözítő a poklosság szörnyű betegségétől. A tíz közül kilenc a visszanyert egészség fölötti örömében mindent felejtett, ami mögötte volt, ment a maga útján vissza a világba. Csak egyet húzott vissza a hála-érzet, egy borult le köszönetet rebegve Jézus lábaihoz. Mire int bennünket az Anyaszentegyház ezzel a történettel? Nem csupán a hála kötelezettségére, hanem valami rejtett kegyelemre, melynek részesei voltunk. Jézus végtelen jó-sága bennünket is megszabadított *a keresztség szentségében a bűn poklosságától*. A keresztséget az első századokban rendszerint húsvét előtti éjtszaka szolgáltatták ki. A vasárnapok ünneplése pedig az egész egyházi éven át azt célozta, hogy a keresztényekben eleven erővel éljen Krisztus feltámadásának hite s a keresztségben nyert új élet emléke. A vasárnapi istentisztelet a keresztségnek mintegy megújítása akart lenni, hálaáldozat Isten jóságáért, erő-és kegyelemközlés a szentáldozásban a keresztény élet folytatására. A tíz poklos a mai szent evangéliumban a megkereszteltek érzületét példázza. Egy tért vissza közülük a gyógyulás után, hogy hálát adjon Istennek, ez az egy *a jelenlevőket* jelképezi, akik vasárnap kötelességüknek érzik Jézus oltára körül sereglenni s bemutatni az Úrnak az eucharisztikus hálaáldozatot. A kilenc távolmaradó az istentisztelettől távolmaradó katolikusokat jelenti, akik közül némelyeket talán komoly okok akadályoznak a megjelenésben, de a legtöbben lanyhaságból s azért maradnak távol, mert a keresztség jótéteményének emléke már nem él bennük, Istennel és lelkük üdvével nem törődnek, val-

lástalanok lettek. Szomorú tény, hogy főleg nagyvárosokban a katolikusok nagy többsége, a 9/10-es arány talán nem túlzott, nem teljesíti vallásos kötelességeit. Mivel mi is közöttük élünk s példájuk ránk is ernyesztő hatással lehet, kiolthatja bennünk a vallásos érzület melegét, szívleljünk meg ez alkalommal néhány általános gondolatot *a vallásról s annak jelentőségéről*.

Honnan ered a vallás? Egyesek szerint, akik álokoskodásokkal iparkodtak magukat megnyugtatóni, a vallás az ősebernél félelemérzetekből és tudatlanságból keletkezett. Ijesztő természeti tűnemények, égháború, villámcsapás, földrengés, betegségek keltették fel a primitív emberekben a hitet, hogy fölöttük magasabb hatalmak intézkednek, akiket imákkal, áldozatokkal kell megengesztelni, hogy el ne pusztítsák őket. Mit felelünk erre? Ha a vallásnak semmi komolyabb alapja nem lenne, mint a vak félelem, akkor csak a gyermekek és műveletlen emberek lennének vallásosak. Pedig sok nagy tudású s a természettudományokban elismert tekintély is mélyen vallásos volt. A félelemnek kétségkívül van szerepe a vallásban, a Szentírás szerint is *az Úr félelme a bölcsesség kezdete*, de éppoly jelentős benne a bizalom, szeretet, hála, megnyugvás és lelkiöröm érzése, ezek a mozzanatai pedig a vallásos lelkiületnek a zavart félelemérzetekből meg nem magyarázhatók. Talán inkább megközelíti az igazságot az az állítás, hogy a vallástalanság származik a félelemből. Akinak t. i. rossz a lelkiismerete, az csak aggódva és idegenkedve tud gondolni Istenre, aki szent és igazságos, akitől tehát a bűnös jót nem várhat, amíg meg nem tér. Mivel pedig némelyek a bűnnel szakítani nem akarnak, szakítanak a vallással és kétes értékű teóriákkal áttatják magukat. A valláshoz — mondják — ma már csak a műveletlen elemek ragaszkodnak. A tudomány leszámolt a vallással. A természettudósok mind vallástalanok... Mit mondjunk az ilyen állításokra? Annyit el kell ismernünk, hogy az intelligencia nagyrésze — tisztelet a kivételnek — nem ad jó példát a vallásos kötelességek teljesítésére. A hit s a vallásos érzület kegyelem, Isten ajándéka, s e kegyelemre sokan éppen a tanultabbak közül méltatlanná teszik magukat az elbizakodottság, könnyelműség, vétkes szokások s az imádság

elhanyagolása által. Hofbauer Szent Kelemen szokta volt mondani: Imádkozzatok, máskülönben csakhamar az egész evangéliumot mesének fogjátok tartani. — Az természetesen téves állítás, hogy a tudomány s a mi szent vallásunk között ellentét lenne. Nincs ellentét azért, mert a vallás Istennel, a tudomány pedig Isten *műveivel* foglalkozik. Nincs ellentét, mert úgy az emberi értelemben, mint a vallásban ugyanannak az egy isteni napnak sugarai tükröződnek. Az emberi ész által megállapított biztos igazságok éppúgy Istentől erednek, mint a vallási igazságok. Isten önmagának nem mondhat ellent. — Az is túlzott állítás, hogy a természettudósok vallástalanok lennének. Ellenkezőleg, az elismerten legnagyobb nevű természettudósok csekély kivétellel istenhívő, vallásos emberek voltak. Egy Dennert nevű keresztény író „A természettudósok vallása” című művében átvizsgálta 300 nevezetesebb tudós életét s úgy találta, hogy csak 2 % volt közöttük határozottan vallástalan, a többi mind hívő keresztény vagy vallásos ember volt. Fárasztó lenne neveket felsorolni. Elég, ha egy Galvani, Volta, Ampère, Röntgen, Pasteur neveit említjük. Volta, a villamos áram felfedezője naponkint jelen volt a szentmisén, naponkint elimádkozta a szentolvasót, s nem tartotta méltóságán alulinak, hogy gyermekeket tanítson a katekizmusi igazságokra. — Paul Claudel, a költeményeiről híres francia diplomata úgy nyilatkozott, hogy a katolikus vallás igazságairól erősebben meg van győződve, mint arról, hogy a nap süt az égen. Még csak Marconit, a rádió híres feltalálóját idézem. Egyik, a sajtó számára adott nyilatkozatában ezeket mondta: A tudomány sok dolgot nem tud megmagyarázni, így a legnagyobb rejtélyt: önnön létezésünket. Kik vagyunk? Honnan jövünk? Hogyan jutunk az élet birtokába? Ezekre a kérdésekre évezredek óta töri fejét az ember, de megnyugtató feleletet nem talált. Én büszkén jelentem ki, hogy hívő és katolikus vagyok. Én hiszek az imádság erejében. Hiszek benne nemcsak mint hű katolikus, hanem mint tudós is.

Honnan ered tehát a vallás? Ered az eszes emberi természetből, az ember való helyzetének felismeréséből a mindenségben. Az ember, mint okos lény, tudni akarja, honnan van a világ, s honnan és kitől nyert ő létezését s

nem áll meg a másodrendű okoknál, minők a szülők vagy a természeti törvények, hanem keresi a végső és igazi okát minden létezésnek s eljut a természetén felül álló mindenható és végtelenül bölcs lénynek, Istennek ismeretére. Isten a teremtető, akitől van alkotva minden, ami él és mozog. Istentől mint teremtetőtől mindnyájan függünk, neki mindnyájan alá vagyunk rendelve, olyanféle viszonyban vagyunk vele, mint a patak a forrással, melyből kiindul, mint a fa a gyökérrel, melyből életét szívja, mint a test a lélekkel, melytől elválasztva a halál és enyészet martaléka lesz. Isten adta, ugyanő tartja fenn életemet. E függő viszonyból a teremtető Istenhez következik a kötelezettség, hogy magamat neki alárendeljem, hatalma, nagysága, jósága előtt hálás tisztelettel meghajoljak, parancsolatait teljesítsem. Ha egészen természetesen találjuk, hogy a gyermek tisztelje atyját, a szolga urát, a koldus jötevőjét, kinek adományából él, még sokkal természetesebbnek kell találnunk, hogy a legfőbb Lényt, kiben a Szentírás szava szerint élünk, mozgunk és vagyunk, imádjuk, kijelentéseit, melyeket természetfölötti jelek, csodák és jövendölések kísérttek, hittel fogadjuk s neki szolgáljunk. Mint ahogy a fa, fű, virág, lábas jószág a gazda birtokán a birtokos jogos tulajdona, annak hasznára és örömeire kell hogy szolgáljon, és pedig kizárólag, úgyhogy aki elvenné, az tolvaj és rabló, ugyanígy az ember egészen és kizárólag Isten szolgálatára kell hogy szentelje összes erőit, ifjúsága napjaitól késő öregkoráig. Így az ember természete szerint és fölmenthetetlenül kötelezve van a vallásra. A vallás ugyanis lényegében nem más, mint Isten ismerete és tisztelete az ember részéről.

Mindenkinek azért, ki az igazság által vezettetni magát s felismeri tényleges helyzetét a mindenségben, vallásosnak kell lennie. A Szentírás a vallásos embert igaznak és istenfélőnek nevezi. Szent Pál, mikor vallásos életre buzdít, azt mondja: *Járjunk az igazság útján szeretetben.* A Zsoltaáros pedig így korholja a vallástalanokat: *Emberek fia! meddig lesztek nehéz szívvél? Miért szeretitek a hiúságot és keresitek a hazugságot?* A vallástalan ember élete folytonos hazugság, mert túlteszi magát a való tényálláson s nem adja meg a köteles hódolatot annak, akitől mindene

van. Azért Szent János szerint az ítéletnél kemény szó hangzik feléje: *Kívül az ebek, a szemtelenek és gyilkosok és minden, aki szereti és cselekszi a hazugságot.* — A vallástalan ember viselkedése jellemesség szempontjából is súlyos kifogás alá esik. Nem törnénk-e pálcát az olyan gyermek fölött, aki elfordítaná a fejét, mikor atyja mellette megy el, nem ismerné meg azt, nem méltatná egy főhajtásra, holott mindenét tőle kapta? Így tesz a vallástalan Istennel. Egy kevés elfogulatlanság és jóakarattal mellette felismerhetné őt, de nem akar róla tudomást venni, hogy féktelen és önző indulatainak élhessen. Az ilyen eljárás a jellem fogyatékoságának a jele. Méltán írja Racine, a nagy francia drámaíró fiának: Azt hiszem, belátod, hogy minden tőled telhető törekvésed mellett is csak úgy lehetsz becsületes ember, ha megadod Istennek, amivel neki tartozol.

A vallástalan ember jósága, hűsége változékony, megbizhatatlan. Erkölcsi életének nincs szilárd alapja. Az erkölcsös élet t. i. bizonyos törvényeket tételez fel, melyek mindenkit, minden körülmények között kötnek. Ilyen törvények pl.: szüleimet tisztelnem kell, a hitvesi hűséget meg kell őriznem, családomról, gyermekeimről gondoskodnom kell, más jóságát, becsületét elvenni nem szabad, más életében, testi-lelki épségében megkárosítani, bűnbe vinni, megcsalni nem szabad. Az ilyen törvényeknek azonban csak annál van igazi kötelező ereje, aki tudja, hogy *ezek mögött egy olyan törvényhozó áll, aki mindent tud, aki megfizet mindenkinek érdem szerint, aki elől sem élve, sem halva senki el nem menekül, az Isten.* Aki vallástalan s nem hisz komolyan Istenben, az akkor teszi túl magát az erkölcsi törvényeken, amikor szeszélye, pillanatnyi előnye vagy forrongó vágyakozása úgy kívánja. Isten nélkül nincs szentesítése az erkölcsi törvényeknek. — Egyik francia képviselő, ki a vidékről jött a fővárosba, előre kifizette a szállodában egy hónapra lakását. A szállodás sietve akarta kiállítani a nyugtatványt, mire a képviselő könnyedén megjegyezte: Eh, mit irkál, keresztényeknek, kik Istenben hisznek, nincs ilyesmire szükségük. A szállodás szkeptikus mosollyal felelte: A vidéken, úgy látszik, még komolyan veszik Istent, mi, párizsiak már túl vagyunk ezen. — Ah

úgy, mondta a vendég, akkor természetesen kérem az írásbeli elismervényt. — Vallástalan egyénnel szemben az ember nem lehet elég óvatos.

A vallástalan bűnös módon fecsérli el a drága életidőt s ha mégannyit dolgozna is, Isten szemében csak a napot lopja. Amint egyetlen földi úr sem elégednék meg azzal, hogy az, akit szolgálatába fogadott, dolgozzatna ugyan reggeltől estig, de sose azt, amit ura akar, amire őt felfogadta, amiért neki fizetést és ellátást ad, hanem mindig mást, mindig azt, amihez neki kedve van, úgy Isten szemében is haszontalan ingyenélő az, aki az első és főmunkát, melyet Isten reá bízott, melynek végzésére a földre küldte, elhanyagolja. Ez az első és főmunka, az „egy szükséges”: Istennek szolgálni, mindent az ő akarata szerint, az ő dicsőségére tenni, egyszóval: *vallásosnak* lenni. A vallástalan emberek alkotják a *társadalmi* életben is a bomlasztó elemet, a pestist. Békés és nyugodt társadalmi együttélés csak ott lehetséges, ahol, amint én tiszteltben tartom másnak vagyonát, életét, becsületét és jogait, úgy mások is megteszik ugyanezt velem szemben. Rend és biztonság ott van, ahol senki nem áhítozik az után, ami másé s ahol mindenki hűségesen teljesíti hivatásbeli kötelességeit. De jogok és kötelességek ismét törvényeket tételznek föl, melyek az embereket lelkiismeretben kötelezik ott is, akkor is, ha szuronyos csendőr vagy géppuskás katonasztag nem áll mögöttük. Am Isten nélkül, aki mindnyájunk Úra és Teremtője, ilyen kötelező törvény nincs. Azért mondta már a pogány Plátó: Minden emberi társadalomnak alapját rombolja le az, aki a vallást lerontja. Plutarchos pedig így fejezte ki ezt a gondolatot: Könnyebben építhetsz várost a levegőbe, mint köztársaságot vallás nélkül.

Igy tehát az igazság és becsület, a jellemesség és önnön érdekünk, a társadalmi élet lehetőségének fenntartása egyaránt kell, hogy ösztönözzön bennünket intenzív vallásos életre. Késztessen erre bennünket lelkünk békéjének, boldogságának, örök üdvének biztosítása is. Mindig igaz marad t. i. az ágostoni mondás: Nyugtalan a mi szívünk mindaddig, amíg meg nem nyugszik tebenned, Istenem! Minden jó, amit Istenen kívül találhatunk, véges, mulandó, bizonytalan s azért nem elégít ki bennünket. Mi

egy teljes és állandó jó után sóvárgunk, mi a szépség és szeretet kiapadhatatlan ősforrását szomjazzuk s ez az élő Isten, akitől s akiért teremtve vagyunk. Azért Istennel szemben jelen életünkben úgy kell viselkednünk, hogy előkészüljünk a Legszentebbel való örök egyesülésre. Ez úgy történik, hogy szeretjük, imádjuk őt és vallásosak vagyunk. Aki nem vallásos, az a földön is elégedetlenül vergődik, s a másvilágon is nyomorult lesz.

Anatole France, a nagyhírű francia író teljesen vallás-talan volt. Irodalmi működése nagy vagyont szerzett neki. Saját, fényűzően berendezett villájában lakott, gondtalanul élt s élvezte kortársai nagy részének elismerését. Haláláról Brousse nevű magántitkára a következőket írja: Anatole France megfogta mindkét kezemet reszketve és lázasan. Erősen nézett szemembe, míg az ő szeme tele volt könnyekkel. Arcvonásai eltorzultak. Sóhajtott és így szólt: „Az egész világmindenségben nincs teremtmény, aki olyan szerencsétlen lenne, mint én. Az emberek boldognak tartottak. Nem voltam én az soha, egy napig, egy óráig sem.” — Így nyilatkozik a sokak által irigyelt és csodált nagy író a végső órában, amikor végigtekintett önnön életén, melyet mint a tékozló fiú, messze az atyai háztól élt le. *Hiúságok hiúsága minden, kivéve Istent szeretni és neki szolgálni.*

A vallásnak eme jelentősége miatt sürgeti Isten ki-nyilatkoztatott szava, a Szentírás is, hogy minden iparko-dásunkkal azon legyünk, hogy Istent mindig jobban meg-ismerjük, neki mindig tökéletesebb szívvel szolgáljunk. „*Ez az örök élet, hogy megismerjenek téged, az egyedül igaz Istent s akit küldöttél, Jézus Krisztust. Hit nélkül lehetetlen Isten előtt kedvesnek lenni... Szeresd a te Uradat Istenedet teljes szivedből, teljes lelkedből, teljes elmédből és minden erődből. Ez az első és legfőbb paran-csolat.*” S a tízparancsolat élén ez áll: „*Uradat Istenedet imádjad és csak neki szolgálj!*” S ismét: „*Féld Istent és tartsd meg parancsolatait, mert ez az egész ember.*”

Semmi és senki a világon nem menthet fel bennünket a vallásosság kötelezettsége alól. Pál apostol még a pogá-nyokat is, kikhez nem jutott el a kinyilatkoztatás fénye, menthetetleneknek nevezi, mert noha a természetből fel-ismerték vagy legalább felismerhették Istent, mégsem akar-

ták őt tisztelni, hanem átengedték magukat szívük rossz vágyainak. Ezért Isten felelősségre vonja majd őket s megfizet nekik tetteik szerint. — Vessük lelkünkbe ezeket a gondolatokat s mint ahogy féltékenyen őrizzük szemünk fényét és életünket, úgy és méginkább vigyázzunk arra, hogy vallástalan emberek beszéde vagy rossz példája, hitetlen írók vagy újságok merész rágalmai és szellemeskedései el ne lopják szívünkéből azt, ami földi életünknek legnagyobb értéke, örök boldogságunknak pedig elengedhetetlen föltétele: a vallást.

Fontoljunk meg még a vallásra vonatkozó néhány részletkérdést.

A vallás lényegileg *akaratunkban* van, a készségben, mellyel Istennek, mint Teremtőnknek és legfőbb Urunknak magunkat alárendeljük, neki szolgálunk, őt tiszteljük és imádjuk. Tiszteletünk alapjául azonban bizonyos igazságok szolgálnak, melyeket *értelmünkkel* ismerünk meg, ilyenek: hogy Isten van, hogy végtelenül jó és tökéletes, hogy mint a patak vize a forrásból indul ki s azzal egész útján lényeges összefüggésben van, úgy a mi létünk is Istentől indul ki s ő tartja azt fenn életünk minden napján. Ezekhez a természetes igazságokhoz csatlakoznak mindazok, melyeket Isten üdvünkre közvetlenül kijelentett s az Úr Jézus tanított. Az ismeretek, melyeket értelmünk szerez Istenről s a vele összefüggő módozatairól a kötetmeknek és tiszteletadásnak, adják meg a vallásnak sajátos jellegét és színezetét. Ilyen alapon beszélhetünk *igaz és téves vallásokról*. Egyes pogány népek még manapság is bálványképek előtt borulnak le; az izraeliták bárány- vagy gabonaáldozatokat mutattak be, pogány népek hadifoglyaikat áldozták fel s azok kivágott szívét dugták bálványaik szájába stb. Nyilvánvaló, hogy *Istent csak akkor tiszteljük igazán, ha az igaz vallást követjük*. A téves vallások követői nem tisztelik, hanem durván sértik Istent. Vagy nem sértő-e szükségképen Istenre, ha valaki egysorba helyezi őt tehetetlen bálványképekkel? Esetleg a nappal, holddal, kigyókkal s egyéb oktalán állatokkal cseréli össze? Istent továbbá *hozza méltó módon* kell tisztelnünk. Okosan nem gondolható, hogy egyes fakiroknak vagy siita mohamedánoknak, kik az istentiszteletnél tagjaikat metélik, üvegcserepeket és

viperákat lenyelnek, tetteikben a végtelenül jó és szent Isten örömét lelné! — Ha továbbá, amint tényleg történt, Isten atyai jósággal kinyilatkoztatott és előírt egy meghatározott vallási alakulatot az ember számára; ha az Isten Fia, amint azt tényleg megtette, szétküldte tanítványait az egész világra s meghagyta nekik, hogy gyűjtsék össze az összes hívőket a keresztség által Egyházába s aztán vezessék őket tanítása, parancsai szerint s a kegyelemeszközökkel végső céljuk, Isten felé, ha ez megtörtént, akkor világos, hogy az istentisztelet minden más, gyarló emberektől eredő formája, pl. a mohamedán, buddhista, vagy akár a Krisztus utáni zsidó s a 16. században keletkezett anglikán, protestáns stb. vallások *tilosak*, és senki nem gyakorolhatja a vallást ilyenmódon, mert így szembe helyezkedik Isten határozott rendelkezésével s megsérti Istent. Aki Isten szent Fölségének akar tetszeni, az nem követhet mást, mint az *igaz vallást*, ez pedig az egymásnak ellentmondó vallásrendszerek között csak egy lehet: *a katolikus vallás*.

Hallhatunk néha ilyen állításokat: Istennek elég a jóakarát. Aki őszinte szívvel keresi Istent, az kedves előtte, még ha tévedne is a tisztelet módjában... Mi erre a felelet? Istennek elég a jóakarát. Persze, hogy elég. De van-e abban őszinte jóakarát, aki előre és elvben kijelenti, hogy igaz vallás vagy hamis vallás egyre megy. Ilyet sohasem állíthat az, aki őszintén keresi Istent. — „Isten előtt kedves lehet az ember, ha esetleg tévedne is az istentisztelet formájában.” Ha saját hibáján kívül téved, kedves lehet, de ha saját hibájából, akkor már nem. Nem fordul-e elő gyakran, hogy valaki felismeri, hogy téves vallást követ, vagy legalább erősen kételkedik, hogy az igazság birtokában van-e, de földi előnyök miatt, kényelemszeretetből megnyugtatta magát álokoskodásokkal? A valóság az, hogy lelkiismeretünk csak akkor lehet nyugodt, ha az igaz vallás birtokában vagyunk s ahhoz mindvégig hűségesen ragaszkodunk. — Sokan nem csekély áldozatot hoznak azért, hogy az igaz hit birtokába jussanak. Angliában évenként ezrek térnek vissza a katolikus Egyházba. Anglikán papok gyakran dús jövedelmű állást hagynak ott s mennek a nélkülözésbe azzal, hogy katolikusok lesznek, mert a mai

nehéz viszonyok közt teológiai képzettséggel a világban alig tudnak elhelyezkedni. Egyik nagyműveltségű anglikán lelkész, miután katolikus lett, csak oly módon tudott az éhhaláltól menekülni, hogy házmesteri állást fogadott el és súrolta a lépcsőket azoknak lakásai előtt, akik azelőtt messziről köszöntötték. Mikor P. Henry, a konvertitákat támogató egyesület vezetője kérdezte tőle, nem esik-e ez egy kényelemben eltelt élet után túlságosan nehezeire, így felelt: Semmi sem nehéz az embernek, ha az igaz vallás birtokában van. — Ezek a modern mártírok, mondja róluk P. Henry.

A vallásnak továbbá elsősorban *lelkünkben* kell gyökereznie. *Lélek az Isten s akik őt imádják, ezt lélekben és igazságban kell tenniük* — mondotta Jézus. A vallás benső tényei: istenfélelem, hit, remény, szeretet, imádság és gyakori megemlékezés Isten jelenlétéről. Az életerős belső vallásosság aztán *külső* megnyilatkozásokat is keres, ilyenek: térdelés, kézösszetevés, hangos imák és szent énekek, részvétel az ünnepélyes istentiszteleten *s a leg-szentebb miseáldozaton*. Vallásos cselekményeket végezhetünk egyedül s végezünk ilyeneket másokkal *közösen*. A vallás magánügy — halljuk néha. Van e mondásnak elfogadható értelme. A vallás magánügy, amennyiben mindenkinek *egyéni* kötelessége, hogy Istenét és Urát tisztelje, ezt nem végezheti el helyette senki más; és mindenki halála pillanatában egészen magánosan áll majd Isten színe elé, hogy számot adjon tetteiről. Az egyéni felelősséget nem veheti le vállunkról senki. De a vallás egyszersmind *nyilvános* ügy is, olyan értelemben, hogy Isten határozott parancsai szerint tartozunk bizonyos vallásos kötelességeket nyilvánosan is, az emberek színe előtt teljesíteni, pl. vasárnap szentmisét hallgatni. Ugyancsak nyilvános ügy a vallás olyan értelemben, hogy nemcsak az egyes emberek, hanem a közösségek is, tehát *a község vagy állam is* tartozik tisztelni Istent s rendelkezéseiben, törvényeiben elkerülni mindazt, ami a családok vagy egyének vallásos életét gyengíthetné. Elvégre a község vagy állam csupa olyan egyedekből áll, akik lényük minden porcikájával s életük minden napján Istentől függnek, ha tehát egyesek kötelesek hódolni Istennek, az összesség

még sokkal inkább. Vagy nem volna-e botor beszéd, ha azt állítaná valaki, hogy az egyes gyermekek tartoznak tisztelni atyjukat, de a gyermekek együttvéve hátat fordíthatnak neki? Az uraság az erdő egyes fáival tetszése szerint rendelkezhetik, de az egész erdő nem az övé? — Annál fontosabb a közösségekre a vallás, mert hűség, kötelességtudás, tulajdonszertelet, engedelmesség és tiszta erkölcs nélkül egészséges és nyugodt emberi társulás nem állhat fenn, ezeknek pedig egyetlen biztos alapja az istenfélelem és vallás.

Véssük lelkünkbe ezeket a megfontolásokat. — Napoleon egyszer pénteki napra meghívott ebédre egy magasrangú tisztviselőt. „Engedje meg Felséged, mondotta ez, hogy elmaradjak.” „Miért?” „Mert tudom, hogy az asztalra csak húsétel kerül, én pedig pénteken nem eszem húst.” „Ugyan, mondta a császár, az asztalnál leszünk, nem a templomban!” „Felség, én az asztalnál is katolikus vagyok.” — Ez az egyedül helyes felfogás! Vallásosaknak kell lennünk az asztalnál s a műhelyben vagy hivatalban, társalgásunkban és szórakozásainkban, a másneműekkel való érintkezésben, hétköznapi és vasárnap. Különösen vasárnap! Vegyék el az embertől a vasárnapot s az állat színvonalára süllyed — mondotta Montalembert. Ez, fájdalom, ma is sokszor megvalósul. De viszont, ha megszenteljük a vasárnapot és megadjuk Istennek, ami őt illeti, Isten sem fukarkodik majd áldásával. Az Úr oltárának közelségében erőt és vigaszt merít a lélek, a magasba száll és előkészül a menny örök, boldog ünnepeire.

Pünkösöd utáni 14. vasárnap

A két úr

Két úrról szól az isteni Üdvözítő a mai szent evangéliumban. Vagy egyiknek, vagy a másiknak szolgálatában áll az ember a földi élet rövid próbaidején. Egyik úr az Isten, aki szeretetének ösztönzésére adott létet, értelmet, szabadakaratot, kinyilatkoztatást, segítő és megszentelő kegyelmet az embernek, s gondviselésével állandóan örökösödik felette, hogy az örök boldogság felé irányítsa. A másik úr a gonosz szellem, kit Krisztus Urunk a világ fejedelmének nevez, kit a gyűlölet és irigység ösztönöz állandóan, hogy az ember elé téves célokat tűzzön, mammonimádásra, gögre, istenkáromlásra, hitetlenségre vigye s lerántsa magához a kárhozat mélységeibe. Istentől ered minden, ami világosság és öröm és igazi jó, a rossz mögött pedig, mint sugalmazó, zavartkeltő, kárörvendő a legtöbbször a rossz szellem settenkedik. Azt mondhatjuk, az emberiség gépezetét két nagyhatalom mozgatja: egyik Isten s az isteni gondviselés, a másik, mely Isten terveit folyton kiforgatni és megghiúsítani törekszik, az ördög. — Mélyedjünk el hívő lélekkel a gondolatokba, melyek ez állításban vannak.

I. Isten rendez és intéz mindent a világban, egyesek és népek sorsa elsősorban az ő kezében van. *Isten teremtette a kicsinyt és nagyot és egyenlőképen van gondja mindenekre* — mondja a Szentírás. Istennek vagyunk teremtményei, tehát tulajdonai is. Önnön tulajdonára mindenki vigyáz, Isten is vigyáz reánk az életúton. *Nemde két verebet adnak egy filléren*, mondotta Jézus, s *ezek közül egy sem esik le Atyátok tudta nélkül. Nektek pedig a hajszálok is fejeteken meg vannak számlálva*. Kinek

volna fején mindenegybes hajsza! annyira értékes, hogy megszámlálná és leltározna, mint egyéb vagyonát vagy pénzt? Isten pedig ilyen kisszerűeknek látszó dolgainkat is szemmeltartja, tudta és engedelme nélkül nem veszhet el semmink. S ha testünkre ügyel, még inkább halhatatlan lelkünkre, hogy gyarlóságaink és botlásaink mellett is, ha csak el nem vetünk magunktól minden jóakaratot, elérhessük örök célunkat. Ezért adott mellénk őrzőangyalt kísérendül, ezért adja elénk újra meg újra a tiszta krisztusi tanítást, ezért kész a szentáldozásban szívünkbe jönni, hogy belénk öntse önnön nemes érzületét és kegyelmeit. *Mondom nektek, ne aggódjatok*, — int a mai szent evangéliumban az Úr Jézus. Nem azt mondja: Ne törődjétek megélhetésteccel, ez tunyaság és könnyelműség lenne, hanem: Ne keserítsétek életeteket állandó aggodalommal és rettegéssel. Ilyen kapzsi és nyugtalan érzület mellett nem lesz sem kedvetek Istennek szolgálni, sem időt nem jutattok erre. *Nem szolgálhattok egyszerre Istennek s a mammonnak.* — Figyeljük meg, milyen okokkal akarja megszilárdítani a mi Urunk bizalmunkat Istenben. „*Ne aggódjatok éltetekről, mit egyetek, se testetekről, mibe öltözzetek. Nem több-e az élet az eledelnél, és a test az öltözetnél?*” Kétségtelenül több, kell erre felelnünk. Az élet sokkal többet érő valami, mint a táplálék, s a test fontosabb, mint a ruházat. Ha a vörös pribékek elfognak egy tisztességes polgárt, s mint mondják, túszként őrzik, hogy adott pillanatban, mikor kedvük úgy tartja, kivégezzék, nem ragadja-e meg az ilyen fogoly az esetleg kínálgató alkalmat a menekülésre? Szívesen hagyja ott a neki benyújtott táplálékot s menekül valami vadon erdőbe vagy pusztaságba, noha tudja, hogy talán hosszú ideig kell koplálnia, vagy éhen vesz... Az élet több, mint a táplálék. S a test több, mint a ruha. Éjtszaka felébredünk, szobánk tele füsttel, az ablakok előtt lángnyelvek, halljuk a vészkiáltást: Tűz van... Nem ugrunk-e fel rémülten fekhelyünkről s menekülünk úgy, amint vagyunk s amily gyorsan tudunk? Jut eszünkbe még ruhák után keresgélni s várni, míg elérnek a lángok? A test több, mint a ruha! Ha ezt belátod, mondja a mi Urunk, vond le ebből a következtetést! Az életet s a testet nem te adtad magadnak,

hanem Isten, a Teremtő. Vajjon nem lesz-e kész még azt a kevés táplálékot és gúnyát is megadni, melyre szükséged van? Ha a többet megadta, az értékesebbet; a kevesebbet, a csekélyebb értékűt nem adja-e hozzá? Ha egy nemes-szívű gazdag gyermekének fogad egy nincstelen árvát, ráíratja házát, földjét, vajjon ennyi jótétemény után nem lesz-e kész megadni neki naponként a táplálékot is, melyre szüksége van? — Legyetek tehát bizalommal Isten iránt! — A természetre is utal az Üdvözítő. A világban Isten gondolatai tárulnak a hívő elé. „*Nézzétek — mondja — az ég madarait* (Szent Lukács egy párhuzamos helyen a hollókat említi), *hogy nem vetnek, nem aratnak, sem csűrökbe nem gyűjtenek és a ti mennyei Atyátok táplálja azokat. Nem értek-e ti többet azoknál?*” Jegyezzük meg ezt a gondolatot is: Isten a sok-sok millió madárnak, melyek végre is nem ismerik őt, nem kérik, nem köszönik meg, amit kapnak, mégis napról-napra megadja azt, ami az élet fenntartására szükséges; megadja a legridegebb tél idején is a hollóknak, ezeknek az egyetlen testű, károsó állatoknak a védő hajlékot, táplálékot, ruházatot; vajjon azokról, kik az ő gyermekei, élő képmásai, kiket maga mellett akar látni örökké a mennyországban, megfélemlít-e? Ezek számára nem léteznék gondviselés, holott a Szentírásban azt mondja az Úr: *Aki titeket érint, mintha a szemem fényét érintené . . . És: Úgy szerette Isten a világot, hogy az ő egyszülött Fiát, tehát azt, aki neki végtelenül drága, adta* — vajjon a kevesebbet, a mindennapit, ami életünk fenntartására szükséges, megvonja-e tőlünk? — A létezők sorozatában az állatvilágnál alsóbbrendű a növényvilág. Isten gondviselése erre is kiterjed, a mezők liliomaira, igénytelen virágaira és kóróira, melyek ma gyönyörködtek a szemet, holnap pedig esetleg a kemencében elhamvadnak. (Palesztinában fában szegény helyeken száraz kóróval tüzelnek.)

Hozzávet Jézus még egy megfontolást az eddigiekhez: Mit használ minden túlzott aggályoskodás? *Ki adhat közületek — úgymond — gondjai által testének mértékéhez vagy élete tartamához csak egy könyöknyit is?* Sorsunk Isten kezében van, mi azon nem változtathatunk. A pogányoknak nincs fogalmuk a mennyei Atyáról, kinek kezé-

ben futnak össze a világkormányzás szálai, ők egy vak fátumban hisznek s magukra hagyatva érzik magukat, ezért kétségbeesett ragaszkodásuk a földiekhez. Ti pedig gondolatok lelketek megmentésére s az örökkévalóságra. Készüljetek! *Keressétek először az Isten országát és az ő igazságát és ezek mind hozzáadottnak nektek.* A test roskatag épülete előbb-utóbb összeomlik, hiába támogatjuk túlzott aggodalommal étel-ital-gyógyszerek által. Mentsük meg lelkünket, akkor elértünk mindent. Ha erényes, szent életre törekszünk, már a földön is tapasztaljuk, hogy egy jóságos atyai szív virraszt fölöttünk. Mint ahogy egy jómódú kereskedő hű vevőjét meglepi néha-néha valami ráadással, úgy az Uristen azoknak, akik neki hűségesen szolgálnak, a mennyország örömei mellett megadja azt is, ami a múltó földi élet szükségleteinek kielégítéséhez tartozik. A vándornak, aki egy tiszta és bővizű forrás közelében időzik, nem kell aggályoskodnia, hogy szomjan vész el.

Mennyire alkalmasak az isteni Üdvözítőnek eme gondolatai arra, hogy megerősítsék bizalmunkat az isteni gondviselésben! Gondoljunk ezekre az élet nehéz óráiban! Fejezzük ilyenkor ki törhetetlen bizalmunkat, hogy a mi mennyei Atyánk mindent tud s ha nem is értjük, hogyan, miként, de mindent javunkra intéz.

Egy egyszerű gazdaember, aki sok mindenben ment keresztül, átélt vidám napokat a gondtalan ifjúkorban, aztán nehéz, fáradságos időket a férfikor robotmunkájában, miután övéi közül sokakat kísért ki a végső nyughelyre, a temetőbe, végre 80 éves korában maga is a halálos ágyra került. Itt a halál közelségében búcsút vett fiától, megadta neki végső tanácsait a birtok kezelésére nézve, ezután ezeket mondta: „Most már egymagadnak kell boldogulnod. Nagyon sok vagydon éppen nem marad rád utánam. De megmondom még azt, amit legértékesebbnek tartok, amire rájöttem földi életemben, s ami engem mindig fenntartott és tovább segített: Semmi sem következik be olyan szépen, mint azt előre elképzeltük és semmi sem nehéz olyan szörnyűségesen, mint ahogy attól rettegtünk, és minden valahogy másként történik, mint ahogy mi gondoltuk, de azért mégis minden úgy történik, amint a legjobb annak, akit az öröm vagy baj ért. Ne hagyd el Azt ott fenn, s majd ő se hagy

el tégedet.” — Aki közülünk hosszabb időt ér meg, az talán maga is eljut erre a belátásra. *Az én utaim* — mondja Isten a Szentírásban — *nem a ti utaitok, s az én gondolataim nem a ti gondolataitok, amily messze esik az ég a földtől, olyan messze esnek az én gondolataim a tienteiktől.* — De végül is az a leghasznosabb számunkra, ha gyermeki odaadással Istenre bízunk magunkat. — Magától értetődő, hogy nem szabad azért ölbe tennünk kezünket s várni, hogy az isteni gondviselés intézkedéséből a sült galamb szánkba repül. Ora et labora — a helyes keresztény jelszó. Imádkoznunk kell, mert Isten rendszerint azokat segíti, akik nem engednek a restségnek és kevély hitetlenségnek, hanem napról-napra állhatatos és alázatos imádsággal kérik Isten oltalmát. *„Kérjetelek és adatik nektek.”* Dolgoznunk is kell, Istentől kapott testi-lelki erőinket nem szabad parlagon hevertetni, ha megteesszük, ami tőlünk telik, remélhetjük, hogy Isten velünk lesz és hozzáadja azt, amire a mi erőink már elégtelenek.

S ami egyéni életünkről áll, az áll népek és országok sorsára vonatkozólag is. Ezeket is Isten vezeti sajátos céljaik felé. Most nagy átalakulások mennek végbe világszerte. Új társadalmi berendezkedések friss szele mozgatja a levegőt, több országban pusztító viharok dúlnak. Higgyük, hogy ez átalakulásokhoz is az utolsó, döntő szót az mondja ki, aki a galileai tengeren parancsolt a dühöngő viharoknak és nagy csendesség lőn. Akinek hazája sorsa szívében fekszik, az ilyen átmeneti időkben óvatos az izgató szólamokkal szemben, nem sokat ad a báránybőrbe öltözött farkasok ígéreteire, többet imádkozik a népek vezetőiért, hogy ne a nagyravagyás, hanem az istenfélelem és bölcsesség szelleme vezesse őket, s amikor választások idején alkalma van szavazatával hozzájárulni a közügyek intézéséhez, e nagy jogával lelkiismeretének szava szerint él.

II. Istennel, a világ és egyesek sorsának nagy rendezőjével szemben áll egy titokzatos, soha nem nyugvó hatalom: az ördög hatalma. Az ördög s a gonosz szellemek igyekezik felborítani, megghiúsítani Isten terveit az emberek üdvözítésére. — Gyenge hitű egyének szkeptikusan, fitymálva nyilatkoznak az ördög befolyásáról egyesek vagy népek sorsára, némelyek inkább nevetséges, mint félelmetes ha-

talomnak tartják. A valóság ezzel szemben az, hogy az ördögnek az embereket messze meghaladó értelem és cél-tudatos vasakarát áll rendelkezésére s minden befolyását latbaveti, hogy Isten terveit keresztesse, az embert Istentől elszakítsa, őt bűnbe, nyomorba, gyalázatba, örök szerencsétlenségbe sodorja. A kétely az ördög hatalmát, sőt létezését illetőleg, csak az ő malmára hajtja a vizet, mint a betörő is ott harácsol össze a legtöbbet, ahol senki sem gondol jelenlétére és semmi védelmi intézkedés nem történt a támadás megelőzésére. A Szentírás a sátánt „*ellen-séges embernek*” nevezi, aki konkolyt hint a búza közé, míg az emberek alusznak, mert gyűlölet emészti Isten iránt, aki lázadása miatt megfosztotta égi trónjától s a pokol mélységeibe taszította, s gyűlöletből testileg, lelkileg ártani törekszik Isten élő képmásának, az embernek, s mindenütt Isten terveinek, intézményeinek lerombolására tör. „*Lélek-gyilkosnak*” is nevezi a Szentírás az ördögöt, mert eltelve irigységtől szüntelenül fondorkodik, hogy az embert megfossza a kegyelmi élettől s lehúzza az örök halálba. Az irigység, melyet az ördög a felett érez, hogy egy földből alkotott teremtmény elfoglalhatja az ő helyét a mennyben s ott örökre élvezheti Isten színe látását, jobban égeti és gyötíri, mint a pokol összes lángjai. Nyughatatlansága úzte, hogy magához Jézushoz közelítsen kísértőleg a pusztában; hogy Júdást árulóvá tegye s az összes apostolokat meg-ingatni próbálja hitükben és ragaszkodásukban Krisztus-hoz: *Ime, a sátán kikért titeket magának, hogy megrostáljon, mint a búzát* — intette őket Jézus. A gyűlölet ösztönzi, hogy minden erejét kifejtse Krisztus igaz Egyházának le-rontására, de a pokol kapui, vagyis az ördög minden ha-talma megtörik az Egyház sziklafalán. Különösen az idők végezte felé szabadul fel az ördög és dühöng rettenetesen az Egyház szolgálói, a hívek s az egyházi intézmények ellen. Szent János a Jelenések könyvében szól a *tűzvörös sár-kányról*, mely királyi koronát visel, farka lesöpri az ég csillagainak harmadrészét, vagyis letiporja, hitehagyottá teszi a keresztények nagyrészét s mint vadállat dühöng a hívek ellen. *Jaj a földnek és tengernek, mert az ördög le-szállott nagy haraggal, tudván, hogy kevés ideje nagyon* — mondja a szent szöveg. Vadállatra emlékeztet Szent

Péter intelme is: *Józanok legyetek és vigyázatok, mert a ti ellenségetek, az ördög, mint ordító oroszlán körüljár, keresvén, akit elnyeljen.* S mint a Szentírás első lapjain szó van az ördögről s annak ivadékáról, vagyis cimboráiról, akik elkeseredett harcot folytatnak a Megváltó Anyja és annak ivadéka, vagyis Krisztus ellen, úgy az utolsó könyv is, a Jelenések könyve vázolja a haragra gerjedt sárkánynak, az *öskigyónak, ki ördögnek és sátánnak neveztetik*, harcát az asszony ivadéka ellen, vagyis azok ellen, kik megtartják Isten parancsait és akiknél Jézus Krisztus tanúbizonysága vágyon. A szent könyvek eme szavai magyaráznak meg sok borzalmas eseményt az újabbkori spanyol, orosz és mexikói egyházüldözésből. Mint a bábszínházban, az előtérben vérszomjas és hatalomra éhes munkásemberek és némberek nyüzögnek s emelik öklüket, a háttérben pedig kajánul mosolyog a főrendező, aki valamennyit dróton rángatja: a démon. „*Az egész föld csodálkozva követé a vadállatot*” — mondja a patmoszi látnok. Római Szent Franciska rendkívül zavaros időkben élt, a nyugati egyházszakadás idején, amikor egyszerre három pápa uralkodott (természetesen csak egy volt a törvényes) s a lelkekben teljes volt valláserkölcsi téren a káosz. A Szent egyik éjjel, szokása szerint, házának legfelső részén, egy padlásszobában virrasztott és imádkozott. A fülke levegője egyszerre elviselhetetlenül fülledt és fojtó lett. A Szent az ablakhoz lépett s felnézett a csillagos égre. Ragyogó, tiszta éjtszaka volt. Amíg lelkéből fohász száll a „világosságok Atyjához” — egyszerre csak észreveszi, hogy az ég teljesen beborul, elsötétül. Villámok cikáznak, a messzeségből hangzik a mennydörgés, minden recsegni, ropogni kezd az orkányszerű szélviharban. Fekete felhő gomolyog eléje, belőle sárkányszerű szörnyalak robban elő. Torka tüzet szór, szinte végtelen sora a mindenféle korú és nemű embereknek halad nyomdokában. A Szent megremegeg. „Látod a nagy tömeget, mely a sárkányt követi — súgja neki a gonosz szellem hangja, ezek az én alattvalóim.” Borzadva szemléli Franciska a félelmetes menetet, amely elrobog előtte. Egyet a kíséretben határozottan felismert. Az illetőben a pápai udvar teljesen megbízott, az ő kezére bízták a pápa s Róma védelmét. A Szentnek szíve összeszorult, tudatára jött an-

nak, hogy az ördög álnoksága folytán milyen nagy veszedelem fenyegeti az Egyházat s a lelkeket. Térdrehullva sokáig imádkozott a pokolbeli sárkány elvakult áldozataiért.

Szent Franciska kora óta nagy idő múlt el, de az ördög befolyása egyesekre s egész országokra ma is rémületesen nagy, uszálya megnőtt, államférfiak, kiknek nevét napról-napra emlegetik a lapok és ismeretlen nevű agitátorok, nők és férfiak, írók és ujságok, szabadkőművesek és szociáldemokraták, kommunisták és anarchisták s egyéb romboló elemek, lázas tevékenységgel állanak szolgálatába. Az Anyaszentegyház a lelkek üdve fölötti aggodalmában minden szentmise után térdrehullva imádkozik: Szent Mihály arkangyal, védelmezz minket a küzdelemben; a sátán gonosz kísértései ellen légy oltalmunk! Esedezve kérjük, parancsoljon neki az Isten! Te pedig, mennyei seregek vezére, a sátánt és a többi gonosz szellemet, kik a lelkek vesztére körüljárnak a világban, Isten erejével taszítsd vissza a kárhozat helyére.

Hogyan férközik az ördög a lelkekhez?

Közvetlen kísértések által, izgatva az érzéseket s a képzeletet, a bűnt s a benne rejlő élvezetet nagyítva, hamis színben tüntetve fel; kételkedő, hitetlen gondolatokat szuggerálva Isten s a túlvilág léte felől; kicsinynek, jelentéktelennek tüntetve fel a halálos bűnt, mielőtt az történék, s ha már megtörtént, csüggeteg, kétségbeesésbe vivő gondolatokat sugallva. Máskor ismét közvetve rossz társak, erkölcstelen vagy vallástalan irodalmi és művészeti alkotások által, a modern műveltséget hangoztatva, haladást, természettudományt emlegetve zavarja meg az ördög a lelkek egyensúlyát s vezeti őket a romlás s a rontás útjára. Hazudni vakmerően, valami mindig tapad — adta ki a jelszót a 18. században az Egyházat aláaknázni törekvő Voltaire. S a 20. század vezérlő szabadkőműves lapja Magyarországon, a Világ egyszer azt írta: azok az igazi hősök, kik a hazugságot is fegyvertárukba iktatják. Hősöknek nevezhetik az ilyen felforgató elemeket bűntársaik, Krisztus Urunk pedig azt mondja róluk, amit az igazság ellen küzdő farizeusokról mondott: *Ti az ördögatyától vagytok, aki hazug s a hazugság atyja.*

Dehát miért tűri Isten, hogy az ördög ilyen romboló

működést fejtsen ki a világban? Türi, mert az értelmes lényeknek szabadakaratot adott és szabadságuktól akkor sem fosztja meg őket, ha azzal visszaélnék a rosszra. Ha t. i. ettől megfosztaná őket, többé a jó sem eshetnék erkölcsi beszámítás alá, megszűnnék az érdemszerzés és erénygyakorlás lehetősége. Az ember számára Isten a földi életet próbaidőnek szánta s előkészületnek az örökkévalóságra. A végleges örök boldogságot Isten, hogy önértetünket kímélje s hogy azt annál örömteljesebbé tegye számunkra, nem alamizsnaként veti oda, hanem mint bért adja, mint győzelmi koszorút a küzdelmek után, mint nehéz munkával kiérdemelt jutalmat. Minden kísértés válaszütra állít bennünket, új elhatározást tesz szükségessé, új alkalmat ad kimutatni hűségünket, engedelmisségünket, szeretetünket Isten iránt. Minden kísértés alkalom a gazdagodásra, emelkedésre, boldogulásra, csak Isten szándéka szerint használjuk fel. Akit szeret Isten, arra sok és súlyos kísértést enged jönni. *„En majd megmutatom neki, mennyit kell szenvednie az én nevemért”* — mondotta Jézus Szent Pálról rögtön megtérése után. Az angyal pedig így szólt Tóbiásnak: *„Mivel kedves voltál Istennél, szükséges volt, hogy kísértés próbáljon meg téged.”* Szent Jakab is hangsúlyozza, hogy: *boldog, ki a kísértést kiállja, mert ha hűnek mutatta magát, elnyeri az élet koronáját, melyet Isten az őt szeretőknek megígért.*

Isten türi továbbá a világítéletig a gonosz szellem működését, mert rajta kifogni úgy sem tud. Isten végtelen hatalmával, bölcsességével, jóságával mindig tönkre tudja tenni az ördög terveit. Végso kifejeletben minden és mindenki meghódol Istennek és dicsőíti őt, a jók s a megtérő bűnösök irgalmát és határtalan szeretetét, a megátalkodott bűnösök Isten minden ellenállást összező igazságosságát. Isten előtt porba hull jó és gonosz, ördög és ember egyaránt, a jók a szeretet örömujjongásában, a gonoszok a rettegés és megaláztatás szégyenpirjában. De nemcsak a végső kifejeletnél, hanem már a történelem folyamán is észrevehető gyakran Isten ügyének győzedelmes előnyomulása az ördög és cimboráinak minden áskálódásával szemben. Persze mi, rövid életű emberek, akik ma aggódva szemléljük az események folyását és holnap sirba szállunk,

megremegünk, mikor látjuk a fanatikus támadásokat a jók s a jó ügy ellen, s azt hisszük, itt van a vég. Ám az örökkévaló Úr tud várakozni s terveinek megvalósulása csak később, esetleg századok múlva lesz szembetűnő. — Nemrég egy sakkművészről írtak a lapok, aki bekötött szemmel játszott egyszerre 3 más játékkal. Mikor tudtára adták, milyen húzást tettek ellenfelei, megjelölte, hova helyezték az ő bábjait. És megverte valamennyit. — Így intézi és rendezi Isten a világtörténet menetét, s bármint ravaszkodik a sátán és udvara, Istennek mattot adni nem képesek, sőt akaratuk ellenére csak Isten örök terveinek megvalósításán dolgoznak. Mint élesztette az ördög egykor Júdásban az ellenszenvet, a farizeusokban pedig a gyűlöletet Jézussal szemben, csakhogy elveszítsék. Isten azonban az istengyilkosság borzalmas gonosztettéből kiváltotta a szeretet legnagyobb művét, az emberi nem üdvözítését. Nemsokára heves üldözést indított a gonosz szellem Palesztinában a keresztények ellen. Mint ahogy a vihar megtépi a fát, de ugyanakkor a magvakat szétszórja a világ minden tája felé, úgy történt ekkor is, a keresztények szétrebbentek üldözőik elől s ahol menedéket találtak, mindenfelé új keresztény hitközségek keletkeztek. Ördögi gyűlölet hevitette Nérót, Diokleciánt, a hitehagyott Juliánt a keresztények ellen, később a perzsa királyokat, vandálokat, japán uralkodókat. Mít értek el vadságukkal? A vértanúk hősiessége, erényei, csodái napnál világosabbá tették a kereszténység igazságát és isteni eredetét, kihullott vérük vetőmagjává lett az új keresztények ezreinek. S azóta hányszor akarták és akarják az ördög csatlósai letiporni, megtörni Krisztus Egyházát, de csak önmagukat döntik kárhozatba, Krisztus Egyháza, mint a pálma nő a teher alatt, újra fölemelkedik s friss erővel folytatja lélekmentő működését. *Mert nincs bölcsesség, nincs okosság s nincs tanács az Úr ellen.*

De ha Istennek nem is árthat a gonoszlélek, nekünk embereknek kétségkívül ártalmunkra lehet. Árthat testünknek s méginkább lelkünknek. Krisztus Urunk megtörte ugyan a megváltás művének végrehajtásával a gonosz szellem hatalmát, de ez nem jelenti azt, hogy a gonosz szellem most már semmi befolyással nincs az emberekre. Jézus

megtörte az ördög hatalmát olyan értelemben, hogy: 1. Ha hiszünk Krisztusban s a keresztség s egyéb szentségekkel magunkra alkalmazzuk a keresztfán kiontott szent vérnek érdemeit, megszabadulunk minden bűntől, melyért különben felelnünk kellene Isten ítélőszéke előtt. 2. Krisztus érdemeiért megszabadulunk az örök kárhozattól. 3. Üdvözítőnk érdemeiért bő kegyelmeket kapunk a kísértések legyőzésére. Az ördög — mondja Szent Ágoston — láncra vert eb, ugathat, de széttépni csak azt tudja, aki maga közelít hozzá. 4. Krisztus Urunk végül a megváltás véghezvitele óta egész országokat, sőt világreszeket kiszabadított a pogány bálványozásból s az ördög hatalmából. Kísérteni azonban, próbára tenni a lelkeket, a világ végéig van hatalma az ördögnek. Azért résen kell állanunk. A nagy botrányok között is, melyeknek ma szemtanúi vagyunk, rendületlen hittel kell ragaszkodnunk Krisztushoz, aki számunkra az út, élet és igazság, s aki nélkül senki sem juthat el a mennyei Atyához. Ragaszkodjunk különösen a szentségházban velünk élő Jézushoz, ki szent testét és vérért végtelen jósággal állandóan kínálja lelki eledelül és erősítőül a gonosz ellen. Milyen rémület vett erőt a sötétség szellemein, mikor az Úr földi élete idején közelébe jutottak! Felajdultak, hangosan rimádkodtak: Mi közünk hozzád, názáreti Jézus? Elveszteni jöttél minket? Tudom, ki vagy, az Istennek szentje! Erejét, szentségét az Úr a méltóan áldozókkal is közli: „Mint tüzet lehelő oroszlánok távozunk a szent asztaltól, retteg tőlünk a gonosz” — mondja Szent János. És meneküljünk gyakran Szűz Mária védőpalástja alá, kiről már a paradicsomban elhangzott az isteni ígéret, hogy közte s az ő ivadéka közt (s az ivadék itt nemcsak Krisztust jelenti személyében, hanem az ő tagjaiban is) egyrésztől, s az ördög és ennek ivadéka közt másrésztől állandó lesz az ellenségeskedés s hogy ő összetapossa a csábító kígyó fejét. Összetaposta már akkor, mikor szeplőtelenül fogantatott, mikor büntetlenül járt az életút, mikor szent Fiát feláldozta a kereszten, összetapossa most is, mikor hűséges tisztelőit életben és halálban hathatósan megoltalmazza. Ne fogyjon el azért ajkunkról soha a bensőséges fohász: Ó, bűn nélkül fogantatott Szűz Mária, könyörögi érettünk, kik hozzád menekszünk.

Pünkösöd utáni 15. vasárnap

Int a halál

A halottfeltámasztásokhoz, melyekről a szent evangélium beszámol, egyes lelkitanítók a következő megjegyzést fűzik: Amikor az Úr Jézus betegeket gyógyított, rendszerint valami intést, figyelmeztetést kapcsolt a jótéteményhez. Így mikor a vakonszületettet, vagy az inaszakadtat Bethesda-csarnokában meggyógyította. Ez utóbbinak azt mondta: *Lásd, most egészséges lettél, ezután már ne vétekezzél, nehogy rosszabb valami történjék veled.* Efféle intést a feltámasztottaknak nem adott. Mikor Jairus leányát feltámasztotta, csak annyit mond Szent Máté: bement a házba, megfogta a leány kezét és az fölkel. A naimi ifjúnál: Ifjú, mondom neked, kelj föl. Az ifjú feltámadt s Jézus átadta őt anyjának. Lázár feltámasztásakor: Lázár, jöjj ki! És azonnal kijött, aki halott volt, lábán és kezén pólyával megkötözve... Jézus csak annyit mondott: Oldjátok fel őt és bocsássátok el. Semmi különös tanítás, intés, — sem a feltámadtakhoz, sem a körülállókhoz. Miért nem? *A halál maga volt a legkomolyabb, feledhetetlen intelmet adó tanító, annak is, aki azt már megízlelte, azoknak is, akiknek vele mintegy találkoztunk volt s arról megfelelően elgondolkoztak.*

Megfelelően. Nem elég t. i. csak valahogy tudomást venni a halálról, a tényről, hogy most meghalt ez és ez, hogy napról-napra meghalnak sokezeren, hogy föltétlenül bizonyos az én halálom is, ha most nem is sejtem, hogy hol, mikor, s hogyan halok meg. Aztán várni tompa egykedvűséggel, mikor üt számomra az utolsó óra. Okos megfontolásra van szükség s hogy hozzuk rendbe azt, ami nincs rendben lelkünk üdvösségét illetően, s úgy válasszunk, ha-

tározzunk, éljünk most, hogy végső óránkban ne morzsoljon össze bennünket lelkiismeretünk vádló szava s a nehez felelősség tudata. Ilyen értelemben mondja maga az Úr Mózes által: *Vajha eszesek volnának és értenének, és végükről gondoskodnának!* — Néha az állatoktól is tanulhat az ember. Ezekben a Teremtőtől adott ösztönök működnek. Megfigyelték, hogy teherhordó állatok télen, ha befagyott folyón kell átmenniök, előbb tapogatódzva, óvatosan kémlelik lábukkal, megbírja-e őket a jég? Plinius, ez az ókori természetbúvár, azt írja a rókáról, hogy télen, mielőtt átmegy a befagyott folyamon, a parton előbb fülét egyideig a jégen tartja s kémleli, erősen zúg-e még alatta a víz? Ha erős zúgást és sebes folyást hall, a világért sem megy beljebb, mert érzi, hogy a parton még vékony a jégréteg, a középen tehát vajmi könnyen beszakadna alatta s belepusztulna. — A természet Isten szándéka szerint kép, hasonlat, melyből okulást kell meritenünk. A mi életünk is út, átmenet a mulandóság sebes folyású vizén, mi is értékes terhet viszünk, halhatalan lelkünket kell szerencsésen átmentenünk a túlsó partra. Megbízható-e az út, melyen haladunk? Nem kell-e félnünk, hogy a mélységbe zuhanunk, honnan nincs szabadulás? Amíg egészséges valaki s a halált csak a bizonytalan messzeségben látja, ha egyáltalán látja, hamar elhiteti magával, hogy nála nincs semmi baj, ő biztos úton halad. Akad olyan elbizakodott, aki bünt nem is talál magában most, ez vagy az a gyöngeség nem számít, ez mindenkiben megvan, csak semmi aggályosság, vagy túlbuzgóság! — Az önszeretet vakká tesz, a szenvedély süketté a lelkiismeret szavával szemben. A halálos ágyon azonban sok dologról másként fogunk ítélni. Dolgok, amiket most csak kicsiségnek tartunk s észrevenni se akarunk, amikkel könnyelmű pillanatokban talán dicsekszünk, akkor kínzó teherrel nehezednek reánk. Egy angol festő (Aubrey Beardsley), aki előszeretettel rajzolt szemérmetlen képeket, 28 éves korában meghalt sorvadásban. Súlyos betegem a következő levelet írta kiadójának (Smithersnek): Jézus a mi Urunk és ítélőbíránk! Kedves barátom, esengve kérem, semmisítse meg a „Lysisrata” összes példányait s minden más szemérmetlen rajzomat. Mutassa meg ezt a levelet Polittnak is, és esküvel ígértesse

meg, hogy ő is mindent eléget. Mindenre kérem, ami szent, egyetlen szemérmetlen rajz se maradjon meg. Halálos ágyamon. (Aláírás.)

Az elbizakodás, mellyel egyesek most, amíg egészségesek, mindent rendben találnak maguknál, könnyen az elcsüggedésnek és sötét kétségbeesésnek ad helyet a végső órán. Így említi az ószövetségi Szentírás az elbizakodott ifjú Antiokus királyról, hogy mikor váratlanul korán a halálos ágyra került, keserűen sóhajtott fel: *Ó, mily nagy nyomorúságra jutottam s minő tengerébe a bánatnak, melyben most vagyok, — én, aki oly vidám és kedvelt voltam hatalmamban... most emlékszem a szentségtörő cselekedetekre, melyeket véghezvittem Jeruzsálemben!* — Most, a halotti gyertya világánál jutnak eszembe, milyen cselekedetet vittem végbe, itt is, ott is... Milyen gépiesen, komoly magábaszállás nélkül járultam a szentségekhez, profanáltam a szent dolgokat, gúnyolódtam a jámborok fölött. Amíg a nehéz fagerenda a vízben úszkál és sodródik, addig könnyű a fürdőzőnek azt ide-oda tolni és irányítani, de mikor a parthoz ér, kiemelni a vízből a szárazra csak lihegve és nagy erőfeszítéssel lehet — így a bűnök súlyát egészséges korokban sokan nem érzik, csak mikor a múltó élet sodra az örökkévalóság partjára kezdi vetni őket, a halál órájában komolyodnak meg s eszmélnek, milyen elviselhetetlen terhe a könnyelműen elkövetett és meg nem bocsátott bűnöknek nehezedik rájuk!

Stolz A. beszéli egy középkori német kéziratból a következő történetet: Behem Borbálát, leányát Behem Henriknek, ki a Fekete-erdőben levő Szent Trutpert-kolostornak volt majorosa, megharapta egy veszett eb. A leányt bevitték egyik freiburgi zárdába s ott készült a halálra. Egy órával halála előtt hirtelen elragadtatásba esett s rémülten nézett az ágyával szemközt levő falra, kezét föl emelte, mint mikor egy vádlott szigorú bírájától kegyelmet esdekelt. Ez tartott mintegy három Miatyánknyi ideig — aztán visszaesett. Gyóntatója s a jelenlevők azt hitték, hogy meghalt. Kis idő múlva felnyitotta szemét, nagyot sóhajtott s jobbfelé tekintve kérdezte: „Lelkiatyám, itt van még?” Az igenlő válaszra, kérte, ne távozzék el az ágy mellől, amíg meg nem hal, mert Isten akaratából valamit

ki kell jelentenie. A pap csodálkozó tekintetere azt mondta: „Ne higgye, hogy félrebeszélek, soha életemben nem voltam annyira eszem birtokában, mint most. Azért higgyenek mindnyájan szavamnak. Én most elragadtatásban voltam, testben-e, testen kívül-e, nem tudom, elég, hogy Krisztust láttam mintegy keresztrefeszítve, roppant haragosan nézett rám, három nagy bűnt vetett szememre. S ha most, előző éjtszakámon gyötrő szomjúságomat fel nem ajánlottam volna, egyesítve a keresztrefeszített Jézus szomjúságával, s a szerzetesnők egész éjjel nem imádkoztak volna értem, akkor a látomás alatt meghaltam és elkárhoztam volna. Mert én igen nagy bűnöket követtem el, melyeket most sem gyóntam meg, mikor a szentáldozást s az utolsó kenetet fölvettem. S mivel nem gyóntam meg titkon, azért azt parancsolta Krisztus, hogy mindenki jelenlétében gyónjam meg. Miért is kérem, hogy mindenki, aki a zárdában van, jöjjön ide. Hívják be az embereket!” Néhányan kimentek, mivel azonban lassan gyülekeztek, a beteg hangosan kiáltott: „Hívják az embereket!” Majd ijedten nézett balra s balkezével a torkát fogta s így szólt: „Látlak, ördög, te belém akarod fojtani a szót, hogy ne gyónhassak nyilvánosan s elkárhozzak, de nem éred el szándékomat, mert ígéretem van a felől, hogy nem halok meg addig, amíg nem gyóntam nyilvánosan.” A kézirat névszerint felsorolja, kik voltak jelen s hogyan gyónta meg nyilvánosan 3 bűnét: Egy szemérmertlenséget, egy titkos bűjtmegszegést, s hogyan vetette meg egyszer mostoháját. Végül felszólította a papot, hogy az esetet a hívek okulására a szószékről is beszélje el, mert ez — úgymond — nem miattam, hanem mások okulására történt. „Ó, — mondta végül — milyen vakok az emberek! Nem gondolnak arra, milyen súlyos és félelmetes dolgok várnak rájuk életük végén! Én azonban elragadtatásomban olyan félelmetes dolgokat láttam s úgy aggódtam, hogy ha tovább adatnék élnem, kész volnék naponként kenyéren és vízen bőjtölni, mezítláb járni, vezeklő darócot viselni s egyebet se tennék, mint éjjel-nappal fohászkodnék: Ó Jézus, könyörülj rajtam!”

Eddig a történet. Egy bizonyosság a mellett, mennyire más színben látszik az élet és viselt dolgaink a halotti gyertya világánál, mint a szenvedélyek káprázatán át

szemlélve. Ez sokaknak baja éppen, hogy amíg duzzadnak az erőtől és egészségtől, nem a józan gondolkodás és lelkiismeret vezeti őket tetteikben, hanem a rendetlen indulatok és önfejűség, nem a lélek, hanem a test, nem a hit elvei és Isten akarata, hanem a világ s az ördög. Csak amikor erőik megtörnek s megcsapja őket a halál szele, kezdik érezni az örök valóságok nagy súlyát, a közelgő örökkévalóság összezúzó erejét. Most nehezebbre esik sokaknak imádság, böjt, járulás a szentségekhez, a templom levegője fojtó, fitymálva és gúnyolódva beszélnek azokról, kik a kereszt és önmehtagadás útján járnak. Legyünk meggyőződve, hogy a végső órán egy önmehtagadási cselekménynek jobban örülünk, mint száz mulatságnak, melyben résztvettünk, egy lelki olvasmánynak vagy szentbeszédhallgatásnak sokkal inkább, mint a regények és rossz ujságok olvasásával eltékozolt óráknak. S az igazi életbölcse ség éppen abban áll, hogy már most a szerint értékeljük a dolgokat, amint majd a végső órán, amikor lehült bennünk a szenvedélyek kábitó gőze, látni fogjuk; hogy azt becsüljük most is, amit akkor, hogy ne a szerint ítéljük a dolgokról, tetszik-e, vagy nem, hízeleg-e vágyainknak, kényelemszeretetünknek, vagy nem, hanem megfelel-e Isten akarátának, elősegíti-e lelkem üdvösségét, vagy nem.

Milyen sivár és keserű annak lelkivilága, aki egy haszontalanul eltöltött életre kénytelen visszagondolni a halálos ágyon. Elröppent az életidő, örök értékeket gyűjtöhetett volna magának és eltékozolta semmiségekre, szégyenletes dolgokra, amikből nem maradt meg más, mint a nehéz felelősség tudata. — Egyik szemináriumi előljáró beszélt a következő esetet az életből: Egy nagytehetségű festőművész előtt fényes jövő állott. De a sikerek megreszegítették. Féktelenül merült el minden megengedett s meg nem engedett élvezetbe. A rendetlen életmód felőrölte erőit, úgyhogy 24 éves korában, művészi pályája delelőjén a halálos ágyra került. Megkérdezte orvosát, mennyi ideje van még az életből? Az orvos kitérőleg válaszolt. A beteg indulatos lett és erélyesen sürgette, hogy az orvos határozottan feleljen. Ez sértődötten válaszolt: „Nos, ha mindenáron tudni akarja, 24 órán túl semmi esetre sem lesz életben.” A beteg megrendülve nézett maga elé. Majd

egy papírlapot és ceruzát kért. A lapra felírta fölül a következő nap dátumát, amikor meg fog halni. Alája írta születésnapjának idejét. A két mennyiség alá vonást húzott aztán megkezdte a kivonást. Eredmény gyanánt megkapta életidejének tartamát: 24 év, 3 hónap és 7 nap. Egyideig nézte, aztán ceruzájával odajegyezte melléje: Egyenlő zérussal, s keserűen eldobta magától a cédulát. — Egyszer élni, hiába élni, egy elrontott élet felelősségével lépni Isten ítélőszéke elé, végtelenül leverő gondolat!

Készüljünk a halálra. Semmi sem oly bizonyos számunkra a földön, mint hogy meghalunk. Mindennap letör egy darabot életünkéből s közelebb hozza a végső órát. S hogy mikor üt ez számunkra, egy hónap, egy év, 10 év vagy egy hét múlva, nem tudjuk. Hányszor hallunk vagy olvasunk hirtelen és váratlan halálesetekről! Ismertem egy valakit, aki szabadságideje alatt több napon át a múzeumok és képtárak műkincseit tanulmányozta. Egyik délután a feje kezdett fájni s gyengélkedett. Hozzá tartozói tudtán kívül orvost hívtak. Mikor erről értesült megjegyezte: Minek orvos? Olyan jelentéktelennek tartotta baját, hogy nincs szüksége orvosra. Pedig ez volt utolsó szava. Elaludt, aztán elvesztette eszméletét s még aznap este meghalt. — Ha nem szabad is vakmerően itélnünk mások felől, mégis bizonyos, hogy sokakat Isten büntetése gyanánt lep meg a halál. Egyik párizsi katolikus lap, a Croix hivatalos vizsgálatok alapján közölt részleteket a Szent Philibert gőzhajó katasztrófájáról, melynél százak vesztették el életüket. 1832 június 14-én szentséges körmenetet akartak tartani Nantes utcáin. A „Travailleur” című kommunista lap felhívta a szülőket, hogy egy hajókirándulással tiltakozzanak a processzió ellen. A kirándulás szervezői csupa vallástalan elemek voltak, kik a hajón a be nem avatott utasok számára meglepetést is készítettek elő: zászlócskákat és istenkáromló, vallásgúnyoló feliratokat rejtegettek, mellyekkel a hajón a szentségi körmenetet akarták utánozni. De nem jutott idő ezeknek használatára, a hajó félórával a tervezett körmenet előtt elsüllyedt s a többszáz főnyi tömegből csak keveset sikerült megmenteni. Egy héttagú családot, amely jóhiszeműleg akart résztvenni a kiránduláson, hatéves ellenálló kisleányuk mentett meg, aki

semmikép sem akart a hajóra menni, mert részt akart venni a szentséges körmeneten. A már útnak indult család miatta visszafordult, s így menekült meg a katasztrófától. — Istenből nem lehet csúfot úzni! — *Egyszer* halunk meg, s ha az az egy óra, melyben meghalunk, készületlenül talál bennünket, soha az egész örökkévalóságon át nem lesz módunkban visszatérni a földi életbe s helyrehozni, amit elmulasztottunk.

Szent Vince egyik szerzetestársa megnyugtatóására kevéssel halála előtt kijelentette, hogy 18 év óta soha este le nem feküdt a nélkül, hogy el ne készült volna meghalni még azon az éjszakán, ha Isten úgy rendelné. Egy egyszerű jézustársasági testvérről, aki sekrestyés volt, jegyezték fel, hogy a kora reggeli órákban, mielőtt kaput nyitott volna, az elmélkedés idején többször lement a templomba, a gyászmiséknél használt ravatalra feküdt, lehúnyt szemekkel és összetett kezekkel imádkozott s így szólt magához: Ezen a helyen, ilyen helyzetben fogsz feküdni holtan, hidegen. Hogyan kívánod majd akkor, hogy éltél volna? Úgy élj most! — Üdvös gondolat, melyet már Szent Bernát hangsúlyozott: Minden cselekedeténél mondja az ember magának: Ha most meghalnál, megtennéd ezt? Ha heves kísértésed van valami rosszra, mondd: S ha utána meg kellene halnom, tenném ezt? Mondanám ezt? Nevetnék ezen? Engedném ezt? Résztvennék ebben? Vállalnám ezt a kötelességmulasztást? Ha akkor terhemre lenne, hagyom most is, a halál sokkal közelebb lehet hozzám, mint most vélem. S ha nemsokára meghálnék, nem éreznék-e lelkemben nagy megnyugvást, hogy ezt a jócselekedetet, bár nehezemre esett, mégis elvégeztem? Hogy Isten szolgálatában lelkiismeretes voltam? Hogy Jézus szentségi jelenlétét megbecsültem, gyakran vettem magamhoz az „élet kenyérét”, melyhez az isteni ígéret kapcsolódik: *aki e kenyérből eszik, örökké él* . . . Nem szerezne-e nagy megnyugvást, hogy a 9 elsőpénteki szentáldozást is, melyhez a halál idejére oly nagy kegyelmek fűződnek, elvégeztem? Hogy ezt a keletlenlenséget, keresztet, bármint háborgott is bensőm, Isten iránt való szeretetből, türelemmel elviseltem? S hogy Szűz Máriához mindig gyermeki tisztelettel és bizalommal viseltettem, mint Őrnőmhöz és Anyámhoz? Egészen bizo-

nyos, hogy ezek a dolgok halálos ágyamon sokkal hathatósabb vigasztalást szereznek, mint minden gazdagság, külső dísz s a világ dicsérete. Tehát ezt becsülöm, ezt akarom, ezt vállalom állhatatosan mától kezdve, amíg el nem kések vele, amíg előttem az életidő és rendelkezésemre állanak a megváltás kegyelmei. Szerencsés, aki ilyen gondolkörben időzik lelkével, annak már a földi élet idején is sok mély lelki örömben lesz része, gazdag lesz érdemekben s erényekben, melyek fölött a halálnak nincs hatalma, magas fokára jut el a lelki tisztaságnak s remélheti, hogy feléje hangzik Jézus biztató mondása: Hű és okos lélek, ki folyton kezekben tartottad éberén az égő mécsest s azt kialudni nem engedted, indulj és jöjj az égi menyegzőre.

Pünkösöd utáni 16. vasárnap

Alázatosság

Amikor Krisztus Urunk elfogadta a farizeus meghívását, hogy nála étkezzen, nem annyira a testi felüdülést kereste, mint vendéglátóinak lelkiüdvét. Ezért nem bókokkal és szellemeskedésekkel szórakoztatta őket, hanem jót tett velük. Előbb a vízkórtól duzzadt testű embert gyógyította meg, aztán a kevélységtől duzzadó farizeusokat iparkodott megmenteni kóros állapotukból. Láttá ugyanis, hogyan ütközik ki hiúságuk, kevélységük viselkedésükben, szeretetlen megjegyzéseikben, milyen ravaszul törekednek az első helyek lefoglalására, s arra gondolt, hogy ezeknek is halhatatlan lelkük van, hivatalosak az égi menyegzőre, oda pedig senki nem nyer bebocsáttatást, csak aki alázatos lelkű s megadja Istennek az őt megillető tiszteletet, ezért mondotta komolyan: *Mikor lakodalomba vagy hivatalos, ne ülj az első helyre... Aki magát felmagasztalja, megaláztatik, és aki magát megalázza, felmagasztaltatik.* — Természetes, hogy alázatosság tekintetében nemcsak Krisztus Urunk kortársai s a vendégségen jelenlevők, hanem mi is, a mai kor emberei mindnyájan tanításra szorulunk. A kevélység t. i. a bűnbeesés óta mindnyájunk szomorú öröksége, s nagy figyelemre, önismeretre s önmegtagadásra van szükségünk, hogy be ne hálózzon és tönkre ne tegyen. Alázatosság nélkül egész vallásosságunk és erényünk kártyavár, mely a megpróbáltatás egy szélfuvallatára összeomlik. — Szent Ágostonról jegyezték fel, hogy tanítványai egyszer kérdezték, melyik az összes erények közül a legszükségesebb? Az alázatosság — felelte a Szent. S az alázatosság mellett másodsorban még melyik? Másodsorban is az alázatosság. És harmadsorban? Harmadsorban is az

alázatosság. Igen, — mondotta nyomatékosan — az egész keresztény vallás — az alázatosság gyakorlásában áll. — Tehát nem nevezheti jogosan senki magát kereszténynek, nem is ápolhat reményt, hogy Jézus megosztja vele a mennyben dicsőségét, aki nem alázatos. Fontos azért, hogy ez erénnyel tisztában legyünk s azt Isten kegyelmével el-sajátítsuk.

Mit jelent alázatosnak lenni? Szent Bernát szerint az alázatosság az az erény, melynél fogva az ember helyes önismeret alapján önmagát kevésre becsüli. *Alapja* tehát az alázatosságnak *a helyes önismeret*. Semmit sem tudunk megfélemlően értékelni, csak ha azt alaposan ismerjük. Az alázat igazság és igazság szerint való élet — mondotta Szent Teréz. Mi az igazság önmagunkról? Parányi pont az ember a nagy világmindenségben, hulló falevél — mondja Homérosz, hullámcsapás, mely ma csillog a napfényben, holnap pedig lemerül a mélybe és nyomtalanul elenyészik. A por fia — mondja Jób s ismétli nyomatékkal az Egyház: Emlékezzél — por vagy és porrá leszel, por, enyészet, a feloszlás kikerülhetetlen zsákmánya. Ez az ember testére nézve. Csak nehezen, folytonos beavatkozással, táp- és gyógyszerekkel, pihenéssel, alvással tudjuk ideig-óráig távol tartani magunktól a halált. S ha egyszer elszállt belőlünk a lélek, hogy sietnek föld alá rejteni a testet, hogy ne lássák az enyészet borzalmas pusztítását rajta! Nem dőreség-e azért, ha valaki elbizakodik testi előnyök, erő, ügyesség, szépség miatt? Előnyök, melyeket egy meghülés, egy ragályos kór, néhány alattomos bacillus bármikor elvehet tőlünk.

Néhány évtized előtt még nem éltünk. Az emberek jártak-keltek, mirőlünk nem tudott senki, mi semmik voltunk. Isten hatalma, jósága emelt ki a semmiből, a nemlétezés mélységeiből. Magamtól azért kevesebb vagyok, mint egy porszem, mert az valami, én pedig magamtól semmi vagyok. „*Ha valaki önmagát valaminek tartja, holtott semmi, az önmagát csalja*” — mondja a Szentírás. S amint önmagunktól létre nem jöhetünk, úgy magunktól egy napig, egy percre sem élénk, ha Isten mindenható erejével fönn nem tart. Mint a villanyfény kialszik, ha lecsavarják a kapcsolót, úgy aludna ki rögtön életünk, ha Isten

magunkra hagyna bennünket. Ami erő, tehetség, élet van bennünk, az minden pillanatban Isten adománya, magunktól tehetetlenség, erőtlenség, semmi vagyunk. Az *én létem előtted — mint a semmi*, — mondja a Próféta. Lehetek-e elég kis véleménynel magam felől, ha igazság szerint gondolkodom? *Mit kevélykedsz, por és hamu?* — kérdi a Szentírás. Por és hamu — még sok is, ez valami, én pedig magamtól semmi vagyok. Sőt kevesebb a semminél. Nem túlzás ez? Lehet valami kevesebb a semminél? Igen, bünsösnek lenni — rosszabb a semminél. *Jobb lett volna, ha nem születik az az ember* — mondta az Üdvözítő Júdásról. Nincs a világmindenségben Isten szemében — vagyis az igazság fényében szemlélve — visszatetszőbb, szörnyűbb, utálatosabb valami, mint a halálos bűnnel beszenyezett ember, ki előtt bezárult a menny, s tárva összes gyötrelmeivel a pokol. Ezt mi szegény vakoskodók most alig értjük, de ha az égben egyszer méltók leszünk meglátni Istent, az ő végtelen jóságát, szentségét, fölségét, akkor majd belátjuk. Milyen megcségyenülve kell magadra tekintened, ha életedben csak egy halálos bűnt követtél is el! Milyen szegény, nyomorúságos teremtménye vagyok én az Úristennek! S ki tudja, most milyen lelkiállapotban vagy! Senki nem lehet föltétlen bizonyos abban, hogy a kegyelem állapotában van-e? *Az ember nem tudhatja, hogy szeretetre, vagy gyűlöletre méltó-e* — mondja a Szentírás. Vegyük még fontolóra, mennyi bennünk a rossz hajlam, mily kevés a fogékonyság a jóhoz, hogyan fázunk minden áldozattól Isten szolgálatában, mint zsarnokoskodik rajtunk a test, mennyi rendetlen indítók keveredik jócselekedeteinkbel! Mily kevéssé fékezzük nyelvünket, szemünket, hiú és rendetlen vágyainkat — nem kell-e aggódnunk, hogy Isten türelme velünk szemben végre is elfogy, visszavonul tőlünk kegyelmével s elveszünk? Valóban vakoknak kellene lennünk, ha nem éreznénk át élénken, hogy csupa szegénység, semmisség, nyomorúság és bűn vagyunk, s hogy vajmi csekély véleménynel kell lennünk önmagunk felől!

Természetesen e gondolatnak nem szabad bennünket csüggettegekké, kislelkűekké tenni, s ha ilyesmire hajlancánk, Isten atyai jóságát kell megfontolnunk, ki soha nem hagyja el a benne bizókat s akinek irgalmassága végtelen-

nül felülmúlja vétkes voltunkat s aki éppen az önnön semmiségüket átérzőkhöz hajlik nagy szeretettel. A *bűnbánó és alázatos szívet, Uram, te nem veded meg* — mondja a Zsoltáros. Jézus azért jött az égből a földre, hogy a bűnösöket keresse, nem az igazakat. Nem is nyerhetjük meg semmivel oly biztosan Jézus tetszését, mint épp az alázatossággal, azért mondotta a kevélységtől fűtött tanítványoknak: *Ha meg nem változtok és nem lesztek, mint a kisdedek, nem mentek be a mennyek országába. Mindaz, aki magát felmagasztalja, megaláztatik, aki pedig magát megalázza, felmagasztaltatik.*

Hogyan gyakoroljuk az alázatosságot?

Semmit se tegyünk vagy mondjunk azért, hogy megnyerjük az emberek elismerését, dicséretét. Álljunk résen a hiú tetszésvágygal szemben. Az igazság az, hogy minden jó bennünk Isten ajándéka. *Mid van, amit nem kaptál volna? Ha pedig úgy kaptad, mit dicsekszel, mintha nem kaptad volna?* — mondja a Szentírás. Isten akarja, hogy ezt elismerjük s hogy egyedül Ő minden jónak forrása, akit egyedül illet meg minden tisztelet és dicsőség, ami javaink, jóságunk csak kölcsönzött jószág, mint a virágnak színe, illata, szépsége csak a nap erejét tükrözi vissza. Ezt pedig azért akarja Isten kérlelhetetlenül, mert ő végtelenül szent s azért a legfőbb jót, azaz önnön dicsőségét kell mindenben szem előtt tartania. *Én vagyok az Úr, ez az én nevem, én az én dicsőségemet másnak nem adom* — mondja a Szentírásban. „Aki tehát dicsértetni óhajt azért, ami a te ajándékod, Istenem, — mondja Szent Ágoston — aki nem a Te, hanem a saját dicséretét keresi, az tolvaj és rabló, hasonló az ördöghöz, aki el akarta lopni a te dicsőségedet.” Mivel a hiú tetszésvágy Istennel szemben sértő igazságtalanság, azért bűn és elveszi jócselekedeteink minden érdemét. *Vigyázzatok, — int az Úr Jézus — a jót ne cselekedjétek az emberek előtt, azért, hogy lássanak titeket, mert nem lesz jutalmatok a ti Atyátok előtt, ki a mennyekben van.* S azokról, akik dicsekedve tárják fel jótetteiket, így szól: *Bizony mondom nektek, már elvették jutalmukat.* A szentek ezért oly gondosan rejtették el erényeiket, mint a világ gyermekei legszégyenletesebb bűneiket. Nem akarták egy kis füstért, üres dicsérő szavakért odaadni érde-

meik drága gyöngyét. Milyen oktanok voltak azok az indiánok, akik Amerika fölfedezése idején az első európai hajósoknak néhány üveggyöngyért, tükörért, csecsebecsért odaadtak masszív aranyat, ezüstöt, igazgyöngyöket! A lelkiéletben némelyek okosság tekintetében semmivel sem állanak előbbre.

Egy más nagy igazság, hogy Isten a mi Teremtőnk és legfőbb Urunk s azért neki alázatással tartozunk. A lelkitanítók ilyen értelemben az alázatosság három fokáról beszélnek. Az *első*, hogy minden személyes óhajomat háttérbe szorítom és semmibe veszem abban az esetben, ha az Úristen valamit halálos bűn terhe mellett kíván tőlem. Ennyi alázat az üdvösségre föltétlenül szükséges. A *második* fokozat, hogy annyira féken tartom és mellőzöm önnön vágyamat, hogy tudatosan bocsánatos bűnt sem követek el Isten sérelmére. Hiúságom, kényelmem kielégítését, bármily csillogó, látszatos jót semmibe sem veszek, csakhogy Istennek megadjam a tiszteletet. A *harmadik* fok — s ez már a tökéletesség és különös szeretet jele az Úrral szemben, ha azért, hogy Jézushoz hasonlóbb legyek s az örök Bölcseségnek és Szeretetnek hódoljak, ki szegény, meg-alázott külsőben járt a földön — én is inkább a szegénységet, rejtőzöttséget, az egyszerűt választom, amikor az ellenkezőt is választhatnám. Mikor Quinctianus prétor azt mondta Szent Ágotának: Nem szégyenkezel, hogy nemes származásod ellenére a keresztények megvetett és szolgai életmódját követed? ez így felelt: Sokkal nagyobb valami a keresztény szolgálat a királyok kincseinél és gögjénél. Egyik hatalmas spanyol király halálos ágyán így nyilatkozott: Bárcsak inkább egyszerű franciskánus fráter lettem volna életemben, mint uralkodó. Az örökkévalóság fényénél szemlélve az életet, valószínűleg mi is így gondolkozunk majd. Mikor II. Géza királyunk meghallotta, hogy nővére Zsófia, mint ifjú leány belépett Admontban a bencés szerzetesnőkhöz, követséget küldött oda ajándékokkal, hogy a királyi hercegnőt, ha kényszerből tette volna e lépést, hozzák haza. A követség a templom pítvarában várta a bencés apáttal és szerzetesekkel Zsófiát, hogy nyilatkozzék, mit választ? Hazajön-e velük a királyi udvarba, vagy inkább él Krisztus szegénységében? A várakozó urak

előtt végre megnyílt a zárdakapu s azon kilépett az ifjú szűz. Szabad volt. Odalépett a követség színe elé, meghajtotta magát tisztelettel, némán, aztán egy szót sem vesztegetve szilárd léptekkel visszament a zárdába. A becsukódó kapu mögül kihangzott a szerzetesnők éneke: az élet minden díszét s a világ uralmát megvetem a mi Urunk Jézus Krisztus iránt való szeretetből.

Emberekkel szemben alázatosak vagyunk, ha senkit le nem nézünk csekélyebb állása, műveltsége, szegénysége miatt. Isten a külső előnyöket az ítéletnél nem veszi tekintetbe, csak az erényt és szívjóságot. Még ha hibákat, erkölcsi fogyatkozásokat látunk is másban, ne tartsuk többre magunkat. Gondoljuk azt, ha Isten ennek olyan neveltetést, annyi kegyelmet adott volna, mint nekem, jobban használta volna fel és erényesebb lenne, mint én; s ha Isten ma visszavonja tőlem kegyelmeit s átenged rossz hajlamaimnak, mélyebben süllyedek el a bűnben, mint ő. Isten kegyelmével az, akit én ma bűnösnek látok és elítélek, megtérhet, akár szentté lehet s a mennyben örökre messze fölöttem lehet, amint erre Jézus a farizeusról és vámosról szóló példabeszédében figyelmeztet.

Bő tere van az alázatosság *gyakorlásának* — bántalmak, mellőzés, vélt vagy igazi sértések idején. Ha élénken érezzük, hogy szegény bűnösök, szájalomra, sőt megvetésre méltók vagyunk Isten előtt — akkor nem indulunk fel, ha mások is ilyesmit tanúsítanak irántunk szóval vagy tettel. Hiszen arra nem haragszunk, aki egyetért velünk s osztja felfogásunkat. „Az igazság az, — mondjuk ilyenkor — hogy megérdemeltem a pokol gyalázatát, azért csak az történik velem, ha megvettetés ér, ami jogos és igazságos.” Szabad Liziói kis Szent Teréz mondására is gondolnunk ilyenkor, hogy el ne csüggedjünk: Jézus keze intéz mindent, csak Őt kell látnunk mindenben. Jézus pedig, ha bántalmakat enged is ránk jönni, csak javunkat akarja. Nincs nap, amelyen ne gyakorolhatnánk az alázatosságot azzal, hogy megadással s a bűnbánat szellemében elfogadjuk Isten kezéből azt, ami bánt, sért, fáj. Kempis Tamás említ néhány ilyen alkalmat: Mások mondanak valamit, meghallgatják; amit te mondasz, azt semmibe veszik; mások kérnek valamit, megkapják; te is kérsz valamit, eluta-

sítanak; mást dicsérettel emlegetnek, rólad hallgatnak vagy ócsárolnak; másokat megbíznak ezzel vagy azzal, téged nem tartanak semmire sem alkalmasnak. A természet ilyesmi miatt háborog, az alázat lelke pedig türelemre int, mert aki Istent nagyon megbántotta, az ne panaszkodjék, s mert nagy kegyelem hasonló lenni Jézushoz, ki, noha maga volt az ártatlanság, mégis elviselt nemcsak becsmérő szavakat, de meggyalázó ütések is. Mikor Szent Klárának elmondták, hogy milyen gyalázó kifejezésekkel szólt róla valaki, letérdelt s ezt mondta: Dicsértessék a Jézus Krisztus, végre valaki, aki igazi nevemen szólít. — De még ha dicséretekkel halmoznak is el, ne engedjünk az öntetező, elbizakodó gondolatoknak, hanem inkább szegyenkezzünk, arra gondolva, hogy nem vagyunk olyanok, aminknek mások, akik a külszín után ítélnek, tartanak. „Aki átérezte valójában, hogy mi ő, az gúnynak veszi az emberek dicséretét” — mondja Xavéri Szent Ferenc. Mintha valaki egy éhes, rongyos koldusnak mondaná: milyen drága táplálékkal élsz, milyen szép selyemgúnyád van, stb.

Egyéb nyilvánulásai az alázatosságnak még: Hibáinkat őszintén bevallani — ott ahol helyén van, tehát a gyóntatószékben, vagy előljáróinknak. Lehetőleg nem beszélni önmagunkról, kerülni mindazt, ami feltűnő — modorban, ruházatban — még ájtatosságaink végzésénél is, végül minden cselekedetünknel és erényünknel ott kell lennie az alázatosságnak, mert ez Szent Gergely szerint az összes erények anyja, dajkája, forrása és gyökere. Alázatosság nélkül nincs *hit*, mert a hit kegyelem, Isten pedig a kevélyeknek ellenáll s az alázatosaknak adja kegyelmét. Azért mondta Jézus: *Hálákat adok neked, Atyám, mivel elrejtetted ezeket azok elől, akik a maguk szemében okosak és bölcses, és kijelentetted a kicsinyeknek — így. Atyám, mert így tetszett ez teneked!* A kevélységgel mindig együtt jár az önhittség, kétely, vallásközömbösség — gyakran a teljes hitetlenség. A *reménység* is föltételezi az alázatot, mert ennek egyik megnyilvánulása az imádság, az alázatos érzi önnön gyengeségét és minden bizalmát Istenbe s annak kegyelmébe helyezi. Csak az alázatos képes igaz *istenszeretetre* — méltányolja Isten jóságát, ki, noha mi olyan hálátlanok és vétkesek vagyunk vele szemben,

mégis állandóan eláraszt jótéteményeivel, s mint a té-
kozló fiút atyja, bukásaink után is visszafogad kegyelmébe.
*„Mi az ember, hogy így felmagasztalod őt, avagy miért
hajtod hozzá szívedet?”* Az alázatossággal jár együtt a
telebaráti szeretet. „Ó, Uram, ön bizonyosan nem gazdag,
máskülönben nem volna ilyen jó szíve!” — mondta egy
végső nyomorba jutott kommunista, mikor a Szent Vince-
konferencia egyik tagja padlásszobájába lépett, hogy át-
adja az alamizsnát. Tény, hogy a jóléttel gyakran jár
együtt a kevélység és érzéketlenség. Az alázatos érzi,
mennyire rászorul mindennap Isten irgalmára, azért nem
felejtí el, hogy *boldogok az irgalmasok, ők irgalmasságot
lelnek*. Csak az alázatos lesz egyúttal *tiszta-lelkű*. Aki t. i.
hijával van ez erénynek, az elbizakodik, hiú, tetszvágyó
lesz, nem fél a bűnalkalmaktól, sőt keresi azokat, azért
elbukik. *Ahol a kevélység, ott a gyalázat, ahol alázat,
ott a bölcsesség* — mondja a Szentírás.

Megérthetjük ezekből, mennyire igaza volt Szent Ágos-
tonnak, mikor azt mondta, hogy az egész keresztény vallás
alapjában véve az alázatosság gyakorlása, s hogy milyen
fontos reánk nézve, hogy ezt az erényt elsajátítsuk. Az
összes szentek, akiknek hősi erényeit csodáljuk s akiket
eszközükkül használt fel az Úr, hogy a lelkek világában
üdvös forradalmakat idézzon fel, rendkívül alázatosak vol-
tak. *Megtekintette szolgálójának alázatosságát, — énekli
a Szent Szűz — levetette a hatalmasokat... és felmagasz-
talta az alázatosakat*. Mikor valaki Assisi Szent Ferenctől
kevés gyengédséggel azt kérdezte, hogy mikép lehet az,
hogy noha ő se nem tudós, sem nem előkelő, sem nem
szép külsejű, mégis az egész világ fut utána — Ferenc le-
térdelt a földre, megcsókolta, aztán így felelt: Isten lené-
zett a földre és nálamnál tudatlanabb embert és nagyobb
bűnöst nem talált, azért választott eszközül, hogy egy cso-
dás művet megkezdjen és befejezen.

Imádkozzunk többször ez erényért! Fontoljuk meg
többször, különösen mikor az Oltáriszentség közelében tér-
delünk, milyen nyomatékosan intett az Úr: Tanuljatok
tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű! Csendben,
rejtőzöttségben lépett a világba s a legnagyobb megalá-
zottságban fejezte be életét. Harminc éven át a názáreti

házacská őrizte istenségének titkát s fellépésekor meglepetve mondták az emberek: Nemde ez az ács, az ácsnak fia? Kisérőinek egyszerű, műveletlen halászokat választott, jelszava volt: Nem jöttem szolgáztatni, hanem szolgálni. S milyen odaadással szolgált a betegeknek, bűnösöknek, szegényeknek, alázattal mosta meg a végvacsorán tanítványainak lábait. A szentostyában pedig nemcsak isteni fel-ségét tartja rejtve, hanem emberi kiválóságait is. Tűr, hallgat, engedelmeskedik és jót tesz azokkal, akik hozzá közelednek. — Szelíd és alázatos szívű Jézus, tedd szívünket a tiedhez hasonlóvá! — Figyeljük meg az alkalmakat, mikor módunk van gyakorolni. Aki a festészetet, zenét el akarja sajátítani, nem elégszik meg egyszeri felbuzdulással, hanem napról-napra gondol rá és gyakorolja magát; így kell tennünk az erénnyel is. Először nehezen megy, aztán Isten kegyelmével könnyebben. Isten már a földön is megjutalmaz nagyobb lelkiбékével, érdemekkel, бöségesebb kegyelmekkel, az örökkévalóságban pedig nagy bizalom-mal várhatjuk, hogy teljesedik rajtunk az ígéret: Boldogok a lelki szegények, mert övék a mennyek országa.

Pünkösöd utáni 17. vasárnap

Kicsoda Krisztus?

Mit tartotok ti Krisztus felől? Kinek fia? Ezt a nagy és döntő jelentőségű kérdést adja fel az Üdvözítő a mai szent evangéliumban a farizeusoknak. Azok némi gondolkozás után azt felelik, hogy Dávidé. Ha azonban — így érvel Jézus — a Messiás nem több, mint fia és ivadéka Dávid királynak, hogyan nevezheti ez őt Urának, aki előtt hódolattal hajlik meg? Úgy látszik tehát, hogy a Szentlélektől felvilágosított próféta-király többet látott a Messiásban, mint pusztá embert és trónjának örökösét. Bővebben nem fejti ki ez alkalommal Jézus az önnön személyére vonatkozó tanítást, a farizeusok nem voltak olyan lelkiállapotban, hogy ezt hívőleg fogadták volna. Amikor más alkalommal határozottabban és világosan hangsúlyozta az idevonatkozó igazságot, mint bizonyos éjjeli madarak a világosság elől ijedten és huhogva menekülnek, ők is megbotránkoztak Krisztus szavain, nagyzási mániáról, sőt istenkáromlásról beszéltek haragjukban. Kinek a fia Krisztus? Ez a kérdés évszázadok óta sokszor hangzott fel az igazságot őszintén kutató vagy előítéleteiktől és szenvedélyeiktől elfogult emberek ajakáról. A felelet különböző volt. Krisztus, mondták némelyek, szent és bölcs ember volt, a szeretet vallásának alapítója, de csak ember s nem több. Tényleg ember-e Krisztus Urunk? Kétségekívül. Az Anyaszentegyház, amint a niceai zsinaton elítélte Árius tévtanát, aki tagadta Krisztus istenségét, éppúgy kárhoztatta a chalcedoni zsinaton a monofizitákat, akik nem akarták elismerni Krisztusban a teljes és sértetlen emberi természetet. (451.) Az abesszínek, különösen az uralkodó amhara törzs, mai napig ennek a monofizita tévelynek rabja,

nem fogadják el, hogy Krisztus valóságos ember. Ebben tévednek. Ha Krisztus nem lenne igazi ember, akkor nem adhatott volna a mi nevünkben s mi helyettünk elégtételt az isteni igazságosságnak s érdemei nem lennének nekünk beszámíthatók. Sokkal többen vannak azonban a katolikus Egyház kebelén kívül állók között, akik egyoldalúan Krisztusban csak az embert látják, semmivel többet, mint bármelyik közülünk. Ha ez így lenne, sohasem lehetett volna a mi Megváltónk és Szabadítónk. Az ember magára hagyatva sokkal gyengébb és korlátoltabb, semhogy Istenhez és örök céljához eltaláljon, vagy másokat elvezessen. Embernek lenni egyértelmű éppen a legfontosabb kérdésekben a tudatlansággal, a legszentebb kötelmek terén a gyengeséggel. Még a pogányok is, egy Plátó, Sokrates, felülről várták a Szabadítót, nem a tévelygő és bűnös emberek soraiból. S ha némelyek korunkban önmegváltásról beszélnek a művészet, irodalom, fajnemesítés stb. révén, ez mind csak ábránd és szócséplés. Ha az Uristen nem adott volna felülről elménknek a kinyilatkoztatásban világos célkitűzéseket, ha nem támogatná rosszra hajló akaratumkat kegyelmével, életünk haszontalan kísérletezésekben telnék el s elvesznénk. (Egyik fővárosi orvos (Nánássy L.) ír könyvében egy művészcsaládról. Huszonegyéves fiuk, egyetemi hallgató s egy tizennyolcéves leány volt a szülők büszkesége. Az apa hitetlen volt s megvetéssel beszélt a keresztény vallás gyakorlatairól, szerinte teljesen elég művelt embernek az „úri morál”, erre intette gyermekeit, hogy mindig „úri módon” viselkedjenek. A fiú 21 éves korában a Margit-szigeten mellbelötte magát, mert megrontott egy leányt, aki miatta öngyilkos lett. Mikor három nap múlva meghalt a szanatóriumban, ezt suttogta a melllette álló orvosnak: „Elvesztettem Istenemet, elvesztettem lelkem egyensúlyát, elvesztettem életemet.” — A szerencsétlen szülőket porig sujtotta a gyász. A temetés után egy hétre a 18 éves leány leugrott a negyedik emeletről. Búcsúlevelében azt írta, hogy öngyilkosságának okát a sírba viszi. Az orvosrendőri boncolás megállapította, hogy anya lett s a székely elöl menekült a halálba. A tragédiát teljessé tette, hogy később az atya is öngyilkos lett, az anya pedig megőrült.) — *Aki Krisztusban nem hisz, mondja a*

*Szentírás, már megítéltetett, mert nem hisz az Isten egy-
szülött Fiában, s ennek az Istentől való elvettetésnek jelei
gyakran már itt a földön észrevehetők.*

Szívleljünk meg alázatos lélekkel néhány gondolatot
Krisztus Urunk istenségéről.

Ha egy történeti személyről, pl. Sokratesről helyes fel-
fogást akarok magamnak szerezni, keresem és elolvasom
a reá vonatkozó följegyzéseket, mégpedig lehetőleg azokat,
melyek az ő korához a legközelebb állanak, mert későbbi
szerzők esetleg hamis egyéni véleményeket kevernek a
forrásmunkák adatai közé. Így, ha az Úr Jézusról meg-
felelő ismeretet akarok szerezni, azokat a forrásmunkákat
kell kezembe venni, melyek életkörülményeiről beszámol-
nak. Ezeket a forrásokat az Egyház kezdet óta féltéke-
nyen őrzi a négy szent evangéliumban. Az összes keresz-
tény írók műveiben, melyek az első három századból
fennmaradtak, találunk vagy nyílt kijelentéseket arról,
hogy az evangéliumok apostoli eredetűek, vagy idézeteket
azokból, melyek a kezünkben levő szöveggel teljesen egyez-
nek. Így pl. Szent Ireneusnál, aki 140 körül született Kis-
áziában s mint lyoni püspök lett vértanú, Szent Jusztin-
nál, aki 138-ban adta ki védiratát, Szent Ignácnál, Polykárp,
római Szent Kelemen s más első századbéli íróknál. A
szent evangéliumok tehát részben szem- és fültanúktól
származnak (Máté és János), kik az igazságot közvetlenül
tudhatták, részben az apostolok kíséretől (Lukács és
Márk). S hogy az igazságot akarták is megírni, arról tanús-
kodik őszinteségük, mellyel többször hibáikat is bevallják,
pl. hogy vitatkoztak egymás között az elsőség miatt, vagy
elmenekültek gyáván Jézus elfogatásakor, stb. De leginkább
bizonyítja őszinteségüket az a körülmény, hogy az evan-
gélium leírása és hirdetése itt a földön nem szerzett nekik
semmi jutalmat, hanem sok szenvedést, fáradalmat, börtönt
és vértanúi halált. Mivel végül a szent könyveket mindjárt
megszerkesztésük után a keresztények istentiszteletein
nyilvánosan felolvasták, a jelenlevők, főleg az idősebbek,
könnyen ellenőrizhették az adatok hitelességét. Hiszen mi-
kor az evangéliumok elkészültek, még nem kevesen voltak
életben olyanok, kik az Urat földi életében személyesen
ismerték s esetleges hamis adatokat rögtön lelepleztek

volna. De nemcsak ez nem történt, hanem még eretnekek is, amilyenek már az első század óta felléptek, egyes evangéliumi helyeket tévesen magyaráznak ugyan, de eszükbe sem jut az evangélium hitelességét kétségbe vonni. A katolikusok közt pedig az első idők óta olyan biztos volt a meggyőződés a szent könyvek hitelességéről, hogy többen vértanúi halált szenvedtek ezért. Szent Euplius szerepét a szent evangéliumokkal kezében hurcolták a pogány bíró elé. „Te hoztad ide ezeket az iratokat?” kérdezi a kihallgatásnál Calvisian. „Igen, amint látod, ezekkel fogtak el.” „Olvass belőlük valamit!” Euplius felgöngyöli a tekercset és olvassa: „Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért, mert övék a mennyek országa.” És más helyről: „Aki utánam akar jönni, tagadja meg magát és kövessen.” Miután több ilyen részletet felolvasott, kérdezte a bíró: „Mi akar mindez lenni?” Euplius felel: „Az én Uramnak törvénye, melyet nekem átadtak.” „Kié?” „Jézus Krisztusé, az élő Isten Fiáé.” Ekkor kínpadra vonták. Euplius keresztet vetett és mondá: „Amint mondtam, keresztény vagyok és olvasom a szent iratokat.” „Miután a császár eltiltotta ezt, nem lett volna szabad magadnál tartani ezeket, hanem ki kellett volna szolgáltatni.” „Én keresztény vagyok, ezt nem tehettem. Ezekben van az örök élet. Ezt nem akarom elveszíteni, inkább feláldozom az életemet.” Hangosan imádkozott a kínzások között, míg szava el nem akadt. Aztán az evangéliumot, mellyel elfogták, nyakába akasztottak s egy kikiáltó haladt előtte hirdetve: „Euplius keresztény, ellensége az isteneknek s a császárnak.” Euplius pedig derűs arccal mondotta: „Hála legyen Krisztusnak, az én Istenemnek.” A vesztőhelyen imádkozott és lefejezték. Ennyire becsülte a keresztény ókor a szent evangéliumokat. Ez feljogosít, egyszersmind kötelez is arra, hogy szent igazság gyanánt fogadjuk el, amit ez iratok Jézus Krisztusról előadnak.

Mit jegyeztek fel mármost a szent evangéliumok Jézus életére vonatkozólag? Születik a legnagyobb szegénységben. Palesztina Betlehemében ringott bölcsője. Azaz hogy nem is volt bölcsője, édesanyja kénytelen születése után jászolba helyezni. Első lakóhelye egy sziklaodu, istálló. Talán még soha gyermek ily nagy szegénységben

és alacsonytságban nem kezdte életét. De egész bizonyosan ilyen fölséggel sem. Mert fölötte fényt ragyogva megnyílt az ég, angyalok énekelték a bölcsődalt és csillag vezetésével bölcsek siettek hozzá, hogy hódolattal átadják ajándékaikat: aranyat, tömjént és mirhát.

Gyermekkorát ácsmühelyben tölti. 12 éves korában fölmegy szüleivel a jeruzsálemi templomba és szerényen ül az ősz tanítók lábánál, kik neki Jahvéről, az örök Istentről beszélnek. Ám ő többet tud azoknál, kérdéseket ad fel, melyekre azok felelni nem tudnak, Istent nyomatékosan Atyjának nevezi s a gyönyörű templomot „Atyám házának”.

30 éves korában kilép a rejtőzöttségből s a Jordán felé indul, hol Izrael utolsó prófétája, Keresztelő Szent János bűnbánatot hirdet és keresztel. Mint közönséges bűnös engedi magát megkereszteltetni, de íme, feje fölött megnyílik az ég, a Szentlélek galamb alakban száll reá s az égből szózat jó: *Ez az én szeretett Fiam, kiben nekem kedvem telik, őt hallgassátok!* A zordon pusztaságban bőjtölve és imádkozva készül nyilvános működésére. Vadállatok közelegnek hozzá, de nem bántják, az ördög kísérti, de lesujtva erkölcsi nagyságától rémülten távozik, s jönnek az angyalok és szolgálnak neki. Három évi működés után, mely alatt mindig Isten dicsőségét s a lelkek üdvét kereste, ellenségeinek ármánya győz, meghal két lator közt a keresztfán, becsstelenül, elhagyottan. Ám végső szava mégis győzelemkiáltás! *Beteljesedett. Atyám, kezeidbe ajánlom lelkemet!* S halálakor a föld megrendül, a nap elsötétedik, sziklák meghasadnak, sírok megnyílnak, halottak feltámadnak. *Ez valóban Isten Fia volt,* mondja a pogány százados.

Teste sírba kerül, de harmadnapra onnan élve, dicsőségesen lép elő. S mikor hazatérni készül Atyjához, kivezeti még egyszer övéit az Olajfák hegyére, szeretettel megáldja őket s az egész világot, aztán fényes felhő ereszkedik lábai elé s a magasba emelkedik, hogy visszatérjen oda, ahonnan alászállott, Atyja hajlékába.

Igy tünteti elénk az evangélium Jézus életét. Emberi élet ez? Mélyen emberi, de egyúttal fölségesen *isteni élet* is.

Gondoljunk most néhány kijelentésére, melyet az evangélium följegyez Jézus ajakáról. Ő magát egynek érzi

és tudja az Atyával; aki őt látja, az látja az Atyát is, amivel az Atya bír, az az övé is, ő és az Atya egy. Egyszer idézi Dávid 109. zsoltárát: *Mondá az Úr az én Uramnak* — s ezt magára alkalmazva hangsúlyozza, hogy test szerint ugyan Dávidnak fia, de személye szerint annak Ura is, ki az Atyától a hajnalcsillag alkotása előtt születik és Isten trónjának részese.

Mielőtt Ábrahám lett volna, ő van. Ő Isten Fia nem oly értelemben, mint az igazak, kikre a kegyelemnek egy sugara áradt az ő kezéből, s csakis az ő kezéből, benne az istenségek egész teljessége lakozik.

Amire egyetlen ember igényt nem támaszthat s komolyan nem állíthat, hogy t. i. neki joga van *bűnökét megbocsátani*, azt állítja önmagáról, éspedig nem Isten nevében, hanem a maga nevében bocsátja meg a bűnt, s hogy ehhez joga van, az isteni mindenhatóság egy rendkívüli tényével igazolja, mikor talpra állítja az inaszakadtat.

Amit soha ember másnak komolyan nem ígérhet és nem adhat, a lélek békéjét és szívnyugalmat ígér Jézus azoknak, kik fáradtak s a bűnök súlya alatt gőryednek, ha hozzá jönnek.

Amit senki más nem ígérhet, azt ígéri azoknak, kik benne hisznek: az örök életet s ennek zálogául rendeli *az élet kenyerét, az Oltáriszentséget*, s a jobb latornak, mikor látszólag ájult tehetetlenségben függ a keresztfán, odaigéri a mennyországot.

Amit pusztá ember józanul nem állíthat magáról, azt mondja önmagáról szent komolysággal: *Ő az út, az igazság és élet.* Ő a föltétlen tekintély, ki előtt mindenkinek meg kell hajolnia, ha elveszni nem akar. Tanítványaitól azt kívánja, hogy érte mindent hagyjanak el, hozzá mérve mindent szemétnek tartsanak, hogy Őt eléje helyezték atyának, anyának, hitvesnek és mindenkinek a világon, többre becsüljék őt saját életüknél. Ő — úgymond — az igazi élet eszménye, *a világ világossága, aki nem követi őt, az a sötétségben marad örökre.* Végre ő az egész világnak ítélő bírója, ki előtt meg kell jelenni a halál pillanatában s az emberiség történetének befejeztével minden embernek, s aki megszabja, mi lesz a sorsa mindenegyesnek az örökkévalóságban. Az Atya — úgymond — *nem*

ítél meg senkit, hanem minden ítéletet átadott a Fiúnak, hogy mindenki úgy tisztelje a Fiút, mint az Atyát. Szólt-e, szólhat-e valaha emberily módon? Soha. Igycsak Isten beszélhet.

Ami e kijelentéseket megerősíti, az elsősorban a szent és feddhetetlen élet, melyhez hazugság, dicsvágy s egyáltalán semmi bűn nem fért. Ellenfelei irigy, kárörvendő szemekkel figyelik, Jézus mégis feladja nekik a kérdést, melyet soha egy ember nem adhat fel: *Ki vádolhat közületek engem bűnről?* S azok elnémultak. Sajátságos dolog ez. Egyébként mindig, ha valaki mélyebben hatol be Isten ismeretébe, annál élénkebben áll előtte önnön gyarlósága. Milyen túlzó kifejezésekkel szólnak önnön bűnös voltukról a szentek, egy Szent Pál, Assisi Szent Ferenc, Páli Szent Vince, Szent Teréz és mások. Maga az Ur Jézus is azoktól, kik az Isten országába belépni akarnak, elsősorban bűnbánatot sürget, alázatos bűnbeismerést, érzületváltozást — de ő maga bűnbánatot nem ismert, az ő szíve soha meg nem változott. Nekünk szánkba adta a fohászt, hogy mindennap imádkozzuk: Bocsásd meg a mi vétkeinket, de ő maga soha így nem imádkozott, őt a teljes büntelenség dicsfénye folyja körül.

S ami végül kijelentéseinek teljes bizonyosságot kölcsönöz, az a sok csoda, melyet művelt. *Ha szavaimnak nem hisztek, higgyetek cselekedeteimnek*, mondotta ő maga. *Mind, amiket az Atya cselekszik, azt hasonlóképen a Fiú is cselekszi.* Mit cselekszik az Atya? Ő alkotta a világ-mindenséget, az anyagot és erőt, a természeti törvényeket, ezekkel rendelkezik a Fiú is. Belenyúl az anyag legbensőbb lényegébe s átváltoztatja a vizet borrá, megsokasítja önnön kezében a kenyeret, parancsol a háborgó tengernek és a vizen jár. Az Atya letaszította Lucifert a kárhozat mélységeibe, a Fiú parancsára is csikorogva távoznak a gonosz szellemek a megszállottak testéből. Az Atya az élet és halál ura, ugyancsak a Fiú is, érintésére távozik a betegség a testből, egy szavára a halottak visszatérnek az életbe. *Mind, amiket az Atya cselekszik, cselekszi a Fiú is, hogy mindenki tisztelje a Fiút, amint tiszteli az Atyát.*

Ez elmélkedésünk végső tanulsága: hogy tisztelnünk kell a Fiút, mint az Atyát, mert Jézus emberi külsejében maga a végtelen Isten jelent meg a földön, hogy bennünket

tanítson és üdvözítsen. Tiszteljük Jézust, ha tanítása mindig szent és kétségtelen igazság előttünk, ha *hiszünk* benne. Ha egy pogány világ közepette is megvalljuk rendületlenül katolikus hitünket szóval és életünkkel. Ha egy nap sem felejtjük el, hogy a jelen élet a próbaidő, melyet követ az örökkévalóság, a jók számára egy végtelenül boldog, a megátalkodott bűnösök számára egy végtelenül szomorú örökkévalóság. Így tanítja Krisztus, így lesz. Tisztelem az Üdvözítőt, ha törhetetlen *bizalommal* vagyok iránta, bízom szent vérének büntőlő hatásában, kegyelmének tisztító, fölemelő, minden nehézségen átszűrő erejében, ha a halál árnyékában is él bennem *a remény*, hogy Jézussal legyőzöm az enyészetet s megtalálom a boldogságot, melyet a földön hiába kerestem. Végre tiszteltem Jézust, ha meggondolva végtelen szeretetét s az áldozatokat, melyekbe neki megmentésem került, hálás szívvel *viszontszeretem*, mindenben szent tetszését keresem, készséggel rendelem magam alá végzéseinek s inkább lemondok legkedvesebb vágyaimról, semhogy őt bűnnel megbántsam s tőle elszakadjak. Aki így szeret, azt Jézus is szereti, vele van minden nehézségben, erősíti, vigasztalja s megadja neki a földön azt a békét, melyet a világ nem adhat, sem el nem vehet, odaát pedig az örök üdvösséget. Térdrehullva szent színed előtt fejezzük ki hódolatunkat. Istennek szent Fia, hiszünk tebenned. Te itt közöttünk az ostya színében éppoly valósággal jelen vagy, mint ahogy a dicsőség fényében trónolsz a mennyben az Atya jobbán. Fogadd imádásunkat! Az örök élet ígéi nálad vannak, te mindent tudsz és soha meg nem csalsz, mi a te szent hitedben akarunk élni és meghalni. — Jézus, remélünk tebenned. Te mindenható vagy és hűséges. Szentségi jelenléd záloga annak, milyen komolyan akarsz javunkra lenni és üdvözíteni. Éleszd fel buzgalmunkat, hogy jóságos szándékodat megértjük s e szent titkot megbecsüljük és felhasználjuk. — Jézus, szeretlek egész szívemből. Többet valóban nem adhattál nekünk, miután meghaltál a kereszten, mint hogy Szíved ösztönzésére e nagy Szentséget létesítettél. Foglald le magadnak egészen bennünket, hogy veled egysülve töltsük most földi életünket s majdan az örökkévalóságot.

Pünkösöd utáni 18. vasárnap

A bűnbánat szentsége

Ma egy beteg, béna embert látunk a szent evangéliumban Krisztus Urunk előtt. Az Üdvözítő megszánja, meggyógyítja őt, mégpedig kifejezetten azért, hogy megmutassa, hogy *„az Emberfiának hatalma van a földön a bűnök megbocsátására”*. A béna, járni nem tudó emberben lássuk önmagunkat. Örök üdvőségünk elérése szempontjából mindnyájan bénák vagyunk, Isten kegyelmét megnyerni, üdvözülni a magunk erejéből képtelenek vagyunk. Elválaszt bennünket Istentől a bűn, a rossz hajlamok és téves nézetek, a velünk született és szerzett erkölcsi gyengeségek. Gyógyulást, kegyelmet, erőt csak Krisztus által és Krisztustól remélhetünk. *Krisztus Jézus lett* — mint Szent Pál mondja — *Istentől bölcsességünk és igazságosságunk és megszentelődésünk és megváltásunk*. Krisztus kegyelmét a szentségek használatával szerezzük meg magunknak. A szentségek az isteni kegyelem „szállító eszközei”. Igénytelen jelek, de mögöttük mindig *Krisztust*, a „*legfőbb Szentséget*” kell látnunk, ki azokat rendelte s hatályosakká teszi. Először a *keresztségben*, később a *bűnbánat szentségében* tisztult meg lelkünk a bűntől, nyerte vissza békéjét és Isten barátságát. Ha azután megtisztult lélekkel jelen vagyunk a szentmisén és járulunk a *szentáldozáshoz*, mindinkább töltekezünk Krisztus megszentelő, erősítő, gyógyító kegyelmével és meg tudjuk valósítani intését: *Kelj föl, vedd ágyadat* — vagyis hordozd türelemmel keresztedet — és menj a te menyeyi házádba, örök házádba.

Jelen alkalommal ösztönözzük magunkat néhány gondolattal a bűnbánat szentségének gyakori és méltó használatára.

A németek egyik kedves írónője, Hensel Lujza, protestáns pásztorinak volt gyermeke. Ifjúkora óta gyengéd lelkiismeretű, mélyen vallásos leány volt. Mint életrajzában feljegyzí, ha néha elragadta valamiben a szenvedély, csakhamar nyugtalan lett, utána mély megbánást érzett s valami ösztönszerű vágyat, hogy nyíltan bevallva bűnét, vezekeljen. A gyónást ekkor még nem ismerte. Mint ifjú leány egyszer fölkeresett egy idősebb protestáns lelkészt és kérte, hallgatná meg bűnbevallását és bocsátaná meg bűneit, de ez elutasította. Múskor barátnőjével sétálva, annak tárta fel egész lelkiismeretét, hogy megkönnyebbülést találjon. Később alkalma volt megismerkedni a katolikus vallással, nagy tisztelettel telt el annak magas erkölcsi felfogása és intézményei iránt. Berlinben egy társas összejövetelen egyszer keserűen panaszkodott neki Brentano Kelemen, milyen elégedetlen, sívár lelkiéletet él, mennyire fáznak neki ifjúkori eltévelyedései. Brentanónak, mint írónak és költőnek akkor nagy neve volt, de katolikus hitétől a rendetlen élet elidegenítette. Hensel komolyan nézett rá, félbeszakította önvádjait s azt mondta: Miért beszéli ezeket én nekem? Hiszen ön katolikus! Menjen gyónni, ott majd megtalálja lelke békéjét! Brentanót úgy meglepte ez a mondás, hogy sírva fakadt és mélyen felsóhajtott: Hogy egy lutheránus pásztor lányának kell engem erre emlékeztetni! Pár napi komoly készüllet után el is ment gyónni s haláláig buzgó katolikus maradt. Ugyancsak katolikussá lett később Hensel Lujza is.

A történet egy példa arra, — s lehetne sok más esetet is felhozni — hogy a bűnbánat szentségének komoly használata megszerzi a lélek békéjét s megveti alapját az Istenhez vezető, keresztény lelkiéletnek. A gyengéd lelkiismeretet tüzes parázsként égeti a ki nem engesztelt bűn, amíg azt magából ki nem veti. Még egy Júdás is ösztönözve érezte magát, hogy bűnbevallást tegyen, azért ment, le-sujtva gonosztettének következményei által, a papi fejedelmekhez s mondotta: *Vétkeztem, elárultam az igaz vért!* Csak a hitetlen, s akinek kevély lelke már egészen össze-forrott a bűnnel, találja a bűnbevallást elviselhetetlen tehernek.

Lelki nyugalmat szerző dolog a gyónás, de kötelesség

is lelki üdvünk szempontjából. Jézus azzal, hogy a bűnbocsánat hatalmát, melyet a mai evangéliumban a béna emberrel szemben gyakorolt, átruházta húsvét estéjén apostolaira, egyúttal a kötelezettséget is megállapította, hogy aki keresztség után súlyosan vétkezett, vegye igénybe az Egyház feloldó hatalmát, használja a bűnbánat szentségét, másképp elvesz bűneiben. „Senki se mondja önmagának: én rejtekben és Isten előtt tartok bűnbánatot, Isten a szívembe lát, majd megbocsát. Tehát hiába mondta Jézus: Amit megkötök a földön... Hiába adta Egyházának a kulcsokat... Aki így beszél, hatástalanná teszi az evangéliumot, haszontalanná teszi Krisztus szavát s olyasmivel hitegeti magát, amit Krisztus tagad.” Ezek Szent Ágoston szavai.

Senkinek sem bocsáttathatik meg bűne, ha azt előbb meg nem gyónja, mondja Szent Ambrus.

Valami igazság kétségkívül van a mondasban, hogy bűneinket csak Istennek tartozunk bevallani. A bűnbánat szentségében is Istennek valljuk meg bűneinket. Embernek, vagy akár angyalnak is nincs joga behatolni lelkiismeretünk szentélyébe, beavatkozni legbensőbb és legfájdalmasabb titkainkba. Ez csak Istennek joga, ki legfőbb Urunk, s ki ellen a bűnök irányultak. Isten azonban azóta, mióta egyszülött, végtelenül szeretett Fia emberré lett, hogy minket megváltson, úgy állapította meg az üdvözülés rendjét, hogy továbbra is *emberek által* tanít, vezet bennünket és osztja kegyelmeit az Anyaszentegyházban. Emberek által, akik egyrészt másokhoz hasonlóan gyarlók, tudatlanok és bűnösök, de másrészt isteni felhatalmazások, fensőbb világosság és kegyelem hordozói, akikről Krisztus azt mondta: *Aki titeket hallgat, engem hallgat, akiknek megbocsátjátok bűneiket, megbocsáttatnak.* Istennek ilyenén rendelkezésével mintegy kiszélesedik, szétárad a megtestesülés titka s Krisztus mint ember elveszi megalázódásáért az őt megillető hódolatot. Krisztus Urunk, mint ember a végletekig menő odaadással Atyja s a lelkek iránt megalázta magát a haláláig, és pedig a kereszthaláláig, hogy végrehajtsa a megváltás nagy művét. Ezért a mennyei Atya viszont megdicsőítette őt. Hogyan? Jobbjára emelte a mennyben és olyan nevet adott neki, melyre minden térdnek meg kell hajolnia. És

ítélőbírájává tette Jézust az egész világnak. *Az Atya nem ítél meg senkit, hanem minden ítéletet átadott a Fiúnak, hogy mindenki tisztelje a Fiút.* A bírói tisztséget most, földi életünk idején Jézus az irgalmasság törvényszékében, a bűnbánat szentségében gyakorolja helyettese, a pap által, a végítélet napján pedig személyesen jön el, hogy a szentség és igazság pontos mérlege szerint megfizessen mindenkinek. Aki Jézusnak az őt megillető tiszteletet a bűnbánat szentségében megadja azzal, hogy helyettesének bűnbánóan bevallja vétkeit, az minden elkövetett bűnétől, bármily súlyos lenne az, feloldozást kap, aki ezt a tiszteletet Krisztustól megtagadja, az imádkozhat, sanyargathatja magát, tehet amit akar, elvész bűneiben.

Kérdezhetjük, *mikor járul reánk a gyónás mint kötelezettség?* 1. Evenként egyszer, az Egyház 4. parancsolata szerint, 2. halálveszély idején. Ilyenkor hangzik felénk a Szentírás szava: *Keressétek az Urat, amíg megtalálható, hívjátok segítségül, amíg közel van.* 3. Kötelesek vagyunk gyónni, ha fölöslegesen bűnben vagyunk. *Legyetek készen, mert amely órában nem vélitek, eljön az Emberfia.* 4. Végül bizonyos szentségek használata előtt, pl. a bérálás, házasság előtt, s természetesen *szentáldozás előtt*, ha nagy bűnt követtünk el. Egyébként pedig a gyakori gyónás hathatós eszköz arra, hogy az erényes életben megerősödjünk. Az Úr Jézus mondta Szent Brigittának egy jelenés alkalmával: „Ha valaki az én lelkületemet és kegyelmemet meg akarja szerezni és őrizni, az gyakran gyónja meg bűneit, fogatkozásait és tökéletlenségeit az arra rendelt papnak.” A gyakori gyónás szívtisztaságot szerez, ez pedig előfeltétele annak, hogy bennünk Istennek szeretete kifejlődjék. A gyakori gyónás óvatossá tesz bennünket és figyelmessé viselkedésünkben, hogy kötelességeinket teljesítsük s a kötelességszegést, vagyis a bűnt kerüljük. A ráhagyatkozás egy tapasztalt lelkivezetőre bíz meg sok tévedéstől s kínzó aggálytól a lelkiéletben. Általában pedig nagy megkönnyebbülést szerez a gyakori gyónás, mert leveszi rólunk bűneink terhét, hiszen Jézust s a Szűzanyát kivéve nem volt s nem lesz soha egészen bűn nélküli egyén a földön, ha tehát lelkünk beszennye-

zódott, Jézus szent vére által itt tiszta lesz, mint a frissen hullott hó.

Rendszerint azokról a bűnökről szoktuk magunkat vádolni a gyóntatószékben, melyeket *utolsó* gyónásunk óta követtünk el. Kivételesen azonban *életgyónást* vagy *általános gyónást* is végeznek azok, akik lelkük üdvét szívükön viselik. Ilyen gyónás egyeseknek szükséges, sokaknak hasznos, némelyeknek ártalmas lehet. Szükséges az általános gyónás azoknak, akiket lelkiismeretük arról vádol, hogy egy vagy több előző gyónásukat *érvénytelenül* végezték. Érvénytelen az a gyónás, melyben valamely halálos bűnt álszégyenből elhallgattunk, vagy amelyet a bánat felindítása nélkül végeztünk. Ilyen gyónásokban a bevallott vétkek sem lettek megbocsátva s az utána következő gyónások is érvénytelenek voltak, amíg a szentségtörést jóvá nem tesszük. Ilyen esetben, ha nem tudnánk, hogyan készüljünk el, valljuk be alázattal a lelkiatyának, hogy rosszul végzett gyónás van lelkünkön és kérjük bizalommal tanácsát és segítségét. Hasznos az életgyónás pl. missziók, lelkigyakorlatok idején, életünk fordulópontjain, amikor az isteni kegyelem hathatósan ösztönöz, hogy új, egészen Istennek szentelt életet kezdjünk. Káros lenne az életgyónás aggályos lelkeknek, akik folyton ismételve gyónásaikat s nem tudnak megnyugodni. Az ilyenek engedelmeskedjenek vakon az őket vezető lelkiatyának. Csak az engedelmesség útján jutnak el lelki békére.

Sose szabad elfelednünk *gyónás előtt komoly bánatot indítani*. Senki sem kárhozott el azért, mert sok rosszat tett, de sokan kárhoztak el, mert egy halálos bűnt, melyet elkövettek, nem bántak meg. Jó, ha imakönyvünkől figyelemmel elimádkozzuk a bánatimát, még jobb, ha a Szentlélek kegyelmével önnön szívünkől szállanak töredelmes fohászok Istenhez. Milyen *vakmerő* voltam, mikor vétkeztem! Szembeszálltam a Mindenhatóval — én, gyenge féreg. Milyen könnyen taposhatott volna el s lökhetett volna a kárhozatba. Megkímélt, élni hagyott. *Hálátlan* voltam. Visszaéltem jótéteményeivel, érzéseimmel, tehetségeimmel, életidőmmel, Isten megbántására. Örök, mérhetetlen javakat dobtam el magamtól hiú, piszkos, pillanatnyi élvezért. Kitettem magamat annak, hogy örökre elválasztassam a vég-

telen Jótól, miért? Ha elszakad életem fonala, most gyötörtetem a lángok közt, hitványságokért. Ha Jézust nézem a keresztfán, mit szenved testében, lelkében s mindezt önként, szeretetből, értem! Én tudtam ezt, mégis hűtlen lettem hozzá, újra keresztre feszítettem. Most belátom, ocsmányul viselkedtem; szánj meg Te, Uram, akinek irgalmassága végtelen; fájlalom, utálok vétkeimet, fogadd el bűnbánatom kifejezését, tied akarok lenni, új életet kezdeni. — Ilyen és hasonló fohászokkal adjunk kifejezést bánatunknak, akkor Isten visszafogad kegyelmébe, mert *a töredelmes és alázatos szívet soha meg nem veti*. A bánatnak még a gyónáson kívül felindítva is büntörlő ereje van, még sokkal inkább a bűnbánat szentségéhez kapcsolva, mert itt Jézus lelkének bánatával egyesül, azzal a bánattal, melynek súlya alatt az Olajfák hegyén vért izzadtott s a Kálvárián a legkínosabb elhagyatást érezte át. Ennek a végtelen értékű bánatnak érdemeit alkalmazza reánk az Üdvözítő, mikor töredelmes szívvel a bűnbánat szentségéhez járulunk s kiégészíti elégtelenségünket. Azért ígéri itt a mennyei Atya a próféta szavaival: *Ha bűneitek, mint a skarlát lennének, fehérek lesznek, mint a hó, s ha vörösek, mint a bíbor, fehérek lesznek, mint a gyapjú*.

Egyik híres francia író, Coppée 1897-ben tért meg s kezdett újra lelkiéletet élni, bűnökben és hitetlenségben eltöltött hosszú évek után. Keresztény nevelésben részesültem, írja „La bonne souffrance” című könyvében, és elsőáldozásom után még több éven át buzgón végeztem vallásos kötelességeimet. Azután jött az ifjúkor kísértéseivel és küzdelmeivel. Bevallom, hogy elbuktam többször és szégyeltem a gyóntatószékben azokat megvallani. Így történt, hogy álszégyenből elhagytam a vallási gyakorlatokat. Minden bajom innen, az alázatosság hiányából eredt, ezt tartom azért a legszükségesebb erénynek. Esetem nagyon közönséges volt, a katona szálnalmas szökése a fegyelem elől. — Később hosszas, súlyos szenvedések nehezédtek reá, magába szállott és újra járult a szentségekhez. Öszinte bánatkönnyekkel gyóntam meg — írja könyvében — s kimondhatatlan megkönnyebbülést éreztem, mikor megkaptam a feloldozást. Hogy társait a megtérésben önnön példájának követésére buzdítsa, megható intelmeket intéz hoz-

zájuk. Tégy úgy, mint én, szakíts a kevelységgel és jelenj meg a törvényszék előtt, melyet Jézus Krisztus alapított s amelyen egy minden reményünket messze meghaladó irgalmasság trónol. Isten szolgája, aki ott reád várakozik, csupán néhány könnyet kíván tőled, hogy lemossa lelked minden szennyét, mert hatalmát attól a végtelen jóságú Mestertől nyerte, aki a Golgotán a bánkódó latornak megbocsátott s megnyitotta neki az utat az örök életbe. — Ezek a francia akadémikus szavai, méltók, hogy mi is megszívleljük azokat.

Bizalmunkat erősíti, ha hívő lélekkel gondoljuk meg, valahányszor a bűnbánat szentségéhez járulunk, hogy a bűnökért Jézus végtelen értékű áldozatot mutatott be a keresztfán, hogy *Jézus érdemei túláradók*, végtelenül nagyobbak, mint a megbántások, melyeket bűneink okoztak Istennek, hogy Jézusnak, mint Istennek és Üdvözítőnek hatalma van a bűnöket megbocsátani s e hatalmában az ő egyenes és világos felhatalmazása alapján részes az Egyház fölszentelt és megbízott szolgája, s amikor az elmondja fölöttünk a feloldozás szavait, Jézus az ő kereszthalálának érdemeit reánk alkalmazza, mintegy szent vérét önti titokszerűen lelkünkre, hogy azt megmossa minden szennyfolttól, bele új életet árásszon, erőt a kísértések elleni küzdelemre, a jóban való kitartásra. Ha hívő lélekkel járulunk e szentséghez, mindig megvigasztalódunk, mert egyrészt óvakodunk a felületességtől, nem soroljuk fel csak úgy szokásszerűen, gépiesen bűneinket, érezzük, hogy nagy szentséget, az isteni irgalom csodálatos adományát használjuk, azért alázatos komolysággal vádoljuk magunkat bűneinkről s mindarról, ami nyugtalanít bennünket; másrészt nem leszünk aggályosak sem. Isten nem akarja, hogy gyónásaink megzavarjanak, nyugtalanságot okozzanak, kislelkűvé tegyenek s a kétségbeesés felé hajszoljanak. Vegyük példaképül a tékozló fiút, amikor visszatér az atyai hajlékba, nem lép atyja elé véget nem érő elbeszélésekkel, gyötrő ismétlésekkel és helyesbítésekkel, ilyen kislelkű, bizalmatlan lelkiállapotban nem is tudjuk elképzelni. Alázattal letérdel atyja lábaihoz, beismeri, megvallja bűnét, késznek nyilatkozik vezekelni, egyebekben pedig rábízza magát az atyai szívre. Nem is csalódik. Az atya rögtön fel-

emeli őt, magához öleli, mindent elfeled és megbocsát, örömlakomát készített a visszatérés megünneplésére. Így jár el Isten, a mi mennyei Atyánk is, ha bűnbánóan közelünk hozzá. Szentségének, igazságosságának bőven elég tett Jézus szent halála által a keresztfán, azért velünk nagy irgalmasságát érezteti. „A mi Urunk Jézus Krisztus oldozzon fel téged és én az ő tekintélyével és megbízásából feloldozlak téged bűneidtől” — mondja a gyóntató, s az ő ajkai által maga Jézus, a mi ítélő Bíránk mondja nekünk: Nyugodjál meg, én téged feloldozlak bűneidtől. Higgyünk csak tépelődés nélkül szava őszinteségének és hathatóságának. Ha egy tisztességes ember, akit valamivel megbántottunk, látja bánkódásunkat, megbocsát és kezét adva mondja: Fátyolt a multra, minden el van felejtve, akkor nem aggódunk többé, megnyugszunk és örülünk. A bűnbánat szentségében maga a legszentebb és legigazabb Jézus biztosít bennünket: Most pedig minden meg van bocsátva és el van feledve. Nem sértődhetnek-e meg joggal, ha nem bíznánk szavában és folyton aggályosan töprengenék bűneink miatt? Isten királyi módon, nagylelkűen bocsát meg, nem szatócs módjára, vonakodva, alkudozva. Azért egész lelkünk örömeivel és odaadásával biznunk kell benne, ilyen érzület megtisztelő reá nézve, magasztalja irgalmasságát, nagyra becsüli Krisztus érdemeit és intézményeit, a szentségeket.

A bűnbánat szentségéhez hozzátartozik még az *elégtétel elfogadása* s a *vezeklés*. A kereszténység első századaiban a bűnbánók szigorú, évekig tartó vezekléseknek vetették alá magukat, ma a Szentlélektől vezetett Egyház — hogy a megtéréstől senki vissza ne rettenjen — enyhébb formában szabja ki az elégtételt, de annak elvégzése ma is lényegesen hozzátartozik a szentség fölvételéhez. Jézus ugyan bűneinkért túlaradó elégtételt adott, de — mint a trienti szent zsinat mondja — méltányos és igazságos, hogy aki a keresztség nagy kegyelme után személyesen vétkezik, maga is iparkodjék Istent megengesztelni bűnbánati cselekményekkel. A lelkiatyától megszabott elégtétel elvégzésével egyesülünk a bűneinkért vezeklő Jézussal, bekapcsolódunk a megváltás művébe, gyenge elégtételi imáink és jótetteink Krisztus vérébe mártva nagy büntőlő erőt

nyernek, hogy visszajussunk s megmaradjunk Isten kegyelmében és barátságában.

Különösen számíthatunk arra, hogy Isten érezteti velünk atyai jóságát, ha gyónás után is *állandóan ápoljuk magunkban a bűnbánat szellemét* s törekszünk jóvátenni az Istenen elkövetett megbántásokat. Mikor a bűnt elkövettük, merészen szembeszálltunk Istennel, nem ismertük el fölöttünk jogait és uralmát, most az engesztelő szeretet sugallatára határozottan az ő oldalára állunk, az ő szemével nézzük a bűnt, megvetjük, gyűlöljük azt, mint hálátlanságot, hűtlenséget s büntetjük azt magunkban. Ilymódon cirenei Simonnal segítjük vinni Jézusnak a keresztet, melynek súlya alatt leroskadt, s mint Szent Pál mondja: *kiegészítjük vezekléseinkkel azt, ami még hiányzik Krisztus szenvedéséből*. Nem mintha Krisztus szenvedése nem volna elégséges a világ összes bűneinek eltörlésére, hanem mert Isten igazságos végzése szerint a Fejnek (Krisztusnak) érdemei csak úgy alkalmaztatnak reánk, az ő testének tagjaira, ha magunk is vezekelünk és szenvedünk. Persze alsóbb természetünk megreppen a vezeklés szóra, mint a gonosztevő elsápad a bíró előtt, mikor az felolvassa a halálos ítéletet, ám a felsőbb lelkiélet biztosítására, lelkiismeretünk tisztaságának és nyugalmanak megőrzésére, az örök üdvösség elérésére elengedhetetlen az önmegtagadás és vezeklés szelleme. „*Ha test szerint éltek, meghaltok*, mondja az Apostol, *de ha erős lélekkel a test vágyait megtöritek, élni fogtok*.” S ismét: „*Akik Krisztuséi, azok testüket keresztre feszítették annak vétkeivel és vágyaival*.” Ismétlem, lelkünk szabadsága, nyugalma és mélyebb örömei, üdvössége azon fordul meg, gyakoroljuk-e nagylelkűen és komolyan a bűnbánat erényét. Nem kell természetesen azokra az önsanyargatásokra gondolnunk, melyeket a szentek életében olvasunk, őket különös utakon vezette a Szentlélek; nem is kell senkinek kolostorba vonulnia vagy remetévé lennie, hogy rátaláljon a vezeklési cselekményekre. Isten s az Anyaszentegyház parancsainak állandó teljesítése, pl. a vasárnapi pontos szentmisehallgatás, az előírt böjtök, továbbá hivatásbeli kötelességeink teljesítése napról-napra adnak alkalmat nehézségek elviselésére, türelmünk, alázatos bűnbánatunk kimutatására. Isten

gondviselése is napról-napra enged reánk jönni kellemetlenségeket, betegséget, szegénység okozta nélkülözéseket, félreértéseket embertársaink részéről, becsületünk, vagyonunk elvesztését stb. Fogadjuk mindezeket Isten kezéből megadással s viseljük erős lélekkel, a bűnbánat szellemében. Mikor Dávid királynak menekülnie kellett lázadó fia elől, szíve tele volt keserőséggel és levertséggel, s ebben a lelkiállapotban hallotta, amint egy Semei nevű ember kárörömmel kiabál utána gyalázó szavakat. Hű szolgálí kardot rántva meg akarták torolni a sérelmet, Dávid pedig így szólt: *„Hagyjatok békét neki, hadd átkozzon, mert az Úr parancsolta neki, hogy átkozza Dávidot . . . Talán megtekinti az Úr nyomorúságomat és jót ad nekem a mai átokért.”* A világias emberek dühöngenek, elkeserednek, bosszúállással, öngyilkossággal fenyegetődznek, ha bajok zúdulnak rájuk, rázzák keresztjüket a bal latorral s elpusztulnak azon. — Isten gyermekei pedig, a bűnbánó lelek, a mennyei Atya kezéből fogadják megadva a keresztet s egyesítve fájdalmukat Krisztus szenvedésével felajánlják azt elégtételül a bűnökért, némán, zúgolódás nélkül, érdemszerzően viselik el. A francia királyné egyszer figyelmeztette Szent Vincét, hogy súlyosan megrágalmazták őt előtte, a Szent mindössze annyit mondott: *„Felséges aszszony, én nagy bűnös vagyok.”* — *„Dehát igazolnia kell magát!”* — *„Mennyivel többet fogtak Krisztus Urunkra, és Ő sohasem igazolta magát” . . .* volt a Szent felelete. Mikor Nierenberg, a szentéletű jezsuita betegágyán rémítő kínokat szenvedett, gyakran ismételte: Nem tűz, nem tűz . . . Ha arra gondolunk, hogy bűneinkkel megérdemeltük a pokol tűzét s Isten azt végtelen jóságból elengedte nekünk s azok helyett küldi földi megpróbáltatásainkat, nem fogjuk panaszsra nyitni szánkat. I. Frigyes Vilmos porosz király haldoklott s egyik ájulásából a másikba esett. Egyszer magához térve, a főorvost, aki az érverést figyelte, kérdezte suttogva: *„Soká tart még?”* Az szomorúan felelt: *„Sajnos, már nem soká.”* Mire a király: *„Ne mondja azt, hogy sajnos.”* Ilyenféle volt Szent Ferenc gondolkozása is a halálos ágyon. Rendtársa, aki látta, milyen szörnyű fájdalmai vannak a Szentnek, részvételt mondá: Kedves atyám, kérd legalább Istent, hogy gyengédebben bánjék veled, mert —

úgy látom — keze nagyon is súlyosan nehezedik reád. A Szent komoly lett és felsóhajtott e szavakra. „Ha nem tudnám, — így szólt — hogy te ezt együgyűségben mondtad, a nélkül, hogy valami rosszat gondoltál volna, nem óhajtanálak többé oldalamnál látni, mert kivetni valót találtál az Isten büntetésén.” Erre szegényes fekvőhelyéről minden gyengesége és heves fájdalmai mellett fölemelkedett és a földre vetette magát, megcsókolta cellájának padlóját és így kiáltott: „Ó Istenem, hálát adok neked mindazon fájdalmakért, melyeket reám küldtél, esengve kérlek, küldj reám még százszor többet, ha jónak találad, öröm tölt el, ha sujtasz és semmiben sem kímélsz, mert a te szent akaratom teljesítése a legnagyobb vigasz, amely csak érhet a földön”... Mindezek a példák szemléltetik, hogyan kell gyakorolnunk a bűnbánat erényét földi életünk idején. Ragadjuk meg az erre kínálkozó kis és nagy alkalmakat. Akiben nincs meg a bűnbánat szelleme, az hamar az ördögé lesz — mondotta Hofbauer Szent Kelemen. Aki pedig napról-napra erős lélekkel rászorítja magát a vezeklésre és kereszthordozásra, az mindig közelebb érzi magát Istenhez, tisztább és szabadabb lesz, megtapasztalja a Szentlélek vigasztalásait, az örök élet örömeinek előízét és egyszer ujjongva ismétli majd Alkantarai Szent Péterrel: Ó boldog bűnbánat, amely ilyen nagy dicsőséget szerzett nekem!

Pünkösöd utáni 19. vasárnap

A megszentelő malaszt

A mai vasárnap szent evangéliuma díszes, ragyogóan kivilágított menyegzős termet mutat, mely tele van örvendező, ünneplő vendégekkel, kik mindnyájan a király által adományozott fehér, hosszú ruhát viselik. Tekintetük nem egyszer szegeződik várakozóan a szárnyas ajtókra, honnan a vendéglátó Felség belépését várják. A terem, melyről a hasonlat szól, Krisztus Egyháza a földön, a meghívottak: akik fölvtették a keresztséget, a vendégség, melyben részük van: a megváltás kegyelmei — itt és odaát, „*boldogok, kik a Bárány menyegzőjére hivatalosak*“, mondja a Jelenések könyve. A fehér, ünnepi ruha: a keresztségben, Krisztus érdemeiért kapott lelki tisztulás és megszentelés, Isten gyermekeivé fogadtatás, a megszentelő malaszt. A királyi Fölség, kinek eljövételére állandóan várunk, Jézus Krisztus. Ő határozottan megígérte, hogy újra eljön a világra nagy hatalommal és dicsőséggel, hogy teljessé tegye övéinek örömét. Földi életünknek legnagyobb gondja az kell hogy legyen, hogy készen álljunk s a menyegzős ruha: a megszentelő kegyelem, meglegyen lelkünkben. Ez t. i. a föltétele, hogy bebocsáttatást nyerjünk a mennyország örömeihez. *Vigyázzatok, mert nem tudjátok se a napot, se az órát, int az Üdvözítő.*

A szent evangélium szellemének megfelelően most Isten megszentelő kegyelméről elmélkedünk.

Amint Isten lénye és élete egészen szent, úgy forrón óhajítja, hogy mi is szentek legyünk. Ez a mi legelső és legfontosabb életfeladatunk. *Ez az Isten akarata: a ti megszentülésetek*, mondja nyomatékosan az Apostol. *Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok tökéletes* — int

az Ur Jézus. Erre az élethivatásra int állandóan bennünket önnön lelkiismeretünk is, mely nyugtalan, kínzó, ha a bűn szolgaságába süllyedünk, és derűs, vigasztaló, ha áldozatos lélekkel küzdünk a lealacsonyító áramlatok ellen, kötelességtudók, jellemesek vagyunk. A jó lelkiismeret, mint a szakadatlan vendégség, mondja a Szentírás.

Hogy azonban igazán szentek lehessünk, meg kell értenünk, mi a Teremtő Isten szándéka velünk, milyen módon akarja Ő a lelki emelkedettséget megvalósítani bennünk. A teremtmény természetének az felel meg, hogy az Alkotótól várjon irányítást s ha megértette Isten szándékait, teljes odaadással kövesse. Aki e téren önhatalmúlag, önnön feje vagy képzelése szerint akar eljárni, az sohasem lesz Istennek tetsző lélek, annak lelkivilága mindig hiányos és csonka marad. A szentség bennünk elsősorban nem önnön törekvésünk gyümölcse, nem csupán jóhajlamaink és erényeink összhangja, hanem *Isten kegyelme bennünk, fensőbb, isteni élet kiáradása lelkünkre.*

Hogy a kereszténységnek ezt a mélységes titkát némileg megértsük, gondoljunk arra, hogy Isten örök végzései folytán a teremtményeknek különböző fokozataik vannak a világban. — Egy kődarabban nincs élet, nem mozog magától, nem képes cselekedni. A virágnak élvezem illatát, színét, tudom, hogy itt már élet van, a növény fejlődik, szaporodik, de ismeretekről, érzésekről még nincs szó. Az állatok élete már fejlettebb, érzései, ösztönei, tapasztalatai vezetik, hogy magát és fajtát fenntartsa, de a szellemi világ még ismeretlen előtte. Az embert értelme és szabadakarata teszi a látható világ koronájává, noha test szerint még kötve van többféle gyengeséghez és szükséglethez, melyektől az angyalok mentek. Mindezen teremtmények fölött mérhetetlen magasságban él az örökkévaló Isten, akinek végtelenül szent és boldog élete, mint Jézus kijelentéseiből tudjuk, három személyben, az Atya, Fiú és Szentlélekben érvényesül s jut állandóan kifejezésre. Isten egyedül létezik szükségképpen, nem szorul senkire, önnön csodás tökéletességeinek ismeretében találja teljes és zavartalan boldogságát.

Istent jósága ösztönözte arra, hogy teremtsen. A jóság: adni, magát kiárasztani törekszik. Mivel Isten jó, azért

vagyunk mi — mondja Szent Agoston. Isten jósága meghalad minden emberi elgondolást. Jósága ösztönözte arra, hogy az embert necsak önnön képére alkossa, értelmes, halhatatlan lélekkel tüntesse ki, hanem egy nagylelkű elhatározással önmagához emelje, természetes igényeit és képességeit felülmúló életnek, valamikép önnön isteni életének, szentségének és boldogságának tegye részesévé, amennyire t. i. teremtetett lény abban részesedni képes. Mint teremtmények, Istennek *szolgái* vagyunk. Isten kegyelem-ből *gyermekeinek* fogadott bennünket, s hogy necsak névleg, hanem tényleg lehessünk az Ő gyermekei, lelkünkbe minden bűnt eltörölő, megszentelő, titokszerű életet, isteni életet ad, hogy a földön örök értékű jót cselekedhessünk, az örökkévalóságot pedig Istennel egyesülve, az ő boldogító színélátásában, szeretetében, szépségének, kincseinek birtoklásában tölthessük el. Ez az adomány, melyet közönségesen megszentelő kegyelemnek, malasztnak nevezünk, a keresztény léleknek legnagyobb értéke, dísze és méltósága. Ennek megszerzése, megőrzése, növelése tesz bennünket kedvessé Isten előtt. E nélkül a lélek Isten szemében halott s mint a királyi vendégségre betolakodott idegen, kinek nem volt menyegzős ruhája, kiutasítatik a sötétség és kárhozat helyére. A megszentelő kegyelmet kell elsősorban megszerezni, ha Isten Szíve szerint szentek, a mennyország örökösei akarunk lenni, ha a földön s az égben Istené akarunk lenni. A kegyelem által a keresztény, mint Szent Pál tanítja a *Szentlélek élő templomává* lesz, szentségházzá, melyben titokszerűen, de valósággal Isten lakik. Ezáltal jutunk természetfeletti életközösségbe Krisztussal, mint ahogy a test tagjai a fejjel, a szőlővesszők a tövel összeköttetésben vannak s innen merítenek életet, növekedést, termékenységet. A megszentelő kegyelem által, Szent Pál súlyos szava szerint, *beleöltöztünk a mi Urunk Jézus Krisztusba*, Jézus él mibennünk és mi őbenne, úgyhogy a keresztény második Krisztus lesz. Nazianzi Szent Gergely szerint minden megkeresztelt így utasíthatja el magától az ördögöt: Én Isten képmását hordozom magamban, én Krisztust öltöttem magamra, a keresztségben kapott kegyelem által Krisztus az én tulajdonom, neked tehát térdet kell hajtano-d előttem. Feljegyezték a régiek azt is, hogy Leoni-

das, Origenes atyja bölcsőben fekvő gyermeke fölé hajolt és megcsókolta annak keblét, a csodálkozóknak pedig mondá: Istent imádom, aki ennek a kis megkereszteltnek a szívében van. Így gondolkozott az az édesanya is, akinek hosszú ideig nem volt gyermeke, mikor végre kisleánya született, odavitték hozzá, hogy megcsókolja. „Nem, — mondotta — majd később, ha meg lesz keresztelve.” Ez élő hit volt. Antiochiai Szent Ignácot Traján császár keresztény hite miatt sértegette és nyomorultnak nevezte. A vértanú nemes önérzettel kikérte ezt magának. „Senki se tekintse nyomorultnak Ignácot, aki Christophoros, Krisztus-hordozó.” „Hogyan nevezheted te magadat Krisztus-hordozónak?” „Azért, mert ez az igazság, én Istent hordozom magamban.” Keresztről nevezett Szent Pált (1775) nagy vigasszal töltötte el e gondolat, hogy Isten élő templomai vagyunk. Egyesek — mondotta — úgy ájtatoskodnak, hogy gyakran zarándokolnak szent helyekre és felkeresik a nevezetesebb bazilikákat. Én nem ócsárlom ezeknek buzgóságát. Amde, a mi hitünk azt mondja nekünk, hogy önnön szívünk nagyon szent hely, Isten élő temploma, a Szent-háromság lakóhelye. Menjünk ide gyakran, hogy a Szent-háromságot imádjuk. Ez magasztos ájtatosság! — Mikor a francia szabadkőművesek elkobozták a szerzetesi birtokokat, egy vallásos tisztet, aki megtagadta parancsaik végrehajtását, a lillei várba zártak. Fájt neki, hogy nem mehet templomba, hogy az Oltáriszentségben jelenlévő Jézust imádja, de hamar megvigasztalódott. „Hogy jó imádást végezzenek, írta levelében, csak magamba kell vonulnom s a bennem jelenlévő Istent imádnom. Hiszen mi is szentség-házak vagyunk.” Erről a tisztről is mondaná Jézus, amit a kafarnaumi századosról mondott: *„Bizony nem találtam ennyi hitet Izraelben.*

Azt mondhatná valaki, én *nem érzek* semmit Istennek eme jelenlétéből szívemben. Ha nem is érzed azt, mégis örvendetes valóság addig, amíg a kegyelem állapotában vagy. Lelki életünket nem a változó érzelmekre, hanem a hitre, Isten kijelentett szavára kell alapoznunk. Krisztus mondja: *Aki szeret engem, — tehát a kegyelem állapotában van — azt Atyám és én szeretni fogjuk, eljövünk hozzá és nála rendezzük be a lakásunkat.* Ez csálhatatlanul biztos

isteni ígéret, melyre nyugodtan támaszkodhatunk, ha érzéseink nem is fognak fel valamit ez isteni titokból. Isten tiszta szellem, érzékeink hozzá el nem érnek. Érzékeink nem jelentenek semmit a vérkeringésről sem bennünk, mégis tény ez s nélküle nem élhetnénk. Érzékeink útján nem tudunk semmit arról, hogy idegek és agysejtek működnek bennünk (Ranschburg P. szerint 14,000 millió agysejt), mégis valóságok ezek, s föltételei jelen életünkben a helyes gondolkodásnak. A napkúrát tartók nem veszik észre az ú. n. ibolyántúli sugarakat, mégis léteznek ezek s az orvosok szerint épp ezek fejtik ki a legüdvösebb gyógyító hatást a szervezetre. Így a keresztény életben is sok a rejtett dolog az érzések számára, amelyek mégis valóságok és üdvösségünkkel a legszorosabb kapcsolatban vannak. Egyeseknek Isten érzékelhetően is kijelentette ezt a kegyelmi tényt. Alacoque Szent Margit majdnem állandóan érezte Isten jelenlétét. Boldog Suzóhoz egyszer így szólt őrangyala: Tekints a kebledbe s majd meglátod, mi van ott. S csakugyan, majdnem átlátszónak látta s önmagában Istent szemlélhette. Sziénai Szent Katalinnak Jézus mondotta: A szíved mélyén keress engem, majd megtudod, hogy Teremtőd vagyok s e látvány boldoggá tesz. Ezek rendkívüli jelenségek. Nekünk pedig Krisztus ama mondása szól: *Boldogok, akik nem látnak és mégis hisznek.* Hisznek — és hitük nem elmélet csupán, hanem életformáló erő, azért gyakran szállanak tisztelettel magukba, hogy a szívük szentélyében lakó Úrnak hódoljanak, felajánlják szolgálataikat, kikérjék rendelkezéseit, bizalommal kérjék segítségét a nehézségek között s ismételjék a Zsoltáros fohászatát: *S ha a halál árnyékában járok is, nem félek, mert te velem vagy.* Az ilyen keresztényen valósul meg Origenes szava: Mennysország vagy s a mennyország felé haladsz.

Fontos tudnunk még, *hogyan történik lelkünkkel a kegyelem kincseinek közlése?* Hogyan szerezhetjük meg Isten boldogító közelségét?

Az első ember a bűnbeeséskor könnyelműen eltékozolta a vele közlött természetfölötti kiváltságokat. Az ördög irigysége folytán olyan szédítő mélységbe zuhant, melyből soha nem menekülhetett volna. Isten jósága nem engedte, hogy örök tervei az emberrel végleg megghiúsuljanak, azért

Megváltót ígért és küldött isteni Fia személyében. Jézus Krisztus megjelent a földön nem azért elsősorban, hogy tanítson s nekünk példát adjon, hanem, hogy visszaszerezze nekünk önfeláldozó kereszthalálával az elvesztett isteni életet. *En azért jöttem, — mondotta — hogy életük legyen és bővebben legyen. Midőn érkezett az idők teljessége, — mondja az Apostol — Isten elküldé fiát, hogy azokat, kik a törvény alatt voltak, megváltsa, hogy a fogadott fiúságot visszanyerjük.*

Most már Isten örök végzése szerint csak Jézusban és Jézus által kaphatunk kegyelmet. *Nincs más név az ég alatt, melyben üdvözlünk lehetne, mint Jézus neve* — mondja a Szentírás. Jézus minden szentség és kegyelem forrása, vele kell kapcsolatba lépnünk, az ő bőségéből meritenünk, ha azt akarjuk, hogy a kegyelem vizei a mi száraz, bűnös lelkünket is megöntözzék. Hogyan közli velünk Jézus az ő kegyelmét? Rendes módon az ő Egyházában s a szentségek által. Emberek által közli velünk a kegyelmet, hogy így valamikép folytatódjék és megdicsőüljön az ő megtestesülése a földön, mely üdvünket visszaszerezte. Emberek közlik velünk a kegyelmet, Krisztus szolgái és papjai, kikben lehet sok emberi vonás és gyengeség, de akik küldetésük révén isteni kincseknek, égi kegyelmeknek hordozói. Szentségek, igénytelen érzéki jelek által kapjuk a kegyelmet, mert a testhez kötött ember érzékiek által jut a szellemiek ismeretére, így nyer megnyugtató biztosítást, hogy az annyira szükséges, de nem érzékelhető kegyelemnek birtokában van, s így van alkalma a hit és alázatosság gyakorlására. *„Aki újra nem születik vízből és Szentlélekből, az nem mehet be Isten országába“* — mondja Jézus a keresztségről. S ha a kegyelmet elveszti a gyarló ember, bűnbánattal térdel le a gyóntatószékben és vallja meg bűneit a papnak s az ő néha talán földszagú személyén át Krisztusnak, mert ő mondta: *Akinek megbocsátjátok bűneiket, megbocsátatnak nekik és akiknek megtartjátok, megvannak tartva.* A kegyelmi életet pedig megőrzi, fejleszti bennünk az Oltáriszentség gyakori vétele, s a többi szentségek. *Ha nem eszitek az Emberfia testét és nem isszátok véré, nem lesz élet bennetek. Aki eszi az én testemet és issza az én vére, annak örök élete lesz.*

Nem szabad lekicsinyelnünk az Úr Jézus által rendelt szent jeleket és cselekményeket. Mikor a szíriai Námán hadvezér poklosságban megbetegedett, elzarándokolt Judeába, hogy a csodatevő Elizeus prófétánál keressen gyógyulást. Ez csak annyit üzent ki a fényes karavánnal érkezőnek, hogy fürödjék meg hétszer a Jordánban. Námán kevélysége föllázadt. Azt hittem, — mondotta — hogy legalább kijön hozzám, kezét teszi rám, imádkozik fölöttem s most ehhez a hitvány kis folyóhoz utasít. Nincsenek-e külön folyók hazámban ennél? Szolgái azonban megkérdeltek, alázatosan eljárt az előírás szerint és visszanyerte egészségét.

Becsüljük igen nagyra és őrizzük féltékenyen magunkban Isten kegyelmét! Az emberek nagyra tartják azt, akinek háza, palotája, uradalma van. Nagy szerencsének tekintik, ha magas állásokra küzdöttek fel magukat — miniszter, kancellár lesznek, egy ország ura és parancsolója! Krisztus pedig azt mondja: *Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, ha lelkének kárát vallja?* Lelkének kárát az vallja, aki elvesztette Isten megszentelő kegyelmét. Ez olyan nagy veszteség, hogy érte nem kárpótolhat az egész világ birtoklása, mert vele Istent veszítettük el.

Az első helyeket foglalják el a társadalmi rangsorban a szellemi kiválóságok: írók, művészek, tudósok. Milyen rajongással gondol egy iskolás ifjú kedvenc költőjére! A híres angol konvertita, Lady Georgiana Fullerton írta önmagáról, hogy mint ifjú leány, valóságosan szerelmes volt Byronba, az angol költőbe, akit személyesen soha nem látott, csak verseiből ismert. Még nevének említésére is elpirult. Vajjon megszerzik-e az ilyen nagyszerű tehetségek Isten tetszését is? Magukban véve nem. Szent Pál mondja: *Ha ismernék minden titkot és minden tudományt, s ha akár az angyalok nyelvén beszélnék, ha szeretetem nincs* (s ez a kegyelem kivirágzása) *semmi vagyok.* Megszentelő kegyelem nélkül a lángeszű tudós, író vagy költő, kinek szobrai állanak a köztereken, Isten előtt kevesebb, mint az az elemi iskolába járó gyermek, akinek lelkén még ott ragyog érintetlenül a keresztségi ártatlanság kegyelme.

Igen, lehetnek valakinek a legvonzóbb testi és jellem-

beli tulajdonságai, szép külső, ügyesség a sportpályán, természetes szívjóság, társalgási kedvesség, baráti hűség, nagylelkűség stb. — a kegyelem nélkül mindez Isten tettségét meg nem szerzi. Szent Agoston mondotta: Ha te valami mást kérsz az Istentől (nem az ő kegyelmét), akkor semmit kérsz; nem azért, mintha minden egyéb semmit jelentene, hanem, mert a kegyelemhez hasonlítva, minden természetes előny semmi.

Vallásos lelkek olykor csodálkozva és szent irigységgel gondolnak a rendkívüli adományokra, melyekben egyes kiváltságos egyének részesültek. Egy konnersreuthi Terézre, aki Jézus sebhelyeit viseli magán és mások gondolatait felfödi; egy Vianney Szent Jánosra, aki ördögöket űzött ki és csodákat tett; egy Ferrero Benigna nővérré, aki állandó érintkezésben állott az Ur Jézussal és tőle kijelentéseket kapott — s egyéb csodás szentekre. Ám ezeknél nagyobb és értékesebb adomány is van. Jézus mondotta: Sokan fogják mondani (t. i. az ítélet napján): *Uram, nem jövendöltünk-e a te nevedben, nem űztünk-e ki ördögöt? Nem tettünk-e csodákat a te nevedben? Akkor majd mondom nekik: Soha nem ismertelek benneteket, távozzatok tőlem gonosztevők!* Tehát lehetne esetleg valakinek egészen rendkívüli és csodás hatalma, s a mellett mégis gonosztevő maradhat, akit Krisztus eltaszít magától. De a kegyelem állapotában lenni és gonosztevő lenni, teljesen lehetetlen. Azért értékesebb ajándék a kegyelem, mint ismerni a jövendőt, ördögöt űzni vagy halottakat feltámasztani.

Őrizzük lelkünkben féltékenyen! Lehetünk szegények, megvetett, mindenkitől elhagyott teremtések, ha a megszentelő malaszt megvan bennünk, Isten szeme tetszéssel néz reánk, mint gyermekeire, Jézus Szíve vonzódik hozzánk s meg fogja osztani velünk örök dicsőségét. Ne vesztítsük el bizalmunkat. A keresztény olyan ember, aki tud várni — mondotta valaki.

Mikor Borgia Szent Ferenc Portugália egyik városában misézett, mise közben napfogyatkozás támadt. Az egyszerű emberek az utcán s a templomban elkezdtek nyugtalankodni, jajveszékelni. A Szent kifordult az oltártól s néhány komoly szót mondott: „Arra ügyeljete, hogy lel-

ketekben a kegyelem fénye ki ne aludjék, hogy az örök nap le ne áldozzon számotokra." — A földi nap egyszer bizonyosan elsötétül és végleg leáldozik számunkra a halálban. Akinek lelkéből akkor hiányzik a kegyelem világossága, azokra örök sötétség borul. Akikben pedig megvan az isteni kegyelem fényköntöse, azok számára felvirrad az örök világosság fényessége Isten színelátásában és szeretetében.

Pünkösöd utáni 20. vasárnap

A szentségi Jézus

Az arsi szent plébános életrajzában említik a következő esetet: A sok segílyt kérő között egy vallásos anya, a Szentnek ifjúkori jötevője, súlyos beteg leánya számára kérte segítségét. Vianney Szent Jánosnak hálás és gyengéd szíve volt, sok betegén segített is csodálatosan, ez alkalommal mégis azt a rövid kijelentést tette: A föld nem ér semmit. A leányka (Fayot Klaudina) később szent halállal halt meg. — A föld nem ér semmit — összehasonlítva t. i. a jókra várakozó örök élettel. Mintha azt mondta volna: Nem csinál rossz cserét, nem veszít semmit, ha a veszélyekkel teli földi élet helyett megkapja a mennyországot. — A mai szent evangéliumban az Úr Jézus szavain is bizonyos vonakodás érzik, mikor a királyi hivatalnok beteg gyermeke számára kéri a segítséget. Ő ugyanis nem testi bajok orvoslására jött a földre, nem a rövid földi élet mindenáron való megtartása volt a célja, hanem hogy rásegítsen bennünket az örök élet elnyerésére, s ami ennek feltétele: a hiten alapuló komoly lelkiéletre. *Én azért jöttem, hogy életük legyen és minél több legyen* — mondotta a lelki, kegyelmi életre vonatkozóan. A hívő lelki és kegyelmi élet biztosítására művelte csodáit, halt meg a kereszten, rendelte a szentségeket, köztük a végvacsorán azt, melyet Aquinói Szent Tamás *a csodák csodájának* nevez, hitünk nagy titkát, az örök élet zálogát és előízét: *a legméltóságosabb Oltáriszentséget*. E szent titokhoz kell életünkben és halálunkban kapcsolódnunk, a benne rejlő kegyelemkincseket kiaknáznunk, ha Istennek tetsző módon akarunk élni és meghalni.

Mai elmélkedésünket a szentségi Jézus iránti hódolat kimélyítésére szenteljük.

1. Az emberi lélek, hacsak bűnös életmód meg nem rontotta ízlését, vágyakozik Isten közelébe. Gondolkodva néz körül a világban, megfigyeli önmagát s egy fensőbb Lény nyomdokaira talál, akitől származik minden, aki kormányoz mindeneket s akinek kezében van élet és halál. Különösen, ha szenvedés nehezedik reá, hangzik ajakán az esengő fohász: „Istenem!” Szeretné ilyenkor, ha az a világok felett trónoló itt lenne közel hozzá, hogy fülébe sugassa panaszát és keblén sirhassa el keservét. Milyen szaporán lépegetett a királyi hivatalnok, kiről a mai szent evangélium szól, a Kána felé vezető úton! Úgy érezte, hogy közvetlenül kell Jézusnak előadnia panaszát s nem tágitani addig, amíg meghallgatásra nem talál. Jézus volt utolsó reménysége. Nélküle mit használ neki gazdagság, jó állás s minden földi előny, egész életére szerencsétlen lesz. — Bizalmában nem csalódott, egy alázatos térdhajlás Krisztus előtt testi-lelki segílyt szerzett neki s az egész családnak. — Amint a segílyt kereső atya elől nem rejtőzött el az Úr, úgy nem maradt láthatatlan messzeségben az őt kereső emberi lélek előtt sem. Már a teremtés kezdetén jóságos közelségébe engedte őt. Nem volt elég, hogy az ősszülőket a gyönyörű paradicsomkerttel ajándékozta meg, hogy örök ifjúságot, átható értelmet adott nekik, mindezeket felül mint a Szentírásban olvassuk, módot talált arra, hogy alkonyat felé valami érzékelhető módon is megjelenjék köztük s atyaként társalkodjék velük.

A bűn megtépte ezt a bensőséges közeledést Istenhez, de az ember később sem szűnt meg sóhajtozni és vágyakozni, vajha megnyílnék számára újra az ég! Káin és Ábel, Noé s a pátriárkák oltárokat építettek, hogy áldozataikkal megengeszteljék Istent. Jákob fölött menekülése közben jelképesen megnyílik az éjtszakai álom idején az ég, isteni ígéretet hall s felébredve vigasz és rettegés közt fohászkozik: *Valóban az Úr van ezen a helyen, és én ezt nem tudtam. Milyen félelmetes ez a hely, nem egyéb, mint az Úr háza s a menny kapuja. S a helyet szentelt oltárkövel jelöli meg.* — Mikor a választott nép a sivatagban vándorolt s éjtszakáin hallotta a puszták vadjainak fenyegető

bögését, felriadva álmából egy gondolattal nyugtatta meg magát: Ott lebeg táborunk s a szövetség sátra felett a tűz-
oszlop, a csodás felhő — az Úr közelségének jele. Az Úr
velünk van, mondták bizalommal, nem engedi elveszni az
Őt tisztelőket. A salamoni templomról is jelzi a Szentírás,
hogy Isten jelenlétének jeléül felhő szállott alá reá s az
Úr kijelentette, hogy megszentelte e házat és szeme, szíve
ott különös módon jelen van. Azért volt oly drága a sion-
hegyi szentély az ószövetségi népnek, s mikor Babilon vi-
zeinél ült számkivetésben, nem tudott szent dalokat éne-
kelni, csak sírni, ha vissza gondolt Isten szent hajlékára.

Istennek ezek a csodás közeledései azonban csak gyenge
előképek voltak. Igazán akkor jött közel az emberhez,
mikor a földre jött, kit Izaiás Emmánuel-nek nevezett, ak-
kor volt velünk, élt köztünk az Isten Jézus személyében.
4000 évi vezeklés, forró vágyakozás után megújult a jele-
net, melynek a paradicsom volt a szemtanúja: Isten lát-
hatóan jelent meg az emberek között, társalgott velük,
meghallgatta panaszaikat, segítette, vigasztalta őket. „*Az*
Ige testté lön és miköztünk lakozék.“ Am az isteni gond-
viselés szent végzése szerint az Isten Fiának látható földi
tartózkodása csak átmeneti volt, s célja a világ megvál-
tása. 33 éves emberi élete gyorsan véget ért s felszállott
az égbe. Vajjon ezzel kimerült volna Isten jósága? A kö-
vetkező nemzedékek ismét hiába vágyakoztak volna az Úr
közelsége után? A jóságos Jézus nem engedte ezt. Ime,
mondotta biztatón azoknak, kik fázva gondoltak arra,
hogy magukra maradnak, *ime, én veletek vagyok minden-*
nap a világ végezetéig. Végtelen bölcsességében módot ta-
lált, hogy mint jó pásztor mennybemenetele után is sze-
retett nyája körében maradhasson. Azért rendelte el ha-
lála előtti estén az Oltáriszentséget s adott hatalmat és
megbízást az apostoloknak s azok törvényes utódainak,
hogy az oltáron a szentmisében azt ők is létrehozassák.
Így adta nekünk szegény teremtményeinek a nagy Szent-
séget, melyben a mi Istenünk és Üdvözítőnk, Mesterünk és
Vigasztalónk állandóan érzéki jelek alatt köztünk tartó-
zkodik. Így tette lehetővé, hogy bizonyos módon már itt is
szemlélhessük, közelébe térdelhessünk, szívünkbe fogad-
hassuk, fülébe sughassuk gondjainkat, panaszainkat, kife-

jezhessük imádásunkat és szeretetünket s fogadhassuk áldását.

2. Az istenszerető lelkek mindig tudatában voltak a nagy kegyelemnek, melyet számukra Krisztus titokzatos jelenléte az oltáron jelent. Nazianzi Szent Gergely egyháztanító beszéli nővéréről: Gorgoniáról, hogy egyszer éjtszaka nagyon rosszul lett. Végső erejével odavonszolta magát az oltárhoz s esdeklett Ahhoz, akit azon tisztelünk. Emlékeztette őt arra, amiket földi élete idején tett, mint gyógyította meg a ruhája szegélyét érintő nőt. Gorgonia imádsága meghallgattatást nyert, gyógyultan kelt fel az oltár elől. — Bizonyosan hallottuk Szent Klára esetét is, akit szentségtartóval kezében szoktak ábrázolni. II. Frigyes szaracén zsoldosai megtámadták kolostorát. Rablás, pusztulás és gyalázat fenyegette a szerzetesnőket. Sírás, zavar és rettegés töltött el mindenkit, csak Klára, aki épp betegen feküdt, őrizte meg bizalmát. A kolostor bejáratához vitette magát, de odahozatta előbb az Oltáriszentséget, melyet elefántcsonttal díszített ezüstartóban őriztek. Aztán így fohászkodott: „Istenem, vajjon átengeded-e védtelen szolgálóidat, akiket én a te szeretetteddel tápláltam, a pogányok kezébe? Oltalmazd, Uram, őket e veszélyben, melyben én nem tudom megoltalmazni őket.” Akkor csengő gyermeki hang hallatszott: „Én mindig megoltalmazlak benneteket.” Klára intette a nővéreket, hogy semmit ne féljenek, és a kaput kinyitatta. A szaracén katonák pedig, kik a kolostor falain már átmászni készültek, egyszerre megmagyarázhatatlan félelem hatása alatt futásnak eredtek. San Damiano meg volt mentve. — Hofbauer Szent Kelemen életében is olvassuk, hogy varsói szerzetesháza a napoleoni háborúkat követő inséges időkben gyakran állott a tönk szélén. Egyszer jelentették neki, hogy a pénztár s az éléskamra egyaránt üres. A Szent hallgatva ment be a templomba, letérdelt az oltár lépcsőjére és mély áhitattal imádkozott. Mikor fölemelkedett, távozás előtt odalépett a szentségházhoz és kopogtatott annak ajtaján: „Uram, — mondotta — segíts, most itt az ideje!” S a segítség nem maradt el. Váratlanul, szinte az utolsó pillanatban megkapták, amire szükségük volt. — S a véres üldözések idején a római birodalomban mint aggódtak a fog-

lyok s a halálraítéltek, hogy az Ur szent testének vételével megerősödjének a végső küzdelemre! Csak magukhoz vehessék az erők kenyerét, akkor nem rettegtek a kínpadtól. Ki ne hallott volna már közülünk az ifjú, szent akolithusról, Tarziciusról, akit agyonvertek a pogány katonák s a csőcselék, mikor a börtönbe akarta vinni a szent titkokat? Valami hasonló esetet beszél el A Szív ujság nov. 7-i száma (1936). Barcelonában az anarchista csőcselék börtönökben őrizte a katolikus túszoikat. A papokat már lemészárolták. Rejtekhelyről, állandó életveszélyben gondozta a hívek lelkiüdvét Bosco Szent Jánosnak egy hú fia, Don Ramiró szaléziánus. Mivel maga nem mehetett a felismerés veszélye nélkül a katonák által őrzött fogházba, egyik kedves tanítványának, a 17 éves Ortega Miguelnek adta át aranykapszulában a foglyok részére a szentostyákat. Egyszer-kétszer sikerült az öröket megtévesztenie, de mikor harmadszor jött, gyanúsra találta a vörös őrt, elfogta, becipelte társai elé és vallatóra fogták. Csak a legnagyobb leleménységgel sikerült megmentenie a Szentiséget s önmagát olymódon, hogy az őrszoba s a kaszárnya nyitott ajtaján valósággal kirepült, az utána sívító puska-golyókat elkerülte s egy üres autóra felkapva (erre most az Urnak van szüksége — gondolta) elmenekült. — A véres francia forradalom idején volt egy tengerparti francia községben tanítónő Postel Júlia. A papokat akkor is úgy mészárolták le a forradalmárok, mint most a bolsevikiek. A templomokat meggyalázták, a vallásos elemeket guillotint alá cipelték. Mikor a község papjának menekülnie kellett, a tanítónő könyörgött neki: „Ó, hagyja meg nekünk az Üdvözítőt a mi törékeny bárkánkban! Ő majd megoltalmaz bennünket az üldözések vad viharaiban s megóv a pusztulástól. Én hűségesen öröködöm felette s éjjel-nappal meg fogom őt engesztelni szerencsétlen korunk borzasztó szentségtörései miatt.” — A tanítónő erénye olyan ismert volt, hogy egy kis kamrát a pap kápolnáának szentelt fel s odavitte egy rejtekhelyre az Oltáriszentséget, hogy a betegeknek ne hiányozzék a szent útieledel. Éveken át volt így nála a Szentség, s minduntalan talált bujdosó papokat, akik titokban miséztek nála s megújították a szent színeket. „Ó, mondotta később, azok a gyönyörű

éjfélí misék! A kis Jézusnak jászola mellett térdeltünk lélekben. Mint izzott a szívünk a szent szeretettől! A hóhérbárd állandóan a fejünk felett függött, mint az első keresztények felett, de a gyakori szentáldozás hősi erőt öntött belénk." Paphiány miatt meg volt engedve neki, hogy egy kis ezüstsíptető segélyével önmagát is s a súlyos betegeket is megáldoztathassa. E szent tanítónőt, ki később egy vallásos társulatot is alapított, 1908-ban boldoggá, 1925-ben szentté avatták. A boldoggáavatási okmány „virgo sacerdos” — papi szűznek nevezi, ami egyedülálló a szentek történetében. Isten életében s halála után sok csodával tüntette ki.

Hallgassunk meg még egy esetet az újabb időkől, mely a szentségi Jézus lélekszeretét világítja meg. Az egyetemi hallgató, ki a történetben szerepel, maga beszélte el ezt a krakkói jézustársasági atyák egyikének, P. Moskatanak, ki az esetet teljesen hitelesnek találta és közzétette. Krakkóban történt 1918-ban. Egy egyetemi hallgató váltalta, hogy előkészít magánúton egy 12 éves Dániel nevű zsidógyermeket vizsgálatra a 2. gimnáziumi osztályból. Mikor egy alkalommal óraadásra jött a fiúhoz, annak kezében zsidó imádságos könyvet talált. Lapozgatott benne s olvasgatva az ott talált ortodox szentírásmagyarázatokat, kicsúszott száján a halk megjegyzés: Szemfényvesztés az egész. A fiú felkapta a mondást s így szólt: Miért szemfényvesztés? Ha a zsidó vallás nem jó és igaz, milyen akkor még a katolikus? Aztán Jézus Krisztus felől kérdezősködött nagy érdeklődéssel, de „én — mondja az instruktor — elvágtam a beszéd fonalát azzal, hogy tanuljunk, mert különben nem teszed le a vizsgálatot. Te úgysem leszel keresztény.” A fiú csendes lett, de a következő időkben állandóan kért, vezessem el őt katolikus templomba. Végre engedtem unszolásának és egyik májusi vasárnapon magamhoz rendeltem, hogy elmenjünk együtt a székesegyházba. Szent Szaniszló, krakkói püspök és vértanú ünnepe volt, mikor együtt lépegettünk fel a Wáweldombon s magyaráztam a fiúnak az ott levő emlékeket. Felhaladva a lépcsőkön beléptünk a templomba. Egy távoli oltárról csengetyűszó hangzott, melyre én alig figyeltem, mentem előre. Amikor visszanézek a fiúra, látom,

hogy letérdelt, halvány lett, fénylő szeme egy pont felé irányul. Ijedten fogtam meg vállát: „Mi bajod?” A fiú nem felelt, arca fénylett, sugárzó szeme mintha messzebb egy jelenést szemlélt volna, ajka mozgott. Fülemet szájához hajtottam, talán megértem, mit susog, de nem értettem. Pár perc múlva egy pap haladt el mellettünk, beteghez vitte a szent útravalót. A térdelő gyermek tekintetével követte a papot, aztán nyugodtan fölkel s egyenesen ment (én utána lépegettem) a Báthory István-kápolnába, melyben az Oltáriszentséget őrzik. A szentségház előtt letérdelt s mozdulatlanul maradt mintegy negyedóraig, miközben arca egészen átszellemült. Végre felkel s magába mélyedve elhagyta a székesegyházat, én követtem. Kérdésemre, mi történt vele, szórakozottan felelt, mintha maga se értené egészen, ami vele végbement. De minduntalan ismételte: „Milyen szép az Úr Jézus, s milyen jó!” Látszott egész lényén, hogy a legmélyebb szeretet tölti el az Üdvözítő iránt. Az esemény rám is igen nagy hatással volt, mert eddig vallásos meggyőződéseim ingatag és életem lángha volt. — Folytattuk a tanulást. Egyik órán a fiú nyíltan kijelentette, hogy keresztény lesz. Csodálkozásomra többfelét kérdezett a katekizmusból. Majd megkért, hogy kereszteljem meg. „Erről szó sem lehet”, — feleltem — s intettem, hogy tanuljon, mert a vizsgaidő közeleg és ismeretei még hézagosak. Mire a fiú teljes meggyőződéssel állította, hogy ő már nem tesz vizsgálatot, mert szeptember 8-án meghal, de előbb meg kell keresztelkednie. Haragosan feleltem neki, hogy ez értelmetlen beszéd, anyja soha nem engedi meg, hogy keresztény legyen. Ami a halált illeti, te bizonyosan tovább élsz, mint én. — Mivel a tanulás nehezen ment, ajánlottam anyjának, hogy a szünidő után, az új iskolai év kezdetén kíséreljük meg a vizsgálatot. Jóideig nem láttam a fiút s már meg is feledkeztem róla, mikor szeptember 7-én beállít hozzám anyja a hírral, hogy Dániel beteg és okvetlenül beszélni akar velem. Rögtön eszembe jutott a mondás: Szeptember 8-án meghalok. Fölkerestem. Ágyban volt, de semmi nyugtalanító tünet nem volt észlelhető. Mint anyja mondta, az orvos is megnyugtatta őt a beteg állapotát illetőleg. Mikor egyedül maradtam vele, teljes határozottsággal sürgette, hogy feltétlenül

kereszteljem meg, ő meghal. Én ellenvetéseket tettem, utaltam anyja haragjára, mire ő egyszerre csak fölkelt az ágyból, egy üvegben vizet tartott élelem s már nem kérve, hanem parancsoló hangon mondta: „Keresztelj meg!” Megdöbbsenem, mintha maga Isten parancsolta volna. Fejére öntöttem a vizet és reszketve mondtam: Megkeresztellek az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében. — A fiú sugárzott az örömtől, aztán nem várva kérdést, magától mondta el, hogy Jézus a székesegyházban megjelent neki, olyan szép, jó és barátságos volt, felfődte előtte halála napját s meghagyta, hogy előbb keresztelkedjék meg. — Másnap délután 5 óra tájban meglátogattam, akkor távozott az orvos s azt mondta, hogy az érverés annyira gyenge, hogy nincs remény. Dániel nyugodtan feküdt: „Ugy-e megmondtam, mindjárt meghalok.” A következő percben kilehelte lelkét. Olyan arccal feküdt a halálos ágyon, mint egy üdvözült szent. — Az egyetemi hallgató, ki eddig világias életet élt, nemsokára belépett a jezsuiták Mária-kongregációjába, majd pedig a papi szemináriumba. — A szentségi Jézus ilyen csodás esetekkel nemcsak egyesek üdvét akarja biztonságba hozni, hanem erősíteni mindnyájunk hitét s éleszteni mindnyájunk buzgóságát e szent titokkal szemben.*

3. A királyi hivatalnoktól, kiről a mai szent evangélium beszél, Krisztus Urunk hitet, erős hitet kívánt, csak amikor vakon hitt Jézus szavának: *Menj el, a te fiad él, érezte vele s egész családjával irgalmasságát. Erős hitet kíván tőlünk is a szentostya fátyola mögött rejtőző Jézus s hogy fenntartás nélkül fogadjuk el szavait: Ez az én testem, ez az én vérem, ily módon óv meg bennünket a lelki haláltól s szerzi meg itt számunkra az örök életet. Aki hisz én bennem, — mondotta — örök élete vagy. A hivatalnok s Jézus egyéb kortársai maguk előtt egy egyszerű ruházatú, alázatos, szent embert láttak galileai halászberekek társaságában, aki azt hirdette magáról, hogy Isten Fia, örök és mindenható, bírása eleveneknek és holtaknak s hogy, aki ezt hiszi s őt követi, az üdvözül, aki*

* L. Lama: Ich bin bei euch. München, 1928. 149. l. Előbb közzétette Puntigam S. J. és Moskata S. J.

pedig nem hisz, az már megítéltetett és elkárhozik. A jóakaratúak e megfoghatatlannak látszó tanítást Isten kegyelmétől támogatva elfogadták, megadták neki a köteles tiszteletet s megkapták tőle lelkük békéjét s az örök üdvösséget. A többiek fölött, akik haboztak, földi örömek után futkostak, elvonult a kegyelmi idő, elszálltak a földi élet próbaidejének napjai, s felületességük bére lett az örök bánat. — Ilyenformán vagyunk mi is az Oltáriszentség titkával. Milliók és milliók előtt vonult el ez a szent titok, mióta a kétezeréves Egyház betölti a népek között isteni hivatását, a jóakaratúak javukra fordították, belőle mérhetetlen sok kegyelmet, erőt, vigasztalást, üdvösséget merítettek, a könnyelműek és elbizakodottak pedig úgy jártak, mint a beteg, ki a terített asztal mellett éhen vesz. — Mint az átváltozás az oltáron, olyan hihetetlennek és képtelennek látszott egyidőben Tamás apostolnak Krisztus feltámadása. Az a bizonyság, melyet apostoltársai tettek, kevés volt makacs fejének. Nem, nem, — mondotta — csak ha kezemmel érinthetem, hiszek, másképp nem. Jézus végtelen irgalomból az Egyház javára, alkalmazkodott az apostol szeszélyéhez, megadta neki a kívánt jelet s Tamás megtörve rebegette: *En Uram és én Istenem.* Az Üdvözítő pedig szelíd komolysággal mondta: *Boldogok, akik nem látnak és mégis hisznek.* Ezt a boldogságot lefoglalni magunknak s alázatos hitünkkel örömet szerezni az Úrnak mindig van alkalmunk, valahányszor Úrfelmutatáskor a szentostya felé tekintünk és teljes meggyőződéssel fohászunk: *En Uram és én Istenem!* Jeleket és csodákat nem kívánok, beteges kíváncsiság nem bánt, elég nekem a te határozott kijelentésed s a Szentlélektől vezetett Egyház tanítása. Fogadd el alázatos hitemet engesztelésül a megbántásokért, melyekkel a gögös és romlott világ szeretetnedek ezt a legnagyobb adományát becsmérli és megveti.

Uram, jöjj le, amíg meg nem hal gyermekeim! — így esengett a bánkódó atya Krisztus Urunkhoz. Az Anyaszentegyház is magáévá teszi e fohászt oly értelemben, hogy a mennyben élő dicsőséges Krisztushoz foháskodik a vasárnapi szentmiseáldozat bemutatásánál: *Uram, jöjj le oltárunkra, szállj alá híveid körébe, nehogy a halál erőt vegyen lelkünkön. S az isteni Megváltó Úrfelmutatás-*

kor leszáll oltárainkra, hogy a kenyér és bor színe alatt a mi nevünkben, mi helyettünk és értünk imádjá és dicsőítse az Atyát, megengesztelje vétkeinkért s megszerezze nekünk mindama kegyelmeket, melyekre lelkünk megmentéséhez szükségünk van. A szentmisének gyümölcsei mindenkire kiterjednek, élőkre és holtakra, különösen azokra, akik hittel és áhitattal jelen vannak, s fokozott mértékben azokra, akik e nagy Szentséget gyakran és méltóan magukhoz veszik a szentáldozásban.

De szószerint is hangoztatnunk kell a királyi hivatalnok fohászát az élet egyik legkomolyabb órájában, midőn az élet napja leáldozóban van felettünk. Reméljük, hogy ilyen sorsdöntő órában lesz betegágyunk mellett valaki, aki siet értesíteni a szentségi Jézust, illetve a szent titkokat őrző és kiszolgáltató lelkészt: Uram, jöjj le, míg meg nem hal gyermekem, vagy atyám, anyám, szeretett hozzátartozóm. S ha más nem küldene ilyen üzenetet érdekünkben az Isten háza felé, akkor a nagybetegnek magának kell ezt tennie, mert a lélek megmentése mindenkinek személyes, sajátos, senki másra át nem hárítható ügye s mert életveszély idején a szent útravaló magunkhoz vétele nagy bűn terhe alatt kötelező. Még 6 év körüli kisgyermek is, akik még nem gyóntak és áldoztak, súlyos betegségben lelkük üdvének biztosítására tartoznak a szentségekhez járulni. Ilyen esetben a lelkiatya röviden megadja nekik a legszükségesebb felvilágosításokat. Az Úr Jézus meghívásunknak készséggel tesz eleget. Nem messziről küldi áldását, mint amikor csak testi gyógyulásról volt szó, nem tűzoszlopot küld, hogy az vezessen be az ígértföldre, nem arkangyalt, mint valamikor a messze útra induló Tóbiáshoz, önnön isteni személyében keres fel, hogy megerősítsen a nehéz gondolatok s a pokol rémítgetése ellen s bevezessen az égi hazába. A nagybeteg vigaszra s erősítésre szorul. Szomorúan tekint vissza lefolyt életére, aggodalommal néz az örökkévalóság elé. Az én számtalan nagy bűnöm, sóhajtt magában, s mily kevéssé vezekeltem azokért! Jézus a szentáldozásban egészen nekünk adja magát, a mienk lesz, egy mivelünk. Őt ajánljuk fel engesztelésül Istennek bűneinkért. S ha vétkeink bosszuért kiál-

tanának, Jézus érdemei, szent vére hangosabban kiált irgalomért.

Igaz, hogy nem mindenki érzi a végső szentáldozásnak megnyugtató, vigasztaló kegyelemhatásait. Vannak, akik egészséges korukban nem sokat törődtek az Úristennel. Élték világukat a test vágyai szerint, a szentségi Jézus hiányát nem érezték. Nem érzik szükségességét a szentáldozásnak halálos ágyukon sem. Hitetlenül éltek, így is halnak meg. Tompa kétségbeeséssel várják a véget, miközben fel-felvillan a lelkükben az ijesztő gondolat: Hátha mégsem lesz teljes ez a vég, hanem odaát következik a folytatás? Milyen lesz ez a megátalkodott bűnösre? — Akadnak olyanok is, kik a halálos ágyon *külszínre* felveszik a szentségeket, de méltatlanul, a nélkül, hogy komolyan hinnének Jézusban, remélnék az üdvösséget, szeretnék a jó Istent. Ezeknél a szentáldozás nem a fehér felhő, melyen lelkük az égbe emelkedik, hanem az a bizonyos malamkő, mely lesüllyeszt a kárhozat mélységeibe. — A jó keresztény azonban az életet a Szentírás szava szerint csak rövid vándorlásnak tekinti Isten felé, s a halált átmenetnek az örök életbe. Megrendül ő is a végső óra közeledtére, azért siet erőt keresni s egyesülni Jézussal a szentáldozásban. S az Üdvözítő nem hagyja magára, beteljesíti rajta ígését: *Aki az én szavamat hallgatja és hisz abban, aki engem küldött, annak örök élete lesz s nem jut ítélet alá, hanem átmegy a halálból az életre.* Akinél a szentáldozás a halálos ágyon nem első áldozás hosszú évek mulasztásai után, hanem az utolsó és befejező áldozás gyakori és méltó szentáldozások után, gondosan végzett szentgyónások után, annak lelkét a szentségi Jézus végső látogatása megtisztítja minden szennyfolttól, erőssé teszi, hogy hite ne inogjon, bizalma erős legyen, mint a szikla, szeretete erősebb legyen mint a halál. Nagy kegyelem a halálos ágyon a szentáldozásban részesülni. Imádkozzunk többször ezért a kegyelemért! Szűz Mária, Szent József, szent Borbála szűz és vértanú a jó halálra segítő védőszentek. Kérjük gyakran pártfogásukat. S amikor meglátogatjuk a szentségi Jézust, kérjük, adja vissza e látogatást végső óráinkban.

Pünkösöd utáni 21. vasárnap

A tisztítóhely

Mint az evangéliumi példázatban említett király előtt számot kellett adni tevékenységéről a szolgálatában állónak, úgy kell egyszer mindnyájunknak számot adni a Krisztus Király előtt, hogy Isten szándéka szerint használtuk-e fel az életidőt. Mindnyájunknak meg kell jelenni a Krisztus ítélőszéke előtt — mondja a Szentírás. S ismét: *El van határozva, hogy az ember meghaljon, s azután jön az ítélet.* Ez az ítélet, melyet a végítélettől megkülönböztetve külön *ítéletnek* nevezünk, a halál bekövetkezte után pillanatok alatt megtörténik. A hozzátartozók még aggódva lesik az érverést és szív működést, nézik a haldokló ajkát, lélezkedik-e még, aztán felsóhajtanak: Meghalt. Azt is mondhatnák: Megítéltetett, sorsa eldőlt az egész örökkévalóságra. A távozó léleknek nem kell hosszú utat megtennie a menny bejáratáig, nem is kell megvárnia, amíg Krisztus leszáll hozzá a halottas szobába, isteni felvilágosítás által megérti, hogy most megítéli az Úr. Feltáruznak a lelkiismeret legtitkosabb redői, Jézus pártatlanul megállapítja, mit érdemel az illető, mit érdemel — nem a világ elvei szerint, nem a test és vér sugallatai szerint, hanem a szentség és igazságosság pontos mérlege szerint. A külön ítélet után a lélek vagy a mennyországba jut, ha t. i. egészen tiszta és büntetést nem érdemel, vagy a pokolba, ha súlyos bűnnel távozott a földről, vagy a tisztítóhelyre. Hihetjük, hogy a legtöbben ez utóbbi helyre jutnak. Szegény lelkeké lesznek. Valaki egy beteg grófnő után kérdezősködött a palota portásánál, hogy méltóságos-e, vagy kegyelmes? A portás azt felelte vissza, hogy biz az már se méltóságos, se kegyelmes, hanem szegény lélek, mert az éjjel meghalt.

Szegény lelkek azok, akik a tisztítóhelyre jutnak, mert elvesztettek minden földi vagyont, rangot és címet s mert fájdalmas sorsuk enyhítésére maguk semmit sem tehetnek. November hóban sokan mennek a temetőbe és virágot visznek szeretteik sírjára. A hívő keresztény azonban nem annyira a sírban porladó testre gondol, mint a szenvedő lélekre. A halott éhező lelkének nemcsak követ ad sír- emlék formájában s fonnyadó virágokat, hanem kenyeret és üdülést is irgalmassági cselekedetek gyakorlásával. Hogy buzgalmunk ez irányban feléledjen, szívleljük meg a katolikus tanítást a tisztítóhelyről.

I. Hogy tisztítóhely létezik, arról a Szentírás s a szent hagyományok nyomán tanúskodik a katolikus anyaszentegyház. Az ószövetségi Szentírásban olvassuk, hogy machabeusi Júdás és társai egy csata után, melyet hitük és népük védelmére vívtak meg, az elesett zsidók ruháiban több bálványoltárokról elvett értéktárgyat találtak. Ezen nagyon megszorodtak. Az ószövetségi törvény ugyanis ettől eltiltotta a zsidókat, úgyhogy halálukat Isten büntetésének tartották vétükért. Mivel azonban vallásuk védelmére vérüket ontották, remélték, hogy „istenfélelemmel”, a kegyelem állapotában haltak meg, s Isten irgalmas volt hozzájuk. Imádkoztak és áldozatokat mutattak be mégis éretük, mert — ezek a Szentírás szavai — *szent és üdvös gondolat a halottakért imádkozni, hogy bűneiktől feloldoztassanak.* A Szentírás eme szavai szerint tehát van a másvilágon olyan hely, melyen az elhunytak lelkei a rovásukon levő bűnöktől s azok büntetésétől még megszabadulhatnak. Ez a hely nyilvánvalóan nem a mennyország, hova semmi bűnnel beszennyezett be nem léphet, sem a pokol, melyből nincs szabadulás, ez egy külön hely: a purgatórium, tisztítóhely. A választott népnek ez a hite megtalálható a zsidóknál a Krisztus utáni időkben is. Az isteni Üdvözítő mindenesetre ismerte ezt, s ha téves lett volna, mint az izraeliták egyéb hit- és erkölcsbeli tévedéseit, ezt is megfeddette és helyreigazította volna. Ezt annál inkább meg kellett volna tennie, mert előre látta, hogy a katolikus egyház is így hiszi, hallgatásával tehát kedvezett volna a tévelynek, ami lehetetlen. — Krisztus Urunknak is vannak egyes mondásai, melyek föltételezik a tisztító-

hely hitét. Pl. „*Aki a Szentlélek ellen szól, annak meg nem bocsáttatik sem ezen a világon, sem a jövődőben.*” Az Üdvözítő eme szavai feltételezik, hogy vannak más, nem gonoszságból, hanem gyalróságból elkövetett bűnök, melyektől a túlvilágon is megszabadulhatunk. A tisztítóhelyről értelmezték e szavakat Szent Agoston, Nazianzi Szent Gergely s más egyháztanítók. — Egy más idevonatkozó nyilatkozata Jézusnak így hangzik: *Légy békülékeny ellenfeled iránt idejében, míg az úton vagy vele* (a jelen életben), *nehogy ellenfeled átadjon téged a bírónak, a bíró pedig a poroszlónak s a tömlőcbe vessenek.* Bizony mondom neked, *ki nem jössz onnét, míg le nem fizeted az utolsó fillért.* — A tömlőc, melyet a kibékelni nem akarónak az Úr kilátásba helyez, lehet a pokol is, ha t. i. valaki gyűlölettel szívében távozik a földről, az ilyen odaát sose lesz képes törleszteni tartozását. De lehet a tisztítóhely is azok számára, kik bizonyos fokú idegenkedéssel haltak el, ezek ott fizetnek meg az isteni igazságosságnak az utolsó fillérig. A tisztítóhelyre következett e szavakból a keresztény ókorban Tertullian, Szent Cyprián, Szent Jeromos és más egyháztanítók. — Szent Pál apostolnak a korinthusi hívekhez írt első levelében is olvasunk egy mondást, melyet Szent Agoston, Szent Ambrus és mások a tisztítóhelyről értettek. Int az Apostol, hogy a keresztények életét a halál után szigorúan megbírálja az Úr, s azok, akik rendetlen indulatok befolyása alatt emberi, téves vélekedésekkel keverték össze Krisztus tanítását, ha üdvözülnek is, csak mintegy *tűz által, és személyükben majd kárt szenvednek.*

E szentírási helyek s az apostoli tanítások alapján már az első keresztények is szeretettel gondoltak drága elhunytjaikra s gyakran imádkoztak értük, úgy magán ájtosságaikban, mint a nyilvános, közös istentiszteletek alkalmával. Erről a régi följegyzések tanúskodnak. Szent Agoston beszéli Vallomásaiban, hogy mikor édesanyja, Szent Monika halálán volt, aggódva suttoztak a betegágy mellett, hova temessék el, ha tényleg meghal. Ekkor t. i. úton voltak, messze szülővárosuktól, ahol Monika már régen elkészítetett egy sírt a maga számára Szent Agoston atyjának sírja mellett. A nagybeteg észrevette a töprengé-

seket és így szólt: Temessétek el a testemet, ahol meghalok. Ha otthonunktól távol nyugszom is, Istentől semmi sincs távol, s nem kell attól félnem, hogy nem találja meg az idők végezetén a helyet, melyen új életre támaszt. Csak azt az egyet kérem tőletek, hogy bárhol lesztek is, *emlékezzetek rám az Úr oltáránál.* — Szent Perpetua, előkelő karthágói nő 22 éves korában szenvedett vértanúságot Septimius Severus császár idején, 202-ben. Mielőtt a cirkuszban vadállatok elé vetették, több héten át börtönben szenvedett. Isten súlyos helyzetében rendkívüli látomásokkal is segítségére jött. Ezekről maga Perpetua készített jegyzeteket. A többi között látta a másvilágon egy szomorú helyen nemrég elhalt fiútestvérét, Dinokratest. A fiú szenvedni látszott, belső hőség emésztette és szomjúságát sehogy sem tudta csillapítani. Perpetua megértette, hogy fivére még nem jutott el Isten boldogító színelátására s azért éjjel-nappal könnyek között imádkozott érte. Egy újabb látomás azután megvigasztalta, Dinokratest újra látta, de már teljesen boldog állapotban. Szent Perpetua vértanúságáról szóló feljegyzéseket Szent Ágoston idejében az istentiszteletek alkalmával olvasták fel.

A tisztítóhelyről szóló ősi tanítások teljesen egyeznek Istennek imálandó tulajdonságaival. Isten végtelenül szent, azért a vele való örök egyesülésre bűnnel beszenyezett lélek el nem juthat. *Isten szent városába* — mondja a Szentírás — *nem lép be semmi bűnnel megfertőzött.* Mi lesz a sorsa tehát Isten ilyen gyarló gyermekeinek? Vajjon Istentől eltaszítva örökre a pokolban gyötrődnek? Ez lehetetlen, ilyesmit kizár az Isten végtelen jósága és irgalma. Isten talált rá módot, hogy az értékes arany a rátapadó salaktól még a túlvilágon is megtisztulhasson, a teljesen meg nem érett nemes gyümölcs a szenvedések hevében teljesen megérlelődjék, a még ártalmas nedveket tartalmazó búzakalászkok megszikkadjanak, mielőtt az angyalok egybegyűjtik azokat Isten magtáraiba. Ez a hely, melyen az arany a salaktól megtisztul, a gyümölcs édesre érlelődik, a gabona egészséges és életteljes, a tökéletlen lélek egészen szent és tiszta lesz: a tisztítóhely.

Nagy vigaszt is rejt magában a kijelentett igazság a tisztítóhely létezéséről. Számol az ember gyöngeségével.

Csemegi Károly híres magyar büntetőjogász mondotta, hogy nincs ember a földön, aki néhány évi börtönt meg ne érdemelne. Ennek az állításnak általános érvénye vitatható, de még az ókori pogányok is ösztönszerűleg érezték, hogy a legtöbb ember a földről eltávozva nem méltó arra, hogy rögtön eljusson Istenhez, viszont nem is olyan megátalkodott bűnös, hogy rászolgált volna az örök büntetésre. Kell azért ott közbeeső helynek lennie, hol az ember rendbe szedheti lelkének öltözkékét, mielőtt megjelenik annak színe előtt, ki az angyalokban is talál fogyatkozásokat. Ezért szólnak az ókor lángelméi, egy Homér, Aeschylos, Plátó, Virgil ilyen előkészítő helyről a túlvilágon. Plátó pl., a Krisztus Urunk előtt 400 évvel élt pogány bölcse, így ír egyik művében: A halál — úgymond — a lélek elválása a testtől. Az elválás után a lélek megjelenik a Bíró előtt, aki megvizsgálja, nem tekintvén a rangra, melyet a földön viselt. Vannak, akiknek bűneik egészen gyógyíthatatlanok, ezek iszonyú büntetéseket szenvednek örökké. De vannak szerencsétlenek, akik gyógyítható bűnöket követtek el, kiknek lénye nem forrt össze a gonoszsággal, ezeket a fájdalom szabadítja meg a vétkes állapotból.

Az ókornak eme sejtelmeit s az ősi keresztény hagyományokat határozott megállapításokba foglalta a trienti szent zsinat. E szerint a Szentlélek által oktatott Egyház a szent iratok és az atyák hagyományának nyomán tanítja, hogy van tisztítóhely s az ott tartott lelkeket a hivek könyörgése, kivált pedig az *oltári drága áldozat* segíti.

II. Miután röviden áttekintettük az alapokat, melyeken a tisztítóhely hite nyugszik, tegyünk lélekben oda egy látogatást. Komoly séta ez, mintha kórházba lépnénk be, hol a gyógytermekben lázas betegek, sebesültek és halálköltők sóhajtoznak. Mintha fogházba mennénk, hol a börtönök rácsos ablakai mögül sápadt, szomorú arcok, nedves szemek tekintenek esengve felénk. Milyen érzelmeket vált ki szívünkben ez a látogatás?

1. Elsősorban a *háládatosság* érzelmét. Képzeljük magunkat egy szegény lélek helyzetébe a halál s az ítélet pillanatában. Belátja, hogy méltatlan arra, miszerint belépjen a szentek közösségébe, mert ha ment is a súlyos büntől, de még fogyatkozások éktelenítik el és büntetésre méltó.

Heves vágy úzi a végtelen Jó, Isten felé, kibén e pillanatban inkább, mint valaha a földi életben, felismeri egyetlen igazi örömet és boldogságát. De hogyan egyesülhetne ő, a bűnös azzal, aki végtelenül szent, a rút azzal, aki a legtisztább szépség, a gyarlóság azzal, aki maga a tökéletesség. Nem, ez lehetetlen! Így beszennyezve nem léphet be a hősök és szeretettől égő üdvözültek társaságába, mint ahogy egy szurtos, mezítlábas szolgáló nem nyerhet bebocsáttatást a királyi palota előkelő vendégekkel telt ragyogó termeibe. — Ha most ez a lélek a boldogító cél előtt azt volna kénytelen látni, hogy nincs többé lehetőség arra, hogy tartozásait törlessze, a sebekről, melyek arcát eléktelenítik, megtisztuljon, mi történnék vele? Összeroppanna a rémülettől s olyan sötét kétségbeesés venne rajta erő, mint azokon, akik felé a félelmetes ítélet hangzott: Távozzatok, ti átkozottak! P. Ábel, a híres bécsi hitszónok egyszer Hallban, egy tiroli városban, az elmebetegek intézetében járt. Amint a termekben a különböző elmebajosokat nézegette, egyszer csak egy meglepően szép külsejű úrilányt látott, amint komolyan maga elé nézve dolgozgatt. De ez, — súgta kísérlőjének — ez csak nem tébolyodott? Sajnos, az — volt a válasz. Ez a leány egy bozeni úriemberrel volt eljegyezve. Kevéssel a házasságkötés előtt látogatást tett vőlegényénél. Ez az első emelet felső lépcsőjén állott s mikor megpillantotta a lányt, rákiáltott: Távozz, nem akarok tudni többé rólad! Ettől az egy mondtól a szegény leány megtébolyodott. — Így roppanna össze a tébolyodásig menő rémülettől a szegény lélek, mikor Istentől visszautasítva látja magát, ha nem nyílnék számára semmi út és mód az engesztelődésre. De ha őrangyala aztán megsúgná neki, hogy van mégis egy kivezető út, igaz, hogy terhes és fájdalmas út, de rajta járva egész bizonyosan eljuthat még a mennyországba; ha a szegény lélek felismerné, hogy van még számára egy gyógyfürdő, igaz, hogy kínos, tele tüzzel és könnyekkel, de visszakerzi a hiányzó szépséget; hogy van még egy homályos börtöne az isteni igazságosságnak, melyben leróhatja tartozását az utolsó fillérig — milyen forró hálával és megkönnyebbüléssel fogadná ezt a jó hírt! Készséggel indulna el a jelzett úton, még ha minden lépése szűrő tövisekre es-

nék is, elszántan merülne el a gyógyfürdőbe, ha ott víz helyett tüzet találna is, vágyakozva vezetné magát a börtönbe, ha az ama hirhedt szovjetbörtönökhöz hasonlítana is, melyekben állandóan magas hőfokú levegő teszi szinte tűrhetetlenné a tartózkodást. Mindenért kárpótolva lesz, ha ily módon előbb vagy utóbb, de biztosan eljut a végtelen Jónak örök birtokába. Szeretné tetézni, fokozni a reá nehezédő szenvedéseket, hogy mennél teljesebb elégtételt adjon Istennek, kihez most már emésztő szeretet fűzi s akihez eljutni mennél előbb — legforróbb s egyetlen vágya. Genuai Szent Katalin írja: Az a lélek, ki a halál pillanatában még nincs a teljes szépség és tisztaság birtokában, mihelyt megérti, hogy ezt az akadályát az üdvözülésnek csak a tisztítóhely lángjai távolíthatják el, a leghevesebb vágygal veti magát a tisztító tűz gyötrelmeibe. S noha oly nagy kínokat szenved, hogy azokra emberi elme most megfelelő kifejezést nem talál, mindezt forró hálával viseli el Isten jósága és irgalma iránt.

Ezzel a hálás érzülettel kell nekünk is, akik most még halandó testben járunk, a tisztítóhelyre gondolunk. Mert ki lenne annyira elvakult, hogy azt képzelné, ő már teljesen kész, tökéletesen szent és tiszta, méltó arra, hogy azonnal a mennyországba jusson? Sok dologban vétkezünk mindnyájan, — mondja a Szentírás, s ismét: nincs ember, aki egészen ment volna a bűntől. Bűnnel lépünk a világba s a keresztségben nyert ártatlanságot csakhamar személyes bűnökkel szennyezzük be, nem kevesen egészen el is veszítik. Gyakran észre se vesszük, milyen bűnöknek vagyunk rabjai, mindent ki tudunk magyarázni, mentegetni, a kérdés csak az, hogy az ítélet órájában nem bizonyulnak-e majd az ilyen mentegetődzések áltatásnak s megtevéstől szólamoknak? S ha bűnbánatot tartunk is, észrevehetők-e rajtunk a bűnbánat jelei és cselekményei? Mi vár reánk, ha maholnap beköszönt reánk az éjtszaka, mikor már senki sem munkálkodhatik? Mivel a mennyországba csak a sértetlen ártatlanság (milyen ritka ez!), vagy a teljes és tökéletes vezeklés (ez még ritkább) nyit utat, számunkra végül nem maradna más hely, mint az, melynek Dante a felírást adta: Ti, akik idejutottatok, hagyjatok fel minden reménnyel — a pokol. Azért forró

hálával tartozunk Isten jóságának, hogy alkotott még olyan helyet is, melyen a kisebb szennyfoltoktól s a rovásán levő tartozásoktól a halál után is megtisztulhat lelkünk s méltóvá lehet még arra, hogy eljusson Isten boldogító színelátására. Joggal mondja azért a Próféta Istenről: *Uram, te amikor haragszol is, megemlékezel az irgalmasságról.* Mikor büntet, mert büntetnie kell, a tisztítóhelyen akkor is jót tesz velünk.

2. Hálára int a tisztítóhely szemlélete, egyszersmind *részvétre*, szánakozásra. Ha szenvedő kerül szemünk elé, felébred bennünk a részvét. A világháború idején egymásután futottak be a pályaudvarokra a betegszállító vonatok. Egyik napon a sok sebesült között a Keleti pályaudvarra egy fogoly orosz katonatisztet hoztak, akit egy srapel súlyosan megsebesített. Mikor behozták hordágyon a váróterembe, ajkait összeszorította a fájdalomtól, szemei ijedten és könnyörögve jártak ide-oda, megértetni magát nem tudta, csak egy papírlapot tartott fel kezében, melyre egyik magyar képviselő künn a fronton néhány ajánló sort írt. Ezt mutatta annak, aki hozzá közeledett. Az egész ember maga volt a megtestesült félelem és aggodalom. Lehetetlen volt részvét nélkül rátekinteni. A tisztítóhely várótermében a szegény lelkek is ily teljes elhagyatásban, segítség után esengve tekintenek reánk. A bűn rajtuk is fájó sebeket ejtett, foglyai lettek ők is Isten büntető igazságosságának, sorsuk enyhítésére nem tehetnek semmit. A papírlap, melyet kezükben tartanak, a Szentírásnak ama lapja, melyen Krisztus Urunk ajánló sorai állanak: *Boldogok az irgalmasok, ők is majd irgalmasságot lelnek.*

Milyen gondolatok és érzések foglalkoztatják a szegény lelkeket? A világ ügyei-bajai nem érdeklik, politika és pártharcok, újsághírek és pletykák, tőzsdei árhullámzások, az érzéki vagy nagyratörő vágyak nem izgatják őket. Hiúságok-hiúsága — látszatos javak mindezek, mindez elröppen, mint az éjszakai álom, mikor felvirrad ránk az örökkévalóság napja. A szegény lelkek figyelme magukra és Istenre irányul. Ha önmagukra néznek, előttük áll mintegy egyetlen lapra írva egész élettörténetük, s ez a történet, égető szégyenpírral érzik, sok hálátlanságról, könnyelműségről, esztelenségről és istenfeledésről beszél, ér-

zik önnön hibáikat, mint mellőzték gyakran Isten legszen-
tebb, bölcs és jóságos akaratát a rendetlen önszeretet
kielégítésére, milyen hiányos volt odaadásuk Isten szolgál-
tára, milyen selejtes volt minden áldozatuk, akárcsak
Káiné, s ez a tudat úgy leveri őket, olyan szégyenérzettel
és bánattal tölti el, most, mikor már tudják, kicsoda Isten
s mit érdemel — hogy bármily heves tűz valószínű enyhü-
lésnek tetszik a belső tűzhöz képest, mely gyöttri,
égeti őket. S bűneik előttük állanak folyton, minden pilla-
natban, mert semmi elfoglaltság vagy éjtszakai szendergés
el nem vonja figyelmüket önmagukról. — Ehhez járul a
nagy vágyakozás Isten után, kihez, mint legfőbb és egye-
dűli javukhoz, minden képességükkel vonzódnak. Már a
halál pillanatában egyesülhettek volna vele, ha több ko-
molyságot és elszántságot tanúsítanak a földön Isten szol-
gálatában, most várakozniok kell. Milyen nehéz ez a vá-
rás! Itt a földön a lélek éhségét a boldogság után némileg
csitítják, ha ki nem is elégítik, a teremtmények; itt sokan
elkábitják magukat a bűnös élvezetek ópiumával, mint
ahogy a könnyelmű anya elaltatja síró kisdedét mákony-
nyal, de odaát a lélek tisztán felismeri, hogy számára csak
egy igazi jó van, egy boldogság: Isten, s valami kimondha-
tatlan éhség és vágyakozás húzza őt Isten felé. Ugyan-
akkor érzi azonban, hogy önnön hibája folytán van most
elválasztva tőle. Mily nehezen telnek el a fogság napjai,
itt a percek is esztendőkké nőnek.

Katolikus hitünk tanítása szerint a szentek egyessége
alapján segítségére lehetünk a szegény lelkeknek, mert
nekünk még rendelkezésünkre állanak a megváltás kegyel-
mei, az imádság, önmehtagadás, alamizsnaosztás érdemei,
a *szentmise* és *szentáldozás*, amit érettük felajánlhatunk.
Ha didergő, éhező, lázas beteg vagy szegény kopogtatna fé-
lénken ajtónkon reggel vagy este és esengne segítségért, bi-
zonyosan megszánánk. Valahányszor reggel a szentmisére
hívó harang megszólal, vagy este megcsendül az Őrangya-
la, a szenvedő lelkek sóhajait halljuk: *Könyörüljetek
rajtunk, legalább ti* — testvérek — gyermekeink — bará-
taink — rokonaink, könyörüljetek rajtunk, mert *az Úr keze
büntetve érintett bennünket*. Ajánljatok fel értünk szent-
misét, imádságot, búcsúkat, Isten majd visszafizeti irgal-

masságtokat. Ha a szenvedő lelkeken segítünk, akkor tápláljuk az éhezöket, italt adunk a szomjazóknak, az örök dicsőség köntösével ruházzuk a mezíteleneket, foglyokat szabadítunk s bízhatunk, hogy az ítéletnél hallani fogjuk a Bíró szájából: *Amit egynek tettetek a legkisebbek közül, azt nekem tettétek.* A kínai Hankovban 1931-ben elhalt szentéletű Szabin testvér életrajza említi fel a következő esetet: Fr. Szabin az egri rendház templomában imádkozott késő este. Egyszerre egy szerzetesnőt látott, aki így szólt hozzá: Szólj atyádnak, mert elfelejtette, amit ígért. — A fráter elgondolkozott a kérésen, de másnap restelte jelenteni a dolgot a házfőnöknek, P. Prieszter Ágostonnak. Következő éjjel imádság közben újra megjelent neki az apáca és esengve kérte, szóljon érdekében. Ekkor elbeszélte a dolgot a házfőnöknek. Ez több arcképet tett eléje, melyek elhunyt szerzetesnőket ábrázoltak. A testvér egyikre határozottan rámutatott: Ez volt az. A házfőnök elhunyt nővére volt. Másnap szentmisét mutattak be érte. A rákövetkező éjjel a jelenés újra megismétlődött és hálálkodva megköszönte a közbenjárást.

3. Résztétet ébreszt bennünk a szegény lelkek szemlélete, de komolyságra és óvatosságra is int. Miért szenvednek a szegény lelkek a tisztítótűzben? Elsősorban *a halálos bűnökért*, melyeket földi életükben elkövettek. Ezeket ugyan szívből megbánták és töredelmesen meggyónták, Isten Jézus érdemeiért el is engedte nekik azokat, de a halálos bűn azért nem megy át nyomtalanul a lelken. Lélek szerint mi Isten képmásai vagyunk; mint Isten, mi is megismerjük az igazat s az erkölcsi jót. De ha elzárkózunk az igazság elől s a rosszat választjuk, elhomályosul bennünk az isteni képmás, állati és ördögi vonások verődnek ki a lélek arcán. Ez különösen a kereszténynél lesz nagy mértékben észrevehető. A keresztény ugyanis a természetes hasonlóságon kívül természetfölöttit is nyert Istentől a kegyelem által a szentségekben, Isten gyermeke lett, kinek többé-kevésbé Jézus vonásait kell feltűntetni magában, ha üdvözülni akar. Az igazi keresztény Jézusnak élő mása. Amikor pedig az Úr tanítása és példája ellen cselekszik, a Krisztus-arc egészen elhalványul a lélekben s még visszataszítóbban jelent-

keznek a torz, megbélyegző vonások. Ha a bűnöket a jó gyónás leveszi is a lélekről, visszamaradnak a bűnök egyes nyomai, rossz hajlamok, gyengeség az erénygyakorlásokra, ezeket csak hosszabb imádsággal, gyakori önmegtagadásokkal és erénygyakorlással, méltón végzett szentáldozásokkal lehet megszüntetni. Aki erre földi élete idején rest és gyáva, annál a tisztítótűz égeti ki a torz vonásokat, mert a mennyországba csak Krisztusnak tökéletes képmásai kerülnek.

Egy másik dolog, mely a tisztítótűzbe visz, a *bocsánatos bűn*, melyet kényelemszeretetből, hiúságból, türelmetlenségből elkövetünk; továbbá, hogy elmulasztottunk vezetelni bűneinkért a földi élet idején. Krisztus Urunk ugyan szenvedett bűneinkért, de nem a mi kényelmünkre, hogy felszabadítson minden vezekléstől, hanem hogy megadja Isten igazságosságának azt az elégtételt, melyre mi képtelenek voltunk. Vajha Jézus Szívének irgalma megvilágosítana és megerősítene bennünket, hogy a bűnbánat szellemében végeznénk munkáinkat, viselnénk a fáradalmakat, bajokat, betegséget, használnánk a szentmisét és kegyelemeszközöket, iparkodnánk búcsúkat nyerni, mennyire megrövidíthetnénk a tisztítótűz idejét, mennyi késő bánattól óvnánk meg magunkat! Itt fillérekkel fizethetünk meg sok aranyra menő tartozást, ott aranyakkal kell kiegyenlíteni fillérnyi tartozásokat, mondotta Genuai Szent Katalin a tisztítóhelyre vonatkozóan. Vajha több időt szakítsunk az imádságra, a fáradtság, mellyel ez jár, csekélység ahhoz a fájdalomhoz, melyet a tisztítóhelyen érzünk majd a fölött, hogy Istentől elválasztva kell élnünk; vajha többször szegülnénk ellene mohó vágyaknak, torkosságnak, tunyaságnak, harágnak, érzéki vágyaknak, az a kis áldozat, melybe ez kerül, nem éget úgy, mint a tisztítótűz! Vajha ne törődniék azzal, mit mondanak a könnyelműek, mit mond a világ ahhoz, ha mi egyedül vagy mások előtt mindig azt tesszük, amit lelkiismeretünk parancsol, az a kis gúnyolódás, amit most szenvedünk, semmi ahhoz a megcségyenüléshez és bánathoz, melyet a tisztítóhelyen érzünk majd azon, hogy tekintettel voltunk balga emberi vélekedésekre. — *Munkálkodjunk, amíg időnk van, gyorsan közeleg az éjtszaka, midőn senki sem munkálkodhatik.*

Pünkösöd utáni 22. vasárnap

A lélek meg nem hal

Mester, mondták Krisztus Urunk ellenfelei a szent evangéliumban, tudjuk, hogy Isten útját igazságban tanítod. Ezt ők képmutatólag állították, az Anyaszent-egyház azonban teljes meggyőződéssel vallja. Isten útját tanítja Jézus, vagyis az utat, mely Istenhez vezet a boldog örökkévalóságba. Ezt az utat a pogányság tévelyeibe merült Krisztus előtti ember nem ismerte. „Kínzó kételyek közt éltem, nyugtalanul halok meg, hova megyek most, nem tudom, ó Lények Lénye, könyörülj rajtam”, e szavakkal halt meg az ókor egyik legnagyobb bölcse. Azt, hogy Istennek meg kell adni, ami Istené, hogy Istent tisztelni kell, tudták a pogányok is. De az istentisztelet helyes módját nem ismerték. Plátó egyik művében olvassuk, hogy Alkibiades kérdezi mesterét: „Mondd, atyám, miképen kell tisztelnünk az istenséget?” Sokrates lemondóan felel: „Barátom, ezt csak az istenség maga tudja megmondani; nekünk várnunk kell, míg Isten bölcset küld az égből, aki megmondja, hogyan kell tisztelnünk az Istent.” Mire az ifjú Alkibiades felsóhajt: „Vajha az én időmben jelent volna meg a földön, úgy ragaszkodnék hozzá, mint a gyermek símul anyja kebeléhez.” Az emberek eme bölcs tanítója Jézus Krisztus személyében jelent meg a földön. „En arra születtem és azért jöttem a világra, hogy bizonyosságot tegyek az igazságról” — mondotta szenvedése napján. — Ma Alkibiades készsége Krisztus tanainak elfogadására sokakból kivészett. Ma az istentagadás és krisztusgyalázás sötétsége fedi több országban a láthatárt, s a vörös izgatás nyomában elhamvadnak a szent helyek és vértanúi halállal hálnak meg a papok és hívek ezrei. Ma a halállal sok

ember mindent befejezettnek tart s a síron túl nem remél semmit és nem fél semmitől. Ezzel a gyűlölet szelleme által szított áramlattal szemben ragaszkodjunk teljes határozottsággal az isteni Üdvözítőhöz, aki — mint Szent Pál mondja — *Istentől bölcsesség lett számunkra, s akit megismerni a Szentírás szerint: tökéletes igazság s a halhatatlanság gyökere.* — Jelen alkalommal Krisztus Urunk tanítását *lelkünk halhatatlanságáról* vegyük fontolóra.

1. „*Ne féljete azoktól, akik a testet megölik, a lelket meg nem ölhetik*”, mondotta övéinek Jézus. Hatoljunk be a hívó lélek alázatos érdeklődésével az isteni Üdvözítő eme mondasába. A lelket nem lehet megölni, mondja, a lélek elpusztíthatatlan, halhatatlan. Fegyverrel, méreggel nem lehet megközelíteni. Miért nem? Mert nem anyagi, hanem szellemi állag. Mikor Szűz Mária a Magnificat dicsérő énekben azt imádkozza, hogy: *Magasztalja az én lelkem az Urat és örvendez az én szívem Üdvözítő Istenemben,* az eredeti görög szövegben a lélek szóra a „psyché” elnevezés áll, a szív szóra pedig „pneuma”. A psyché — mondja Szűz Mária — pneuma, a lélek szellem. Mivel anyag fölött álló szellemi valóság, azért tud gondolkozni, ítélni, célokat maga elé tűzni, érzékekkel el nem érhető világba emelkedni, imádni Istent, lelkesedni az erényért, megvetni a mulandókat az örökkévalókért. Mivel szellem, azért nem pusztíthatja el a halál sem. A halál t. i. nem megsemmisülés, hanem szétesés az alkotó részekre. Ha a virág őszi hervadáskor elhal, széthull alkotó elemeire, ugyanígy az emberi test. A lélek azonban nem hal meg, nem esik szét alkotó részeire, mert nem áll részekből, nem anyag, hanem egyszerű, szellemi valóság s azért természete szerint halhatatlan. A halálban, mint a Szentírás mondja: *a por (a test) visszatér a földbe, ahonnan lett, a lélek visszamegy Istenhez, aki azt adta.* — S honnan tudhatom, hogy ilyen szellemi valóság, melyet léleknek nevezünk, tényleg van bennem, hogy *van lelkem*? Így tanít bennünket maga az Úr a Szentírásban. Az ember teremtetésekor pl. azt olvassuk, hogy Isten megalkotta az ember testét a föld agyagából, aztán arcára lehelte az élet lehelletét, más szóval megalkotta és egyesítette a testtel az életadó lelket. Ezt teszi most is, valahányszor ember jön a világra, az

anyagi testbe, mely a szülők testéből és véréből képződik, belelehel, vagyis teremti az életet adó lelket. Mikor Krisztus Urunk feltámasztotta Jairus leányát, mint Szent Lukács evangélista beszéli, *a halott leányba visszatért annak lelke, s a leány azonnal felkelt.* Az Úr Jézusnak végső fohásza is a keresztfán ez volt: *Atyám, a te kezeidbe ajánlom lelkemet, — ezt mondván kilehelte lelkét és meghalt.*

A természetes gondolkodás is bizonyossá tesz a lélek létezéséről. Ha t. i. magunkat megfigyeljük, észreveszünk magunkban *testi* működéseket, pl. járni, táplálkozni, és *lelki* működéseket is, pl. ismerni, szeretni, elmélkedni, haragudni stb. Ezek a lelki működések teljesen elütnek az anyagtól. Minden anyagit mérni lehet, súllyal, ür- vagy hossz mértékkel. De gondolatot, szeretetet kilóval vagy literrel nem mérhetünk. Ezek a lelki ténykedések csak olyan forrásból eredhetnek, mely szellemi természetű s ez a lélek. Amilyen bizonyos, hogy vannak bennünk szellemi működések, olyan bizonyos az, hogy van lelkünk.

De nem erednek-e a lelki működések az *agyból*? Felelet: Egészen bizonyos, hogy jelen életünkben a lelki működések az agytól is függenek, beteg agyvelő mellett a szellemi élet is rendetlen lesz. De ez még nem jelenti azt, hogy az agyvelő a forrása a lelki tevékenységeknek, a függés még nem jelent azonosságot. A látáshoz szükségem van világosságra, de azért nem a világosságból ered a látásom, hanem a szemből. A cserépbe ültetett palánta csak úgy fejlődik, hoz lombokat, virágokat, ha nem fekszik rá a zsenge hajtásra pl. egy cserépdarab, vagy nem töri meg egy szélvihar. De a növekedés azért nem a kedvező külső körülmények hatása, hanem az életképes magnak és gyökérnek tevékenysége. Ugyanígy az egészséges agyvelő és idegek föltételei ugyan a szellemi tevékenységnek, de nem forrásai. Ezeknek forrása a lélek. Hiszen az agyvelő anyagi dolog, a lelki működések pedig szellemi természetűek. Anyagiból szellemi éppúgy nem származhatik, mint ahogy tárcámból, ha abban csak rézpénz van, nem osztogathatok aranyakat. Senki sem adhatja azt, amivel maga nem bír. Ha az agyvelő mögött és vele nem működne a szellemi lélek, soha nem jöhetnének létre a szellemi jelenségek, mint ahogy nem jönnek létre az oktan állatoknál. Persze, hogy sok

tekintetben rejtélyesek előttünk jelen életünkben a lelki-élet jelenségei. A lélek — mondotta valaki — mélyebb, mint a tenger, és titokzatosabb, mint a csillagos égbolt. A legnagyobb lángelme éppúgy nem ismeri saját lényét, mint a legközönségesebb halandó — mondja egy nagy antropológus. (Dr. Török Aurél.) De ez a tény csak arra int bennünket, hogy őrizzük a mindent jobban tudó szószátyároktól s lelki ügyeinkben arra hallgassunk, akiről a Szentírás azt mondja: *Egy a ti mesteretek, Krisztus*. Benne vannak meg a bölcsesség és tudomány összes kincsei, egyedül ő mondhatta: *En vagyok a világ világossága, aki engem követ, az nem jár sötétben, hanem megtalálja az élet világosságát*. Az ő lábaihoz ültek szerényen azok az igazi tudósok is, akiket a szaktudomány ilyeneknek elismert. Ilyen volt, hogy csak egy példát említek, Mayer Róbert, a 19. század egyik legnagyobb embertani és fizikai tudósa, kinek honfitársai szobrot állítottak. Hosszú tengeri útjain a bibliát olvasva és imádságos könyvét használva őrizte meg lelke békéjét. Édesanyja halálánál a föltámadás és a másvilági viszontlátás hitéből merített vigasztalást, mikor pedig saját végső órája elérkezett, hívó lélekkel mondogatta: *Boldogok, kik az Urban halnak meg*.

2. A lélek tehát, — mondotta az Úr Jézus — fölötte áll minden gyilkos merényletnek, a lelket nem lehet megölni, *rea soha meg nem szűnő, örök élet várakozik*. Ez az örök élet pedig, mint a Szentírás számos helye említi, a túlvilágon két egymástól teljesen elütő módon folyik. Azok számára, akik a földi élet előkészületi idején megadták Istennek, ami az Istené, azok a mennyben is örökké dicsőítik s élvezik színélátásának minden fogalmat meghaladó örömeit. Azok számára pedig, akik itt szembehelyezkedtek a Teremtő jóságos szándékaival és bűnbánat nélkül távoztak el a földi életből, Isten s az ő boldogsága elérhetetlen lesz mindörökké. *A gonoszok — mondja Jézus — az örök büntetésbe mennek, az igazak pedig az örök életbe*. Ha az örök életről szólunk, rendszerint a jók életére gondolunk a mennyben, az elkárhozottak élete kétségbeesett vergődés az örök halálban.

Az Isten Fia azért jött a földre, áldozta fel magát a keresztfán, hogy lehetővé tegye mindnyájunk számára az

örök, boldog élet megszerzését. *Úgy szerette Isten e világot*, — mondotta — *hogy az ő egyszülött Fiát adta, hogy mindaz, aki őbenne hisz, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.* Ha tanította szóval és páratlanul szent életével az embereket, csak azért tette, hogy megmutassa nekik az örök életre vezető utat. *Aki hisz bennem*, — mondotta — *annak örök élete lesz, aki az én beszédemet megtartja, halált nem lát mindörökké.* Intett, hogy tartsuk meg Isten tízparancsolatát, ha nehezünkre esnék is, minden áldozatért kárpótól majd a mennyország. *Ha az életre be akarsz menni, tartsd meg a parancsolatokat.* Sürgette azt is, hogy vegyünk fel a keresztséget s használjuk az általa rendelt szentségeket, mert a megszentelő malaszt menyegzős ruhája nélkül nincs bebocsáttatás az égi király lakomájára. Amint a pusztaságban az ígéretföldje felé vándorló izraelitákat hajdan Isten mannával táplálta, amint az elgyengült Illés prófétának csodás kenyeret küldött angyala által, melynek élvezete úgy megerősítette, hogy eljutott a sivatagon át Isten hegyére, úgy ad nekünk is az élet pusztaságában csodás kenyeret, hogy elérjünk a menny magaslataira. *Ha valaki* — mondotta az Oltáriszentségre vonatkozólag — *e kenyérből eszik, örökké él.* Krisztus minden jóakarátú számára „feltámadás és élet”, — ő „az ajtó” számunkra, melyen keresztül bejutunk az örök életbe, ő a jó pásztor, — mondotta — *s azoknak a juhainak, akik hallgatnak szavára és követik őt, örök életet ad.* Milyen nagyszerű ígéretetek ezek! Értsük meg, hogy ezek nem egy költőnek és álmodozónak hiú ígéretei, hanem a mindenható és hűséges Istennek szavai, aki kijelentéseit minden körülmények között be tudja és be fogja váltani. Ha mindenben és mindenkiben csalódnánk is, Krisztus nem csal meg.

3. Ezzel a örömhírrrel, hogy t. i. Krisztus érdemeiért minden embernek örök életben és dicsőséges feltámadásban lehet része, mentek szét az apostolok a Szentlélek vétele után a világba s gyűjtötték az Anyaszentegyházba azokat, akik nem zárkóztak el Isten kijelentett szava elől. Életetek zarándokság, — így oktatta Szent Péter a híveket — ha most szenvednetek kell is, ki árthat nektek, amíg a jónak buzgó követői vagytok és lelkiismeretetek tiszta?

Ha megjelenik a pásztorok fejedelme, Jézus, elnyeritek a dicsőség hervadhatatlan koszorúját. Ezt a gondolatot vési Szent Pál is a rómaiak lelkébe. Amíg a bűnben voltatok, — mondja — életetek gyümölcsként a halál várakozott rátok; de mióta felszabadultatok a bűntől és Isten szolgái lettetek, azóta más gyümölcs érlelődik számotokra: meg-szentelődés, aminek vége — az örök élet. A bűn zsold gyanánt — úgymond — az örök halált adja, a kegyelem pedig Krisztus Jézusban az örök életet szerzi meg nekünk.

Milyen aggályosan iparkodnak az emberek meghosz-szabbítani földi életük éveit! Mint lélekzik fel a súlyos beteg, ha elmúlt felette a halálveszély s még hozzáadhat néhány esztendő életéhez. A most elhalt Rockefeller amerikai milliárdosról írták a lapok, hogy a 97 éves aggas-tyán, aki már valóságos csontmúmia volt, mennyire gon-doza életét! Naponkint 3-szor vizsgálhatta meg magát orvosokkal, szigorú diétát tartott, sokat koplalt, télen üveg-falak mögött lakott, szobájába fertőtlenített, kellően me-legített friss levegő áramlott, mesterséges napfény vette körül borús időben, külön ujságot nyomtak számára, ne-hogy felizgassa, stb. De akármit tett is, ez a földi élet rö-videsen kicsúszott a keze közül. Mennyivel bölcsebben cse-lekszünk, ha Krisztus szavának hitelt adva mindenáron a soha el nem múló örök élet után törekszünk, napfürdőt veszünk lelkünk számára a mindig borús világban azzal, hogy *letérdelünk gyakran a szentségház elé*, résztveszünk a vasárnapi istentiszteleten s hallgatjuk Isten ígését; el is különítjük magunkat kemény üvegfallal, szilárd elhatáro-zással a bűntől és bűnalkalmaktól; megválogatjuk olvas-mányainkat, megtartjuk az előírt böjtök enyhe diétáját és biztosítjuk lelkünk számára az ózondús levegőt, az isteni kegyelmet a szentségek használatával. Minden fáradságot csekélységnek, sőt semminek fogunk tartani, ha ezek árán megszerezze az örök életet.

4. A Szentlélektől vezetett *Anyaszentegyház*, amikor Krisztus rendelése szerint kiszolgáltatja a szentségeket s végzi az istentiszteletet, mindig az örök életre irányítja a figyelmet. A *kereszttség* feladásánál első kérdése a ke-resztelendőhöz: Mit kívánsz Isten Anyaszentegyházától? Felelet: A hitet. K.: A hit mit ad neked? F.: Az örök életet.

Később a szentelt só átnyújtásánál: Fogadd a bölcsesség savát, szerezzé meg ez neked az örök életet. Mikor a keresztség után átadja a fehér ruhát: Fogadd e fehér ruhát, és szeplőtelenül vidd Krisztus ítélőszéke elé, hogy elnyerd az örök életet. — A *szentmisénél* is azért eseng, hogy Isten segítségével úgy haladjunk át a mulandó javakon, hogy el ne veszítsük az örökkévalókat. Minden felajánlásnál a szentmisében így imádkozik: Fogadd el, szent Atya, mindenható örök Isten ezt a szeplőtelen ostyát... minden keresztény hívőért, hogy üdvösségünkre válják az örök életre. Nyomatékkal hirdeti az igaz katolikus hitet a gyászmise prefációjában: Ha megszomorít is bennünket a halál bizonyossága, megvigasztal mégis az eljövendő halhatatlanságnak ígérete. Mert a te híveidnek élete, Uram, a halálban nem szűnik meg, csak elváltozik, s amikor összeomlik a földi élet szállása, a test, ugyanakkor örök lakóhelyet kapunk az égben. A *szentáldozás kiosztásánál* is ez a főhász száll ajakáról: *A mi Urunk Jézus Krisztusnak tegy őrizze meg lelkedet az örök életre.* — Mikor pedig a nagybetegnek nyújtja a szentséget, aggódó szeretettel ismétli: Fogadd, testvér, útravaló gyanánt a mi Urunk Jézus Krisztus testét, őrizzen meg ő téged a gonosz ellenségtől és vezessen be az örök életbe. S a megrendítő végső pillanatokban, amikor a halál bekövetkeztét várja, így búcsúztatja a földi élettől a haldoklót: Költözzél ki hát e világból, keresztény lélek! Költözzél ki a mindenható Atya Istennek nevében, aki teremtett, Jézus Krisztusnak, az élő Isten Fiának nevében, ki szenvedett és meghalt érted, a Szentlélek nevében, aki kiárad reád a szent keresztségben... *Az örök békesség honában legyen ma nyugvóhelyed és lakásod Sionban, Isten szent városában.* — Mikor pedig a koporsót leengedik a rideg sírgödörbe, melynél megszűnik minden földi remény, dísz és vigasz, Isten irgalmát e szavakkal kéri az Egyház: *Adj, Uram, örök nyugalmat néki s az örök világosság fényeskedjék néki.* S a „nyugalomnál” nem a síri nyugalomra gondol, hanem az örök békére Istennél a mennyben, s az örök világosság is Isten boldogító színelátását jelenti, aki mint a Szentírás mondja — hozzáférhetetlen világosságban lakozik.

5. Az örök élet, az örökkévalóság az én hazám és ott-

honom. Lelkem, mint egyszerű szellem romolhatatlan, természetete szerint örökké képes élni. Testem ugyan romlandó s a legügyesebb orvosok tudománya sem képes elhárítani tőle az enyészetet; de Isten szava bizonyossá tesz arról, hogy a végső napon testem is feltámad s a lélekkel egyesülve él az örökkévalóságban. Az életet tehát, melyet a Teremtő nekem szánt, évekkel mérni nem lehet, még millió és milliárdnyi évekkel sem, én az én személyiségemben, azzal az öntudattal, mellyel most érzek, gondolkozom és cselekszem, élni fogok addig, ameddig Isten él, örökké. Én az Úristennek örökéletű teremtménye vagyok. *Hiszek egy Istenben és hiszem a testnek feltámadását és az örök életet* — ezzel a jelszóval halad át a keresztény a mulandó életen s néz erős lélekkel szembe a halállal.

Az örök élet hite *fő*lényszerű lelket ad az élet bajaival és kísértéseivel szemben. Akik a repülőgépen a magasba emelkednek, azoknak kitágul látóhatáruk, s ami itt a földön nagynak látszik, eltörpül előttük, fényes paloták apró gyufaskatulyákká lesznek, széles folyamok keskeny ezüstszalaggá, városok elmosódott foltokká s az emberek lótfutó hangyákká. Így a földi életnek minden gondja és öröme eltörpül és sok tekintetben kisszerűnek látszik az előtt, akire ránehezedik az örökkévalóság gondolata. „*Ami nem örökkévaló, az semmi*“ — volt a gonzágai ifjú ögróf jelszava. *Az ember napjai, mint a fű s mint a mező virága, hamar elhervad* — mondja a Szentírás. Mennyi virággal volt tele tavasszal a rét, hova lettek? Sokat lenyesett a kasza éles pengéje, sokat kóróvá aszalt a nyár heve s elsöpörte az őszi szél. Ilyen gyorsan tűnik el az emberi élet is. *Mint a tovasikló árnyék, mint egy rövid álom* — mondja ismét a Szentírás. A gazdagnak összes kincsei, melyekhez oly görcsösen tapad: álom a gazdagságról; a kéjvádasznak összes élvezei — álom az élvezetről, a hatalmasoknak összes dicsősége — álmodott dicsőség, melyet hamar követ az ébredés s a felelősség Isten ítélőszéke előtt. Emlékezzünk erre a kísértés óráiban. Hej, milyen esztelenség sílány és kis ideig tartó gyönyörökért elveszíteni örökkévaló örömöket és kihívni magára örökkétartó kínokat — mondja Szent Jeromos. Gondoljunk az örök életre akkor is, ha

nagyon fáj valami. Fogadjuk el megadással Isten kezéből, tűrjük erős lélekkel, Isten mindent tud és mindenért megfizet a maga idején. A szenvedést itt cseppenként ízleljük meg, a viszonzás odaát mint békefolyam ömlik lelkünkbe, melynek vizei soha el nem apadnak, mondja Szent Bernát.

S ha hallunk borzalmas híreket a katolikusok üldözéséről Spanyolországban, Oroszországban, talán megrendülünk, de el nem csüggedünk s hitünket a gondviselő Istenben el nem veszítjük. Valaki meghalhat közülünk s kárt mégsem szenved, s aki Krisztus ügyéért hal meg, annak halála nyereség. Nem az áldozatok a szánalomraméltók, hanem hóhéraik, kik a sötétség szellemének rabjai s kik az igazságos Isten kezét sem élve, sem halva el nem kerülnek. *„Boldogok vagytok, midőn üldöznek és szidalmaznak titeket, és hazudván minden rosszat mondanak rátok én-érettem. Örüljetek és vigadjatok, mert jutalmatok bőséges a mennyekben”* — ezek annak szavai, aki hűséges és hatalmas ígéreteinek megtartásában. S ha lever bennünket valamelyik szeretett hozzátartozónk halála s ha tán egy korán letört fehér virágszál tetemét kell kísérnünk a temetőbe, mérsékelje gyászunkat a gondolat, hogy ha Krisztus kegyelmében távozott a földről, nem árthatott neki a halál.

Rómában az egyik főúri palotában minden év március 16-án sok szentmisét mondanak a feldíszített kápolna oltárán. A szentmisét külön miseformula szerint mondják, melynek evangéliumában a naimi ifjú feltámasztásáról szóló részletet olvassák. Így van ez az 1583-i esztendő óta. Ez év március 16-án történt, hogy hirtelen meghalt a Massimi hercegi család legidősebb sarja, a 14 éves Pál herceg. A halálesetnek híre hamar elterjedt az örök városban s az ifjúnak lelkiatyja, Néri Szent Fülöp azonnal elsietett a palotába. A lesujtott atya, anya és testvérek odakisérték a halálos ágyhoz. A Szent Istenbe merülve imádkozott, aztán kezét az ifjú homlokára tette s nevéen szólította. A halott pedig kinyitotta szemét és mindenki ámulatára felült. Nagy szerencsétlenség-e reád nézve, Pál, hogy meghaltál? — kérdezte tőle a Szent. — Nem — volt az egyszerű felelet. — Belenyugszol abba, hogy lelkedet átengeded az Úrnak? — Tökéletesen — válaszolt a fiú. — Akkor menj! Légy áldott és kérd értünk is az Istent!

— A gyermek ekkor visszahanyatlott és ajkán mennyei mosollyal végleg elszenderült. — Egy csodás eset, mely igazolja, hogy a testi halál nem a legnagyobb szerencsétlenség.

Rövid az életidő az örökkévalósághoz viszonyítva, s amit nekünk adhat, az szerencsés körülmények között is kevés és elégtelen. Egy szempontból mégis igen fontos. Ezek a rövidke napok t. i., amelyeket itt a földön töltünk, alakítják ki számunkra az örökkévalóságot. Az örökkévalóság olyan lesz számunkra, aminőt most készítünk magunknak. Minden nap, minden óra, minden perc sodorja a fonalat, melyből szövődik, színét, értékét veszi a mi örökkévalóságunk. Tudatában voltak ennek a szentek, azért becsülték nagyra az életidőt. „Nem az én időm ez, — mondotta Szalézi Szent Ferenc — az Istennek az ideje.” Liguori Szent Alfonz fogadalommal kötelezte magát, hogy az időnek legkisebb részét sem tölti el kihasználatlanul. Mikor Chantal Szent Franciskát valaki figyelmeztette, hogy munkáinál ne erőltesse meg magát annyira Istenre gondolva, a Szent így felelt: „Ha csak egy percet vesztegetnék is el időmből, lopásról kellene magamat vádolnom, mert minden percet Isten dicsőségére s lelkem megmentésére tartozom fordítani.” Hányan vannak, sajnos, kik életidejüket haszontalanul tékozolják el, halálos bűnben élnek hónapokon, éveken át, nem törődnek a jó szándék felindításával, mintha az életidő a legócskább portéka lenne s nem drága kincs, melyen meg kell vennünk az örökkévalóságot. — Tegyük magunkévá s éljük bele magunkat e gondolatba: most van az én időm, most állanak rendelkezésemre a megváltás kegyelmei, most dől el örök sorsom. Most, ma. Tehetek-e még valamit e részben egy év múlva, egy hét múlva, holnap, — bizonytalan. Az életidő tartama kétes, elillan fölöttem gyorsabban, mint a kiöltött puskagolyó. Ha most meglep a halál, egész örökkévalóságomra a bélyeget ez a perc és jelen lelkiállapotom üti. Készen vagyok-e? Nem kell-e még rendeznem egyet-mást? Tegyük meg most azt, ami nélkül nem tudnánk nyugodtan meghalni. — A gonoszlélektől ered a gondolat: Messze van még az örökkévalóság, ráérsz készülni később is! Mindnyájan az örökkévalóság kapuja előtt állunk.

Minden órában lehetséges, hogy feltárul előttünk a kapu, talán lassan, talán váratlanul és hirtelen, s egy ellenállhatatlan erő bekényszerít azon. — Mint utasok állunk mindnyájan a tengerparton, az örökkévalóság partján. Bármely órában megkondulhat számomra a beszállást jelző harangszó s nekem mennem kell a túlsó part felé, honnan nincs visszatérés. — Mindnyájan váróteremben vagyunk s a kapus, a halál egyszerre csak feltárja a kifelé vezető ajtót s felszólít, induljunk a nagy útra, vonatunk készen áll. Hányan voltak itt mellettem, a földi élet várótermében szeretett jóismerősök, hozzátartozók, barátok és rokonok, számukra már elhangzott a hívó csengetés, ők előrementek. Egészen bizonyos, hogy rövidesen én is követem őket. Mintha már néhányszor hallottam volna ilyen csengetés-félét betegség, balesetek alkalmával, és megdöbbenem a pillanat ünnepélyességétől s elkomolyodtam, hogy elérkezett a végső búcsúvétel. Akkor elmaradt ez, nemsokára újra hallani fogom. Tartsuk készen csomagunkat. Aki akkor nézne maga körül, mit is gyűjtsön csomagjába, mikor a pihegő gőzmozdony indulásra fűtyül, az már elkésett. Aki a végső órára halogatja a megtérést, az, hacsak csoda nem történik vele, elveszett. — Némelyek minden megholtáról, tekintet nélkül lelkiállapotára, azt hirdetik, hogy eltávozott a jobb hazába, jobblétre szenderült. Ne ámítsuk magunkat. Az örökkévalóság kettős: egy boldog, s egy végtelenül szerencsétlen azok számára, kik az életidőt és a felkinált kegyelmet eljátszották. Semmi sem alkalmasabb a komoly magábaszállásra s a buzgóság ébrentartására, mint a gondolat az örökkévalóságra. Avilai Boldog János mondotta, hogy aki hisz az örökkévalóságban és nem törekszik életszentségre, az megérdemli, hogy a bolondok házába csukják. Isten adja meg mindnyájunknak az igazi életbölcséséget, melynek kezdete az Úr félelme, s vége az örök élet.

Pünkösöd utáni 23. vasárnap

Evangélium-magyarázat

Az egyházi év vége felé jár. Az Anyaszentegyház tekintete az idők végezetére irányul, ama nagy és öröndetes valóságokra, melyek a múlt földi lét határain túl várnak Krisztus tanítványaira. Míg a világ gyermekei reszketve gondolnak a halálra, mely elvesz tőlük mindent, addig Isten gyermekeiben törhetetlen a reménység, hogy a halál számukra az igazi élet kezdete lesz s hogy Krisztus kegyelméből boldogok lesznek az örök hazában. *A mi hazánk — mondja Szent Pál a mai szent leckében — a mennyekben van, ahonnan várjuk Üdvözítőnket is, az Úr Jézus Krisztust. Ő újjáalakítja gyarló testünket és hasonlóvá teszi az ő dicsőséges testéhez azon erejénél fogva, amellyel hatalma alá vethet mindent.* Amit az Apostol ígér, azt mint ténym állítja elénk a szent evangélium. A beteg asszony gyógyulása s a halott leány feltámasztása bizonyosság a mellett, hogy Jézusnak, a mi Mesterünknek és Urunknak kezében mindenható erő van, s hogy egykor, ha vele egyesülve élünk és halunk meg, minket is fel fog támasztani dicsőségesen s megszabadít minden bajtól és gyengeségtől. *Krisztussal a legbensőbben egyesülünk az áhitattal végzett szentáldozásoknál,* amikor is mindig a dicsőséges feltámadás zálogát vesszük magunkhoz. Milyen bizalmat és lelkiezt adó hitigazságok ezek, mikor reánk borulnak, mint sötét fellegek, a mindnyájunkhoz kikerülhetetlenül közeledő enyészetnek komor gondolatai. Hogy ragaszkodásunk Jézushoz mindig bensőségebb legyen, s iparkodjunk méltóbbakká lenni Krisztus nagyszerű ígéreteire, merüljünk el kissé elmélkedve a felolvasott evangéliumi történetbe.

1. Abban az időben történt, mikor Jézus átkelt a háborgó tengeren s azt lecsendesítette. Másnap a gerázénusok tartományában két szerencsétlent megszabadított a gonoszlélektől. Visszatérve a Galileai-tenger nyugati partjára, nagy sokasággal találta magát szemben, mely tanítást kért. Jézus készségesen vállalta a lélekmentő munkát. Tanítás közben érkezett oda egy tekintélyes úr, kinek a szegények tisztelettel nyitottak utat. Egy megtört atya volt, kinek leánya halálán volt. Könyörögve térdelt le az egész sokaság előtt és kérte Jézust, fáradsa el hozzájuk, terjessze áldó kezeit a haldokló fölé, éreztesse velük hatalmát és jóságát. Jézus meghatva az atyának (Szent Lukács szerint Jairusnak hívták) fájdalmától, félbeszakította tanítását, elindult vele. Tanítványai s nagy népsokaság követte. — Jairus fájdalmát látva, eszünkbe jut, milyen nagy a szülők szeretete gyermekük iránt! Hogyan eseng, könyörög minden pillantásával! Hogyan alázza meg magát, a porba térdel az egész sokaság előtt. Magáért talán nem tenné ezt, a gyermekért megteszi. Minden áldozatot meghoz, hogy megmentse. — Mennyit fárad ma is, mennyit von meg magától ma is sok szülő, hogy gyermeke jövőjét, boldogságát biztosítsa. Hogyan virraszt aggódva, ha az beteg! Mint remeg, ha gyermeke erkölcsait veszélyeztetve látja! Mindez hathatós sürgetés a gyermekeknek, hogy hálás szeretettel legyenek szüleikhez, hogy viselkedésük velük szemben tisztelettudó, előzékeny legyen, hogy azok intéseit, dorgálását is megértéssel fogadják. A keresztyén szülőnek lelkiismeretbeli kötelessége, ha a jó szó nem használ, szigorral, büntetéssel visszatartani gyermekét a rossztól, mint ahogy a gondos kertész is állandóan nyesegeti kertjében a bokrokról és fiatal fákról a vad hajtásokat, karóhoz köti, hogy egyenesen nőjenek és a maga idején jó gyümölcsöket teremjenek. — Szent Agoston beszéli édesanyja haláláról. „Mikor a halálos ágytól visszavonultam, szívem összeszorult és keserű könnyekben törtem ki. Azután mégis mérsékeltem magamat, mert úgy gondoltam, hogy az ő szent halálához nem illik a jajgatás és panaszkodás. Hiszen nem halt meg egészen, él egy jobb világban. Egy dolog — úgymond — különös vigaszomra szolgált: az a bizonyágtétel, melyet utolsó betegségében tett rólam, ami-

kor szíves szavakkal köszönte meg neki tett szeretetszolgálataimat, az ő jó fiának nevezett s meleg szeretettel hozzátette, hogy számból soha nem jött ki durva vagy sértő szó vele szemben... De hogyan állíthatom párhuzamba a tiszteletnyilvánításokat iránta azokkal a szolgálatokkal, melyeket ő tett állandóan énnekem?" — Ezek Szent Agoston szavai. Vajjon ha atyánk vagy anyánk ma a halálos ágyra kerülne, hasonló szavakat tudna-e intézni hozzánk? Vagy talán azt kellene keserűen mondaniok, hogy most a halál megszabadít a könnyektől és bánattól egy hálátlan gyermek viselkedése miatt! Ha így volna, szálljunk magunkba. Legyünk tisztelettudó, alázatos gyermekek, hogy az Úristen meg ne vonja áldását tőlünk. *Tiszteld atyádat és anyádat... hogy jó dolgod legyen és hosszú életű légy a földön* — mondja a Szentírás.

2. Jézussal a menet már Kafarnaum városának utcáin haladt, mikor egy incidens rövid időre megállította azt. „*Íme, mondja Szent Máté, egy asszony, aki 12 év óta szenvedett vérfolyásban* (tehát visszataszító, súlyos betegségben, mely a zsidó törvény szerint kirekesztette a beteget még az istentisztelet helyének látogatásától is s mindazokat tisztátalanná tette, akik megérintették), *közeledett hozzá.*” Régi följegyzések szerint Fülöp Cesarea városából való, alkalmasint pogány nő volt, jómódú, aki eddig egész vagyont költött az orvosokra. Ezek meg is kínozták, de segíteni rajta nem tudtak. Valahogy a füléhez jutottak a hírek egy új prófétáról, ki magát Isten Fiának mondja, nagy csodákat művel, körüljár Palesztinában, végtelenül irgalmas, s már nem egy reménytelen betegen egyetlen szóval vagy kezének érintésével segített. Elmegyek hozzá, gondolta, talán nem taszít el magától, ha feltárom neki megalázó, gyötrelmes bajomat. Legyengült állapotában az út az akkori közlekedési viszonyok között nagyon terhes volt, de kitartott, imádkozott és vágya, bizalma folyton nőtt és fenntartotta erőit. Végre elér Kafarnaum városába, Jézus közelébe. De baj van. Jézus nincs egyedül, hogy feltárhatóna neki állapotát; mégha csak egy-két tanítvány lenne vele, de egész tömeg veszi körül. Csak nem állhatok bajommal az egész világ elé, mit tegyek? Ha eljátszom az alkalmat s az nem tér vissza többé! Nem sokat tünődik az asszony, nem is hátrál meg,

erős akarattal elhárítja a nehézséget, utat tör magának a sokaság közt. Megjegyzések röpködnek utána, ellökik, nem bánja, neki Jézushoz kell jutnia, kell, ettől függ számára élet vagy halál. *Ha csak ruhája szegélyét megérinthetem, gondolja izgatottságában, meg vagyok mentve.* Most előtte az isteni Üdvözítő, a beteg lopva megérinti köpenyét. Mi ez? Az élet árama járja át a hervadt testet, friss erőt érez tagjaiban, hála, hála Istennek, ő meggyógyult! — A csodát természetesen nem Jézus ruhája eszközölte, hanem a mindentudó, irgalmas Üdvözítő, kinek kezében van minden hatalom égen és földön. És úgy tetszett neki, hogy a csodát nyilvánosságra is hozza, példaképül számunkra s Jairusnak s a mi hitünknek erősítésére. Megfordult tehát és (Szent Lukács szerint) kérdezte: *Ki érintett engem?* A tanítványok összenéztek, Péter pedig így szólt: Egész tömeg hullámszik itt körülöttünk és szorongat bennünket, s Te megütközöl azon, hogy valaki hozzád ér? — Jézus pedig nyomatékkal ismétli: Valaki érintett, mert *erő áramlott ki belőlem.* Népserűen jelenti ki Krisztus Urunk, hogy itt csoda történt. Most gondoljuk magunkat a Jézus mellett álló nő helyzetébe. Aggódva mérlegelte a helyzetet. Lopva szerezte meg a gyógyulást, a helyett, hogy nyíltan és alázatosan kérte volna az Úr segítségét. Pír borította el arcát, hogy itt az egész világ előtt fődje fel betegségét. Biztosan megdorgál majd, talán visszaküldi rám a szörnyű betegséget, most mindennek vége. Mindegy, alakoskodnom nem lehet és nem szabad. Alázattal letérdelt mintegy bírāja elé, hogy átengedje magát vakon rendelkezésének. Bevallott mindent s várt reszketve, félve. Így mondja Szent Márk: *Félve és remegve leborult előtte s megmondott mindent igazán.* És Jézus? Szeliden így szólt: *Bízzál leányom, a hited meggyógyított téged.* „Leányom.” Senkit a szent evangéliumban Jézus nem szólít így, ilyen bizalmas, kitüntető szóval. Ezt a szegény, megalázott pogány nőt, ki mint egy kisgyerek sírva bevallja vétkeit s minden nyomorúságát, fölemeli jószágos szavával és tekintetével: Bízzál, hited folytán meggyógyultál s gyógyulásod állandó marad. — Forró hálával távozott a nő Krisztustól s haláláig hű tisztelője maradt. A hagyomány szerint ő volt az első, aki háza előtt szobrot emelt az Úr tiszteletére. A szobor ércbe öntve ábrázolta

Jézust, mellette egy térdelő nővel, aki ruhájának szegélyét érinti. Őzséb történetíró még látta a szobrot a 3. század végén, melyet a hitehagyott Julián döntetett le. A legenda szerint azonos e nő Szent Veronikával, aki Krisztustól a keresztúton a kendőt, melyet enyhülés céljából nyújtott át, az Üdvözítő véres arcának képével kapta vissza.

Gondoljunk élő hittel arra, hogy minden szentáldozásnál mi is közeli érintkezésbe jutunk az isteni Üdvözítővel, ajkunk mintegy ruhája szegélyét érinti, mikor ajkunkhoz ér a szentostya színe, mely alatt a mi megdicsőült Urunk teste, vére, jóságos lelke és mindenható istensége van jelen. Vajha azzal az élő hittel, bizalommal, alázattal végezünk e szent cselekményt, melyet a beteg nőben most megfigyelünk. Mi is betegek vagyunk, lelkileg és testileg is gyakran, Jézus ma is ugyanaz a jóságos orvos, tele gyógyító erővel, mint amikor a földön járt, szálljon hozzá szívünk mélyéből a fohász: *Csak egy szóval mondd, és meggyógyul az én lelkem.* Ha nem veszi le rólunk a keresztet, imádjuk akkor is végzését, legyünk sziklaszilárdan meggyőződve, hogy így hasznosabb és üdvösebb nekünk. Vannak, akik kellő összehasonlítás nélkül, tiszteletlenül végzik a legszentebb cselekményt, ezek úgy járnak, mint a tömeg, amely érintette ugyan Jézust Kafarnaum utcáin, de az isteni erő áramlását nem kapta. Nem a testi közeledés, hanem a lélek vágyai, a hit, alázat, forró szeretet visz bennünket közel Jézushoz s tesz fogékonnyá arra, hogy fogadhassuk áldását és éltető kegyelmeit. Mennyi energiát tanúsított e nő, milyen fáradtságos utat tett meg, megvetett minden emberi tekintetet, csak hogy Krisztushoz jusson! Milyen lanyhák némelyek a keresztények közül e téren! Milyen könnyen és gyakran járulhatnak a szentáldozáshoz s azt hiú ürügyek alatt mellőzik! Teljesen leköti őket a test s a földi érdekek gondozása s hogy majd üres kezekkel, egy rosszul felhasznált életidő felelősségével lépnek be az örökkévalóságba. Csak egy dolog teszi örök értékűvé életünk tovasiető napjait: a bekapcsolódás Krisztusba, ki a mi igazi életünk. *Maradjatok énbennem és én tibennetek* — mondta az Üdvözítő. Ez főleg a gyakori, méltó szentáldozás által valósul meg. Sokak előtt világossá akkor lesz ez a gondolat, mikor közel állanak a halálhoz. Egy német katonapap hoz fel a világhábo-

rúból eseteket. Egyik katona — így beszéli — a frontról sietett vissza a rövid időre kapott engedéllyel az első templomba, délután három órára ért oda, de még éhgyomorral volt, csakhogy a szentségekhez járulhasson. Egyik önkéntes, akit hivatalban alkalmaztak, egész héten át délután félkettőig koplalt, mivel előbb nem volt szabad távoznia, csakhogy naponként áldozhasson. Egy katonát a gránát úgy sebezett meg, hogy mindkét szemére megvakult. Mikor a lelkész egyszer vigasztalni próbálta, nyugodtan így felelt: Itt belül a lelkemben nincs semmi sötétség, itt minden derűs és világos, ma reggel fogadtam szívembe az Üdvözítőt. A kórház egyik termében hat katonatiszt fekvött, akik naponként áldoztak. Egyik napon több sebesült francia tisztet hoztak ideiglenesen oda. Ezek csodálkozva nézték reggelenként a szertartásokat, s egyik — az ezredes — kérdezte a lelkészt: Gyakran mennek ezek a katonák a szentáldozáshoz? Ezek német tiszték, akik három hét óta naponként áldoznak. — „Istenem!” — sóhajtott az és egy könnyesebb folyt végig az arcán. — Egy szeptemberi estén 1917-ben félelmetesen dörögtek az ágyúk, egyszerre egész csoport népfölkelő rohant fel a lépcsőkhöz: „Ki kell mennünk a frontra, kérjük még egyszer, ha lehet, a szentáldozást.” — Egyik hittérítő beszéli, hogy egy fiatalember jött hozzá és kérte, hogy a szentségekhez járulhasson. Mikor ez megtörtént, így szólt: Atyám, nem képzeled, milyen boldog vagyok most. Nem sajnálom, hogy három napig utaztam ide és több mint 5 font (vagy 150 pengő) kiadásom volt, mert helyettest kellett állítanom az üzletbe. Máskor egy fekete jött hozzám, éjjel 1 órakor és könyörgött: A szívem fekete, tedd fehérré, de gyorsan, egész éjjel futottam, ha nem érek idejében vissza, uram megkorbácsol. Számítatlan ilyen példát lehetne felhozni, mint gyalognak — nem egyszer hóban, esőben, viharban az újonnan megtértek, csakhogy a szentáldozáshoz járulhassanak. — Mennyire megcsodálom e példák sok lanya és kényelmes keresztényre! Nem kell-e komolyan kérdeznünk: Katolikus vagyok én még? Van énbennem élő hit és szeretet Krisztus iránt? — A meggyógyult bibliai nő hálából felállította háza előtt Krisztus szobrát, még kedvesebb lesz neki s üdvös nekünk, ha gyakori szentáldozás által magunk

törekszünk Krisztus élő szobrai és képmásai lenni. Christianus alter Christus, az igazi keresztény Krisztusnak élő képmása.

3. Figyeljük meg még az isteni Üdvözítőt Jairus házában. Amint a házhoz értek, már messziről hangzott a jajveszékélés, sírás, fuvalások bánatos melódiái, amint abban az időben a zsidó népnél szokásban volt, ha halottat gyászoltak. A hozzátartozókon kívül még felfogadott sirató asszonyok is fokozták jajveszékélésükkel a zavart és rémületet, akik — mint Szent Jeromos később látta — kibontott hajjal, meztelen mellel, hangos siralmakkal kísérték a halottat végső nyugvóhelyére — fizetésért. Ilyen környezet természetesen nem volt méltó arra, hogy szemtanúja legyen az Isten Fia csodatételének. Jézus eltávolította őket. *Távozzatok, nem halt meg a leány, hanem alszik. Azok pedig kinevették Őt.* Jól tudták ugyanis, mint Szent Lukács említi, hogy a leány halott, a gúny és lenéző nevetés csak a halálesetet hitelesíti s a csoda kiemelésére szolgál. Együttal mutatja vásári lelküket, hogy a borzalmas sírást abbahagyva, a következő percben már nevetni tudnak. — Vajjon miért mondta Jézus, hogy nem halt meg a leány, csak alszik? Ilymódon akarta a gyásznak túlzó jeleit, a mértéktelen jajgatást és kitöréseket csillapítani. Jézus előtt ma sem kedves a féktelen, vad és elkeseredett szomorúság gyász esetek idején, ilyesmi nem illik keresztényhez, aki hisz az isteni Gondviselésben s az örök életben. Jézus s az ő híveinek szemében a testi halál az alvásnak egy neme, és pedig azért, mert a halott az ő tulajdonképeni énje, lelke szerint akkor is él, mikor a lélek elkopott szerve, ruhája, a test holtan fekszik a halálos ágyon és enyészetnek indul. Azért halottak napján az Egyház e szavakkal kezdi a zsolozsma imát: A királyt, akinek mindenek élnek, jöjjetek imádjuk... Valószínűleg jelezni akarta titokzatos szavaival Jézus azt is, hogy a lányt feltámasztja. Mint ahogy mi egy alvót egy mozdulattal felébresztünk, olyan könnyű az Isten Fiának a halottat új életre keltetni. — Ezek után a szülők és három választott apostolának kíséretében a halottas kamrába ment, megfogta a leány kezét és szent komolysággal mondá: *Leány, kelj fel!* Szent Márk még az arámi szavakat is följegyezte,

melyeket valószínűleg Szent Pétertől, a szemtanútól hallott: Talita kumi! S a holttestbe rögtön visszaszállt a lélek s a leány élve és egészségesen fölemelkedett. A jelenlevők s aztán a tömeg megrettenését és csodálkozását, a szülők s a leány forró háláját és örömét — könnyebb elképzelni, mint leírni.

Talán közülünk is volt már nem egy, olyan helyzetben, hogy közel érezte magához a halált, balesetek, súlyos betegségek következtében. Talán nem egy közülünk virrasztotta már magas lázzal, ébren az éjtszaka lassan múltó óráit, kétségek közt gyötrődve: Felépülök-e még, vagy kivisznek a temetőbe? És lelkünk mélyéből fohászkodtunk Istenhez irgalomért s hogy adjon még időt a bűnbánatra és életjavulásra. S a halálveszély elmúlt és mi újra tudtunk mosolyogni a visszatért életnek. Vajjon megtartottuk-e akkor tett jóföltételeinket? Megváltozott-e könnyelmű életirányunk? Nem lettünk-e hálátlanok Isten iránt? Nem kell-e aggódnunk, hogy hűtlenségünkkel kihívjuk magunkra az Úr büntető ítéletét? Az örökkévalóság közel van, csak e törékeny agyag, a test választ el tőle.

Egy Ödön nevű ifjú nemes, barátjával, Haymonnal egyik napon lovagolva utazott át egy községen. A templom mellett elhaladva észrevették, hogy ott istentisztelet van. Leszálltak lovukról s megkötve azokat, beléptek. Éppen szentbeszéd volt, a két ifjú a templomajtó mellett állva hallgatott. A szónok éppen azt fejtegette, milyen bizonytalan a halál órája, készüljünk, legyünk éberek. Hasonlatot is mondott: Egy szarvas — úgymond — az erdő mélyén szunnyadott. Váratlanul eldőrdült egy lövés, a szarvas megrezzent, de mivel utána semmi neszt nem vett észre, újra elaludt. Hirtelen második lövés hangzott. Az állat aggódva emelte fel fejét, körülnézett, de nem látott semmit, erre újra elnyomta az álom. Kisvártatva egész közéről dőrdült el a fegyver, sivitott a golyó, s a szarvas halálosan találva elterült. Így lepi meg — mondotta a szónok — a bűnöst készületlenül a halál, mert Isten intéseit a bűnbánatra a füle mellett elereszti s ha néha megilletődik is, csakhamar lanyha lesz, elalszik. — A beszéd Ödönt megragadta. Barátom, — mondotta — én meggyónok. A másik csodálkozva nézett rá: Mi jut eszedbe? És nevetve kirán-

cigálta a templomból. Aztán tovább lovagoltak Haymon kastélya felé, hova eredetileg menni szándékoztak. Ott nemsokára mulatságba merültek és buzgón űritették a boros poharakat. A szesztől Ödön, akinek egészsége úgysem volt kifogástalan, úgy fölhevült, hogy tüdejében egyszerre csak megpattant egy ér, szájából ömlött a vér s halálra váltan összeroskadt. Haymon, Haymon, suttogetta elkékülve, a szarvas én vagyok. Mikor egy évvel ezelőtt lovam levetett, hangzott az első lövés. A második nemrég hangzott el, mikor a lázrohamok közel vittek a halálhoz. Haymon, ez most a harmadik lövés. Uram Jézus, könyörülj rajtam! Ezek voltak végső szavai.

4. Befejezésül vessünk lelkünkbe még egy vigasztaló gondolatot. Jézus csodatettei nem csupán a múltban lefolyt történetek, de ígéretek is önnön jövőnkre nézve. A halottfeltámasztások, melyekről a szent evangéliumok szólnak, igazolják mindenható erejét és hatalmát a halál fölött. *Én vagyok a feltámadás és az élet, aki énbennem hisz, az, ha meghal is, élni fog...* Amint Jairus leányát feltámasztotta, úgy támasztja fel a végítéletnél az összes halottakat. Amint isteni erő glóriája folyja körül Jairus házában, úgy leszen eljövendő ítélni eleveneket és holtakat s üdvözíteni a választottakat. Ha majd ránk borul a halálos ágyon a sötétség, gyötrődő szívünk lassan ver, mint a lejárt óra; mikor elhagy minden és mindenki, s megreszketünk minden idegszálunkban, jusson eszünkbe a csalhatatlanul biztos isteni ígéret: *Én vagyok a feltámadás és az élet...* *Én vagyok az első és utolsó, én tartom kezemben a halál és alvilág kulcsát.* Nem a sírgödör és enyészet az utolsó, hanem az élő Jézus Krisztus, aki megosztja majd örömeit és dicsőségét mindazokkal, akik odaadással követék földi életük idején a keresztúton.

Imádkozzunk többször a jó halál kegyelméért, éljünk napról-napra úgy, amint majd végső óráinkban kívánni fogjuk és mindig Jézus legyen szeretetünk és imádásunk legfőbb tárgya, az első és utolsó.

Mindenszentek ünnepére

Az örök életről

A természetben ős van, hűvös, esős napok váltakoznak, hullanak a lombok, a gyümölcsöket leszedték, a termést betakarították. A föld készül a téli álmára, a föld munkásai kipihenik a kimerítő fáradalmakat. Krisztus jegyese és képviselője, az Anyaszentegyház végigtekint az Úr szántóföldjén dolgozó munkáscsoportokon, a kereszt zászlója alatt küzdő csapatokon, s hogy óvjon a lelkiéletben veszélyes álmosságtól, lanyhaságtól és kedvetlenségtől, övéi figyelmét az egyházi év vége felé ismételten a végső dolgokra irányítja. A vasárnapi evangéliumokban s az ünnepeken újra meg újra felhangzanak az intelmek, náljuk jól fel az elszórt földi életet, közeleg a halál, utána az ítélet s a tisztítótűz, mint rövidebb-hosszabb átmenet, — végül az örök és változhatatlan sors a mennyországban vagy a pokolban. *Amíg időnk van, tegyünk jót* — hangzik Szent Pál intése. A mai ünnepen, Mindenszentek napján, az örök élet örömeire utal, hogy a szentek példájának követésére sarkalljon bennünket. *Ó, mily dicsőséges az ország, melyben Krisztussal örülnek a szentek, fehér köntösben öltözve követik a Bárányt, ahova halad* — sóhajt a zsolozsmáiban. Szítsuk fel mi is buzgalmunknak hamvadó tűzét és gondoljunk most élő hittel a reánk váró örök életre.

Van mennyország, vár ránk az örök élet. Ezt a végteleen fontos tényt hirdeti önnön szívünk s az Isten kijelentése. Ha megfigyeljük magunkat, lelki élményeinket és törekvéseinket, észrevesszük, hogy valami erős hang köt a jóhoz, a nemeshez, még áldozatok árán is, és visszatart attól, ami rossz és aljas. Ezért mondta valaki, hogy a szép

élet titka a: „Treue gegen das eigene bessere Ich“ — a hűség önnön jobbik énünkkel, a *lelkiismerettel* szemben. A lelkiismeret működése bennünk Istentől ered, hozzáköt Istenhez, az ő országába vezet. Állandóan érezteti velünk, hogy van egy szent és igazságos Lény, mindnyájunk Alkotója, aki érdem szerint megfizet mindenkinek, valamiképpen már itt a földön, teljes mértékben pedig az örökkévalóságban. Így már a lelkiismeret vezetésével is felismeri az elfogulatlan gondolkozó, hogy van jutalom helye a jók számára s büntetésé a rosszak számára. Ezért vannak tele — mondja már Plátó — aggodalommal a bűnösök, mikor halálukat érzik közeledni s ezért tölti el ugyanekkor megnyugtató, édes reménység a jókat. P. Ravignan életrajzában olvassuk, hogy mikor betegség miatt kényszerült ágyba feküdni, mindig különös örömet érzett arra gondolva, hogy közel van a célhoz. Laetantes imus, örömmel megyünk — ismételtette Szent Alajos halálos ágyán.

Kétségbevonhatatlan tény továbbá, hogy az ember szívében, mint legmélyebb és legemésztőbb vágy él a szomjúság a *boldogság* után. Ennek elérése lebeg folyton előtte, ennek befolyása alatt tesz mindent, ezért dolgozik, küzd, tűr, amíg él. De el nem éri soha. Semmiféle teremtmény nem ad neki teljes és állandó kielégülést. Nem is lehet ez másként itt a siralomvölgyében, ahol minden véges, fogyatékos és múló. Márpedig, amilyen biztos, hogy az ember Isten műve, olyan bizonyos, hogy a természet szava bennünk nem üres fantóm és képzelődés. Ahol ösztön van, ott kielégülésnek is kell lennie. S a teljes boldogság tényleg elérhető minden jóakarátú ember számára: Istenben, ki az örök szeretet s a végtelen szépség és jóság s ki az embert önmagáért alkotta. Azért mondotta már az ókori bölcs, Empedokles: „Azt kérditek, miért élek? Hogy a mennyet nézzem. Ha elveszed a mennyet, akkor semmi vagyok s az egész életem semmit sem ér.”

A mennyet ígéri nekünk Isten csalhatatlan szava a Szentírásban. *Örüljetez és örvendjetez*, — mondja Krisztus Urunk — *mert nagy lesz a ti jutalmatok a mennyben. Szem nem látta, fül nem hallotta, az ember szívébe föl nem hatott, mit készített Isten azoknak, kik őt szeretik* — biztosít az Apostol.

Istenem, erősítsd meg hitünket, hogy a rövid földi élet után vár reánk a mennyország. — Az életben manapság sok ok van elégedetlenségre, sok a baj, mizéria! S ennek megvannak a történeti, gazdasági, társadalmi, stb. okai, de hogy oly sok kislelkű, mindenre elszánt, kétségbeesett egzisztencia van a katolikusok között is, annak az is egyik oka, hogy meggyengült a szívekben a boldog túlvilág hite. Lehetetlen, hogy valaki megőrizze lelke nyugalma az élet megpróbáltatásai között, ha nem hisz törhetetlenül a gondviselő Istenben s a boldog örökkévalóságban. A forradalom szagát érzem a levegőben — mondta nemrég egy politikus. A forradalom pusztító tüze gyullad ki a társadalomban, s az egyes szívekben is, ha a boldogulás emésztő vágyának kielégítését nem várja bizalommal Istentől, ha nem hisz szilárdan Istenben s az örökkévalóságban. Azért ha súlyos kereszt nehezedik ránk, ha fárasztónak tűnik fel az állandó küzdelem a kísértések s a csábítások ellen, gondoljunk élő hittel az örök életre. *„Ez a mi jelenlegi, pillanatnyi és könnyű szenvedésünk a mennyi dicsőségnek fölötte nagy, örök mértékét szerzi meg nekünk — mondja a Szentírás.* Ez a hit tartotta fenn Szent Perpetuát a vértanúság borzalmas gyötrelmei között. Erre gondolt a szent ankarai püspök a vértanúság idején. Nem feledte el anyjának gyakran ismételt intését: Fiam, a pályabér, melyért küzdünk, az örök élet. E szavakat ismételtette folyton, mikor Dioklecián császár alatt szörnyű kínok közt halt meg Krisztusért. — A katolikus üldözések idején Angliában a 17. században halálra ítélték egy Wrenno Rogér nevű takácsot, mert segítségére volt katolikus papoknak. 1616 márc. 18-án végezték ki. Erős lélekkel lépett fel a létrán a bitófához s fejét a kötélhurokba illesztette. A hóhér letaszította a létráról, de a kötélt, melyen függött, elszakadt. Az áldozat a zuhanás után hamar összeszedte magát, letérdelt és imádkozott. A körülállók biztatták, tegye le az esküt, hogy elismeri a király egyházi főségét, nem lesz bántódása. „Én most is az vagyok, aki az előbb voltam” — hangzott a felelet. Aztán gyorsan felhágott a létrán. „Olyan sietős?” — kérdezte csodálkozva a hóhér. A vértanú így felelt: „Ó, ha láttad volna, amit én láttam az imént, te is ugyanígy sietnél meghalni.” Akkor a hóhér erősebb kötélt-

ből készült hurkot illesztett nyakára, megforgatta a létrát, s mint a régi leírás mondja, sietve küldötte őt az élők ho-nába, melynek boldogságát az imént tükröződni látta.

Hogy *milyen ez az örök élet*, mi annak tartalma, öröme, az sok tekintetben titokszerű számunkra jelen életünkben, mint ahogy magát a földi életet is, mely itt folyik szemünk előtt, sok titokszerűség környezi. Mégis, amit a Szentírás nyomán tudunk róla, elég arra, hogy szent vágyakozással töltsön el a menny után és erősítsen az élet bajaiban. A mennyben elsősorban teljes a *lélek békéje*. *Békesség a földön a jóakarátú embereknek* — hangzott a Megváltó születésekor. *Békesség nektek* — ez volt köszönetése a feltámadott Jézusnak tanítványaihoz. Békesség, teljes megelégedettség, zavartalan lelki nyugalom, milyen nagy jó! Most csak küzdelmek közt, nehezen szerezzük és őrizzük meg. Csak folytonos küzdelmek árán az ördög, a test, a világ s a rosszakaratú emberek ellen. A mennyországban mély, zavartalan béke lesz osztályrészünk. Béke Istennel, ott többé nem aggódunk, szeret-e bennünket, látjuk, érezzük ezt; békességben élünk környezetünkkel, ott nincsenek ellentétes érdekek, féltékenységek, féltreértés, gyűlölet. Teljes a békesség önnön szívünkben is, nincsenek többé kísértéseink, nem háborgat többé a gonoszlélek, nem aggódunk a múlt miatt, elengedte-e Isten bűneinket, forró hálával érezzük, hogy igen, a jövő bizonytalansága sem gyötör, az ítéletnél boldogan hallottuk: Jöjjetek, Atyám áldottai, mi örökre biztonságban vagyunk.

A mennyország továbbá a tiszta, fölemelő *örömek* helye. Elsősorban a szellemi örömeké. Ilyen a *mélyebb tudással* együttjáró öröm. Ezt most egyesek talán nem igen méltányolják, pedig legfőbb tehetségünknek, elménknek, tudásvágyunknak kielégítését jelenti. A tudomány emberei, bölcselők, természetbúvárok gyakran teljesen elkülönítik magukat a világtól, egész napokat, sőt éjszakaiakat is búvárkodásaiknak szentelnek. Nem egyszer testi erőik is felemészthetnek az erős szellemi munkában, barátaiknak kell őket figyelmeztetni a szükséges táplálkozásra, üdülésre. Viselkedésük csak úgy érthető meg, ha föltételezzük, hogy az igazság mélyebb fölismerésével nagyobb örömek járnak együtt, mint aminőket egy, a világ szórakozásaiba

elmerült élet nyújt. Am azért a földi élet idején a legnagyobb tudósok tudománya is fogyatékos volt. Newton sírkövén az a felírás, hogy tudása meghaladta az emberileg elérhető tudás határait, ő mégis azt mondta, hogy csak néhány kavicsot, színes kagylót emelt fel a tengerparton, míg az igazság óceánja titokzatosan terült el előtte s az igazi mélységekhez hozzáférni nem tudott. Töredékes tudásunk a földön és sok tekintetben bizonytalan is és kéte-lyekkel kevert, mert elménket az eredeti bűn elhomályo-sította. Azért vagyok bölcsebb másoknál, mondotta Szokra-tesz — mert tudom, hogy semmit sem tudok. A menny-országban Isten elménket a dicsőség fénye által megtisz-títja, élessé és messzelátóvá teszi, képessé arra, hogy Őt magát az első és legfőbb valóságot, az igazság napját szín-ről-színre lássa. Most felismeri a lélek, hogy a teljes igaz-ság birtokába jutott. Ha az öreg Archimedes önfeledten futott az utcára és hirdette: Heuréka, megtaláltam; meg-találta az igazság egy kis foszlányát, milyen elragadtatás-sal élvezi majd az üdvözült lélek az igazság üdítő vizét, ha egyszer eljutott a végtelen világosságnak, Istennek boldogító színelátására! Oly öröm ez, amelyet most talán kevesen méltányolnak, de amely tényleg lelkünknek legmélyebb szom-ját oltja el.

S Istenben s Isten által megismerünk minden más igaz-ságot, mely véges elmével elérhető. Megismerjük önma-gunkat, önnön lelkünket, annak nagy értékét, szépségét. Földi életünk idején a lélek igazi lényege talány előttünk, csak következtetések útján, megnyilatkozásait figyelve ismerjük meg. Egy-egy írónak, költőnek lelki nagyságát műveinek olvasásából sejtjük, egy-egy szentnek hősiessé-gét erénygyakorlataiból, áldozataiból érezzük. Az égben Szent Pál szerint — *úgy ismerek majd, amint magam va-gyok ismeretes* Isten előtt, vagyis közvetlenül megismer-jük Istent is, magunkat is. Látjuk lelkünket, mint az isteni lényeg gyönyörű képmását, már nem a kegyelem, hanem a dicsőség fényében ragyogva, érdemek, erények gyöngyei-vel ékesítve, mint tündöklő csillagot Isten egén. S ez a látvány semmi más érzést nem kelt bennünk, mint forró hálát Isten iránt, kitől minden jó ered. Ugyancsak felismer-jük a szent angyalok és választottak nemes lényét, lelki

nagyságát, a teremtet világban a lényeket már nem csupán felszínesen, a külső jelenségek nyomán, hanem igazi lényegük szerint. Mint ahogy a kelő nap aransugaraival lehetővé teszi, hogy testi szemünk, mely a homályban nehezen és bizonytalanul látott, egyszerre áttekintsen hegyet, földet, virágzó rónaságot s világosan megkülönböztesse az egyes álló és mozgó alakokat, úgy lelkünk szeme az értelem, Isten közvetlen szemlélete által betelik csodás világossággal, hogy felismerje az igazság egész birodalmát, amennyire t. i. erre véges elme képes.

De az igazság és szépség szemlélete egymaga még nem elég a boldogsághoz. Boldogok igazán csak akkor vagyunk, ha *szeretünk s magunkat szeretve tudjuk*. Az értelmén kívül t. i. van bennünk akarat is, kedély, szív, a képesség szeretni és élvezni mások szeretetét. Ez is keresi a kielégülést. A földi élet idején, sajnos, gyakran téves utakon, hiú teremtményekben, Isten mellőzésével. Utakon, melyeknek kezdete bűn, vége csalódás és szegény. A mennyországban azonban már nem befolyásol a képzelődés s a rendetlen ösztönök, ott világosan látjuk, hogy senki sem jó, egyedül az Isten. Ott feltáru előttünk Isten lényének csodálatos jósága, szépsége, szeretete s egyéb imádandó tulajdonai s ezek mély, szeráfi szeretetet gyujtanak bennünk, az istenszeretet gyakorlása már nem lesz nehéz, mint a földön, hanem viharos erővel vonzódunk Istenhez és repeső örömmel teljesítjük mindenben szent akaratát. És nemcsak mi szeretjük őt, hanem szeretve érezzük magunkat általa is. Látjuk, hogy ez a fölséges és szent Lény minden jelentéktelenségünk mellett is gyengéden és bensőségesen szeret bennünket, oly igaz szeretettel, mely mellett egy jegyesnek, anyának vagy barátnak szeretete semmi, örök szeretettel, mellyel feltárja előttünk szívének kincseit s megosztja velünk önnön mérhetetlen isteni boldogságát. Ott majd igazán teljesítjük a két főparancsolatot, szeretjük Istent, teljes szívből, egész lélekből és felebarátunkat, mint magunkat. S amint mi szeretünk, úgy szeretve érezzük magunkat a mindenható Istentől s minden-egyed választottól. Ez a szeretet teszi a mennyországot a tökéletes boldogság helyévé.

E szellemi örömhöz járul a feltámadás után a meg-

*dicsőült test öröme*rzete, a látás, hallás s a többi érzékek révén örömek, melyekben nem lesz természetesen semmi lealacsonyító, hanem csak szent és fölemelő. Ehhez járul még *az együttlét és társalgás a szentekkel*, ezekkel a legbölcsebb, legszellemesebb, legjóságosabb és legszeretetre-méltóbb lényekkel, Jézus szent emberségének szemlélete, a Szent Szűz mérhetetlen szépségének látása, s mindez az egész örökkévalóságon át.

Mikor Szent Félix haldoklott, megjelent neki Szűz Mária a szentek társaságában. Szent Félix (Cantalicio) egész lényé átszellemült az örömtől s meghatottságában csak ennyit tudott mondani: „Ó, ó!” Mikor környezete kérdezte, mit látott, azt felelte: „Amit én látok, azt ti most nem láthatjátok.” Mi sem láthatjuk, de bízunk, hogy egykor majd meglátjuk.

Még egy fontos észrevételt szívleljünk meg az örök életre vonatkozólag. Az üdvözültek mindnyájan látják Istent és élvezik szeretetét, de *nem egyformán, hanem érdemeik szerint*. Erdemeik szerint — ezen van a hangsúly. Mi hajlandók vagyunk azt hinni, hogy élesen gondolkodó, nagytudású egyének, ha egyszer Isten színelátására eljutottak, sokkal mélyebben merülnek el az isteni lényeg fénytengerében, mint az egyszerű emberek, akiknek földi életükben nem volt alkalmuk elméjüket kiművelni s tán még írni-olvasni sem tudtak. A dolog nem egészen áll így. A legélesebb értelem is magára hagyatva képtelen Istent közvetlenül szemlélni. *Isten — a Szentírás szerint — hozzáférhetetlen világosságban lakik, őt ember nem látta, de nem is láthatja*. Ami az üdvözült lelket képessé teszi arra, hogy az élő és örök Szépséget meglássa, az egy természetfölötti adománya Istennek, melyet a lelkitanítók a *dicsőség fényének* neveznek s mely az elmét felmagasztosítja, megerősíti, hogy amire előbb gyenge és vak volt, meglássa Isten végtelen tökéletességeit. Ezt a dicsőség fényét pedig Isten kinek-kinek nem műveltségi foka vagy állása, hanem a szerint adja, hogy *a megszentelő kegyelemnek és erénynek milyen fokára jutott el* valaki földi élete idején. Így megeshetik, hogy egy egyszerű cselédleány, aki imakönyvén kívül alig vett más könyvet kezébe földi élete idején, mert idejét egészen lefoglalta napi munkája, ugyanolyan

boldogságban részesül, mint egy éleseszű hittudós, aki a földön magasröptű könyveket írt isteni dolgokról, melyeket az emberek álmélkodva olvastak, de kegyelmi életében s természetfölötti jótettekben nem előzte meg azt, aki a konyhában mosogatott, de a hitből élt. Sőt a legegyszerűbb ember, aki életét Isten akarata szerint a kegyelem állapotában töltötte el s tiszta szándékkal felelt meg kötelességeinek, akár olyan boldogságot szerezhet magának, mint az angyalok bármelyike. Mert az angyalok is, noha értelmük ereje sokkal nagyobb, mint az embereké, mégis nem természetes tehetségeik jutalmául élvezik a mennyországot, hanem természetfölötti érdemeikért, melyeket megpróbáltatásuk idején szereztek. Ha tehát érdemek szempontjából valaki egy angyallal egyeznék, a kettőnek egyforma boldogsága lenne a mennyben. Milyen hathatós ösztönzés ez a gondolat arra, hogy a hitből éljünk, féltékenyen őrizzük lelkünkben Isten megszentelő kegyelmét s mindig Isten szent akaratát keressük és tegyük. Egyik legbiztosabb eszköz pedig, mint tudjuk, a megszentelő kegyelem megőrzésére és növelésére a gyakori, méltó szentáldozás. Men-nél több tápérték van az eledelben, melyet testi életünk fenntartására magunkhoz veszünk, annál alkalmasabb az, hogy fenntartsa erőnket. Milyen hatásos azért a lelki táplálék, melyet a szentáldozásban nyerünk, amikor minden szentség és kegyelem forrása, maga az isteni Üdvözítő tér be hozzánk s egyesít magával! Közvetlenül hinti szét lelkünkben a természetfölötti élet magvait, hajlamainkat, akaratunkat összeforrasztja a magáéval, mint Szent Cyprián mondja. Vegyük azért magunkhoz gyakran „az élet kenyerét”, nemcsak akkor, ha erőnket ernyedni érezzük, hanem akkor is, mikor erőseknek érezzük magunkat, mert kincsünket mindnyájan törekeny edényben hordozzuk.

S ez a most említett szabály mindenkire vonatkozik a mennyben. A legnagyobb dicsősége itt kétségkívül az Úr Jézusnak van. Nincs itt szó most az ő isteni, örök dicsőségéről, hanem arról, mely emberi természete szerint sajátja. Ez a dicsőség olyan mérhetetlenül nagy, hogy Jézus az ő Szent Szívével a mennyország napja, mindenszentek gyönyörűsége. Mármost Jézust isteni személye címén megilleti az Istenség boldogító szinelátása, mégis szent ember.

sege tényleg a mennyei dicsőséget nem ezért kapta, hanem mert senki a földön úgy, mint ő, nem szerette Istent s az embereket, senki annyi áldozatot nem hozott, mint ő, aki vérét ontva halt meg a keresztfán. Ezért kapta a mennyei dicsőség legmagasabb fokát s ül az Atya jobbján. Így tanít Szent Pál: *Megalázta magát — ezért felmagasztalta őt Isten. Nem kellett-e Krisztusnak is szenvednie s így menni be az ő dicsőségébe?* — mondotta az Üdvözítő.

Jézus után Szűz Mária a menny királynője. Dicsősége, boldogsága messze meghaladja a szentekét. Miért? Talán mert királyi vérből származott? Mert Istentől csodás kiváltságokban részesült, mint a szeplőtelen fogantatás, mert Isten anyja volt és sértetlen szűz? Nem ezért, hanem, mert Jézus után Istennel szemben ő volt a legodaadóbb, a legengedelmesebb, mert ő is mélyen megalázta magát és viselte szent Fiával együtt a kereszt gyötrelmeit, mert szégyény volt és sokat túrt földi élete idején s az isteni gondviselés intézkedéseinek mindig törhetetlen bizalommal alárendelte magát. Szóval *erényei jutalmául* magasztalta őt fel Isten a szentek és angyalok királynőjévé.

Megemlítem még Szent Józsefet is. Az ő méltósága is földi élete idején páratlan volt: Isten Fiának nevelőatyja, Isten anyjának jegyese. De nem e miatt egyike most az égben a legnagyobbaknak, hanem, mert rejtőzöttségében és egyszerű életkörülményei között szent életet élt, Isten minden intésének habozás nélkül engedelmeskedett, fáradhatatlan szorgossággal gondozta a Szentcsaládot — szóval igaz és erényes férfiú volt.

S ugyanez áll az összes választottakról. És áll majd rólunk is. Ama végtelenül fontos órában, mikor örök sorsunk eldől, nem jön tekintetbe származásunk, rang, vagyoni helyzet, társadalmi állás, stb., hanem egyes-egyedül lelki állapotunk, hogy mint Isten gyermekei erényes, Isten akarata szerinti életet éltünk-e, vagy sem. Nem azt kérdezik tőlünk, hogy mink volt, hanem, hogy mik voltunk? Milyen átcsoportosítása következik be akkor az emberiségnek? Akkor sokan lesznek az elsők közül az utolsók s az utolsókból az elsők. Akkor sokan merülnek el azok közül, akiket a történelem lapjain hőroszoknak magasztaltak, a

homályból s a háttérből előkerülnek a kötelességteljesítés névtelen hősei.

Legyünk előrelátók! Ne engedjük, hogy lekössenek bennünket egészen a földi gondok. Persze, hogy dolgoznunk kell a megélhetésért. De ne felejtsük el, hogy lelkünk is van, hogy a földi életviszonyokból csakhamar kiemel bennünket a halál, iparkodjunk *„Istenben lenni gazdagok”*. *Jót cselekedni meg ne szűnjünk*, — int Szent Pál apostol — *mert annakidején aratunk, ha meg nem szűnünk. Amíg időnk van, tegyünk jót.* (Gal. 6, 9.)

Pünkösöd utáni 24. vasárnap

Két ítélet

Két jövendölést tartalmaz a mai szent evangélium, egyik az ószövetségi egyháznak és Jeruzsálemnek végére, a másik az újszövetségi egyháznak s a világ végére vonatkozik. Nagyhét keddjén volt az estéli órákban, az Üdvözítő búcsút vett a jeruzsálemi templomtól s eltávozott a városból tanítványaival. Utját egyidőre megszakította, mikor az Olajfák hegyére ért, leült annak lejtőjén s gondolatokba merülve szemlélte az alant elterülő várost. A nap lenyugodni készült, a házakat s az aranyozott tetejű, fehér márványdiszes templomot előntötték a vérvörös sugarak. Mikor tanítványai az imént csodálkozva mutatták neki az óriási köveket, melyekből a templomfalakat összerakták, az Úr komolyan csak annyit mondott, hogy nem marad itt kő kövön, mely le ne rontassék. Most, hogy hallgatagon szemlélte a várost, melynek megmentéséért annyi erőfeszítést tett, hozzájárultak tanítványai, Péter, János s a többiek, és tisztelettel kérték, mondana valamit részletesebben a város pusztulásáról, s mivel a tanítványok azt vélték, hogy ezt követi a világvég, erről is szerettek volna többet hallani. Az Üdvözítő, a szent evangélisták följegyzései szerint, érdeklődésükre mindkét irányban tett kijelentéseket, szólott Jeruzsálem pusztulásáról és szólt a világ végéről is. Merüljünk el elmélkedő lélekkel ma, az egyházi év végén, ezekbe az isteni kijelentésekbe.

I. Szomorú napok lesznek azok, — kezdte az Üdvözítő — az isteni harag napjai, mikor a város s a templom végromlása bekövetkezik. *Jeruzsálemet körülzárja az ellenség*, a lakosok nagyrésze kard által, mások mint foglyok pusztulnak el. A szent helyen gonosz merényletek történ-

nek, pogányok hatolnak be a szentélybe, meggyalázzák és fölégetik azt. Jézus előre intette a keresztényeket, hogy a veszedelem közeledtére meneküljenek el a városból. *Aki akkor még Judeában van, — mondja — meneküljön a hegyek közé, éspedig sietve, ne törődjék vagyonával, örüljön, ha életét megmentheti. Hamis Messiások kelnek fel majd s izgatják a népet, ne hallgassatok rájuk.*

Jézus jövendölése pár évtized múlva beteljesedett. A 66. év májusában a zsidók fellázadtak a római uralom ellen s lemészárolták a jeruzsálemi őrséget, melynek előbb esküvel ígértek szabad elvonulást. Néro császár vezérét, Vespasianust küldte Judeába, ahol seregei egyesültek fiának, Titusnak légioival, s mintegy 60,000 jól felfegyverzett római megkezdte a bosszuló hadjáratot. Az ostrom Galileában kezdődött, város város után esett el, aki menekülni tudott, a zsúfolt fővárosba futott. A 70. év tavaszán ért ide Titus katonáival, s körülfárta azt. A városban levő keresztények emlékezve Krisztus intésére már előzőleg a Jordánon túl fekvő Pelle városba menekültek. Jeruzsálemben napirenden voltak a vérengzések. A zeloták (fanatikus forradalmárok) s az általuk a városba hívott rablócsapatok lemészárolták a higgadtabb elemeket, raboltak, fosztogatták az élelmiszerraktárakat. Titus két hét alatt bevette a külvárost, noha a zsidók elkeseredve védekeztek, nem-sokára a belvárost is. Az ostromlottak a templom hegyére s az Antónia-várlakba húzódtak vissza. Ekkor már az éhínség is szedte áldozatait. Egy anya saját gyermekét ölte és sütötte meg, hogy éhségét csillapítsa, a rómaiak sok hullának szájában gyökeret, fűvet találtak, melyekkel az éhhaláltól akartak menekülni. Titus sánccal vette körül a várost. *(Körülvesznek ellenségeid árokkal: a földig leron-tanak, mivelhogy nem ismerted meg látogatásod idejét — mondotta előre Krisztus.)* Sokan lopva próbáltak menekülni, de nagyobbrészt az ostromlók kezébe estek. Titus, hogy büntesse a megadásról hallani sem akarókat, mind-azokat, akik élve estek kezébe, megostoroztatta és keresztre feszíttette, egy időn át naponként mintegy 500-at. Egész erdeje a kereszteteknek állott a város körül s a fa mindkét oldalán függtek a hullák. *(„Az ő vére mirajtunk s a mi fiainkon” — mondták nagypénteken.)* Az ostrom-

lottak a nagyszámú halottat már nem győzték eltemetni, azért üres házakba zárták, majd meg a falakon dobálták le. A feloszlásnak indult holttestek nyomán ragályos betegségek léptek fel. Titus maga eliszonyodott ennyi csapás láttára s égre emelt kézzel esküdött, hogy nem ő az oka ennek a borzalomnak, hanem Isten bünteti a zsidókat gonoszágukért. Végre az ostromgépek lerontották a várfalakat s bár Titus a templomot, az ókori építészet e remekét kímélni akarta, egy katona fáklyájától kigyulladt egy mellékhelyiség s csakhamar lángolt az egész templom. Ugyanazon a napon, melyen egykor Nabukodonozor az első templomot elpusztította, rombadőlt a második is. Füstölgő falai közt 6000 ember holtteste hevert, kik egy hamis próféta hitegetésére odamenekültek s a végső pillanatokban is valami csodát vártak. Az 5 hónapi ostrom alatt leégett és romhalmaz lett az egész város. Egymillió-százezer ember veszett el, és közel 100,000 került rabszolgaságba. (Jos. Flavius szerint.) Ma is látható Rómában Titus diadalíve, melyen áthaladt a háború befejeztével, magával víve a jeruzsálemi templomból a hétágú aranygyertyatartót, aranyasztalt s a szent edényeket. A zsidók mint önálló nemzet megszűntek létezni, szétszóródtak a népek közé. Ez volt a háború külső lefolyása. Hogy mennyi lelki gyötrelem járt ezzel együtt, mennyi sírás, jajveszékelés és kétségbeesés itt s a másvilágon, arról hallgatnak a történelem lapjai.

Gondoljunk vissza a 40 év előtt történetekre. Nagypéntek este volt. Jézus holttestét a tanítványok szomorúan vették le a keresztről, egyideig a Fájdalmas Szűzanya ölén pihent, aztán sírba került. Szűz Mária szeméből omlottak a könnyek, a tanítványok leverten sóhajtottak, a város azonban a maga egészében nyugodtan tért pihenőre. Jézus ellenségei, az uszítók s a gyávák egyaránt elköltöttek vacsorájukat, úgy látszott, hogy nem történik semmi. Hogy visszautasították a megváltás kegyelmeit, hogy keresztre feszítették Jézus Krisztust, úgy látszott, mitsem ártott nekik. Úgy látszott. A valóságban nem volt így. A szelíd Úr Jézus egyszersmind maga az isteni igazságosság és hatalom, ez a bűn a város rovásán maradt, nem volt feledve egy pillanatra sem s az általa megállapított időpontban bekövetkezett a megtorlás. — Minden súlyos bűn,

melyet az ember elkövet, bizonyos értelemben istengyilkosság, mert tudva cselekszi azt, ami miatt az Isten Fiának meg kellett halnia a keresztfán. Van, aki elkövet halálos bűnt s utána nevet, nem történt semmi, nem szakadt rám az ég, nem nyílt meg lábam alatt a föld, semmi bajom. De ez csak látszat. Isten mindent tud, nem siet, mert örökkévaló s előre senki el nem menekülhet. Nem siet, de nem is felejt. Isten malmai lassan örölnek, de hajsza-finoman. Isten nem ver bottal. *Ne ámitsátok magatokat*, mondja a Szentírás, *Istenből nem lehet csúfot űzni*. Ha az irgalom ideje letelt, bekövetkezik a megtorlás. Egyiknél 40 év múlva, másiknál 4 év, vagy akár 4 hét, esetleg 4 perc múlva. Aki nem tudta vagy akarta magára alkalmazni Jézus szent vérének érdemeit, azon teljesedik a fenyegetés: *Rettegtes az élő Isten kezébe esni*. Amint nem kerülte el Jeruzsálem a büntetést, úgy nem kerül el azt senki, akinek lelkiismeretét ki nem engesztelt halálos bűn terheli. Sirassuk meg bűneinket a kereszt tövében, amíg időnk van és sóhajtsunk a Zsoltárossal: *Ne szállj ítéletre szolgáloddal, mert egy élő sem igazul meg a te színed előtt*.

II. Gondoljunk még az Üdvözítő másik jövődölésére is, mely *a világ végére s az azt követő végítéletre vonatkozik*. A világ végére vonatkozólag Urunk szól az azt megelőző véres háborúkról, földrengésről s egyéb országos csapásokról s hangsúlyozza, hogy nagy lesz a hittagadás veszélye. Egyébként azonban a világ vége váratlanul következik be: *Tör gyanánt fog lecsapni mindazokra, akik a föld színén laknak* — mondotta Jézus, s hozzátette a komoly intést: *Ébren legyetek tehát, minden időben imádkozván, hogy méltók lehessetek mindazoktól, amik bekövetkeznek, megmenekülni s az Emberfia elé állani*. Mi az, ami akkor bekövetkezik?

1. Az Antikrisztus és csatlósainak dühöngése után, akik különösen az Istennek szentelt személyekre vadásznak s azokat megölik, a híveket pedig terrorizálják, bekövetkezik a világvég. Bekövetkezhetik olymódon, hogy a nap és föld kihül, megvénül, de bekövetkezhetik, mint a tudósok mondják, robbanásszerűen is az atómközi energiák felszabadulása révén. Mindenesetre — mondja egy termé-

szetbúvár — megdönthetetlen törvénye a természettudományoknak, hogy a világegyetem életének vége szakad. Ezt mondja a Szentírás is. *Elmúlik a világ alakja*. Szent Péter szerint, ki az Úr Jézus hallgatója volt, mikor a világ végéről beszélt, *az egek nagy robajjal elmúlnak, az elemek tűzben olvadnak fel s a földön minden, ami emberi kezek alkotása, elhamvad*. A kinyilatkoztatás azonban az elhamvadt világ megújulásáról is tud s a világon élt összes emberek feltámadását tanítja. *Mi pedig*, mondja Szent Péter, *új eget és új földet várunk az ő ígérete szerint, melyekben igazság lakozik*. Jer. Szent Cirill így fejezi ki az apostoli tanítást: Hogy ez a csodálatos világépület ne maradjon telve igazságtalansággal, elmúlik ez a világ, hogy szebben támadjon fel; a csillagok és egek, úgy mint magunk is, a halál felé mennek, de egy feltámadás elé is.

A nagy temetőben tehát, melyben országok és népek pihennek, a romok között egyszerre megszólalnak a végítélet harsonái. *Eljön az óra*, mondta Jézus, *amikor azok, kik a sírokkban vannak, meghallják az Isten Fiának szavát*. S a halottak előjönnek sírjaikból, a csendes temetőkből, a harcterekről, régi templomok és kolostorok összeomlott fülkéiből, kripták mélyéből, hegyek magaslatairól, tengerek fenekéről, sivatagok homokjából. A mindenható Isten szavára, ki oly titokzatos módon alkotta meg testünket, melyet most nevezünk a magunkénak, a már elporladt testek újra életre kelnek. A szellemi, halhatatlan természetű lélek újra egyesülésbe lép régi bajtársával, a testtel. Előjönnek a dicsőültek örvendező lelkei, csodálkozva szemlélik a megdicsőült test szépségét. Mit, ez az én testem? Nem akarják elhinni. Az őrzőangyalok szerencsét kívánva mondják: Igen, ez a te tested, melyben Istennek szolgáltál, melyet fegyelmeztél, megtagadtál, tisztán megőriztél. Most örök jutalomban lesz részed benne. Ez a te tested, mellyel annyszor térdeltél tisztelettel a szentségház előtt s vetted remegő ajkaiddal, égő áhitattal az Úr szent testét és véré. Most teljesedik rajtad az isteni ígéret: *Aki eszi az én testemet és issza az én véremet, annak örök élete legyen és én feltámasztom őt az utolsó napon*. Most jelentkeznek rajtad a szentáldozások örök szépséget szerző hatásai.

De milyen félelmet keltők a kárhozottaknak testei, rémülten tekintenek rá a kárhozatból előjövő lelkek, menekülni akarnának előle, de ellenállhatatlan isteni hatalom készíti őket azok elfogadására. *És előjönnek*, mondja Jézus, *a jók az élet feltámadására, a gonoszok pedig az ítélet feltámadására.*

2. A feltámadottak mind egy irányban, egy nagy közös cél felé indulnak. *És elküldi angyalait nagy harsonaszóval, és egybegyűjtik az ő választottait a négy szél felől, az egek egyik végétől a másik határáig*, mondotta az Úr. Ime, együtt vannak! Milyen hullámozó embertömeg! Minden rendű, rangú, korú ember, gyermek, aggastyán. Ilyen népvándorlást még nem látott a világ! Ó, de milyen átszellemlült, fényben úszó alakok vannak köztük! Mindenki elragadtatással fordul feléjük. Milyen fenségesen szépek, kedvesek, szeretetreméltók! Ezek talán szeráfok, vagy más magasabbrendű angyalok? Nem, ezek az erényhősöknek, s azoknak megdicsőült testei, kik az Apostollal mindent szemétnek tartottak, csak hogy Krisztust megnyerhessék. *Az igazak fényleni fognak, mint a nap, Atyám országában* — mondta az Üdvözítő. Ezek azok, akik komolyan magukévá tették földi életük idején Szent Pál jelszavát: *A mi társalkodásunk a mennyben van, ahonnet várjuk a mi Üdvözítőnket, Jézus Krisztust, aki megújítja a mi alázatos testünket hasonlóvá tévén az ő dicsőséges testéhez.* Miként Jézus teste a Tábor hegyén fényárban úszott és megdicsőült, úgy a választottaké is a feltámadás nagy napján. — Jaj, de a fény mellett ott van az árny is. Sötét, szomorú, borzalmat és undort keltő alakok. Ezek talán a gonosz szellemek emberi külsőben? Nem, ezek a kárhozottak, akik a földön Isten nélkül és Isten ellenére éltek s a test rendetlen vágyainak szolgáltak. *„Sokan azok közül, kik a föld porában alusznak, fölébrednek, némelyek örök életre, némelyek gyalázatra, hogy azt örökre lássák“*, mondja a Szentlélek Dániel profétánál.

3. Az angyalok mindig nagy részvéttel és érdeklődéssel kísérték a megváltás művét. A Megváltó születésekor örvendeztek és örömeiket énekeltek, később kísérték Jézust összes utain, a pusztában szolgáltak neki, a halálküzdelemben erősítették, feltámadásakor hirdették dicső-

ségét, a mennybemenetelkor figyelmeztettek a bekövetkező ítéletre. Ugyancsak az egyes emberek életútján is jelen voltak mint figyelmes szemlélők, mint jóakaró barátok s oltalmazók. Most a végítéletnél erős akarattal hajtják végre ama rendelkezést, melyet a búzáról és konkolyról szóló példabeszéd tartalmaz. „*Aratáskor megmondom az aratóknak: Szedjétek ki előbb a konkolyt és kössétek azt kévékbe a megégetésre, a búzát pedig gyűjtsétek össze csűrőmbé.*” Az angyalok megejtik a szétválasztást a jók és gonoszok között, tekintet nélkül a társadalmi állásra, vagyoni, vérségi kötelékekre. Testvér elszakad testvérétől, szülő gyermekétől, barát az ismerősétől s kiki érdeme szerint az egyik oldalra kerül. Vonakodás, jajveszékelés nem változtat a helyzeten, ellenállás lehetetlen, mint a forgószél söpri ősszel a száraz faleveleket, úgy sodorja ellenállhatatlan hatalom a bűnösöket egy helyre. Mint rendülnek meg sokan, mikor kitaszítva látják magukat a tisztességes emberek társaságából s a bűnnek gyalázatbélyege ég arcukon. Szétválnak az egyes személyek, és szétválnak a szívek is, és pedig örökre. Ami nem Istenben gyökerezik, abban nincs állandóság, az nem éli túl a mulandóságot. Egyedül Isten áll az időnek mindent leromboló hatalma fölött, azért csak annak, ami Istenhez kapcsolódik, reá épül, van időfeletti értéke. Áll ez munkáinkról és törekvéseinkről, áll azokról a vonzalmakról is, melyek másokhoz kapcsolnak bennünket. A szeretet, mellyel valaki iránt viselkedünk, lehet természetes vonzódás és Istenben gyökerező szeretet, mellyel másoknak hasznára, üdvére lenni törekszünk. A természetes vonzalmak, melyek a testi élet céljait szolgálták, a halál pillanatában egyszer és mindenkorra megszűnnek, csak a felelősség az esetleg azokból eredt bűnökért marad meg. Ha valaki, akit vak, érzéki szeretettel szeretünk s bűnbe vittünk, halálos bűnnel távozik a földi életből, az az ítéletnél, ha találkozunk vele, nem a régi szeretettel siet felénk, hanem iszonyodva menekül s gyűlölettel fordul el tőlünk, mint akik végtelen szerencsétlenségbe sodortuk őt. Viszont azokból, kik a kegyelem állapotában haltak el, a végítéletnél Isten kiolt minden ragaszkodást a gonoszok iránt. A választottak lelét úgy betölti az Isten szeretetének édessége, az üdvözül-

tek s az angyalok testvéri és baráti szeretete, úgy összeforrnak Isten szent és igazságos ítéleteivel, végzéseivel, hogy egyetlen gondolatuk sem marad többé azok számára, kik ellenszegülésükkal kihívták magukra a büntető ítéletet. *Szeressünk másokat Istenben*, legyünk rajta példánkkal és szavunkkal, hogy őket Istenhez közel hozzuk, súlyos betegség idején minden befolyásunkkal azon legyünk, hogy a szentségekkel ellátva bocsássuk őket a nagy útra, csak így remélhetjük, hogy szerethetjük őket majd az örökkévalóságban is. Az az érzéki szeretet, melyről regények és szindarabok olyan érzékeny jeleneteket festenek, ha nem volt tekintettel Istenre, csak rövid mámor, a vér pillanatnyi káprázata volt, mely a halál pillanatában megszakad s melynek csak keserű kiábrándulás és örök sírás formájában lesz folytatása a másvilágon.

4. Végre elülnek a szétválasztás izgalmai, egyszerre nagy csend lesz. Mindenki feszült figyelemmel tekint fölfelé. Mi az? A keresztt jelenik meg az égen, fényözöntől környezve. *Akkor majd feltűnik az Emberfiának jele az égen* — mondja az isteni Üdvözítő. Egyes lelkitanítók az igazi szent keresztfára gondolnak, melynek ereklýeit az angyalok összegyűjtik az egész földről s a maguk helyére illesztik. Miért ez a megdicsőülése a szent keresztnak? Elsősorban tiszteletből az Úr Jézus iránt. Ellenségei, hogy lehetetlenné tegyék, a gyalázat fájára függesztették, de e fa azzal, hogy a Legszentebb érintette, tiszteletreméltóvá, drágává és fenségessé lett. Eszköze Isten legnagyobb megdicsőítésének s a világ üdvének. A fénysugarak, melyek a végítéletnél elárasztják, hirdetik mindenkinek, hogy Jézus nem kényszerből és tehetetlenségből, hanem végtelen szeretetből Atyja iránt s irántunk áldozta fel azon magát. Örvendő ah-kiáltással üdvözlik a keresztet a jók. Ez volt tárgya hitüknek, összfogalata életfelfogásuknak, forrása erejüknek, horgonya reménységüknek. Erre mint Isten végtelen szeretetének megnyilatkozására tekintettek hálás szeretettel életben és halálban. De mint sötétül el még rémültebben a gonoszok tekintetel A kereszt volt az a jel, melynek ők ellene mondtak, melyet gúnyoltak és fitymáltak, mely nekik botrány volt és esztelenség, s mely most mégis följük kerekedett és súlyával összemorzsolja

őket. Most érzik, sok bűnt követtek el, de ha százszor annyi lenne is lelkükön, a kereszt érdemei által bocsánatot nyerhettek volna. Érzik, gyengék voltak, túl heves kísértéseik, túl erőszakos indulataik voltak, melyek bűnbe vitték; de ha fölemelték volna szemüket és szívüket a nehéz órákban a szent kereszthez, ha buzgón használták volna a kegyelemeszközöket, lett volna erejük a győzelemhez. Most már késő! A kereszt előre hirdeti vesztüket. Ha ez történt a zöldelő fával, mi lesz a szárazzal? *Akkor jajveszékelní fognak a föld minden népei...*

5. Azután következik Jézusnak második, dicsőséges eljövetele a földre. „Onnan léssen eljövendő ítélni eleveket és holtakat.” Közeledik felséges, mindenkit ellenállhatatlanul magához ragadó külsőben Az, ki mint Isten hozzáférhetetlen világosságban lakozik. Kísérik hódolattal az összes égi szellemek. *„Látni fogják az Emberfiát eljönni az ég felhőiben nagy hatalommal és dicsőséggel s az összes angyalokat vele.”* Vakító fény sugároz be egyszerre mindent, mehatva borul térdre az egész sokaság. Ez az általános térdreborulás, melyről ír Szent Pál: *„A Jézus nevére meg kell hajolnia minden térdnek az égben, a földön s a föld alatt.” „Mint a villámlás napkeletről indul ki s ellátszik napnyugatig, úgy lesz az Emberfiának eljövetele.”* A jók összetett kezekkel, imádva, a boldog mehatottság könnyeivel fogadják Jézust, kit most először látnak testi szemekkel, a gonoszokon pedig újra és újra átcikázik a rémület, mikor először pillantják meg testi szemekkel Azt, kit bűneikkel általvertek.

6. Jézus azután egy kézmozdulattal véglegesen szétválasztja és elkülöníti egymástól a jókat s a gonoszokat. *„Amikor az Emberfia eljön a maga dicsőségében s az összes angyalok vele, akkor az ő dicsőségének trónján fog ülni. Az összes népek pedig összegyűjtetnek előtte s ő elválasztja őket egymástól, mint a pásztor elválasztja a juhokat a bakoktól. A juhokat pedig jobbjára, a bakokat baljára fogja állítani.”* Most következik az a jelenet, melyről a Jelenések könyvében ír Szent János: *„Láttam a halottakat, nagyokat és kicsinyeket a trón előtt állani. S a könyvek megnyittatának s a halottak megítéltettek a szerint, ami írva volt felőlük a könyvekben.”* Miféle könyvek?

Kinek-kinek lelkiismerete. Isten mindentudásának egy sugarát árasztja minden ember életére, lelkivilágára, s az egyszerűre tárva-nyitva áll az egész világ előtt, mint nyitott könyv, melybe mindenki betekinthez. Így megszűnik minden önámítás s minden ámitása másoknak. Semmi sincs elrejtve, mondta Krisztus a korabeli farizeusoknak és képmutatóknak, *semmi sincs elrejtve, ami nyilvánosságra ne jöjjön, semmi úgy eltitkolva, hogy meg ne tudassék. Isten* — mondja Szent Pál — *a sötétség titkait megvilágosítja s a szívek szándékait kinyilatkoztatja.* Teszi ezt elsősorban azért, hogy mindenki lássa, ő igazságosan ítél, mindenki azt kapja, amit érdemel. Még a gonoszok is látva, milyen hosszú türelmet mutatott a földön egykor irántuk az Úr, mint árasztotta el jótéteményekkel, majd pedig megpróbáltatásokkal, hogy megtörje makacsságukat, miután minden mentő kísérlet kárba veszett rajtuk, kénytelenek beismerni: *Igazságos vagy Uram, és igazságosak a te ítéleteid!* Feltárja Jézus a lelkiismereteket azért is, hogy a jók, kiket a gonoszok sokszor elnyomtak, agyongyörtörtek, meggyaláztak, eszteleneknek gúnyoltak, most a megérdemelt tiszteletet és becsülést az egész világ színe előtt elvegyék. Teszi ezt a gonoszok büntetésére is, hogy megaláztassanak az egész világ előtt. Gondoljunk erre a komoly órára többször, s ne írjunk most lelkiismeretünk könyvébe olyasmit, amit akkor életünk árán is szeretnénk onnan kitörölve látni.

7. Következik a befejezés. A Bíró a nyilvánvaló és mindenki által ismert és beismert tényállás alapján ki mondja az ítéletet. Mindenkinek szeme a Bíró ajkán függ, halálos csend, a jók bizó reménységgel, a gonoszok a kétségbeesés szivettépő feszültségével. Jézus szeliden és szeretettel fordul előbb a jókhoz: *Jöjjetek, mondja, Atyám áldottai, vegyétek birtokotokba az országot, melyet Atyám számotokra a világ kezdete óta készített.* Ó áldott szavak, ó ezerszer és örökre boldogok, akikhez ez a szózat elhangzik! Ők valóban megnyerték a legfőbb nyereményt. Azután a gonoszok felé fordul s az örök Bíró komoly tekintetével, melyben visszatükröződik az a szent harag és erő, mely előtt a poroszlók az Olajfák hegyén a földre zuhantak, s mely elől a zsidó templom előcsarnokában a kufárok ag-

gódva menekültek, ezzel a félelmetes tekintettel nézi végig őket s hangja mint mennykőcsapás hat fülükbe: *Ti pedig távozzatok tőlem átkozottak az örök tűzre, mely az ördögnek s az ő angyalainak készítettett.*

A Bíró szólt, a megfellebbezhetetlen ítélet elhangzott. Most mindenkinek sorsa beteljesedett. A jók ajkáról hála és örömujjongás fohászhai hangzanak, a rájuk virradt örök húsvét ünnepi zsolozsmája, feltárulnak számukra a menny diadalkapui, megindul az óriási körmenet, csupa örömittas, megdicsőült lények, kikre várnak az örök élet kimondhatatlanul szép hajlékai. Közöttük van Jézus Szent Mihállyal s az összes angyali karokkal, ott halad Szűz Mária, a szeplőtelen Istenanya, az apostolok kara kiontott vérük megdicsőült biborában, a próféták, pátriárkák serege, a vértanúk pálmás sokasága, a szűzek fehér ruhás csapata, s aztán millió és millió örömtől sugárzó választott, akik között a legutolsó sem volna hajlandó cserélni a földnek leghatalmasabb uralkodójával . . .

A kárhozottak kimeredt szemekkel, megkövülve a rémülettől szemlélik ezt a feledhetetlen látványt. Milyen boldogok, mint lengetik pálmájukat! S nekik végük van, ó, ó! Ebbe a gondolatba bele kell örülni! Nem, megörülni nem lehet, ezt tiszta öntudattal kell elviselni örökké. A Szentírás mondja: *A gonoszok akkor lelkük szorongatásában foháskodnak: Ezek azok, kiket valaha neveltségnek tartottunk és szidalmakkal illettünk. Mi balgatagok . . . Ime, mint számláltatnak Isten gyermekei közé és a szentek között az ő sorsuk.* Még kavarnak gondolataik, mikor megnyílik alattuk a mélység s ők érzik, hogy zuhannak lefelé és nincs támasz sehol. Milyen velőtrázó sikoltás, rémület, sírás, jajgatás és zűrzavar, míg bezáródik fölöttük a pokol kapuja, mely meg nem nyílik soha. „*Es ezek bemennek az örök kínokba, az igazak pedig az örök életbe.*” — Ime, az ítélet, nem egy lázas agy víziója, hanem gyenge visszaidézése annak a képnek, melyet maga a hű és hatalmas Isten rajzol róla a Szentírásban. Gondolj rá! Készülj! „Mindnyájunknak meg kell jelennünk Krisztus ítélőszéke előtt.”

Pünkösöd utáni 25. vasárnap (Vízkereszt u. 3. v.)

A csodákról

Az evangéliumi szakaszok, melyeket vasárnapokon az év folyamán olvastat az Anyaszentegyház, gyakran szólnak az Úr Jézus csodáiról. Így a mai s a következő vasárnapi evangélium csodákról számol be, melyeket az Úr egyes betegeken művelt vagy a háborgó elemek fölött mutatta ki hatalmát. Hogy miért jár el így az Egyház, annak okát nem nehéz megtalálni. Jézus ilyen csodás tényekkel igazolta mindenható erejét és istenségét, bizonyította be minden jó-akarátú ember számára, hogy küldetése Istentől ered s tanítása igaz s hitelre méltó. Ugyancsak a katolikus egyház is, hogy kimutassa isteni eredetét s hogy nála van Krisztus Urunk hamisítatlan tanítása, a csodákra hivatkozik, melyek minden időben, egészen a mai napig az Anyaszentegyházban történtek. Mint mikor egy uralkodó elküldi idegen államba megbízottját, előbb igazoló levelet állít ki számára, aláírja nevét és ráüti hitelesítő pecsétjét, hogy az illető minden arra jogosult előtt bebizonyíthassa, miszerint nem szélhámos, hanem urának követe, úgy Isten is az Egyházat, melyet maga állított a világba, hitelesíti, isteninek és igaznak tünteti fel a csodák által, melyek az Egyház alapító leveleiben, a szent evangéliumokban vannak feljegyezve s azok által, melyek mai napig történnek Krisztus igaz Anyaszentegyházában. A csodáknak ilyenformán nagy jelentőségük van a vallási életben mindenki előtt, ha nincs is különösebb tudományos képzettsége, csak becsületes jóakarata, nyilvánvalóvá teszik, hol van az igazság?

Elmélkedjünk ma hitünk erősítésére a csodák jelentőségéről.

1. *Mit mondunk csodának?* Csoda — valami rendkívüli, ép érzékkel megtapasztalható eset, melynek megtörténte természetes úton megmagyarázhatatlan s csak Isten közbelépésével érthető meg. Ha a feloszlásnak indult holttest egy hívó szóra előjön a sírüregből, ha egy nehéz beteg, akinek testét pl. már összerágta a poklosság, egyetlen szóra, gyógyszer nélkül meggyógyul, ez olyan hatás, mely természetes erőkkel nem jöhetett létre, ilyesmi csak Istentől származhat. Ez csoda.

Történhetnek-e csodák? Félművelt, világias emberek vállukat vonogatják: Csoda az nincs, nem lehetséges, minden szükségszerűleg a természeti törvények szerint megy végbe. Am, aki tagadja a csodák lehetőségét, annak az egész isteni kinyilatkoztatást légből kapottnak kell tartania, mert a Szentírásnak úgyszólván minden lapján találunk csodákat feljegyezve, úgy az ó- mint az újszövetségben. Sőt a józan ésszel is hadilábon áll az ilyen. Az embert ugyanis nemcsak hite, hanem józan esze is Istenhez vezeti. Mint a napfénynek mindenegyes sugara visszavezet a naphoz, mint annak forrásához, úgy a természetben található mindenegyes teremtmény Istenre, mint a létezők végső okára és forrására mutat vissza. *Ő alkotott minket, nem mi alkottuk magunkat* — mondja a Zsoltárossal minden, ami él és mozog. S a világ alkotása volt az első csoda, melyet Isten művelt. A világ mintegy megkövesedett csoda, hangos szavú hírnöke Isten teremő erejének és bölcseségének. Isten végtelen hatalma és teremő ereje pedig a világ alkotásával nem merült ki, sem megkötve nem lett. Egy híres csillagász (Mädler) mondja: „Ki alkotta a természet törvényeit? A természettudós nem alkotta, csak fölfedezte. A természet sem alkotta, csak követte. Ki más volna e törvények szerzője, mint a természet Alkotója?” Isten pedig, az Alkotó a természetben működő erők és törvények fölött áll. Amint bármelyik földi uralkodó országának törvényei alól kivételt tehet, megkegyelmezési joggal élhet, úgy az Őrsten is irgalmasságában egyes esetekben kivételt tehet a természeti törvények rendes folyása alól s mindenható erejével olyan hatásokat hozhat létre, melyek a természeti erőket meghaladják. Ha gyalgó emberek képesek többször a természeti törvények elé akadályokat gördíteni, mint pl.

az orvos, hogy megakadályozza a mérgező hatásokat a beteg szervezetben, rendel gyógyszereket, vagy ha a követ feldobom, a kútból vizet szivattyúzok, olyasmit teszek, ami a természeti törvényekkel némileg ellentétes, mert nem tartozik a kő természetéhez, hogy a levegőben repüljön, sem a vízéhez, hogy fölfelé folyjon. — Vajjon a Mindenható bölcs és szent okokból nem tudna kivételt tenni ezek alól? Azért ama kérdésre, lehetségesek-e a csodák, még a keresztény vallás iránt ellenséges indulatú bölcsész, Rousseau is azt felelte, hogy komolyan fölvetni ilyen kérdést egyértelmű az istentagadással, sőt esztelenséggel. Egy más kérdés az, *történtek-e tényleg csodák* s történnek a mi időnkben is? A felelet erre, hogy igen, történtek és történnek. Ilyenekről szólnak a Szentírás lapjai és szavahihető tanúk. Krisztus feltámadásáért, ezért a nagy csodaért, a halálba mentek az apostolok. Azoknak a csodáknak igazságáért, melyek alapján a szenttéavatás végbemegy, szakértő orvosok, természet-tudósok, s teljesen kifogástalan tanúk kezeskednek. Ha ezek tanúságát elvetnénk, akkor minden eseményt, melyről a történelem lapjai említést tesznek, el kellene vetnünk, mert ezek megtörténtéért a legtöbbször csekélyebb értékű bizonyosságaink vannak, mint az Egyház által megvizsgált csodák mellett. Ismeretes, hogy Lambertini bíborost a későbbi XIV. Benedek pápát, egyszer egy anglikán tudós látogatta meg. A bíborost, ki akkoriban a szenttéavatási pereknél vezető szerepet vitt, fontos ügyben másfelé szólították, azért vendége elé szenttéavatási iratokat tett, hogy amíg ő távol van, azokban olvasson. A bíboros jóideig elmaradt s mikor visszatért, vendégét elmélyedve találta az akták tanulmányozásában. A társalgás kezdetén a protestáns tudós csodálkozását fejezte ki a szigorú és szorgos vizsgálaton, mellyel az egyes csodás esetek körülményeit az akták bizonyossága szerint megállapították. Ezek alapján úgy vélte, nyugodtan történhetik a szenttéavatás. A bíboros gondolkozva hallgatta, aztán csendesén csak annyit mondott, hogy az ott leírt csodák közül a bizottság egyet sem fogadott el a szenttéavatás alapjául, mert némely részletek ellen jogos kifogások emelhetők.

1896 dec. 8-án Zichy Géza gróf a Petőfi-Társaságban felolvasást tartott Lourdes-ról. Csak mióta statisztikát ve-

zettek Lourdes-ban, — mondotta — húszezer embernél több gyógyult meg csodálatos módon. A csodás gyógyulások ismertetését így fejezte be: „Ha minden bizonyítvány, amelyet felhoztam, hamisítvány, ha kétezer orvos hazudott, ha húszezer ember szimulált és száz meg százezer tanú csalódott, akkor nem igaz az, amit önöknek elmondtam.”

Azt mondták némelyek, a *hit* gyógyít. Felelet: A hit egy föltétel, hogy Isten, ha neki úgy tetszik, meggyógyítson. Hitemmel, bizalmammal megtiszttelem Istent, elismerve jóságát, hatalmát, s ez az érzület arra indítja őt, hogy segítsen. Tényleg segít-e, azt nem tudom. Mennél erősebb és tisztultabb a hite valakinek, annál inkább tudatában van annak, hogy Istennek meg kell segítenie, annál nagyobb bensőséggel ismétli: Legyen meg a te akaratod. Ez az észszerű hit nagyon különbözik az ú. n. szuggesztiótól, beképzeléstől, mikor valaki vakon, a rögeszméig menő meggyőződéssel vár valamit. Az igazán vallásos lélek bizalma mindig feltételes, s előre megnyugszik abban, ha Isten mást akar. Általában a rábeszéléssel, szuggesztióval eszközölt gyógyulások s az igazi csodák között igen nagy a különbség. Szuggesztióval egyes ideggyöngye egyének bajai lassan, fokozatosan gyógyíthatók, de soha szervi bajok, pl. törött láb, rák vagy tüdővész. A csodák pedig egyszerre, hirtelen s olyan esetekben történnek, melyekben az orvosi tudomány teljesen tehetetlen volt. A szuggesztió a szervezetben rejlő rejtett erőket felébresztheti, felkorbácsolhatja, de a természet s annak erőin felül álló hatásokat, vagyis igazi csodát egyedül Isten tud létrehozni. Krisztus Urunk továbbá sohasem a gyógyulás hitét kívánta, hanem *vallásos* hitet, a csodát mindig vallásos célzattal művelte. Elfogadta *mások* hitét is a betegé helyett. S hogyan magyarázható a csodás halfogás, a vihar lecsendesítése, poklosok gyógyítása, halottak feltámasztása stb. a hitből?

Egy más következtetés, melyet eddigi fejtegetéseinkhez kapcsolunk, ez: az a tanítás vagy intézmény, melyet csodák kísérnek, nyilvánvalóan igaz és isteni. Ha t. i. Isten egy téves vagy hamis tanítás mellett művelne csodát, akkor ő maga vezetné az embereket tévedésbe, ilyesmit pedig teljesen kizár Isten végtelen szentsége. Isten tényleg mindig elsősorban azért tett csodát, hogy tanúbizonyságot tegyen

az igazság mellett. Mikor Mózesnek parancsot adott: Menj Egyiptomba, mondd meg a Fáraónak, hogy bocsássa el az izraelita népet — Mózes így válaszolt: De Uram, nem fog-nak hinni nekem, nem adnak hitelt szavamnak. Isten, hogy igazolhassa küldetését, csodatevő hatalommal ruházta fel. Mikor Krisztus Urunk nyilvánosan kezdett tanítani, a zsi-dók tőle is azt kívánták, hogy igazolja isteni küldetését csodákkal. Az Üdvözítő ezt általánosságban nem is utasí-totta vissza, sőt maga is hivatkozott csodáira: *ha szavaim-nak nem hisztek, higgyetek cselekedeteimnek*. Ugyanígy felelt, mikor Keresztelő Szent János követői kérdezték: *Te vagy-e az eljövendő Messiás, vagy másra kell várnunk?* Az Úr Jézus csodáira utalt: *Elmenvén, mondjátok meg Já-nosnak, amit láttatok és hallottatok, a vakok látnak, a bénák járnak, poklosok tisztulnak, süketek hallanak, halot-tak feltámadnak*. Az elfogulatlan zsidók is kénytelenek voltak megvallani: *Mester, tudjuk, hogy Istentől jöttél...* Miből? *Mert senki nem cselekedheti a jeleket, melyeket te művelsz, hacsak Isten nincs vele*. Azért a csodák csal-hatatlanul biztos jelei annak, hogy az ügy, melynek érde-kében történnek, igaz és isteni.

Ilyen csodák pedig, amint azt tudjuk, nemcsak Krisz-tus idejében történtek, hanem a katolikus Anyaszentegy-házban a mai napig folytatódtak. Hogy ennek a természet-főlötti jelnek meg kell lennie az ő Egyházában, azt Krisz-tus Urunk világosan megígérte: *Aki énbennem hisz, amely tetteket én cselekszem, ő is cselekszi majd, és nagyobbakat is fog tenni ezeknél*. Szent Márknál pedig így szól: *Azokat, akik hisznek, ezen jelek fogják kísérni: Az én nevemben ördögöket űznek ki, új nyelveken szólnak... betegek-re ke-zeiket teszik, és meggyógyulnak*. Amilyen bizonyos, hogy Krisztus Urunk igazat mond, olyan bizonyos, hogy az ő Egyházában, a hívők gyülekezetében a csodák sose fog-nak hiányozni. S ezek a csodajelek világos és könnyen megérthető bizonyosságok a jóakarató emberek számára, hogy hol van Krisztus igazi Egyháza, melyhez csatlakoznia kell mindenkinek, aki üdvözülni akar.

A katolikus egyházban történt csodákról a legrégibb időktől kezdve vannak följegyzések. Ilyenekről szól egy Szent Jeromos, Szent Agoston, Nagy Szent Gergely, ilye-

nekről szólnak a szentek életrajzai, és pedig nem kósza hírek után készült, hanem szavahihető kortársak által készített életrajzai pl. Szent Antalnak, Szent Mártonnak, Szent Bernátnak, Xavéri Szent Ferencnek s másoknak. S nem történnek-e a mai napig orvosok és szemtanúk által hitelesen megállapított csodák Lourdes-ban? Lassere Henrik, egy francia író, könyvet írt hálából és fogadalomból, mikor a lurdi víz használata által egy gyógyíthatatlan szembajból csodásan meggyógyult. E könyvben gondos, személyes utánjárás alapján ír le csodás gyógyulásokat, melyek 1858 után ott történtek. Mikor 1870-ben egy Artus nevű előkelő franciának unokahúga, kiről orvosai lemondtak, csodálatosan meggyógyult Lourdes-ban, ez nyilvános pályázatot hirdetett, és 10,000 frank díjat ajánlott fel annak, aki bebizonyítja, hogy a Lassere könyvében leírt csodák között csak egy is valótlan, vagy természetes úton megmagyarázható. A jelentős összegre nem akadt pályázó. Boissarie dr. 1894 november 21-én Párizsban orvosok és előkelőségek előtt tartott felolvasást a lurdi gyógyulásokról, amikor nem írott bizonyítványokat olvasott fel hallgatóinak, hanem bemutatta és szemük elé állította azokat a betegeket, kik hiába kerestek a párizsi kórházakban gyógyulást, de Lourdes-ban meggyógyultak.

A hontszermerédi plébános, Viszolajszky beszéli mint szemtanú a következő esetet a községben lakó grófnőről. Stainlein Leontina grófnő protestáns vallásban nevelkedett, mint fiatal lány ideges, nyugtalan természetű volt és sokat betegeskedett. Több ideig tartózkodott az enyhe olasz klíma alatt, itt megismerte a katolikus vallást s nagyon vonzódott hozzá. Aztán anyja és fivére akarata ellenére Bécsbe ment egy barátnőjéhez, tanítást vett a katolikus vallásból s letette a hitvallást a pannonthalmi főapát, Kruesz Krizosztom kezébe. — Ezidőtől buzgó és tevékeny katolikus nő volt. A grófi család Szemeréden 9 órakor szokott felkelni, de a buzgó konvertita reggel 7 óra tájban elindult a kastélyból, fölkereste a faluban a betegeket és szegényeket, segítette őket pénzzel, élelemmel, jó szóval — azután a templomba ment és szentmisét hallgatott. 9 órakor megjelent a kastélyban a közös reggelen, mintha hálószobájából jött volna. Hozzá tartozói később rájöttek

korai sétáira, szemrehányásokat is tettek neki, hogy vigyázzon egészségére, de látták, hogy fáj neki, azért elhallgattak. 1880-ban egyik októberi reggelen csúnya, sáros idő volt, a grófnő egy szegény beteg takácsot akart meglátogatni, de amint az alacsony ajtón belépett, megcsúszott a sárban, elesett s lába a felső csuklóban eltörött. Nagy rémület támadt, futottak a hírrel a kastélyba, szolgák jöttek, kik a grófnőt hazaszállították. Az orvos megállapította a csonttörést s hosszú időn át folyt a beteg végtag kezelése. Különféle professzorok jöttek-mentek, de a seb csak nem gyógyult, a láb kezdett elszáradni, s a grófnő nagynehezen tudta magát két mankón vonszolni, ha fölkel. Ezidőben szólt a plébános a kastélyban a lurdi csodás gyógyulásokról, és hosszas tanakodás után 1881 áprilisában elindult a grófi zarándoklat Lourdes-ba. Keserves utazás volt. Csak minden harmadik nap tehettek egy kis utat, aztán két napig pihentek. A beteget mindenhova hordszéken vitték, folyton lázas, gyenge volt. Három hétig tartott az út, gyötrő aggodalmak között, míg odaértek. Éppen befejezték a kilencedet, melyet az úton kezdtek. A beteg aztán bement komornájával azon helyre, hol a víz — közönséges forrásvíz — összegyülemlik. És kijött szomorúan, gyógyulás nélkül. Másnap újra bement s ekkor a saját lábán jött ki a fürdőből, mankóját komornája hozta utána. Kint várták őt rokonai, Wilcek grófnő, Chorinszky grófnő és mások a plébánossal. A láb, mely eddig csak lógott és kiszáradóban volt, odaforrt szilárdan a testhez s a grófnő a saját lábán ment fel a Bazilikába. Egy pap a Magnificat-ot kezdte énekelni, a sokaság ujjongott, *a pap az Oltáriszentséggel áldást adott.* A grófnő érezte ugyan, hogy meggyógyult s a lábán szilárdan áll, de ezideig bizonyos merevséget érzett abban — az áldás pillanatában azonban valami meleg áram futott végig rajta s érezte, hogy lába hajlékony, letérdelt, a könnyek patakként folytak szeméből. Sokaig nem lehetett arra bírni, hogy elhagyja a templomot, szíve csordultig megtelt hálás örömmel. Aztán könnyű léptekkel távozott s teljesen egészséges lett. Hazatérve Szemeréden 25,000 forintnyi tőkével egy máig fennálló zárdát alapított irgalmas nővérek részére.

E csodával kapcsolatosan valami feltűnő tényrt jegyez-

zünk meg. Amint az elmondott esetben a csodás gyógyulás a forrásvíz használatával indult meg, s az Oltáriszentséggel adott áldással fejeződött be, úgy az utóbbi évtizedekben a lurdesi Szent Szűz a vízzel eszközölt gyógyításokkal mindig szerényebben visszavonult a második helyre, s az elsőséget mindenben az Oltáriszentségben jelenlevő szent Fiának engedte át. Püspökök és komoly írók állapították meg, hogy a Szent Szűz célja a jelenésekkel nem a testi, hanem a lelki gyógyulások eszközlése volt, a lelkeket akarta bűnbánatra vezetni s közel hozni az Eucharisztia isteni titkához. X. Pius pápa írta az 1914-i lurdi eucharisztikus kongresszus alkalmával: Arra a meggyőződésre jutottunk, hogy Szűz Mária a földkerekség összes népeit azért hívta Lourdes-ba, hogy őket az Oltáriszentségben jelenlevő Jézushoz vezesse. A kegyhelyen szinte éjjel-nappal állandóan járulnak a szentáldozáshoz, milliók járulnak az Úr asztalához égő áhitattal, s a legtöbb csoda az Oltáriszentséggel adott áldás alkalmával történik. — Vajha a Szent Szűz áldott keze bennünket magyarakat is a szentségi Úr Jézus bensőséges tiszteletére vezessen!

Befejezésül szívünkbe vésünk néhány tanulságot: 1. A csodák nyilvánvalóan igazolják, hogy fölöttünk él a mindenható és jóságos Uristen s hogy ismeri övéit, hallja imáikat s gondviselésével őrködik felettük. Milyen megnyugtató, vigasztaló ez a tudat a nehéz órákban! „Minek úgy aggódni, hisz itt van az Isten — mondta gyakran a jámbor leányka, Guigné Anna. S ha nem is veszi le rólunk a keresztet, de tud róla, segít hordozni, üdvünkre fordítja. Az Olajfák hegyén vérrel verítékező Jézussal mondjuk ilyenkor: *Atyám, ha lehet, müljék el tőlem e pohár, mégis ne az én akaratom legyen, hanem a tied.* A földi atya is nem egyszer okoz fájdalmat gyermekének, mert azt akarja, hogy ember legyen.

2. A csodák intenek, hogy nem szabad Istennel nem törődve élni a földön. Isten kezében van minden, minden testi-lelki erőnk tőle van, ő alkotott és tart fenn bennünket. Ezért illő, hogy gondoljunk reá a nap kezdetén és végén, szent akaratát teljesítsük s rossz szenvedélyeinket megtörjük. A csoda a szenvedélyek lélekharangja — mondta egy megtért. (Huysmans.) Aki nem törődik Isten-

nel s csak vétkes hajlamainak él, annak Krisztus azt mondja, amit a hitetlen zsidóknak: *Ha nem tettem volna azokat a cselekedeteket, melyeket senki más nem művelhet, akkor nem lenne bűnük* — de így menthetetlenek Isten ítélőszéke előtt.

3. A katolikus egyházban állandóan történő csodák hirdetik, hogy itt van Krisztus igaz Egyháza. A 16. századbeli hitújítóknak már fellépésükkor szemükre vetette a humanista Erasmus, hogy még egy sánta lovat sem tudtak meggyógyítani, a katolikus egyház azonban a mai napig mondhatja Krisztussal: *A cselekedetek, melyeket művelek, tesznek bizonyosságot felőlem.* A csodák mutatják, hogy Isten ma is él és működik a katolikus egyházban, hogy ennek tanítása biztos és igaz, hogy pl. a jó gyónásban csakugyan bűnbocsánatot kapunk, hogy a szentmise végtelen értékű áldozat, hogy a szentáldozásban tényleg Jézus szent testét vesszük magunkhoz, hogy Mária a mi égi jó Anyánk stb. Mi nyugodtan mondhatjuk egy régi íróval: Uram, ha mi tévedünk, akkor Te csaltál meg, mert a mi hitünket olyan csodákkal erősítetted meg, amelyek csak Tőled származhatnak. De Te, ó, Uram, az örök igazság vagy, azért soha meg nem csalhatsz. S azért hiszünk benned s e hitben akarunk élni és halni.

Szent István király ünnepe

A szent király nyomdokain

Csak törpe kor felejt hős elődöket, — énekli a költő — a lelkes eljár ősei sírlakához, s gyújt régi fénynél új szövétneket. A hősök közül a legtisztéletreméltóbbak *a jellem hősei: a szentek*. E szent elődökhöz zárandokol a lélek szerint ünnepeiken a magyar nép, hogy példájukon épüljön, elesettségében erőt gyűjtsön s a helyes irányban tájékozódjék. E hős elődök közt a legnagyobbak egyike *Szent István*, első királyunk, kinek emléke minden évben fényes ünnepség keretében újul meg hazánk fővárosában, de most, halálának kilencszázados fordulóján, az egész országban megdobogtatja a szíveket. Mindenfelé keresik a módot, hogyan ünnepeljék a legméltóbban a jubileumi esztendőt. Városok, melyekhez az ősi idők valamely emléke kapcsolódik, kiássák, feltárják a betemetett romokat, az istentiszteleti cselekményeken kívül különböző felvonulások, gyűlések, népünnepélyek hirdetik az utódok kegyeletét. Kíváncsús, hogy e megmozdulás mögött ne álljanak elsősorban számítások és földi érdekek, s hogy a lelkesedés tüzeiben ne legyen több a füst, mint az iránymutató világosság, több a villanyfény, mint az életindító áramlás és meleg. *Szentet* tisztelünk István királyban. Nem csupán „sírlakához” járunk, ereklyéit hordozzuk körül, hanem szemünket és szívünket felemeljük hozzá a magasba, *ahol Krisztussal él és uralkodik* és kérjük pártfogását. Szentnek hirdetjük, aki a maga idején a Szentlélek felvilágosítása folytán átértette, hogy egy a szükséges: Jézus Krisztus s a vele elválaszthatatlanul egyesült, sziklára épített Anyaszentegyház. Aki halála pillanatáig rendíthetetlenül vallotta, hogy más alapot egyesek és népek számára senki sem vethet, mint azt,

amely vettetett s amely a mi Urunk Jézus Krisztus. Szent volt a honalapító király érzülete, azért összes törekvéseit a katolikus egyház meggyökereztetésére a hármasság és négyfolyam táján — nem földi érdekek és hatalomvágy sugallta, hanem az őszinte szándék Isten szent tetszését keresni, megfelelni küldetésének, előkészülni az örökkévalóságra. Ha forró vágya megvalósul, ha a magyar nép a katolikus egyház kebelében Krisztus híve lesz, akkor — tudta — biztosítva lesz földi boldogulása és fennmaradása is amaz ígéret szerint: Keressétek először az Isten országát és az ő igazságát, és ezek mind hozzáadottnak nektek.

Tiszteletünket a szent király iránt, jóakaratomkat országunk felvirágoztatására semmivel sem mutathatjuk meg inkább, mintha magunkévá törekszünk tenni az ő érzületét. Krisztus Urunk nemcsak azt sürgeti, hogy lépjünk az ő nyomdokaiba, mert ő számunkra az út, igazság és élet, hanem sürgeti a józan megítélés mértéke szerint azt is, hogy *kövessük a szentek példáját*, kik az ő élő képmásai, bölcsességének, erényeinek, jóságának megtestesülései, kegyelmének remekművei voltak. Ilyen érzület nélkül a Szentnek tiszteletére hangoztatott minden szónoklat, ének, hangverseny annyit ér, mint a bankjegyek, melyeknek nincs aranyértékű fedezetük.

Három szempontból tegyük a mai ünnepen Szent István érzületét elmélkedésünk tárgyává. Figyeljük meg a lelki előhaladás vágyával 1. apostoli buzgalmát, 2. jótékonyságát, 3. tiszteletét a Boldogságos Szűz Mária iránt.

1. Szent István egyéniségét alig érthetjük meg teljesen *Szent Adalbert püspök* ismerete nélkül. Ő volt az ifjú fejedelemnek lelkiatyja, ki a keresztség által az Egyházba felvette, szóval és példájával oktatta, mintegy belelehelte lelkét. Milyen nagy volt Szent István ragaszkodása, tisztelete a szent püspök iránt, aki abban az évben lett vértanú a poroszok lándzsái által, melyben István megkezdte uralkodását, — mutatja az a körülmény, hogy országának első székesegyházát, az esztergomit, Szent Adalbert oltalma alá helyezte s a főkáptalant is az ő nevére alapította. Adalbert prágai kanonok korában püspökének halálos ágya mellett állott. Hallotta a kétségbeesett panaszokat,

melyekkel ez önmagát illette, hogy nem töltötte be megfelelően hivatását, nem irtotta egyházmegyéjében a bűnös visszaéléseket s hogy ezért most elkárhozik. Adalbert ekkor döbbent eddigi életmódjának veszélyességére. Még azon az éjjelen vezeklő ruhába öltözött, bűnbánati imádságok mellett mezítláb járta be a templomokat, vagyonát a szegényeknek adta. Mikor a klérus és nép egyöntetű óhájára a püspöki székbe került, égő buzgósággal iparkodott a reá bízottak közt érvényre juttatni az isteni és egyházi törvényeket. Könnyű dolog — mondotta később — püspöksüveget feltenni és keresztet viselni, de az élők és holtak Bírāja előtt számot adni egy püspökségről, valami félelmetes. Püspökké választása után azért mosolyt nem lehetett látni többé arcán. Ugyanezt jegyezte fel a krónikás Szent Istvánról is. *Olyan komoly volt, — mondja — mintha mindig Krisztus ítélőszéke előtt állott volna.* Felelőssége tudatában minden iparkodásával megfelelni akart Istentől reá ruházott országkormányzói küldetésének. Úgy érezte, hogy nem mentheti meg lelkét, ha nem iparkodik minden befolyásával alattvalóit Krisztushoz vezetni, aki a helyes élet és üdvösség forrása. Keresztrel kezében járta be országát, szóval és példával, buzdítással és üdvös szigorral készítette a pogányokat a kereszttség felvételére. 10 püspökséget, 12 káptalant, 60 bazilikát, 300 monostort alapított. Mikor pedig az elfogultak lázadást szítottak ellene, nem hatalomvágyból, hanem Krisztus igaz ügyének védelmére s népe jövőjének biztosítására, önnön életének kockáztatásával fegyverrel indult ellenük. Egymásután verte le Koppányt, később Gyula vezért, Keán besenyő fejedelmet, ki magát a bolgárok és szlávok khánjának nevezte. A szent király példája oltotta a magyarságba a tudatot, hogy *ennek a nemzetnek mindig a kereszténység előharcosának kell lennie* az előtörő pogányság romboló hatalma ellen. Nem is tévesztette ezt a célt szeme elől a későbbi századok folyamán sem. A trienti zsinaton is nyomtatékosan hangoztatta Draskovits György, a későbbi kalocsai bíborosérsek: Ha a németek és olaszok, lengyelek és franciák a béke áldásait élvezik, azt Isten után a magyarok önfeláldozásának köszönhetik. *Ezért nevezte II. Pius pápa hazánkat a hit pajzsának, a kereszténység bäs-*

tyájának, IV. Sixtus a Magasságbeli táborának, II. Gyula az Egyház elővédjének. *Vajha azok maradnánk mindig az újpogányság ördögi áramlataival szemben is!* II. Szilveszter pápa, mikor Szent István követei Asztrik apát vezetésével megjelentek előtte, méltán mondotta: Engem apostolinak neveznek (a pápa címe „Apostoli Úr”), de *a ti királytok igazi apostol.* S elismerése jeléül királyi koronát, apostoli keresztet küldött neki s megbízta, hogy nevében az egyházi intézményeket célszerűen elrendezze.

Vessünk egy pillantást a jelen időkre és önmagunkra is. XI. Pius pápa trónralépte óta állandóan sürgeti az ú. n. *Actio Catholicát*. Ennek célja a világi híveket is bevonni az Egyház lélekmentő működésébe, közreműködésre bírni őket a Krisztus Király uralmának biztosítására a világban. Nyilvánvaló, hogy Szent István a maga idejében ennek a szellemi mozgalomnak volt egyik vezérharcosa. Világi léteére fáradhatatlanul dolgozott Krisztus szelíd és szívet nemesítő uralmának meghonosításán. Kormányzásának alapjává az isteni és egyházi törvényeket tette, elrendelte az ünnepek megülését, szigorúan tiltotta a káromkodást és hamis esküt, jól tudta, hogy ahol az örök Bírótól való félelem kivész a szivekből, ott bizonytalanná lesz jog, rend és közbiztonság. — A magyar közélet az utolsó évszázadban a francia forradalom eszméinek hatása alatt sokban letért a szentistváni alapról. Így különösen a házassági rendelkezések terén ütött fájó sebet a katolikus egyházon a liberális törvényhozás, s hozott sok békétlenséget a családokba. Nem is szűnik meg a katolikus meggyőződésű honpolgár ezeknek a káros hatású törvényeknek megváltoztatásáért alkotmányos eszközökkel küzdeni. Ám, bármily fontos a közélet katolikus jellege, az *Actio Catholica*, s az apostolkodás súlypontja nem itt van. Olyan katolikustól, ki talán szerepet játszik a közéletben, keresztény jelszavakat hangoztat, de *magánéletében* nem igazodik Krisztus és az Anyaszentegyház törvényei szerint, nem várhatunk semmi jót, az ilyen közönséges stréber, a keresztény tömegeket csak saját önző céljaira akarja felhasználni. *Elsősorban önmagunkra kell irányítani a lélekmentő működést*, önnön életünkben kell érvényre juttatni a keresztény elveket. Allhatatos törekvés komoly, egyházas lelkiéletre, ez az *Actio*

Catholica gerince. Szent István sokat imádkozott, néha egész éjjeleken át, áhítattal vett részt az istentiszteleten, hallgatta Isten igéjét, megtartotta az előírt bűjtöket s tiszta, önmegtagadó életével alattvalóinak a legjobb példát adta. Korának fejedelmei közt kevés akad, akiről a régi krónikák valami botrányosat fel ne jegyeztek volna, a mi szent királyunk tiszta jelleme előtt elnémult a rágalom. Törekedjünk mi is megalapozni magunkban a Krisztus Szíve szerinti életet, lelkigyakorlatokkal, a szentségekhez való gyakori járulással, Isten s az Anyaszentegyház törvényeinek lelkiismeretes megtartásával, akkor mondja reánk az isteni Bíró, hogy nem vagyunk bemeszelt sírok, képmutatók, hanem hűséges tanítványai.

Vallásos meggyőződésünket aztán nem szabad magunkba zárni, hanem azt a maga helyén és idejében nyíltan és bátran *meg is kell vallanunk*. Krisztus híveinek kell magunkat mutatni nemcsak a kamra rejtekében, hanem családi életünkben és gyermekeink nevelésében, hivatalunkban, a fórumon, minden vállalkozásunkban és működésünkben. Hitünk illetően megvallására kötelez bennünket Urunk parancsolata: *Mindenki*, — így mondja — *aki megvall engem az emberek előtt, én is megvallom azt Atyám előtt, aki pedig megtagad engem az emberek előtt, én is megtagadom azt Atyám előtt, ki a mennyekben van*. Ha hitünk megvallásáért gúnyt vagy mellőzést kellene elviselnünk, annál nagyobb lesz becsületünk Krisztus előtt, ki nek kezében van földi és örök sorsunk. Ő mondotta: Ha a világból valók lennétek, a világ azt, ami az övé, szeretné, de mivel hogy nem vagytok a világból valók, azért gyűlöl benneteket a világ. — Az arsi szent plébánosnál egyszer egy a világban szerepet játszó 26 éves úriember volt gyónni. A gyónás után, így beszélte el ő maga, azt kérdezte a plébános: Szülővárosában lakik ön? Igen, főtisztelendő atyám — volt a felelet. Mennyi lakosa van a városnak? — Huszonötezer. — Ismerik-e önt a városban? Azt elhiszem, majd mindenki. Jól van fiam. Penitencia gyanánt, mielőtt távoznék a templomból elvégzi a hit, remény és szeretet felindítását. De ez még nem minden. Úrnapja alkalmával résztvesz a körmeneten és iparkodni fog a menyeszet közvetlen közelében haladni. Rajta tehát, kedves

fiam. — A fiatalember nem mert ellenkezni, úgy meg volt lepve, hogy szólni sem tudott. Roppantul televolt gyáva, emberi félelemmel. De mit tegyen? A felkapott penitenciát mégis csak el akarta végezni. Bízott, hogy aznap tán eső lesz, s a körmenet elmarad. De szép idő lett. Tehát elvégezte az elégtételt. Ha száz esztendeig élnek is, — mondotta később — nem tudnám elfelejteni azt a két órát, amit a baldachin közvetlen-közelében töltöttem. Hideg verejték gyöngyözött a homlokomon, lábam reszketett. Időről-időre imádkozni próbáltam, hogy erőt merítsek, de csak az ajkaim rebegték a liturgikus szavakat. De hitvalló bátorsága felhívta rá a katolikus hívek figyelmét. Két év múlva már egy Szent Vince-konferenciának volt elnöke, 30 fiatalember vezetője, kiket az ő példája vonzott a jó ügy mellé.

Szent Istvánról említi a krónika, hogy buzgóságában nem egyszer *maga oktatta a népet a keresztény tanokra*. Talán egy-egy jó szót néha mi is ejthetünk hitünk védelmére. Észrevesszük, hogy valaki szeretetlen vagy kétértelmű társalgást kezd, szakítsuk félbe határozottan és mondjuk szeretettel, ne bántsuk meg Istent, ebből egyikünknek sincs haszna. A hit fölött szellemeskedik valaki és éretlen megjegyzéseket tesz. Hallgattassuk el és mondjuk, az ember csak arról beszéljen, amihez ért, előbb sajátítsa el a kis katekizmust. — Ünnepnep közeledik. Nem mondhatnád talán szeretettel valamelyik rokonodnak, ismerősödnek, kinek nincs rendben a lelkiismerete: Menjünk el holnap együtt a szentgyónáshoz, sok lelki örömben lesz részünk. — Mindezek könnyű módozatok terjeszteni Isten országát. Mennyi kárt okoz a lelkekben a *rossz sajtó!* Küzdjünk energikusan ez ellen a hamis pénzverő és kútmérgező ellen. El a rossz sajtótermékekkel! Pártoljuk, terjesszük a katolikus sajtót, vegyünk, olvassunk, kölcsönözzünk másoknak jó lapokat és könyveket, ez hatásos módja az apostolkodásnak, jele az Isten- és lélekszeretnek.

Szent István idejében gyakoriak voltak a zarándoklatok a Szentföldre. Egy régi feljegyzés szerint néhány zarándok Jeruzsálem közelében meglátogatta Jozafát völgyét, melyet a végítélet helyének tartanak. Amint ott nézelődtek, egyikük felállott egy lapos kőre: Én majd ideállok a végítéletkor, — mondta társainak — innen jól lehet

látni az ítélet lefolyását. Szemét a magasba emelte, de abban a percben elhalványult s alétan összeesett. Mikor társai magához térítették, azt mondta, látta a világnak szigorú ítélőbíróját. S ettől az órától kezdve soha többé nem nevetett, hanem magába mélyedve szent életet élt. — Ilyen zárándokoknak tekintették magukat földi életük idején egy Szent István, Szent Adalbert és sokan mások. Folyton az égi Jeruzsálemre és Jozafát völgyére gondoltak. *Kísérte őket a tetteikért való felelősség tudata.* Ezért volt életük szakadatlan istenszolgálat és apostolkodás. Nem vagyunk-e mi is zárándokok? Kikerülhetjük-e a számadást tetteinkért? Legyetek készen, mert amely órában nem vélitek, eljön az Emberfia — mondotta Jézus. Ha a mosolynak nem is kell letűnni arcunkról, az életidőt mégsem szabad csupán mulatozásokkal eltékozolnunk. Isten — a mai szent evangélium tanulsága szerint mindnyájunknak bizonyos számú talentumot adott, testi-lelki erőket s azt a feladatot róta reánk, hogy ezeket kamatoztassuk buzgó keresztény élet, apostoli működés által. A szolgára, aki elásta a reá bízott talentumot, nehéz sors várt. Isten nemcsak a rossz tetteket, hanem a bűnös mulasztásokat is megítéli. Vajha az ítéletnél mindnyájan Isten hűséges szolgáinak találtságunk, kiket a szent elődök példája lelkesített.

2. Egy másik rokonszenves erénye első szent királyunknak: *a jótékonyság.* Az isteni Üdvözítő kijelentése szerint az ítéletnél súlyosan esik mérlegbe az a körülmény, ki, hogyan gyakorolta az irgalmasság cselekedeteit. *Jöjjetek —* hangzik ekkor a jók felé — *vegyétek birtokotokba a mennyországot, mert éheztem és ennem adtatok, szegény voltam és felruháztatok, beteg voltam és meglátogattatok.* A bűnösök elvárásának egyik főoka is Urunk kijelentése szerint az lesz, hogy megvetették a szegényeket. Szent István lélekben gyakran állott Krisztus ítélőszéke előtt, nem csoda azért, hogy fáradhatatlan volt az irgalmasság cselekedeteinek gyakorlásában. Ragyogó például állott előtte e téren is Szent Adalbert püspök. A megrendítő jelenet óta, mely elődjének halálos ágyánál tárult eléje, mindenét a szegényeknek osztotta ki, rabokat és foglyokat váltott ki, gyámolította az özvegyeket és árvákat, napon-

ként 12 szegényt táplált asztalánál, házában állandóan egy vak koldust tartott, kit személyesen szolgált ki, selyem ágát átengedte a szűkölködőknek, maga pedig a pusztas földön pihent egy kővel a feje alatt. Ezek a részletek a szent püspök életéből nem maradtak ismeretlenek az ifjú fejedelem előtt, elbeszélték ezeket a szent püspök kísérő társai. A többit elvégezte a fogékony lélekben a szeretet Lelke, a Szentlélek sugallataival és felvilágosításaival. Szent István Isten Lelkének vezetése alatt kórházakat és zárándok-menedékhelyeket emelt, a szegények ezreit segített, önkezeléssel ápolta. Feljegyzi a krónikás, hogy többször álruhában ment a szegények közé. Egy éjjel a szűkölködők sorában, kiknek alamizsnáit osztogatta, néhányat úgy elfogott a kapzsiság, hogy nekiestek az alamizsnát osztogató királynak s még haját és szakállát is megtépázták, hogy többet ragadjanak el tőle. Ő pedig nagy önuralommal így fohászkodott: Ó, Szűz Anyám, lásd, ilyen tiszteletet mutatnak irántam ezek a te szolgálád! Ha ellenségem banna így velem, megtorolnám a sérelmet, de a szegények Krisztus tagjai, tőlük elviselem a méltatlanságot, bízom, hogy az ítéletnél ez nem lesz elfeledve. Mikor Szent László 1083-ban felnyitatta Szent István kőkoporsóját a szenttéavatás alkalmával, testének minden része már az enyészet martaléka lett, csupán jobbkezét, mellyel annyi alamizsnát osztott ki, találták meg sértetlenül. Ezt mindenki Isten különös csodájának tekintette.

Tisztelettel kísérik a nemzet nagyjai e szent Jobbot a körmenetben. Mutassuk tiszteletünket e szent ereklýe iránt azzal is, hogy jobbunkat nyitva tartjuk a szegények számára. Segítjük őket nemcsak odavetett garasokkal, hanem jó szóval, esetleg személyes szolgálatokkal. Rájuk vonatkozólag mondja Krisztus Urunk: *Legyetek irgalmasok, mint a ti Atyátok is irgalmas.* Ez az én parancsolatom, hogy szeressétek egymást, amint én szerettelek titeket. Arról ismerik az emberek, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretettel vagytok egymás iránt. Hogy mennyi bennünk az erény, mit érünk Isten előtt, mi várakozik reánk az ítéletnél, azt a leghitelesebben abból ismerjük meg, ha megfigyeljük, milyen jóindulattal vagyunk a szegények iránt.

Ez Szent Pál apostol megállapítása, aki azt mondja: *Az egész törvény egy szóban teljesedik — szeresd felebarátodat, mint önmagadat.* Főleg a gazdagok és jómódúak vannak kötelezve az irgalmasság cselekedeteinek gyakorlására. A nagy vagyon összegyűjtése nem történik mindig erkölcsileg kifogástalan eszközökkel. Nem egyszer tapad ahhoz igazságtalanul kiuzsorázott munkások verejtéke, gyengék és elesettek sirása. *Szerezzetek magatoknak barátokat a hamis mammonból,* — int az Úr Jézus — *hogy mikor elmúltok, befogadjanak titeket az örök hajlékba.* Mikor Paulai Szent Ferencet egyik kapzsi olasz fejedelem meg akarta nyerni önző terveinek, nagy néptömeg előtt egy tányér pénzt ajánlott fel neki, mint mondta, zárdaalapítás céljára. A Szent pedig elhárította magától az adományt, kivett egy pénzdarabot a tányérból, a nép előtt kettétörte s abból piros, meleg vércseppek hullottak. Térítsd vissza azt, amit igazságtalanul elraboltál másoktól — mondta komolyan az Isten embere. — Ami a szegények segítségét Isten előtt különösen érdemszerzővé teszi, az a körülmény, hogy a velük való érintkezés rendszerint önmegtagadásba, kényes emberi természetünk meggyőzésébe kerül. Erős istenszeretet nélkül nem is lesz képes senki az irgalmasság cselekedeteinek gyakorlására. Szent Vince a szegények látogatására indulókat gyakran figyelmeztette a szentírási mondásra: *Ne azt szemléljük (a szegényben), ami látható, hanem ami láthatatlan.* Mert ami látható (a százalmas külső stb.), az elmúlik, ami pedig láthatatlan (az élő isteni képmás, a Krisztus titkos testéhez tartozás), az örökkévaló. Ha hálátlan, faragatlan modorú szegénnyel lenne dolgunk, Szent István példájára legyünk türelmesek, hiszen Krisztusért tesszük a jót, aki mindent lát és mindenért megfizet a maga idején. *Ami egynek tesztek a legkisebbek közül, azt nekem tesztek* — mondotta. Milyen nagymegnyugvással nézünk majd végső óránk elé, ha sok alkalmat ragadtunk meg az irgalmasság cselekedeteinek gyakorlására. Boldogok a halottak, kik az Urban haltak el, *cselekedeteik követik őket.* Milyen megható a mohácsi vész idejéből Drágfy János országbíró utolsó búcsúlevele övéihez. „Az ispotályra — így ír — nagy gondot viseljétek, a szegények

benne ne éhezzenek... A misék Erdődön meg ne fogyatkozzanak... Az isteni szolgálatok meg ne aludjanak, *mert az én lelkemnek üdvössége ezekből lesz.*" Pár nap múlva holtan feküdt 22,000 magyarral a csatatéren s Kanizsay Dorottya irgalmas szívének köszönhetette a tisztességes temettetést, aki napokon át a felfogadott emberek százaival, könnyhullatás közt gyakorolta a csatatéren a halottak eltemetésének irgalmassági cselekedetét.

3. Hézagos volna elmélkedésünk első szent királyunk erényeiről, ha nem vennénk még röviden fontolóra mély *tiszteletét az Isten anyja, a Boldogságos Szűz Mária iránt.* Ő helyezte Istvánt dajkának és védelmezőnek a kereszténység s az új útra lépett magyarság bölcsője mellé; az ő nevét hordozta égő szeretettel szívében és ajakán; az ő tisztelete révén izmosodtak meg erényei, oltalma alatt vívta meg harcait s szerezte meg az örök élet koronáját.* Hazáját Szent István Szűz Mária családjának nevezte. A tiszteletére emelt templomok közül legnevezetesebb volt a fehérvári, mely sokáig koronázó-templom volt. A régi írók szerint oltárai ragyogtak az aranytól és drágakövektől, padlózata márvány volt, el volt halmozva arany és ezüst egyházi edényekkel és díszes öltönyökkel. A koronázási palást is, melyet a királyi palotában őriznek, eredetileg a fehérvári bazilika számára készült miseruha volt. Szűz Mária ünnepeit mindig különös kegyelettel ülte meg, Nagy Boldogasszony napjára évenként maga köré gyűjtötte Fehérvárra az ország nagyjait, törvényt napot tartott, igazságot szolgáltatott s magát népével Szűz Mária pártfogásába ajánlotta. Így a régi ének szavai szerint: Virágos kert vala híres Pannónia, — Mely kertet öntöze a szép Szűz Mária. Kertésze e kertnek István király vala. Halála közeledtére is az országnagyokat maga köré gyűjtötte, komolyan intette őket testvéri szeretetre, alázatosságra, szívtisztaságra, de különösen az igaz hit fenntartására. Aztán összeszorult szívvel gondolt a bizonytalan jövőre, hiszen fiát, Imre herceget, trónjának örökösét már eltemették a fehérvári

* „Krisztusnak anyját, áldott Szűz Máriát — Alázatosan, mint édes Asszonyát — Tisztele s rábízá önmagát és országát” — mondja egy régi ének Szent Istvánról.

sírboltba. Térdre borult tehát az összegyűlteket előtt és így imádkozott Szűz Máriához: Mennyei Királyné, megváltásunk eszközlője! pártfogásodra bízom végső esdekléssel az Anyaszentegyházat, annak püspökeit és szolgáit, az országot, annak nagyjával és népével, s amikor mindnyájuktól végső búcsút veszek, kezeidbe ajánlom lelkemet. S a Szent Szűz megadta hű szolgájának a kegyelmet, hogy éppen az ő mennybevételének és megkoronázásának ünnepén, 1038 augusztus 15-én költözzék el az örökkévalóságba s belevegyítse hódolatát a menny lakóinak boldog ünnepelésébe.

Boldogok lesztek magyarok, — így intették évszázadok előtt őseinket — ha Szent István testamentomára reá emlékeztek. A végrendeletre, melyben az igaz katolikus hit megbecsülésére, testvéri szeretetre, s amiben ez megnyilvánul, az irgalmasság testi és lelki cselekedeteinek gyakorlására int s a Boldogságos Szűz pártfogását térdrehullva kéri. *Sí milyen mélyértelmű megszólítással fordul Jézus Anyjához az örökkévalóság távlatába tekintő király: „Mennyei királyné . . .” „Megváltásunk eszközlője.”* Ez a két cím, mely kellően megfontolva nekünk is mindnyájunknak kitörülhetetlenül vési szívünkbe a Szent Szűz tiszteletét. „Mennyei királyné.” Amint Krisztus Urunk királyi tisztséget visel minden teremtmény fölött, úgy az ő Szent Anyja is úrnője és királynéja angyaloknak és embereknek. Az anya ugyanis természetszerűleg osztozik fiának összes javaiban. „Mivel az, aki a Szűztől született, király, sőt maga az Úristen, azért anyját is igaz és szoros értelemben nevezzük királynőnek és úrnőnek” — mondja Szent Athanáz egyháztanító. Mint ilyen mindig kellő hatalommal rendelkezik, hogy tisztelőinek segítségére siessen üdvösségük biztosítására. Különösen segít azoknak, kik az egyetlen általa kihirdetett törvényt megtartani iparkodnak: *Ami ő (Jézus Krisztus) mond nektek, azt cselekedjétek.* „Megváltásunk eszközlője” — a Szent Szűz, társmegváltó, amint X. Pius pápa nevezte. Éspedig azért, mert tevékenyen működött közre a megváltás összes titkaiban, kezdve a megtestesülésnél hangoztatott „legyen”-szavától egészen Krisztus megváltó haláláig a keresztfán. A keresztfá tövében állott nagypénteken a fájdalmas Anya, egyesíté mérhetet-

len fájdalmait Krisztuséival s erős lélekkel hozta őt áldozatul a világ üdvéért. Amint Üdvözítőnk megváltó halála által egy új nemzedéknek: Isten gyermekeinek lett *atyjává*, úgy lett a Szent Szűz is minden felfogást meghaladó fájdalmai árán a keresztfán alatt a választottak *anyjává*, miként erre a haldokló Krisztus szavai is utaltak: Ime, a te Anyád. Mária forró vágygal van tele termékennyé tenni mindnyájunkban szent Fiának a keresztfán szeme előtt kiöntött szent vérét, jóságosan alkalmazni reánk a megváltás érdemeit. Urunk most összes kegyelmeit a lelkek megmentésére szent Anyjának kezei által osztja nekünk. „Senki sem üdvözül, csak teáltalad, legszentebb Szűz. Senki sem talál kegyelmet és irgalmasságot, csak teáltalad, ó Felséges!” — mondja Szent Germánus pátriárka, s ugyanezt hirdeti Szent Bernát, Szent Antonin s a többi szent tanítók.

Ezekből a gondolatokból érthetők Szent Isvának és mindazoknak, akik Krisztust szerették s lelküket megmenteni akarták, szerető odaadása Szűz Mária iránt. *Szent Gellért* püspök a csanádi székesegyházban külön oltárt emelt a Szent Szűz tiszteletére s mint életírója mondja: eléje ezüsfüstölőt tétetett, ennek szolgálatára két életesebb korú embert rendelt, hogy a tömjén illata ott a nap egyetlen órájában se hiányozzék. A püspök ennél az oltárnál különösen sokat imádkozott s rendes szokása volt udvarával a reggeli és esti ima után körmenetileg a Szűz Mária oltárához menni. Ha szolgálai közül valamelyik bűnöst eléje vitték s az Krisztus Anyjának nevében kért bocsánatot, az irgalmasság Anyja nevének hallatára rögtön könnybelábadt szemekkel teljesíté kérelmét. — *Szent László* is az ősi ének szerint „Szűz Máriának volt választott vitéze”, ő nevezte először az Isten Anyját: *Patrona Hungariae* — Magyarország védőasszonyának, ő verette annak képét a magyar aranyokra, tűzte Mária címerét a nemzet zászlájára, emelt tiszteletére fényes templomokat, így Nagyváradon méltán nevezték Rex Marianusnak. — *Boldog Margit*, ha Szűz Mária képe előtt elhaladt, letérdelt, hogy üdvözölje azt, kit az ő édes reménységének, a világ üdvének, édesanyjának nevezett, megcsókolta a képet s úgy sietett tovább munkájára. A Szent Szűz ünnepeire bőjttel, virrasz-

tással készült, ezer Ávét mondott s oly buzgón imádkozott, hogy szeme könnybelábadt s fátyola könnyeitől átnedvesedett. Nővéréről *Szent Kingáról* azt írja a krakkói krónika, hogy már bölcsőjében egyszer a királyi szülők és országnagyok előtt e szavakat dadogta: Üdvözlégy, egek királynéja, az angyalok királyának Anyja. Árpád törzsének utolsó aranyágacskájáról, a mindig szomorú és sosem nevető *Szent Erzsébet*ről is följegyezték, hogy főleg ádventben és karácsony táján kifogyhatatlan volt az Üdvözlégyek imádkozásában, miért is egy szerzetesnő társa drága gyöngyököt látott peregni ajkáról. — Említsünk még egy-két példát az újabb időkbel: *II. Rákóczi Ferenc*ről jegyezte fel egykorú író, hogy a Szeplőtelen fogantatás ünnepén kora reggeltől 10 óráig imádkozott és elmélkedett, senkit sem fogadott, aztán egész udvarával a templomba indult, nagy devotióval hallgatta a szentmisét s járult szentáldozáshoz. A templomban mindig épületesen viselkedett, nem nézett se jobbra, se balra, hanem vagy könyvéből, vagy az olvasót összetett, fölemelt kezében tartva imádkozott. Így adott jópéldát a széparcú, hatalmas termetű fejedelem, aki összes vitézei közül egy fejjel kimagaslott. Még kuruc táborokban is naponként két szentmisét hallgatott, Rodostóban is házikápolnája a Szent Szűz tiszteletére volt felavatva, itt is két szentmisét hallgatott naponként s napjában négyszer végzett szentségimádást. — Hitvalló Mária-tisztelő volt a b. e. *Cziráky János* lovasberényi gróf is. Az 1881-i lourdesi zarándoklat alkalmával díszmagyarban követte a zászlót összes érdemjeleivel feldíszítve s meghatott hangon maga imádkozta elő a felajánlási imát. Mikor atyjával a szombathelyi püspöknél tett látogatást, a templomban a nevezetességek megismerése előtt olyan hosszasan merült el adorációba a szentségház előtt, hogy a püspöknek kellett felemelnie térdeléséből. Ürnap-i körmeneten is mindig a legnagyobb díszben, összesedett lélekkel vett részt s nem restelte az utca porába letérdelni az áldását osztó szentségi Jézus előtt. — Halála előtti napon is hosszasan imádkozott a parkjában levő Mária-kép előtt.

Lebegjenek állandóan lelkünk előtt katolikus multunknak ilyen fennkölt alakjai, a vallásos érzésnek s a Szent Szűz tiszteletének ilyen felemelő példái. Európa és

hazánk egén sötét felhők gomolyognak, a népek sorsának
 intézői aggódva néznek a jövő elé. Mindenki azt sóhajtja:
 így nem mehet soká tovább! Ragaszkodjunk erős meggyő-
 ződéssel a szentistváni alaphoz, ápoljunk különösen szí-
 vünkben törhetetlen odaadást Istennek dicsőséges Anyja,
 a magyarok Nagyasszonya iránt, kinek Szent István hazán-
 kat örökségül felajánlotta. Neki ma is megvan a hatalma,
 hogy összetapossa a fondorkodó, összeomlást tervező kí-
 gyónak fejét. Ő ma is be tudja vezetni azokat, kik védő-
 palástja alá menekülnek, az örök béke honába. Boldogok
 lészték magyarok, hogyha a Szent István testamentomára
 reá emlékeztek.

Felhasznált munkák: *J. Ries*: Die Sonntagsevangelien, Pader-
 born, 1922; ugyanaz: Die Sonntagsepisteln; *Fattinger*: Der Katechet
 erzählt; *C. Marmion*: Christus das Leben der Seele és Christus in
 seinen Geheimnissen; *R. Wickl*: Ein Büchlein vom innerlichen Leben,
 Ecce Jesus, Marien-Herrlichkeiten; *Lercher*: Erhebungen des Geistes
 zu Gott; *Schuster—Holzammer*: Handbuch zur Biblischen Geschichte;
Bougaud: Kereszténység és korunk; *Wilmers—Lehmkuhl*: Lehrbuch
 der Religion; *Bihlmeyer*: Vom Leben und Leiden unserer lieben
 Heiligen; *Wahre Gottsucher*; *A. Grimm*: Siehe deine Mutter; *L. Gom-
 menginger*: Unsere Königin; *Nisius*: Die Unbefleckte Jungfrau; *A.
 Erb*: Zeugen Gottes; *Barlmann*: Jesus Christus unser Heiland, Maria;
Walter: Napsugarak, Isten képe a természetben; *Rosty*: Magyar szen-
 tek legendái; *Rodriguez—Tóth*: A keresztény tökéletesség; „A Szív”
 különböző évfolyamai; *Nagel—Nist, Cataneo, Quadrapani, I. Klug,
 Gatterer, Hattler, Hansjakob, A. Stolz, Cohausz, Stiegele, P. Som-
 mer, Boudreaux, Plus* művei; *Dunarich*: Szent Domonkos; *Jörgensen*:
 Szent Ferenc; *P. József*: Szent Konrád.

Tartalomjegyzék

Pünkösddvasárnap. A Szentlélek az Egyházban és a lel- kekben	3
Szentháromság vasárnapja. A szent titok	13
Pünkösöd utáni 2. vasárnap. Az Oltáriszentség	25
Pünkösöd utáni 3. vasárnap. Jézus Szíve	37
Pünkösöd utáni 4. vasárnap. Dicsőséges olvasó és Oltári- szentség	48
Pünkösöd utáni 5. vasárnap. A szentmiseáldozat	59
Pünkösöd utáni 6. vasárnap. A szentáldozás	71
Pünkösöd utáni 7. vasárnap. Az isteni erények	82
Pünkösöd utáni 8. vasárnap. Jócselekedetek	92
Pünkösöd utáni 9. vasárnap. Isten közelében	103
Pünkösöd utáni 10. vasárnap. Van Isten	114
Pünkösöd utáni 11. vasárnap. A templom	126
Pünkösöd utáni 12. vasárnap. A tökéletes bánat	137
Pünkösöd utáni 13. vasárnap. A vallás	149
Pünkösöd utáni 14. vasárnap. A két úr	160
Pünkösöd utáni 15. vasárnap. Int a halál	171
Pünkösöd utáni 16. vasárnap. Alázatosság	179
Pünkösöd utáni 17. vasárnap. Kicsoda Krisztus?	188
Pünkösöd utáni 18. vasárnap. A bűnbánat szentsége	196
Pünkösöd utáni 19. vasárnap. A megszentelő malaszt	207
Pünkösöd utáni 20. vasárnap. A szentségi Jézus	216
Pünkösöd utáni 21. vasárnap. A tisztítóhely	227
Pünkösöd utáni 22. vasárnap. A lélek meg nem hal	238

Pünkösöd utáni 23. vasárnap. Evangélium-magyarázat .	249
Mindenszentek ünnepére. Az örök életről	258
Pünkösöd utáni 24. vasárnap. Két ítélet	268
Pünkösöd utáni 25. vasárnap. (Vízkereszt u. 3. v.)	
A csodákról	279
Szent István király ünnepe. A szent király nyom-	
dokain	288

florda
BY NYOMDEYEEBPESE